UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii que||stionum Tusculanarum

Cicero, Marcus Tullius

Paris, 1509

Liber [Qvintvs] Philippi Beroaldi In Qvintam Tvscvlanam Commentarivs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70313

Visual Library

PHILIPPI BEROALDI IN QVINTAM TVSCV- LANAM COMMENTARIVS.

PRimus Tuſculanarū liber eſt de contēnenda morte. Secū dus de tolerādo dolore. Tertius de lenienda ægritudine Quartus de reliquis animi ꝑturbationibus. Quintus eū locū complectiť qui totā philo- ſophiā maxime illuſtat: do- cet. n. ad beate viuendū vir tutē ſeipſa eſſe cōtentā: ſu- per qua re multiformiter & copioſe diſputatū eſt a phi- loſophis: q inter ſe nō cōcin nunt: neq; concordes ſunt. Nō pauci. n. reperiūtur: qb⁹ ad beatā vitā perficiēdā vir tus ſola nō ſufficit: vt Plato & Ariſtoteles columina phi loſophoꝝ: q autumant vir- tutē indigere inſtrumentis: veluti corporis bonis: vt ro bore: ſanitate ſenſuū itegri- tate. Item bonis externis: vt puta diuitiis: & ita vitā bea tā ex triplici bonorū genere cōſtituūt. Stoici vero virtu tē ad beate viuēdū ſolā ſufficere decernūt: qđ dogma: ſectæ ſtoicæ. Mar. Tulli⁹ in ꝑ'entia ſeqtur & alacriter defendit. Seneca calamo it in hanc ſentētiā: Xenocrates: & ſpeuſippus putāt beatū vel ſola virtu te fieri poſſe. Diſputatio hæc nō minus iucūda q̄ erudita: cui⁹ pabulo animi ſaginâtur. Cuius cōmētatione mens nr̄a reficiť: q̄ in nouiſſimo loco poſita vberior eruditior delectabilior haud dubie eſt: q̄ priores: Nos quoq; cōmētādo auribus aīſq; lectorū: facere ſatis ꝑ virili parte cōtēdimus: ſicut enim turpe eſt hiſtrioni in nouiſſimo fabulæ actu re lenteſcere. Ita indecorū eſt. cōmētāti: in extremo curſu peragēdo la ſeſcere: ſed iā diis fauētibus ingrediamur cāpū vitæ beatæ: ꝑ quē cū cti mortales decurrere cōcupiſcūt. Quintus hic dies: tāq̄ ſingulorū dierū ſingulæ ſint diſputationes. Ex eo libro: Brutus hic doctiſſi- mus fuit. ſcripſitq; librū de virtute ad. M. Tulliū cuius meminit Se- neca libro de cōſolatione ad albinā matrē hiſce verbis: Brutus in eo libro quē de virtute cōpoſuit: ait ſe vidiſſe marcellū mytilenis exulā-

Quæ neceſſaria ad beatā vitam

Bruti liber de virtute

Marci Tullii Ciceronis Tuſculanarū Quæſtionū Liber Quintus.

QVintus hic dies Brute fi nem faciet tuſculanarū diſputatiouum: quo die eſt a nobis ea de re quā tu ex oībus maxime probas diſpu tatū. Placere. n. tibi admodū ſenſi: & ex eo libro quē ad me accuratiſ ſime ſcripſiſti: & ex multis ſermo- nibus tuis virtutē ad beate viuēdū ſe ipſa eſſe cōtētā. Quod & ſi diffi cile eſt ꝓbatū ꝓpter tā varia & tā multa tormēta fortunæ: tamē tale eſt vt elaborādum ſit: quo facilius

tem:& quãtũ modo natura hois pateret̃ beatiſſime viuẽtẽ.' Diffici=
le eſt probatu:ſenſus cõmunis:& humana cõditio negat. Virtutẽ ſolã
ſufficere ad beate viuẽdũ:nã calamitates:ægeſtas: morbi & tormẽta
fortunæ:vitã ſapiẽtis obnubilant:& de fœlicitate pturbãt. Poſtha
bitis:poſtpoſitis. Præſidii in virtute ſatis:hoc ſecũdũ ſtoicos dic=

probetur.nihil eſt.n.omniũ que in
philoſophia tractãtur qđ grauius
magnificentiuſq; dicatur. nã cũ ea
cã impulerit eos. q primi ſe ad phi
loſophiæ ſtudiũ cõtulerũt:vt om
nibus rebus poſthabitis totos ſe i
optime vitæ ſtatu exqrẽdo collo=
carẽt: pfecto ſpe beate viuẽdi tã=
tã in eo ſtudio curã operãq; polu
erũt. Quod ſi ab iis inuẽta & pfe=
cta : virtus eſt : & ſi pſidii ad beate
viuẽdũ in virtute ſatis eſt : quis eſt
qui nõ pclare:& ab illis poſitã:& a
nobis ſuſceptã operã philoſophã
di arbitretur:ſin autẽ virtus ſubiec
ta ſub varios incertoſq; caſus for=
tunæ eſt: nec tãtarũ viriũ eſt: vt ſe=
ipſa tueatur:vereor ne nõ tã virtu
tis fiducia nitẽdũ nobis ad ſpẽ bea
te viuẽdi : quã vota facienda vide
antur. Equidẽ eos caſus in quibus
me fortuna vehementer exercuit:
mecũ ipſe cõſiderans:huic incipio
ſentẽtiæ diffidere: interdũ etiã hu=

tũ eſt:cũ peripatetici & aca=
demici:dicant pter virtutẽ
ad beate viuẽdũ neceſſaria
eſſe bona corporis atq; for
tunæ. Virtus fortunæ fa=
mula eſt:ſtoici dicũt virtutẽ
eſſe ſupra fortunã collocatã
neq; vllis caſibus ſubiacere
vtpote excelſam:inuictã:in
ſuperabilẽ. Cõtra ab aliis di
ctũ:fortunã dominã eẽ rerũ
& ſupra virtutẽ poſitã:tanq̃
verũ ſit illud Theophraſti :
vitã regit fortuna nõ ſapiẽ=
tia: iõq; ſimulacrũ fortunæ
cũ copia & gubernaculo fin
gũt: tãq̃ & hæc opes tribu=
at: & humanarũ rerum regi
men obtineat: cui opinioni
Mãtuanus poeta ſubſcribit:
qui fortunã oipotentẽ vo=
cat:& hiſtoricus q ait:ſed p
fecto fortunã in oi re domi
nat̃. Virtus cũ fortuna ſæpe
digladiat̃ & ſæpe vincit̃: &
nõ imerito. M. Tullius in cõ
ſolatiõe : victũ ſe a fortuna
eſſe confiteat̃:cædo inqt &
manũ tollo: tũc virtus non
fortunæ domina: ſed famu
la pediſſequaq; iudicabitur:
qđ de voluptate tradũt epicurei: apud quos virtus voluptatũ . mini=
ſtra eſt:illis paret:illis deſeruit illas ſupra ſe videt. Quã vota faciẽda
qui nõ cõfidit ſuis viribus nec fiduciã ponit in virtute:ad vota cõfu
git:vota facit:q̃ a ſapiẽte nulla fiũt qppe q bonis ppriis & virtutis do
tibus ſubnixus fulciatur:nec ſe extra q̃ſiuerit. In qbus me exercuit:

Fortuna
domina
rerum.

Virtus vo
luptatum
pediſſe=
qua.

fatigauit:id tēp⁹ ſignificat: quo domo pulſus: patria caruit: inimicorū
impetu opp̄ſſus ad eos quoq; caſus referri pōt: q̄bus cōfeſſus eſt: cū
amiſit chariſſimā filiā: tūc.n. fortunæ ſuccubuit: cuius tormēta firmo
Hō vas aīo ac forti: ferre nō potuit. Corpora ifirma: nihil aliud hō eſt: q̄ vas
quaſſum quaſſum & fragile imbecilliſſimū corpus nudū: ſuapte natura inerme:
alienæ opis indigēs ad oē
fortunæ cōtumeliā: p̄iectū:
frigoris: æſtus & laboris im
patiēs p̄carii ſpiritus: cadu=
cis membris ac moribūdis.
Separati ſuis angoribus:
antea dictū eſt, plures eē ac
p̄niciosiores animi q̄ corpo
ris morbos: qui occultiores
ſunt: & intrinſecus lancināt
Ex aliorū malitia: iprobe
facit: q̄ artē culpat ob artifi
cē vitioſum: nō recte ſentit:
q̄ virtutē metit̄ ex ibecillita
te mortaliū ac malicia: cū ip
ſa virtus de ſuo ipſius robo
re extimanda ſit: & a ſeipſa
pēſitāda. Auūculus tuus
Cato vticēſis ſignificat̄: quē
Catovti= oim virtutū auctorē vocat:
cēſis auū q̄ in libris de finib⁹ diſerēs

manigeneris imbecillitatē fragilita
tēq; extimeſcere. Vereor.n. ne na=
tura cū corpora nobis infirma de=
diſſet iiſque & morbos inſanabilis
& dolores itolerabilis adiūxiſſet:
aīos quoq; dederit & corporū do
loribus cōgruētes & ſeparati ſuis
angoribus & moleſtiis iplicatos:
ſed in hoc me ipſe caſtigo: q̄d ex ali
orū & ex noſtra fortaſſe mollitie
nō ex ipſa virtute de virtutis robo
re exiſtimo. Illa.n. ſi mō vlla ē vir
tus: quā dubitationē auūculus tu⁹
Brute ſuſtulit: oīa q̄ cadere in ho
minē poſſūt ſubter ſe habet: eaque
deſpiciēs caſus cōtēnit humanos:

cul⁹ bruti nihil p̄ter virtutē in bonis ducendū cēſet: qui virtutis ſplēdore & ma
gnitudine obſcurari atq; obrui ſētit oīa corporis ac fortunę cōmoda
quē illic quoq; auūculū bruti appellat: fuit enim vt hiſtorici tradunt,
Mar. Cato frater ſeruiliæ: ex qua natus eſt brutus: cui portia deſpōſit
vnde & auuūculus & ſocer bruti dictus: hūc catonē miro laudis p̄co
nio effert. Lucanus de quo in ſecūdo pharſaliæ: elegāter ſcribit: & in
nouo dictum eſt: ecce parens verus p̄riæ digniſſimus aris roma tuis.
Cato ima Seneca dicit̄ cato viua imago virtutū: & exēplar viri ſapiētis: hic inq̄t
go virtu= Quintilianus: niſi credit̄ fuiſſe ſapiēs: vix ſcio cui reliquerit hui⁹ nois
tum locū: itaq; ait M. Tullius catonē ſuſtuliſſe dubitationē omnē de vir
tute: cū in vnica virtute ſummū bonū cōſtituerit: de qua ait Seneca:
Suſpicite ſuſpicite virtutē: & ipſam vt deos: & p̄feſſores eius vt antiſtites colite
virtutem Subter ſe: infra ſe: virtus.n. altū quiddā eſt, excelſum: regale: inuictū
infatigabile: cui cūcta ſubiecta ſunt. Caſus cōtēnit humanos. Clau=
dianus in hāc ſentētiā de virtute loquēs ait, Diuitiis aioſa ſuis imo=

taꝗ cũctis caſibus.ex alta mortalia deſpicit arce. Præter ſeipſam:Si lius ſentẽtialiter dixit:ipſa qdẽ virtus ſibimet pulcherrima merces: & claudianus ipſa quidẽ virtus pctũ ſibi ſolaꝗ latæ fortunæ ſecura nitet:nil opis externe cupiẽs: nil indiga laudis. Tũ venientia:ad mœtũ ptinet.q̃ pturbatio eſt veniẽtis & futuri mali. Præſentia: ad ægritudinẽ referẽ: q̃ eſt pturbatio pſentis mali.

Silius
Claudianus de virtute

Culpaque omni carens preter ſeipſam nihil cẽſet ad ſe pertinere. Nos autẽ omnia aduerſa tũ venientia mœtus augẽtes:tũ merore pſentia rerũ naturã: quã errorẽ noſtrum damnare malum⁹ ſed & huius culpæ & cæterorũ vitiorũ peccatorũ ꝗ noſtrorũ omnis a philoſophia petenda correctio eſt. Cuius in ſinũ: cũ a primis tẽporibus ætatis noſtra volũtas ſtudiũꝗ nos cõtuliſſet: his grauiſſimis caſibus in eũdẽ portum: ex quo eramus egreſſi: magna iactati tẽpeſtate cõfugim⁹. O vitæ philoſophia dux: o virtutis indagatrix expultrixꝗ vitiorũ quid nõ modo nos: ſed oĩno vita hominũ ſine te eſſe potuiſſet. Tu vrbes peperiſti. Tu diſſipatos homines in ſocietatẽ vitæ cõuocaſti. Tu eos inter ſe primo domiciliis: deinde coniugiis: tũ litterarum & vocum communi ore iunxiſti: tu inuentrix legum. tu magiſtra morũ & diſciplina fuiſti. Ad te cõfugi

His grauiſſimis caſibus: hoc pp bella cilia dictum eſt:qbus reſpu. oppꝛſſa in mãcipatũ cæſaris venit. In eũdẽ portũ.ſ.philoſophiæ: trãſlatio a nauigantibus:q tẽpeſtate iactati in portũ cõfugiũt. A primis tẽporibus: cũ princeps academiæ philo romã veniſſet:totũ ei ſe tradidit.M. Tullius adoleſcẽs adhuc:ad mirabili quodam philoſophiæ ſtudio cõcitatus: erat etiã cum ſtoico Diodoro a quo ſtudioſiſſime in dialectica exercebaẽ. O vitæ philoſophiæ dux: ad philoſophiã cõuerſa oratiõe p apoſtropham: tãquã rhetoricoteros declamatorio dicẽdi genere ſeſe oſtentat: in quo reprenditur a Lactantio: q ait eodẽ modo potuiſſe.M. Tulliũ gratias agere cibo & potui quo philoſophiæ: qa ſine his rebus conſtare vita nõ poſſit:negat enim philoſophiã parentẽ eſſe vitæ:pperãꝗ regulam vitæ vocari docet:in qua diuerſitas pceptorũ rectũ iter impediat & turbet. Tu vrbes peperiſti:in oratiõe pro ſeſtio quodã tẽpore inquit homines fuſi p agros ac diſperſi vagabãtur:tãtũ habẽtes quantũ manu ac viribus:per cædẽ ac vulnera:aut eripere aut retinere potuiſſent extiterũt: virtute cõſilioꝗ pſtanti:qui

Philo.
Diodor⁹
Cice.magiſtri.

Lactanti⁹ cõtra cic.

diſſipatos vnum in locum congregarunt: eoſqꝫ ex feritate illa ad iuſti
tiam & manſuetudinem tranſtulerūt: tunc res quas publicas appella-

Reſpublicæ.
Ciuitates

mus: tum conuenticula hominū: quæ poſtea ciuitates nominauerunt tum domicilia coniuncta: quas vrbes dicimus inuento & diuino & humano iure menibus ſepſerunt. Idem in rhetoricis: magnum quendam virum & ſapientē fuiſſe autumat qui diſperſos homines in agris & in tectis ſylueſtribꝰ abditos ſua eloquētia in vnum locū cõpulit & congregauit. Quintilianus non aliū q̄ oratorē eſſe autumat: qui regere conſiliis vrbes fundare legibus emendare iudiciis poſſit olim.n. hæc copulata fuerūt: vt idē ſapientes atqꝫ eloquētes haberentur.

Orator conditor ciuitatū

Dies anteponēdus: in hanc ſententiam ait poſſidonius vnus dies eruditorum plus patet: qua imperitorum longiſſima etas.

Perinde ac: tantū quantum eſt merita: nūq̄ enim ſatis philoſophia pro meritis laudari poteſt quæ tamen a pleriſqꝫ negligitur a multis vituperatur. Nā lactantius opinationē in philoſophia ſolam eſſe ait: a qua abſit ſcientia: idem cogitationes philoſophorū ſtultas eſſe autumat: conaturqꝫ oſtendere philoſophiā inanem eſſe & falſam: nec eos qui philoſophantur ſapiētiæ ſtudere: ſed vanitati. M. Tullius vituperatoribus philoſophiæ reſpondit ſatis copioſe: eo libro quo philoſophia ab ipſo defenſa & collaudata eſt: cū eſſet accuſata & vituperata ab hortenſio.

Vituperatoribus philoſophiæ reſpondit Cice.

Vitæ parentem: philoſophiam quæ nihil aliud eſt: q̄ recta viuendi ratio: vel ars rectæ vitæ agendæ: vel lex honeſte beneqꝫ viuendi: quam alii regulam vitæ appellant: alii vitę parētem ac ducem.

Philoſophia lex vitæ.

Parricidio: ſicut necare parentē maximū ſcœlus eſt & parricidiū cõmittitur: itidem parricidio ſe maculare videtur: qui philoſophiam infamat & parentē vitæ lancinat: a plauto decenter dicitur parenticida qui parētē occidit.

Parēticida.

Vereri: colere & venerari. Offuſa

mus: a te opē petimꝰ. Tibi nos vti antea magna ex parte: ſi vt nūc penitus totoſque tradimus. Eſt autē vnus dies bene: & ex ꝑceptis tuis actus pæne toti immortalitati anteponendus: cuius igitur potius opibus vtamur quam tuis: quæ & vitæ tranquillitatatem largita nobis es: & terrorem mortis ſuſtuliſti. At philoſophia quidē tantū abeſt: vt perinde ac de hominū eſt vita merita laudetur: vt a pleriſqꝫ neglecta a multis etiam vituperetur. Vituperare quiſquam inquā vitæ parētem: & hoc parricidio ſe inquinare audet: & tam impie ingratus eſſe: vt eā accuſet quā vereri deberet etſi minus percipere potuiſſet: ſed vt

caligo: fœlices eſſent artes: ſi de his ſoli artifices iudicarent : vt Fabius Hieronymuſqꝫ prodiderũt: verũ ex ignoratione & inſciẽtia fit: vt obcecatæ mẽtes & caligine quaſi offuſa: tenebricoſæ pſpicere nõ poſ ſint ſecretaria philoſophiæ: a quibus profanũ vulgus arcetur : ideoqꝫ qui non intelligit damnat: qui nõ perſpicit infamat : nã vt ait Seneca

opinor hic error & hæc indoctorum animis effuſa calligo eſt: ꝙ tam longe retro aſpicere non poſſunt: nec eos a quibus vita hominum inſtructa prius ſit fuiſſe philoſophos arbitrantur: quam rẽ antiquiſſimam cũ videamus: nomẽ tamen confitemur eſſe recens. Nã ſapientiam quidem ipſam quis negare poteſt: nõ modo re eẽ antiquã: verũ etiam nomine: quæ diuinarũ humanarũqꝫ rerũ: tũ initiorũ cauſarumqꝫ: tum cuiuſqꝫ rei cognitione: hoc pulcherrimũ nomen apud antiquos aſſequebatur. Itaqꝫ & illo ſeptem qui a græcis ſophi: ſapientes a noſtris & habebãtur & nominabantur: & multis ante ſæculis Lygurgum. cuius tẽporibꝰ Homerũ

in queſtionibus naturalibus philoſophiæ arcana nõ promiſcue nec omnibus patent reducta & in interiore clauſa ſũt ſacrario: initiatos nos eſſe credimus: ſed in veſtibulo eius hæremus : non cuiqꝫ datum eſt ſecretiora eius intrare atqꝫ arcana perpendere. Rem: ipſam philoſophiã vel potius ſapientiæ ſtudiũ. Arcana i ſacrario.

Nomen recens. ſ. philoſophiæ: philoſophiqꝫ vtpote a pythagora exortũ. Sapientiam eſſe antiq̃: plato in tymeo: philoſophiam ait deorum eſſe munus mortalium generi datũ. Laertius quoqꝫ teſtis eſt philoſophiam rem eſſe vetuſtiſſimã: quã pleriqꝫ a barbaris initium ſumpſiſſe autumant: eamqꝫ celebratã fuiſſe antea Alexãdrum magnum quadraginta ampliꝰ annorum milibus: ſapientiã Sapientia afranius filiã memoriæ atqꝫ vſus eſſe ſcitiſſime dixit: de qua ante ſcriptũ ẽ. filia memoriæ. Illos ſeptẽ noia ſeptẽ gręcię ſapiẽtiũ ſunt hęc ſolõ atheniẽſis: tales mileſius: chilo lacedęmonius pythacus mytileneus. Cleobolus lindius: bias prynenſis: periander corinthius. Nomina ſeptẽ ſapientium. Lygurgũ: quod lygurgus nomothetes. i. conditor legũ inter ſapientes numerandus ſit docent hiſtorici: & oraculũ appollinis affirmat: quo dilectus diis & deꝰ ipſe potiuſq̃ homo a pythia appellatus eſt: tẽpora quibus floruerit lygurgus: nõ ſatis conſtant: alii cũ olympiade prima vixiſſe: alii antiquorem olympiadibus ligurgũ fuiſſe oſtendũt: quidã homeri tẽporibus fuiſſe homerumqꝫ vidiſſe ferunt: thymeus ſentire videtur duos apud ſparciatas lygurgos extitiſſe: tẽpore diuerſo. vtriuſqꝫ autẽ res geſtas Quo tẽpore lygurgus.

ob gloriam in vnū tranſferri: in primo cōmentario diximus homerū fuiſſe ante romam conditā annis circiter centū.lx.quod & Corneli⁹ nepos tradit in libris chronicorū. Heroicis ætatibos:heſiodus inter teates heroicā quoq; ætatē ſupputat:q̄ heroes floruerūt ſicut tēpore belli troiani cōplures extiterūt tā græci q̄ externi:inter quos Vlyxes & Neſtor famigerati: ætates dicunt latini:quas græci γερεασ: de quarū varietate multa ſcribūt eruditi:ſed Plutarchus ſubtiliter ī libro περι των εκλελοιπο των χρηστηριων. oſtendit. γερεαρ.i. ętatem eſſe ſpaciū triginta annorū:ſecundū heraclitum: modo accipi pro vno anno:ſicut ætas apud Virgiliū & Siliū pro annuo ſpacio vſurpatur:quidā ætati.i. γερεα attribuunt:centū & octo annos:interdū ætas accipitur pro centū annis.interdū pro tēpore humanæ vitę lōgiſſimo

Heroica ætas.
γερεα Aetas:
Supputatio ætatis.
Athlas aſtrolog⁹
Enoch athlas

etiā fuiſſe ante hanc vrbem cōditā tradit: etiā heroicis ætatibus Vlyxem & Neſtorē accepimus & fuiſſe & habitos eſſe ſapientes: nec vero Athlas ſuſtinere cælum: nec

Fuiſſe ſapientes:pilius neſtor:ithacenſis Vlyxes duo columina græcorū:prudentia & eloquio cūctis præſtabant:quorū ſapientia nō minus:q̄ aiacis ferocia & achilis robur profuit achiuis: obfuit troianus Athlas ſuſtinere cælū: ſcribit Plinius athlanta primū inueniſſe ſpherā Græci aiunt aſtrologiā ab athlante inuentā fuiſſe. Euſebius in pręparatione euangelica dicit Enoch:& athlantē eſſe eūdē De quo Diodorus hæc in quarto bibliothecæ:ferunt athlantē aſtrologiæ fuiſſe peritiſſimū deq; ſphera primū inter homines diſputaſſe:qua ex re viſus ē cælū ſuis humeris ſuſtinere:locū p̄bente fabulis ſphœrę inuētione:ab athlante inditū nomē athlanti mōti:& athlantibus populis:qui quod annotatu dignum: ſoli ſunt anonymi hoc eſt ſine nominibus:nam in vniuerſum athlantes nominantur ſingulis nullum proprium nomē imponitur: ſolem orientem occidentemque dira in præcatione conſtuentur: vt exitialem ipſis agriſque:neque in ſomnia viſunt qualia reliqui mortales. Plinius. Solinus. Herodotus. Auctores:athlas latino vocabulo dictus eſt telamo: vt docet Seruius: noſtri in ędificiis telamones appellant ſigna quæ ſuſtinent: quæ græci athlantes vocitāt quia vt auctor eſt Victruuius in ſexto: athlas formatur ſuſtinens mundum: ex eo quod primus curſum ſolis & lunæ & ſyderum vigore animi ſolertiaque curauit. Prometheus: De prometheo affatim in ſecundo commentario: quem prudentiſſimum fuiſſe conſtat vnde & prometheus dictus: αϖωτησ ϖρομηθιασ:ideſt a prouidentia: ideo afflixus caucaſo fingitur: quia reſidens in eo monte nimia cura & ſollicitudine dep̄hendit aſtrologiam: quam primus aſſyriis in-

Athlātes anonymi

Telamones in edificiis.

Prometheus a p̄udentia.

dicauit. Eſt eni caucaſus mons in aſia æditiſſimus:& ſideribus proxi
mus: vnde aſtra maiora viſuntur:& eorū ortus occaſuſq; diligenter p
ſpiciuntur. Dicitur aquila cor eius exediſſe: p̄tereaq; αχοσ: ideſt ſol
licitudo hominem conficiebat ad motus ſiderū depræhendendos:
quod cū prudentiæ opus ſit: ideo per mercuriū dicitur eſſe ad ſaxum
religatus: qui prudentiæ & rationis deus eſt.

Prometheus affixus caucaſo: nec
ſtellatus Cepheus cum vxore: ge-
nero filia traderetur: niſi cęleſtium
diuina cognitio: nomen eorum
ad errorem fabule traduxiſſet: a q
bus ducti princeps omnes q in re-
rum contemplatione ſtudia pone
bant ſapiētes & habebātur: & no
minabantur. Idq; eorū nomen vſ-
q; ad Pythagoræ manauit ætatē:

Nec ſtel
latus cœpheus: Euripides:
& Ouidius cœpheum æthi
opum regē eſſe demonſtrāt
an dromadæ patrem: quam
cæto poſitā notiſſimæ
mythiſtoriæ dixerunt hanc
autē perſeum a periculo libe
ratam vxorem duxiſſe. Ita-
q; vt totum hoc genus per-
petuo maneret ipſum cœ-
phea inter ſydera collocatū
eſſe prodiderūt vna cū vxo
re caſiopea:& andromeda filia:& genero perſeo: orit̄ cœpheus in. xv.
parte capricornii: hoc ſydere nati erunt auſteri ſceueri: qui ſtoicam ſe-
ctam vero ſequantur effœctu: tales fuerunt apud veteres catones: caſ
ſiopea vero vxor cœphei: de qua Euripides: & Sophocles: & alii plu
res. Gloriata eſt ſe forma p̄ſtare Nereidas: pro quo facto inter ſydera
ſedēs in ſeliquaſtro cōſtituta ē: apud Higinū ꝓ ſeliquaſtro: mēdoſe le
git ſiliquaſtro: cū iter has duas dictōes diſcriminatio ſit nō parua i ſi
gnificatu: cū in ꝓnūciatu ſit magna ꝓximitas. Seliquaſtra .n. ſedilia
appellāt antiq generis. D. littera in. L. cōuerſa vt etiā in ſella & ſubſel-
lio:& ſolio factū eſt: quæ omnia a ſedendo dicta ſunt: ſiliquaſtrū vero
ſignificat herbā hortenſem: que alio nomine piperitis nominatur: vt
meminit Plinius. Caſſiope quæ & caſſiopea oritur: in vigeſima parte
aquarii: vt docet firmicus maternus in. viii. matheſeos: hoc ſydere na
ti erunt aurifices: bracteatores. inauratores: margaritarii. Androme-
da cœphei filia dicitur mineruæ beneficio: inter aſtra collocata: pro-
pter perſei virtutem: quod eam cæto propoſitam a periculo liberarat
De hac euripides hoc eodem nomine fabulā cōmodiſſime ſcribit: ori-
tur in parte piſciū. xii. hoc ſydere natus erit aut carceris cuſtodia aut
carnifex: aut ergaſtulis præpoſitus: perſeus cœphei gener nobilitatis
cauſa & virtutis ad ſydera dicitur perueniſſe: a quo meduſam harpe
vulcania: quæ ex adamante facta fuerat: interfectum eſſe conſtat: de
his omnibus meminit manlius in primo aſtronomicon: qui in. v. ſic

Per mer-
curiū reli
gatus.

Cœphe⁹

Mythiſto
riç

Cephœ⁹
iter ſyde
ra.

Caſiopea
in ſeliqua
ſtro.

Seliqua-
ſtrū quid.
Siliqua-
ſtrum.

Margari-
tarii. ſub
caſiopea.

Carnifi-
ces ſuban
dromeda

Mālinſi
aſtrono-
micis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſcribit:talia caſſiope naſcentum pectora fingit. Andromade ſequitur ſy dus quæ piſcibus ortis: bis ſex in partis cælo venit aurea dextro: vt inquit. M. Tulli⁹ in ſecūdo de natura deorū cœpheus paſſis palmis ſubſequitur ſeptentrionem:hūc ante cedit caſſiopea ad pedes andro=

Heracli= des.

me dæ perſeus deſcribitur: de quibus aratus quoqꝫ cōmeminit. Pō= ticus Heraclides: heracleo= tes fuit heraclides ex pōto: opulētus athenas venit: de ditqꝫ ſe in diſciplinam ſpeu ſippo: pythagoreorū audi= tor fuit: Platonis ſtudioſus Ariſtotelem audiuit: ferūtur ingenii illius monumenta p̄ clara atqꝫ optima.

Phlius op.

Phliū= tem: phlius eſt vrbs in me= dio ſycionii argiuiqꝫ agri : vbi religioſiſſime colitur : hæbe: fuit & arethyrea: quā phliaſiā dicūt: auctor Stra= bo: caſtellum phlium nomi= nat plinius: vbiqꝫ pro phliū legitur philium.

Philoſo= phus qd.

Philoſo= phū eſſe: philoſophus inter prætatur ſapientiæ ſtudio= ſus & amator: ab apuleio py thagoras philoſophiæ nū=

Nūcupa= tor philo ſophiæ

cupator dictus Quintilian⁹ taxat in hoc philoſophos: q̄.ſ. ſibi nomen inſolentiſſi mū arrogauerint: vt ſoli ſapientiæ ſtudioſi vocarētur: quod neqꝫ ſum= mi imperatores: neqꝫ rerū publicarū gubernatores vnquā vindicare ſunt auſi. In hanc ſententiā Laertius diogenes: ſic Pythagoras roga= tus a leonte phliaſiorū tyranno quiſnā eſſet dixit philoſophus: p̄ſen= tēqꝫ vitam dicebat celebritati eſſe ſimillimā: quēadmodum enim ad

Olympia Delos Mercatu clara.

hāc alii certaturi: alii negociaturi: alii optimi futuri ſpectatores veniūt ita & inuita alios quidem gloriæ mancipia naſci. Et cupiditatis au= cupes: alios vero veritatis ſtudioſos. Mercatum eum: apud græcos olympia mercatu famigerata eſt: & celebritate illa quinquenali ludo=

Corona olympia ca ex ole= aſtro.

rum inclyta: nam vt inquit plinius. Delubrum olympii iouis ludorum claritate faſtus græciæ complexū. Delos quoqꝫ inſula mercatu græ= corum celebrata eſt. Nobilitatem. coronæ: corona olympiaca erat

quem vt ſcribit auditor Platonis ponticus Heraclides vir doctus: in primis phliuntē ferūt veniſſe: eūqꝫ cū Leonte principe phliaſiorū do cte & copioſe diſſeruiſſe quædam. Cuius ingeniū & eloquentiā cum admiratus eſſet Leon: queſiuiſſe ex eo qua maxima arte cōfideret. At illū artē quidē ſe ſcire nullā: ſed eē philoſophū. Admiratū Leontem nouitate nominis quæſiſſe quinā eſſent philoſophi: & quid īter eos & reliquos intereſſet. Pythagorā autē reſpondiſſe ſimilem ſibi vide ri vitam hominū: & mercatū eum qui haberetur maximo ludorū ap paratu totius græciæ celebritate. nam vt illic alii corporibus exerci

ex oleaſtro pinea corona victores apud iſthmũ coronantur: in pythiis ludis ex lauro: ſicut ex apio in achaia coronare mos erat victores ſacri certaminis nemeæ: hinc illud ſatyrographi: graiæq́ apium: meruiſſe coronæ. De coronis ſacrorum certaminũ fuſius explicatiuſq́ perſcripſi in. vi. tranquilli cõmentario.

Corona ex apio

tatis: gloriã & nobilitatẽ corone peterent: alii emendi aut vendendi queſtu & lucro ducerentur. eſſet autẽ quoddã genus eorũ: idq́ vel maxime ĩgenuũ: qui nec plauſum nec lucrum quererent: ſed viſcendi cauſa venirent: ſtudioſeq́ perſpicerent quid ageretur: & qũo. Ita nos quaſi in mercatus quadam celebritate ex vrbe aliqua: ſic in hanc vitam ex alia vita & natura profectos: alios gloriæ ſeruire: alios pecuniæ: raros eſſe quoſdã. qui cæteris omnibus pro nihilo habitis: rerũ naturã ſtudioſe intuerẽtur: hos ſe appellare ſapiẽtiæ ſtudioſos: id eſt enĩ philoſophos. Et vt illic liberaliſſimũ eſſet ſpectare nihil ſibi acquirentẽ: ſic in vita lõge omnibus ſtudiis contemplationẽ rerum cognitionẽq́ præſtare: nec vero Pythagoras nominis ſolum inuẽtor: ſed rerum etiam ipſarum amplificator fuit. Qui cum poſt hunc

Studioſe perſpicerent: hiſce ſtudioſius ſpectatoribus comparantur philoſophi: qui rerum natura ſtudioſe contẽplatur. Et vt illic: in mercatu. ſ. & ludorum celebritate. Contẽplatione rerum: Ariſtoteles in. x. æthicorũ argumentatur contẽplationem eſſe perfectã fœlicitatẽ nam deus: quẽ omnes beatiſſimũ fœliciſſimũq́ eẽ cõfitẽtur: contẽplatione potiſſimũ fruitur: hæc eſt enim propria dei operatio: itaq́ ĩ hoibus operatio operationi diuinæ cognatiſſima erit vtiq́ fœliciſſima ob hoc cæteræ animantes fœlicitatis expertes eſſe dicuntur: quia contemplationis participes non ſunt. Rerum amplificator: philoſophiæ: quæ italica nũcupatur: princeps eſt pythagoras: quem fama fere ab ægyptiis ſacerdotibus cerimoniarum incredũdas potentiaſq́. numerorũ admirandas vices: geometriæ ſolertiſſimas formulas a chaldeis ſideralem ſcientiã: planetarũ & ſtellarũ ſtatus: ambitus: effectus: in genituris hominũ didiciſſe: cui brachmanes qui indorũ philoſophi ſunt pleraq́ philoſophiæ documẽta cõtulerũt Dogma pythagore eſt. ϖαλιγγενεσια. i. regeneratio: & μετεμψυχωσισ. i. tranſanimatio: ab eſu carniũ: & a fabulo abſtinẽtia: qđ Ouidi⁹ i. xv. metamorphoſeõ latiſſime explicat: & maro i. vi. ſectatur.

Lucus iuuenalis

Cõtẽplatio fœlicitas

Italica philoſophia a pithagora

Brachmanes

Palingenelia

Plato pythagoriſſat.
Enygmata pythagorica.
Cor non edendū.
Chenix. menſura.
Hirundo ꝑ garrulo.
Echemythia.

Plato quoqꝫ a ſecta pythagorę non deuiuis in multis pythagoriſſat q intellectualē phyloſophiā a pythagore is accœpit: pythagorica ſunt illa Enygmata: cor non comedendū .i. mœrorem de animo eiciendū ignem gladio ne fodiaſi: potentiū iram verbis maledicis ne laceſſas: ſtateram ne tranſilias .i. ne pretergrediare iuſticiam: ſuper chenice non ſedendū .i. non curandū eē de craſtino: chenix .n. menſura diurnæ eſcæ eſt: hirundinem in domo non ſuſcipiendam .i. garulos & verboſos homines ſub eodem tecto non habendos: duorū tēporū q̄ maxie habēdā curā. Matutini & veſptini .i. eorū: q̄ acturi ſum⁹ & eorū q̄ geſſerimus famigerata eſt. Χεμυθεια .i. taciturnitas illa: qua diſcipulos elinguabat vt .ſ. apud ſe tacere cōdiſcerent: loquitari dediſcerent. leges italis dedit: apud crotoniatas & metapontinos italiæ populos vicenuminis cultus: metapontini illi⁹ domum cereris delubrum vocitabant. Non pauciores ſexcentis erāt pythagoræ diſcipuli: qui noctu ad illū audiendū confluebant: illi qui pręſentia ei us frui meruiſſent ſcribebant ad ſuos: tanquā magnū q̄ppiam forent adepti. De magna græcia ante dictum eſt. Archelaū audiuerat: Socrates ſecundū quoſdam auditor fuit anaxagoræ & damonis: mox ad archelaum phyſicum ſe contulit: qui animaduertens naturalis ſpeculationis fructū nullum eſſe eamqꝫ ad officia vitæ nihil eſſe neceſſariam inuexit primus æthicen: hoc eſt mortalē philoſophiā ad quam tranſiens verbū illud memoratiſſimum dixiſſe fertur: quę ſupra nos nihil ad nos: auctor eſt Xenophon Socratem nunquā de natura rerū neqꝫ de altioribus ſublimioribuſqꝫ rebus diſputaſſe: immo eos q aſſidua cura ac ſtudio hæc tractāt ſtolidos vanoſqꝫ hoies ēe oſtēdebat cū ea veſtigarēt: q̄ ſunt ſupra captū mortaliū: hæc enim ab hominibus intelligi inueniriqꝫ non poſſe fuerit illud potentiſſimū argumētū: ꝙ qui maxime rerum cœleſtiū ac naturalium ſcientiam profiteantur: hi inter ſe diſſident: & pugnantia adinuicem dicunt. Itaqꝫ ante ſocratem philoſophia naturalis vigebat: de cælo & ſiderali ſcientia de numeris: quibus cuncta conſtare autumant: & id genus aliis diſſerebatur: parum vtilibus ad vitam politicam agendā: thales mileſius ex ſeptem ſapientibus vnus apud priſcos celebrat̃ ꝙ fuit geometrię pœ-

Socrates inuexit æthicen.
Quæ ſupra nos nihil ad nos.
Naturalia ſciri nō poſſe.
Thales reptor geometrię.

Phliaſium ſermonem in Italiam veniſſet: exornauit eam græciā quæ magna dicta eſt: & priuatim & publice preſtantiſſimis & inſtitutis & artibus Cuius de diſciplina aliud tempus fuerit fortaſſe dicendi. Sed ab antiqua philoſophia uſque ad Socratem: qui Archelaū Anaxagore diſcipulū audierat: numeri motuſqꝫ tractabantur: & vnde omnia

nes graios primus repertor: & naturæ rerũ certiſſimus explorator: & aſtrorũ peritiſſimus contẽplator : qui reperiſſe fertur temporũ ambi-tus: ventorũ flatus: ſtellarũ motus: tonitruũ ſonora miracula. Siderũ obliqua Curicula: ſolis annua reuerticula. Anaxagoras dicebat: ſe na-tũ eſſe cauſa ſolis ac cæli videndi. Item cenſuit cælũ ex lapidibus eſſe

Anaxagoras

orirentur : quoq; recederent: ſtu-dioſeq; ab his ſiderum magnitudi nes: interualla: curſus inquirebã-tur: & cũcta cæleſtia. Socrates aũt primus philoſophiã deuocauit e cælo: & in vrbibus collocauit: & in domos etiã introduxit: & coe-git de vita & morib⁹: rebuſque bo nis & malis querere cui⁹ multiplex ratio diſputãdi: rerũque varietas: & ĩgenii magnitudo: Platonis me moria & litteris cõſecrata plura ge nera efficit diſſentientiũ philoſo-phorũ. E quibus nos id potiſſimũ cõſectati ſumus: quo ſocrate vſum arbitramur: vt noſtrã ipſi ſentẽtiã tegeremus: errore alios leuaremus

compoſitũ: prædixitq; lap-ſurũ ex ſole ſaxum: quod & factũ eſſe autumant. Dice-bat hic niuẽ eſſe nigrã. Ar-chelaus: phyſicam: philoſo-phiã: athenas inuexit: eſtq; phyſicus appellat⁹: q̃ in eo defecerit philoſophia natu ralis. Socrate ethicen intro ducente: q̃q̃ ne hic quidem æthicæ rudis fuiſſe videat. Nãq; de legib⁹ philoſopha tus ẽ: & de honeſto & ęquo Verũ. Socrates philoſophię moralis conditor propaga-tor: illuſtrator extitit: q pla-tonem tantũ efficit: quant⁹ fuit. Cuius ingeniũ varioſq; ſermones immortalitati ſcriptis ſuis plato tradidit: cũ ipſe litterã ſocratis nul-lam reliquiſſet : ex ſocrates variis & diuerſis: & in oẽm

Niuẽ eſſe nigram Archela⁹.

Socratis lr̃a nulla.

partem diffuſis diſputationibus plures fluxere philoſophi. Et cũ ali⁹ aliud apprenderet: proſeminatæ ſunt quaſi familiæ diſſentientes in-ter ſe & multum diſiuncte & diſpares: cũ tamen omnes ſe philoſophi ſocraticos & dici vellent & eſſe arbitrarentur : primũ ab ipſo ſocrate Plato. A platone Ariſtoteles & Xenocrates. Deinde ab antiſthene: q pacientiam & duriciam in ſocratico ſermone maxime adamarat Cy-nica: cum ab Ariſtippo: quem ille maxime voluptarie diſputationes delectarunt. Cyrenaica phyloſophia manauerrunt: fuerunt etiam alia genera philoſophorum: qui ſe omnes fere ſocraticos eſſe dicebant: vt eretricorum megaricorum: pyrrhoniorũ. Merito itaq; dictus eſt ſocra tes fons philoſophorum: a quo complures ſectæ veluti riui profluxe-runt. Sententiam regeremus: tutaremur & veluti reginã aſſererem⁹ malo legere tegeremus: vt ſit ſenſus: ſe ſententiam ſuã occultare diſſi-

A ſocrate familiæ philoſophorum

Socratici omnes

Hoc ſcio qđ neſcio

Opinatio incerti.

mulareq; ritu ſocratis: qui quid ſibi videretur: & quid ipſe ſentiret te
gebat: affirmans nihil ſciri poſſe: cuius eſt illud hoc ſcio quod neſcio
vnde opinatores & opinioſi dicti philoſophi: in quorũ philoſophia
ſola erat opinatio: quod & lactantius memorat: opinatio autẽ incerti
eſt: ſcientia certi id enim opinatur quiſq; quod neſcit. Socratica au
tem ratio illa eſt cõtra alte-
rius opinionẽ differendi: nã
ita facillime nũqd verũ: ſed
quid veriſimillimũ eſſet in-
ueniri poſſe ſocrates arbi-
trabat.

Carneades pro iniuſticia.

Carneades: de car
neade in primo commenta
rio ſatis multa: cuius id fuit
acumen: ea ſubtilitas: ea e-
loquentia in differendo: vt
eo argumentãte quid veri
eẽt haud facile diſcerni poſ
ſe: hic tertiã inſt. .uit acade
miam: diſputauit olim Ro-
mæ pro iuſtitia & contra iu
ſtitiam copioſe & eloquen-
ter. In eodẽ loco: Acade-
miam ſignificat: quod gym
naſiũ erat in tuſculano. Nõ
mihi videt: propoſitio hæc
ſecundũ academicos & peripateticos vera eſt: qui aiũt ad beate viuẽ-
dum opus eſſe præter virtutẽ bonis corporis: atq; fortunæ: ſine qbus
mãca eſt quodãmodo & quaſi multa virtus. Reſpondet ad hæc .M.
Cicero ex dogmate ſtoicorũ: apud quos vnica virtus ſatis eſt ad bea-
tam vitã efficiendã. Recte autem ſummũ bonum in ſola virtute pone
retur: ſi homo ex ſola mente conſtaret: ſed cũ ex animo conſtemus &
corpore: ad beate viuendũ opus eſt bonis animi & corporis: ne dũ al
terum tueamur: alterũ relinquamus. Bruto tui auũculo. Diſcipulus
introductus exiſtimatur eſſe atticus: cuius nomẽ perire nõ ſinunt cice
ronis epiſtolæ: ſed nõ video quomodo brutus attici auunculus fuit
dicatur: nec id tradit. Cor. nepos: qui attici vitam breuiter eloquen-
terq; perſcribit: eſt quidem vſus. M. Bruto familiariſſimæ. Eiq; italia
cędenti ſeſtertia centũ milia muneri miſit: ſed quod habuerit brutum

Cato auũculus bruti.

auunculũ legiſſe non memini: quo circa ita legendũ eſſe cenſeo at her
cule bruti mei auunculo videtur: vt ſit ſenſus virtutem ad beatę viuẽ
dum ſatis eſſe videri. M. Catoni auunculo. M. Bruti de quo dudũ di-

& in omni diſputatione quid eſſet
veriſimilimũ quæreremus: quẽ mo
rem cum Carneades acutiſſime co
pioſiſſimeq; tenuiſſet: fecimus &
alias ſæpe & nup in tuſculano: vt
ad eam conſuetudinem diſputare
mus. Et quatridui quidem ſermo-
nem ſuperioribus ad te preſcriptũ
libris miſimus. Q uinto autem die
cum eodem in loco concediſſem9
ſic eſt propoſitum: de quo diſputa
remus. A. Nõ mihi videtur ad bea
te viuendum ſatis poſſe virtutem
.M. At Hercule Bruto meo vide
tur: cuius ego iudiciũ pace tua di-

ximus:fuit enim Cato frater ſeruiliæ ex qua natus eſt brutus qui in li-bris de finibus diſſerit ſolā virtutē effectricē eſſe vitæ beatæ. Auũcu-lum dicimus matris mee fratrem: ab auo facta diminutione :perinde ac minor auus ſit:obtineatqꝫ locũ aui & proximitate tueatur ſororis filiũ. Maior auunculus eſt auiæ maternæ frater: de quo Perſius. Ma ior auũcuculꝰ exit : de hoc apud Suetoniũ copioſius:q tradit iuliũ ceſarē fuiſſe auũ culũ maiorē auguſti. Quid ad honeſte/ſtoicis idē eſt ho neſte viuere & beatæ.i.cum virtute viuere:peripateticis aliud honeſte viuere : aliud beate videtur. Qui male viuat miſerũ:contrariorum cõtraria ſunt cõſequentia : ſi inuitiis ſatis magna vis ē ad vitā miſerā : conſequens videtur:vt eadem vis invir tutibus ſit ad beatam vitam efficiendam : olim duo phi loſophi : alter ſtoicus alter peripateticus propugna bant pro ſuis vtrinqꝫ decre tis:acriter & contente: ſtoi cus cenſebat vitam beatam hominum virtute animi ſo la:& miſeriam ſumma ma litia ſola poſſe effici : etiam ſi cætera bona omnia: quæ corporalia & externa appel lant:virtuti deeſſent. Malitiæ adeſſent: contra peripateticus miſeram quidem vitā vitiis animi & malitia ſola fieri cõcedebat:ſed ad com plendos omnis vitæ beatæ numeros virtutē ſolā nequaq̄ ſatis eē exi ſtimabat quoniā corporis & fortunæ bona neceſſaria viderentur per ficiendæ:beatæ vitę. Reclamabat hoc in loco ſtoicus & tāq̄ ille duas res diuerſas poneret mirabat̃:q̄đ cu eſſēt malitia & virtꝰ duo cõtraria vita miſera & beata quoqꝫ æq̄ cõtraria:nõ ſeruaret ĩ vtriſqꝫ vim & na turā cõtrarii:& ad miſeriā quidē vitę cõficiēdā ſatis valere malitiā ſo lā putaret: Ad pręſtandā vero vitā beatam non ſatis ſolam eſſe virtu tem dicere:tum peripateticus per quā hercle feſtiue argutiola hac de

Auũculꝰ vnde.

Maior auunculus

Cõtētio ſtoici & pipatetici

Malicia ſatis ad vitā miſerā

Argutiola de congio vini.

xerim longe antepono tuo. A. nõ dubito. Nec id nunc agitur: tu illũ quantũ ames: ſed hoc ꝙ mihi dixi videri quale ſit:de eo a te diſputa ri volo. M. Nempe negas ad bea te viuendum ſatis poſſe virtutem . A. Prorſus nego. M. Quid ad re cte honeſte laudabiliter:poſtremo ad bene viuendũ:ſatis ne eſt præ ſidii ĩ virtute. A. Certe ſatis. M. Po tes igitur aut qui male viuat : non eum dicere miſerum: aut quē bene fateare: eum negare beata viuere . A. Quid ni poſſum. Nā etiam in tormentis recte honeſte laudabili ter. & ob eā rē bene videri põt:dũ modo intelligas: quod nũc dicam bene. Dico enim cõſtanter : graui ter:ſapienter: fortiter:hęc etiam in eculeum coniiciũtur : quo vita nõ

congio vini vſus eſt. Rogo te inquit reſpondeas an exiſtimes vini eſſe amphoram. Cū abeſt ab ea vnus congius: quod ſtoico negante: vnus igitur congius inquit peripateticus amphorā facere dici debebit: quoniam cū deeſt ille vnus nō fit vini amphora: & cū acceſſit fit amphora: quod ſi id dicere: abſurdū eſt vno congio ſolo fieri amphorā: itidem abſurdum eſt vna ſola virtute vitā fieri beatā dicere: quoniā cum virtus abeſt beata eſſe vita nūq̄ poteſt.

Eculeus. In eculeū cōiiciuntur: Eculus tormenti genus eſt quo homines cruciabiliter torquentur: de quo crebra mentio apud eruditos de quo valerius ſic: Rupit verbera: fidiculas laxauit. ſoluit Eculeum: laminas extinxit. Itē laxato eculeo poſtq̄ inſidiis oportunū tēpus animaduertit aurē eius morſu corripuit: libro. iiii. de finibus ſic ſcriptū legimus nec ſi ille ſapiens ad tortoris eculeū: a tyranno ire cogatur ſimilē habeat vultum vt ſi ampullā perdidiſſet. Itaq; fortis ſapiens cōſtans vita in eculeū ingredetur: vita beata nō introibit: licet id ſtoici cōuellāt: cōcluſiūculis captioſis magiſquā veris. Rapiuntur ad tortorem: quædā virtutes in procliui ſunt: vt liberalitas: temperantia: manſuetudo: quædā cliuum ſubeūt & aſcendēdo obluctantur: vt patientia fortitudo cōſtantia: in illis cōtinemus animū ne pro labantur. In his exortamur incitamus: e virtu-

Virtutes in ꝓcliui. Cliuium ſubeunt. tes in eculeū ingrediuntur: ſub tortore ſpectantur: nulli ſupplicio nulli dolori ſuccūbentes ad loca ſupplicii vita beata aſpirare non poteſt vbi enim cruciatus ſunt & tormenta ibi beatitudo eſſe non poteſt.

aſpirat beata. M. quid igitur ſolane beata vita queſo relinquitur extra hoſtiū: limēq; carceris: cū cōſtantia: grauitas: fortitudo: ſapiētia: reliquæ virtutes rapiantur ad tortorē nullūq; recuſent nec ſupplicium nec dolorem. A. Tu ſiqd es facturus noua aliqua cōquiras oportet: iſta me minime mouēt nō ſolum quia peruulgata ſunt: ſed multomagis: quia tanq̄ leuia quæ

Tanq̄ leuia vina: ſenſus eſt ſicut vina tenuia aqua cōmixta ſine neruis ac ſapore ſunt nulliſq; bonitatis: ſic peruulgata ſtoicorū argumenta: quod idem ſit honeſte & beate viuere: imbecilla ſunt & infirma quę guſtanda potius ſunt: q̄ in ea penitus ingurgitandū. Talia dogmata

Vina leuia tenuia. ſunt a limine ſalutanda: & tranſeunter inſpicienda. Vina leuia intelligi vult: quæ alio nomine tenua appellantur. Plinius ait in. xxiii. leuiſſimum vinū celerrime inueterari. Idē ait tenue vinū minus alere: magis ſtomachum nutrire: vinū aqua miſceri ſtaphilus primus inuenit: vinum omne quo tenuis eo odoratius: græci deuteria appellant: hoc eſt ſecundaria vina: que fiunt maceratis aqua vinaceis. Cato loram vo-

cat. Et hæc inter vina operaria numerantur: idē fecatum appellat qđ
fecibus vini expreſſum eſt: dilutū vinū dicimus aquatū: hoc eſt aqua
cōmixtum: vulgo indoctæ & inſienter lymphatū vocitatur: quod in
ſuperioribus copioſe explicauimus. Iſte chorus virtutum: cōſtantia:
grauitas: fortitudo patientia: aliæq́ʒ conſimiles virtutes ſignificant: Chorus
quę veluti chorum conſtitu vnde.

dam vina nihil valent in aqua: ſic ſtoicorum iſta magis guſtata q̄ potata delectāt. Velut iſte chorus virtutum in eculeū impoſitus: imagines conſtituit ante oculos cū ampliſſima dignitate vt ad eas curſim prectura: nec eas beata vita a ſe deſertas paſſura videatur. Cū autem animū ab iſta pictura imaginibuſq́ʒ virtutū ad rem veritatēq́ʒ traduxeris hoc nudū relinquitur: poſſitne qs beatus eſſe: q̄diu torquatur. Quamobrē hoc nō querumus. virtutes autē noli vereri ne expoſtulent: & querantur ſe a beata vita eſſe relictas: ſi enim nulla virt⁹ prudentia vacat: prudentia ipſa hoc videt: non omnes bonos eſſe etiā beatos. Multaque de. M. Attilio.

unt qui multorū concentu
conſtat: dictus chorus a chara
ideſt leticia: vt interpræ-
tatur plato libro ſecūdo de
legibus: ab his autem virtu
tibus ſeparari negant ſtoici
vitam beatam: imo ad eos
curſim per recturā pertina-
citer affirmāt: ſed hoc ſpe-
cioſe magiſquā vere dicitur
quis enim dabit ſtoicis bea
tū eſſe: qui torqueatur: cru-
cietur in eculū conticiatur
ſenſus enim cuiuſq́ʒ & natu
ra rerum: atq́ʒ ipſa veritas:
clamat quodammodo non
poſſe beatū dici: eum qui in
tormentis ſit: neq́ʒ vitā bea
tam eſſe poſſe in contuber-
nio carnificū ac tortorū cui
nihil cōmune ſit: cū dolori
bus: & ita aliud erit bene vi
uere/aliud beate viuere: ita
boni eſſe poterunt: qui bea-
ti non ſint. Ne expoſtulent: incuſent: expoſtulare eſt querelā apud Expoſtu-
eum ipſum deponere: qui fecit iniuriā, poſtulare autē quærelā dicere lare.
de altero apud alterū/ vnde expoſtulatio dicitur cōqueſtio aduerſus Poſtulare
eum quē incuſamus. Nulla virtus vacat prudentia: Socrates om- Expoſtu-
nes virtutes putabat eſſe prudentias: in quo errabat: quod vero non latio.
abſq́ʒ prudentia recte dicebat auctor Ariſtoteles in ſexto ethicorū: pru Prudētia
dentis eſt bene conſulere: prudentia circa humana verſatur: & in his
quæ ſunt homini vel boua vel mala. De. M. attilio M. attiliū regulū
fatentur omnes fuiſſe fortiſſimum conſtantiſſimū in perferendis cru
ciatibus: quibus eum peni crudeliſſime affecerunt: incluſum quippe
anguſto armario clauis acutiſſimis prefixo: vt ſe in nullā eius partem

Cruciat⁹ attılıi re= guli.

Inclinare poſſet:palpebris quoq; inſutis atq; inſomnia cruciatū necauerunt. Merito itaq; laudant virtutē attilii tam magna infœlicitate maiorē:nec tamen beatū eū appellant: quia cōmunicatio beatitudini ad tormenta nulla eſſe poteſt. In laudem attilii reguli ait ſilius: nō tā aduerſa cauendo fugiſſe ægregiū; q̄ perdomuiſſe ferendo. De attilii reguli pacientia. Gellius. Augustinus. Cicero. Valerius. cæteri. Quinto cepione: quintus cepio conſul oppidū toloſanū diripuit: ingēs auri pondus theſauroſq; opulētos ex templis abſtulit: quod ſacrilegiū: cauſa excidii cepioni exercituiq; eius poſtea fuit: qſquis enim ex ea dirreptione aurū attigit miſerabili cruciabiliq; exitu periit: cepio ipſe multis aduerſis calib⁹ iactatus patria extorris ſacrilegus turpiter interiit: filii quoq; eius bona paterna obſcene oblirientes inter ſcorta iſami morte perierunt: hæc ex Strabone.

Qu. Cepione. M. Aquilio recordantur: beatāq; vitā ſi imaginibus potius vti: q̄ rebus ipſis placet: Conantem ire in eculeum retinet ipſa prudentia: negatq; enim cum dolore & cruciatu quicquā eſſe commune. M. Facile patior te iſto modo agere: & ſi iniquū eſt preſcribere mihi te quemadmodū a me diſputari velis: ſed quero vtrū aliquid actū ſuperioribus dies: an nihil arbitremur? A. actum vero & aliquātum quidem. M. Atqui ſi ita eſt profligata iam hec pœne ad exitū ad

Prouer= biū habet aurū tho loſanum

Gellio. Trogo: & ti magene: hinc prouerbiū de hominibus calamitoſis ortum diciq; ſolitū eſt: ille habet aurū tholoſanū: eadem ſententia eſt illius quoq; veteris prouerbii habet æquū ſeianū.

.M. aqli⁹ reus

M. aquilio. M. aquilius aſiatici belli reliquias confecit: mixtis veneno fontibus: infamem fecit victoriā: hic conſul: imperator ornatus a ſenatu: triūphalis factus eſt reus: quem cū Mar. Antonius orator defenderet: cauſa pe perorata ipſum arripuit.

Tunicam dilorica= uit.

Conſtituitq; in conſpectu omniū: tunicāq; .M. Aquilii a pectore diloricauit: vt cicatrices: populus Romanus iudiceſq; aſpicerent aduerſo corpore acceptas: ſimul & de illo vulnere: quod ille in capite ab hoſtium duce acceperat: multa dixit: eoq; adduxit iudices vt. M. Aquilium damnare vererentur: quem fortuna ex hoſtium telis eripuiſſet. De Mar. aquilio hiſtorici omnes: & Cicero in verrinis: & in ſecundo de oratore. In eculeum: tormenti genus: vt antea diximus. Superioribus diebus: quatuor tuſculanis quæſtionibus.

Profliga= te Profli= gatæ res.

Profligata quæſtio: abſoluta pene ac effecta: profligare dicunt idonei ſcriptores prodigere & deperdere profligataſq; res quaſi profictas & perditas. In alio ſignificatu profligata appellant: quæ

prope abſoluta ſunt: & in hac ſignificatione accipitur hoc Ciceronianum: vbi annotandum eſt non ſatis circunſpicienter. ab Aulo gellio: pleroſq; reprendi veluti improprie inſciteq; dicentes profligata eſſe edificia: & templa: & alia fere multa: quæ prope abſoluta effectaq; ſunt quæ & in profligato eſſe dici ſolent: nam in hoc plane loco profligata queſtio ſignificatur finita quaſi ad exitum deducta. Contra Au. Gellii opinionem. Vnde non ſatis recte reprenſus vir ille: ex aduocatorem turba videtur: qui quoram pretore dixit omnia vir clariſſime negocia de quibus te cogniturum eſſe hodie dixiſti diligentia & velocitate tua ꝓfligata ſunt affectum quoq; dixerunt: qui latine locuti ſunt: id qđ profligatum appellatur. In hac ſignificatione: ſicut. M. Tullius dixit in oratione de prouinciis conſolaribus: bellum affectum videmus: & vere vt dicam pœne confectum. Idem in oeconomico. Cum vero iam affecta æſtate vuas a ſole miteſcere fas eſt. Motus turbulenti: perturbationes ſignificat de quibus in quarta tuſculana copioſius. Sepe adeſt: ſcilicet dolor. Semper impēdet: ſcilicet mors: quę vt ſaxū tantalo ſemper impēdet ſupra capita mortaliū. Populus ſepe contingit: Seruitus non ſolū ſingularibus hominibus cōtingit: ſed ſepe totos populos ſubiugū mittit: vt qui liberi fuerāt: in alienam cadant ſeruitutē. Dū eſt autē & miſerū diſcere ſeruire: vbi ſis doctus Dominari: nihil eſt vt inquit Mar. Tullius in tertia philippica fœdius ſeruitute: cum ad decus & libertatem nati ſimus. Idem ait omnem ſeruitutem eſſe miſeram: illis vero miſerimam: qui libertatis dulcedinem guſtauerunt. Futura timet: timor proprie eſt de futuro malo: ſicut ægritudo ad præſentia mala refertur. Orbitates: filiorum amiſſiones: Papinius in endechaſyllabo: orbitas omnis fugiēda niſu.

ducta queſtio eſt. A. quo tandem modo. M. Quia motus turbulenti iactationeſq; animorū incitatæ & impetu inconſiderato elatæ rationem omnē repellentes vitæ beatæ nullam partē relinquūt. quis. n. poteſt mortem aut dolorē metuens: quorū alterum ſæpe adeſt: alterum ſemper impendet eſſe non miſer? Quid ſi idem (qđ plerūq; fit:) paupertatē ignominiā infamiā timet: ſi debilitatem cæcitatem: ſi denique quod non ſingulis hominibus ſed potentibus populis ſæpe contingit ſeruitutem: poteſt ea timēs eſſe quiſquā beat[9] eſt? Quid: q nō mō ea futura timet: verūetiam fert: ſuſtinetq; p̄ſentia? adde eodē exilia: luctus: orbitates q reb[9] his fractus

Cōtra. a. gellium lo profligato.

Affectū bellum

Affecta æſtas

Nihil fedius ſeruitute

Egritudine eliditur:triſtitia ſuffocatur. Iactaturq;: Quid elatus
ille:hæc in quarta Tuſculana vberrime explicata ſunt. Ergo vt hi mi
ſeri:cõtrariorũ contraria ſunt cõſequentia: ſi miſeri ſunt: qui timent:
beatus eſt.quẽ nullus metus terret. Si miſeri qui egritudinibus:libidi-
nibus:leticiis:inanibus exagitãtur:beatus ille:quẽ nullæ tales affectio
nes exedunt: extimulantq;.

Malatia Correct' ſenecę locus

Vt maris trãquillitas: ma
latiam vocãt: maris quietẽ:
ac trãquillitatẽ quãdo flu-
ctus languẽt. neq; vlla aura
cõmouentur : conſimiliter
Malatia eſt in grauidis ille
langor & mollicies diſſoluti
& cũcta faſtidientis Plinius
in.xxiii. Malicorũ inqt ex-
perit̃ in grauidarũ malatia
& quoniã guſtatu moueat i
fantẽ. Apud Senecã eſt lu-
culenta illa ſentẽtia:ex libro
nono epiſtolarũ. In ocio in-
concuſſo iacere nõ eſt tran
qllitas malitia eſt dictio mẽ
doſa eſt in codicibus impſ-
ſis:nam pro malacia legitur
malicia corrupto vocabulo
elegãtiſſimo & ſenſu:ſenſus
eſt: ſtatũ animi beati talem
intelligi qualis tranquillitas
maris eſt: quãdo nec aura q
dẽ minima fluctus commo
uet:maria.n. ſua natura trã-
quilla ſunt: ventorũ autẽ vi
agitari atq; turbari ſolent ,
Quod ſi eſt; ſenſus eſt eum
merito beatũ: & eſſe & dici
qui ſupra fortunã eſt collo-
catus:qui nullis perturbatio
nibus eſt obnoxi' : qui nihil
timet:nihil cõcupiſcit: nihil
an igitur : qualem inuenire

Beat' qui

difficile:imo impoſſibile eſt

ægritudine eliditur. poteſt tãdem
eſſe nõ miſerrimus: quid vero illũ
quem libidinibus: inflammatũ. &
furentẽ videmus omnia rabide ap
petentem cum inexplebili cupidi-
tate quoq; affluentius voluptates
vndiq; hauriat : eo grauius ardẽn-
tiuſq; ſicientem nõne recte miſerri-
mũ dixeris. Quid elatus ille leuita-
te:inaniq; læticia & exultans: & te
mere geſtiens : nonne tanto miſe-
rior quanto ſibi videtur beatior:
ergo vt hi miſeri ſic contra illi bea-
ti: quos nulli metus terrent: nullæ
egritudines exedũt:nulle libidines
incitãt: nulle futiles læticiæ exultã
tes languidis liquefaciunt volup-
tatibus. Vt maris igitur tranquilli
tas intelligitur: nulla ne minima q
dem aura fluctus cõmouente: ſic
animi quietus & placatus ſtatus
cernitur:cum perturbatio nulla eſt
qua moueri queat: quod ſi eſt qui
vim fortunæ qui humana quæcũ-
q; accidere poſſunt: tolerabilia du
cat: ex quo nec timor eum nec an-
gor attingat: idẽq; ſi nihil concu-
piſcat: nulla afferatur animi inani
voluptate: quid eſt cur is non bea
tus ſit:& ſi hec virtute efficiuntur:

græci apathes vocāt quaſi dicas impaſſibiles & imperturbatos: de qbus plinius hæc: exit hic animi tenor: aliquādo in rigorē quēdā tortuitatēqꝫ naturæ: durā & inflexibilē: affectuſqꝫ humanos adimit: qualis apathes græci vocant: tales extiterūt Diogenes Cynicus: Pyrhon Heraclitus: & thimon. Diodorus quoqꝫ & agatarchides tradūt ethiopas eſſe quoſdam: apathes: hoc eſt abſque paſſione vlla viuētes: qui immobiles perſtant: verbera & iniurias ſuſqꝫ deqꝫ ferentes: qui ſine affecto humano: filios & vxores defunctas vident: in quibus nullū neqꝫ iræ: neqꝫ miſericordię ſignū cōuiſcitur: a qbus oia mala quieto aio ſedatoqꝫ perferūtur. Impotenti letitia: immodica & geſtiente. Mathematicoꝝ iſte mos eſt: poſtulata mathematicorū ſunt hæc: vt liceat ab omni ſigno: ſiue pūcto ad omnē rectam lineam ducere & omnē finitā rectā lineam e regione eiicere: & oimodo ſigno & interuallo circulū ſcribere. Item q̄ eidē æqualia ſunt inuicē ſibi æqualia eſſe: & ſi paribus paria demas: reliqua eſſe paria De quibus Euclides. Martianus. Cēſorinus: ſatis multa. Geometrię. Plato libro ſeptimo de legibꝰ: præcipit geometriā liberis hominibꝰ eſſe diſcendā: cuius inuētores egypti fuerūt: vt docet Strabo in. xvii. ſicut arithmetica a phœnicibus inuēta traditur. Geometriā vtilē eſſe neceſſariāqꝫ futuro oratori: docet Quintilianus. Geometres ſignificatur mēſor terræ. Geometriā inqt Ambroſius in examero. Audiuimus: thelaſſometrā nūquā audiuimus: dicitur aūt the-

Apathes.

Ethiopes Apates

Poſtulata mathematicorū

Geometria diſcēda

Geometria diſcenda

Thelaſſometra

quid eſt cur virtus ipſa per ſe non efficiat beatos. A. Atqui alterū dici non poteſt: quin hi qui nihil metuant: nihil angantur: nihil concupiſcant: nulla impotenti leticia efferentur: beati non ſint. Itaque id vbi concedo: alterū autem iam integrum nō eſt. ſuperioribus enim diſputationibus effectū eſt vacare omni animi perturbatione ſapientem. M. Nimirum igitur confecta res eſt. Videtur enim ad exitum veniſſe quæſtio. A. Propemodum id quidem. M. Verū tam mathematicorū iſte mos eſt: nō philoſophorum. Nam geometre cum aliquid docere volūt: ſi qui ad eū rem pertinet eorum que ante docuerunt: id ſumūt pro cōceſſo & probato. Illud modo explicant: de quo ante nihil ſcriptū eſt: philoſophi quācūque rem habent in manibus: in eam: que conueniunt: congerunt oia & ſi alio loco diſputata ſunt.

laſſometra maris menſor. Quomõ hoc cõſequẽs: ſtoici dicũt nihil
eſſ bonũ: uiſi qđ honeſtũ: quo cõceſſo: cõſectariũ eſt beatam vitã non
poſſe ſine honeſtate cõtingere: qđ argumentũ retroactũ pariter valet:
Q đ bonum honeſtum
vt vita beata honeſta ſit: ſi quod honeſtũ eſt: id bonũ ſolũ habẽdũ eſt
ita ſit: vt qđ bonũ ſit id etiã honeſtũ ſit: & beate viuere ſit honeſte &
cũ virtute viuere. Separa
tim libri ſunt: vt in aliis li=
bris tractent de honeſto. In
aliis de ſummo bono: vt ita
quæq; res ſuis argumentis
explicet. Virtutes ſatis poſ=
ſe: Clara quidẽ & animoſa
hæc vox ex palã profiteri
virtutẽ ad beate viuendum
ſatis eſſe: ſed ſpecioſius hæc
dici: q̃ verius perſuaderi ſo
lẽt quoniã vt ante dixi. Vir
tus ſine bonis corporis ac
fortunæ manda quodãmõ
& mutila eſt: neq; ad plenũ
effectrix beatitatis. Tantiſ
Tãtiſper.
per: interea: abſolute ponit:
ſicut apud Liuiũ: tamen id
imperiũ ei ad vberẽ ætatẽ
incolumẽ manſit: tantiſper
tutela muliebri: frequenter
poſtulat hęc dictio: tãtiſper
vt poculetur cũ dũ: vel quo
ad: accipiturq; pro tãdiu ſi
cut apud Terentiũ Gelliũ.
Ciceronẽ. Plautũ & ceteros
qui pure loquuti ſunt: quod
& ſupra annotauimus. Plau
tus in menechmis: mulier
tantiſper blãditur dũ quod
rapiat videt. Xerxes quidẽ
Xerxes bellator
Xerxes lingua greca ſignifi
catur bellato: arctoxerxes
magnus bellator. Xerxem
aũt perſarũ regẽ quis igno=
rat potẽtiſſimũ maximũq;

Quod ni ita eſſet: cur ſtoicus ſi eſſet
queſitũ ſatis ne ad beate viuendũ
virtus poſſet. multa diceret cui ſa=
tis eſſet reſpõdere ſe ante docuiſſe
nihil bonũ eſſe: niſi quod honeſtũ
eſſet: hoc probato cõſequens eſſe:
beatã vitã virtute eſſe contentam
Et qũo hoc ſit conſequẽs illi: ſic il=
lud huic. Vt ſi beata vita virtute
cõtenta ſit: niſi honeſtũ qđ ſit: ni=
hil aliud ſit bonũ. ſed tamen non
agũt ſic. Nam & de honeſto & de
ſummo bono ſeparatim libri ſunt
& cũ ex eo efficiatur. ſatis magnã
in virtute ad beate viuẽdũ eſſe vim
nihilominus hoc agũt ſeparatim.
propriis. n. & ſuis argumẽtis & ad
monitionibus tractãda quæq; res
eſt: tanta preſertim. Caue. n. putes
vllã in philoſophia vocẽ emiſſam
clariorẽ: vllumue eſſe philoſophie
ꝓmiſſum vberius vt maius. Nam
quid ꝓfitetur odii boni profectu=
rã ſe eũ qui legibus ſuis paruiſſet.
Vt eſſet cõtra fortunã ſemper ar=
matus: vt oĩa preſidia habere in ſe
bone beateq; viuẽdi: vt eſſet ſemp
deniq; beatus. ſed videro qđ effici
at tantiſper. hoc ipſum magni eſti
mo qđ pollicetur. Nã Xerxes qđẽ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

extitiſſe/ qui græciā copiis militaribus inundauit:ꝗ per maria ambu lauit.per terras nauigauit:cuius introitus in greciā:ſicut fuit metuē- dus:ita exitus erubeſcēdus:de quo Trogus Plutarchus Probus emi- lius Herodotus plura.Intātū.vt nihil ſit notius:de Xerxe in hāc ſen- tētiā Valerius maxim⁹:libro.ix.dictorū factorūq; memorabiliū. Age

refertus omnibus pręmiis doniſq; fortunæ nó eqtatu: nó pedeſtrib⁹ copiis. nó nauiū multitudine. nó infinito pódere auri côtétus præ- miū ꝓpoſuit:ꝗ inueniſſet nouam: voluptaté: qua ipſe inuéta nó fuit côtétus. Neq; enim nūquá finé in ueniret libido. Nos premio elicere poſſem⁹ qui nobis aliqd attuliſſet quo hoc firmius crederemus. A. Vellé id quidé: ſed habeo paululū qđ requirá. ego enim aſſentior eo rū quæ poſuiſti alterū alteri conſe quens eſſe: vt quemadmodū ſi qđ honeſtū ſit: id ſolum ſit bonum ſe quatur beatá vitam virtute côfici: ſic vita beata in virtute ſit nihil eē niſi virtutem bonum: ſed Brutus tuus auctore & Ariſtone & An- tiocho non ſentit hoc putat enim etiá vt ſit bonū aliquod p̄ter vir-

Xerxes opū regiarū ope exi mia:eo vſq; luxuria gaudēs vt edicto ei p̄miū ꝓponeret qui nouū voluptatis genus reperiſſet: quāta dū delitii nimiis capit:ampliſſimi ipe- rii ruina euaſit: Tiberius ce- ſar: nouū officiū inſtituit a voluptatib⁹: & eliogabalus ꝓponebat ſuis quaſi thema ta: vt iura noua dapidus cō diēdis inuenirēt: & cui⁹ pla cuiſſet:ei dabat maximū p̄- miū. Nō equitatu: tradūt ſcriptores:numerū copiarū terreſtriū:quas in greciā du xit Xerxes fuiſſe cētū. lxx. myriades: ideſt decies ſep- ties cētena milia: myrias.n. numerus eſt cōtinēs decem milia: trāſiuit eius exercitus per ſeptē dies totidēq; no- ctes:nullo tēpore intermiſ- ſo. Anguſtias helleſponti. Conſtrato in nauibus pōte: fertur tūc quidā vir elleſpō tinus dixiſſe o Iuppiter qd- nā tu ſub ſpecie viri perſe. Ex accepto Xerxis:ꝓ Iouis noīe gręciá vis exterminare: numerus eqtū fuit octo miriadū.i.octoginta miliū p̄ter camelos:& currus:myriarchas habuit hoc eſt p̄fectos: ꝗ decē milibus p̄erāt. Naues quoq; decies centū milia numero habuiſſe dicit̄:vt non immerito proditū ſit flumina ab exercitu eius deſicata defeciſſe. Al terū alteri cōſequēs:eſt quoddā argumētū:ita cōſequēs vt reciprocū: ſit:& retrorſū idē valeat ſicut exēpli cā:ſi hō viuit ſpirat:ſi ſpirat viuit ꝗdā vero ecōtrario nō recurrūt:ſicut ſi pepit mulier cū viro cōcubuit contra ſi non viro concubuit: nō cōſequens eſt eā peperiſſe:poteſt.n.

Xerxes premiū dabat in uenit volupta- tum

A volup- tatibus Helioga- balus.

Copiæ xerxis

Myrias quid

Dictum helleſpō- tii.

Myriar- chæ.

Numer⁹ nauium.

Recipro- cū argu- mentum.

et coiſſe cum viro nec tamen peperiſſe: hoc autē ciceronis argumentum videtur idē valere retrorſum: & ex vtraqꝫ parte eſſe cōſectarium vt quod honeſtum ſi id bonū eſſe: quod bonū id honeſtum: & beata vita ac virtus ſe viciſſatim cōſequantur: vt vita beata ſine virtute: virtꝰ ſine vita beata eſſe nō poſſit: græco vocabulo talis argumētatio

Logotrophos.

dicitur logotropos: vt ſi viuit plato ſpirat plato: ſi ſpirat viuit. Auctore ariſtone & antiocho: brutus philoſophos omnes græcos ferme attigit: nec vllius ipſorū diſciplinę: vel expers vel ignarus fuit: platonicos tamen enixe coluit: veterem academiam ſectatus. Antiochum

Antiochꝰ magiſter ciceronis & bruti.

aſcalonitam ingenti admiratione obſeruauit: eiuſque fratrē noīe ariſtonē p̄ſtanti virtute virū amicitia cōtubernalitateqꝫ ſibi deuinxit. M Tulliꝰ in bruto & in hortenſio teſtatꝰ ſe operam dediſſe antiocho quem veteris academię nobiliſſimum & prudentiſſimum philoſophum fuiſſe dicit. Ariſtonem quoqꝫ anthiochi fratrem adhibuiſſe ſe teſtatur: & ita ſymmathitæ: ideſt condiſcipuli fuerunt. M. Tullius & brutus. Antiochus autem & ariſto fratres: vtpote platonicæ ſectæ: ſectatores: non ſolam virtutem: in bonis numerabant: ſed preter virtutem bona corporis & fortunæ aſſerebant: tamq̄ ex hic omnibus vita beata perficeretur: ſolitus erat antiochus diſſerere contra academicos recentiores qui contra ſuum doctorem philonem etiam librum edidit: libro quarto de finibus tradit ariſtonem negaturum ſibi videri bona vacuitatem doloris diuitias valitudinem: qui mihi videtur fuiſſe alius ab hoc Ariſtone longe antiquior: cuius dogma vbique librorum inſectatur & oppugnat. Cum athenis imperator. M. Tul. in ciliciam proconſul miſſus: rebus bene geſtis victoria iuſta hoſtibus profligatis apud Iſſum imperator appellatus eſt: quo in loco Darius ab alexandro fuerat ſuperatus. mox e prouincia decedens rhodum prius deinde athenas amore & deſiderio antiquorum conſeruationum: quas adoleſcens: ſtudiorum cauſa in his locis habuerat. Auidiſſime reuiſit: exceptus ſummo honore: cū a primoribus tū a philoſophis & diſciplinarū magiſtris: qui pro ingenii & doctrinæ fama vndiqꝫ ad ciceronē cōcurrebāt. Si eſſēt vlla corporis mala academici morbos corporis: dolorē: egeſtatē: īfortunia & cętera id

Symmathitæ. Condiſcipuli. Ariſto.

tutem. M. Quid igitur cōtra Brutū ne me dicturū putas. A. Tu vero vt videtur. Nam præfinire non eſt meum. M. Quod cui igitur cōſentaneum ſit alio loco. Ná iſta mihi & cū Antiocho ſæpe: & cū ariſtone nupter cū athenis imperator apđ eū diuerſaret: diſſentio fuit. Mihi enim nō videbatur quiſquā eſſe beatus: poſſe: cū in malis eſſe.

genus quæ contra naturã ſunt appellant mala: ſicut re vera ſunt. Et
vulgo nominitãtur ſtoici vero incõmoda dicere malunt: quæ græco
vocabulo appellant diſchreſtemata::ſiue reiectanea: quæ græce dicũ
tũr apoproegmena:hæc autẽ mala corporis & fortunæ:cadere in ſa=
pientẽ poſſe nemo non nouit: ex quo colligitur ſapientẽ in malis eſſe
poſſe:quod Ciceroni in prę

Mala. Incom=moda. Diſchre=ſtemata. Reiecta=nea.

In malis autẽ ſapientem eſſe poſſe
ſi eſſent vlla corporis aut fortunæ
mala. Dicebantur hæc quæ ſcripſit
etiã Antiochus locis pluribus vir=
tutem ipſam per ſe beatam vitã ef
ficere poſſe neq̃ tamẽ beatiſſimã.
Deĩde ex maiore parte pleraſq̃ res
nominari etiã ſi qua pars æbeſſet:
vt vires: vt valitudinẽ: vt diuitias:
vt honorem: vt gloriã: quæ gene=
re non numero cernerentur. item
beatam vitam etiã ſi ex aliqua par
te claudicaret: tamen ex multo ma=
iore parte optinere nomen ſuum.
Hæc nunc enucleare nõ ita neceſſe

ſentia perinde ac ſtoico ſtoi
cæq̃ ſectæ ꝓpugnatori nõ
probatur: vult.n.in ſapientẽ
malũ cadere non poſſe: cum
aũt dolere egrotate in ege=
ſtate eſſe poſſit ſapiens: hæc
mala appellanda eſſe nõ cẽ
ſet: ſed potius incõmoda ſi
ue reiectanea ex ſtoicoꝝ ſẽ
tentia: q cũ academicis ver=
bis conſentiũt re diſſident.
Neq̃ tamẽ beatiſſimam:
ſtoici inter quos Seneca eſt
academicos reprendũt: qui
aiũt beatũ quidẽ futurũ ho
minẽ vel ſola virtute: nõ fu
turũ autẽ beatiſſimũ: tã q̃ in
ter poſitiuũ: & ſuperlatiuũ
ſicut re vera eſt ſit diſcrimi=
natio diſtantiaq̃ nõ parua: ſed ſtoicis eadẽ videtur vita beata & bea=
tiſſima qui gradus tollũt: qui aiũt nihil eſſe rectius recto: nihil verius
vero: nihil tẽperatius tẽperato quorũ argumenta hæc ſunt beata vita
bonũ perfectũ in ſe habet: & inſuperabile: quod ſi eſt perfecte beata eſt
præterea ſi vita beata nullius eſt indigens: omnis vita beata perfecta ẽ
eadẽq̃ eſt & beata & beatiſſima: quinetiã ſi beata vita ſummũ bonum
habet ſumme beata eſt ſummũ aũt bonũ adiectionẽ non recipit: quid
enim ſupra ſummũ erit. Ita nec beata vita ſine ſummo eſt: quæ nec mi
nor ſit nec maior ipſa. Decreſcere.n.ſummũ bonũ nõ poteſt ſicut nec
increſcere: beata vita ſumme perfecta eſt: nec habet quo procedat: qd
enim accedere perfecto poteſt: profecto nihil: aut non erat perfectum
cui acceſſit: ſed hęc ſtoicorum ſpineta. non tã vera quẽ glorioſa: peri
pateticorũ academicorũq̃ doctrina ſuccidit: quæ ad ſenſum cõmunẽ
propius accedit: & beatã vitam: & beatiorem & beatiſſimã gradatim
eſſe decernit. Secũdum ſtoicos q. metellus macedonicus ille inter ra=
ra humana fœlicitatis exempla numeratus: qui tres filios conſules vi=

An beata & beatiſſima vita ſit eadẽ.

Nihil rectius recto

Beata vita ſumme perfecta

Profecto nihil accedere põt.

Metellis beatus.

dit:e quibus vnū etiam cenſorem & triumphātem:quartum autē prætorem eoſq; ſaluos reliquit:& tris filias nuptes:cum ipſe conſul:cēſor augur fuiſſet triumphaſſet: nihilo beatior erit q̄ regulus: qui in poteſtate hoſtium cruciatus: vigiliis. Inedia necatus eſt:neminem enim putaui eſſe beato beatiorem. Etiam ſi qua pars abeſſet:finis bonorum conſtituitur ſi quis haberet ea:quæ ſecundum naturam ſint:vel omnia: vel plura & maxima:quæ. τάϖρω τα φυσεωσ prima nature nominātur. Varro primigenia appellat:de quibus mox plura. Non numero: numer⁹ enim talium rerum ferme infinitus eſt: quæ inter bona corporis & externa percenſcentur. Claudicaret:vita beata in hoc differt a beatiſſima: ꝙ in altera conſumata & ſumme perfecta ſunt omnia: vt non ſit incremento locus. In altera multa quidē ſuppetunt: ſed non omnia: vt ita ex aliqua parte vita beata claudicare poſſit. & tamē nomē ſuū retineat:cum in beatiſſima ſit cumulus rerum omniū citra vllam caudicationem detractionēue.

Prima naturæ

Beata Beatiſſima

eſt: quāquam non conſtantiſſime dici mihi videntur. Nam & qui beatus eſt : non intelligo quid requirat: vt ſit beatior: ſi eſt enim quidē quod deſit. ne beatus quidem eſt. Etq; ex maiori parte vnamquāq; partem appellari ſpectariq; dicitur: eſt vbi id iſto modo valeat. Cum vero tria genera malorum eſſe dicant: qui duorum generum malis omnibus vrgeatur : vt omnia aduerſa ſint in fortuna : omnibus oppreſſum corpus & confectum doloribus: huic paululum ne ad beatā vitā deeſſe dicemus non modo ad beatiſſimā: Hoc illud eſt:quod Theophraſtus ſuſtinere non potuit. Nam cum ſtatuiſſet verbera:

Enucleate:enodate explicate. Vt ſit beatior:nunc vt ſtoicus:diſerit:in libris vero de finibus vt peripateticus:ſentit eſſe beatiorem beato:nunc beatum intelligit: cui nihil deſit cuiq; nihil accedere poteſt & ita nullus incremento locus relinquitur. Ex maiore parte:vt beatus.ſ. dicatur qui magnam partem eorum bonorum poſſidet: quibus conſit fœlicitas:ſicut orator:& philoſophus dicuntur: qui ex maiori parte inſtructi ſunt oratoria philoſophicaq; ſuppellectile:etiam ſi non omnia ad plenū ſuggerantur. Tria genera malorum:ſi tria ſunt genera bonorum:totidem malorū genera eſſe neceſſum eſt. A deo nullum contrarium ſine contrario altero eſſe placuit:ſunt igitur mala animi:vt inſipientia:& vitium:ſunt mala corporis:vt morbus & dolor. Sunt mala fortunæ:vt egeſtas & exilium. Argumentatio autē Ci-

Nullū cōtrariū ſine contrario

ceronis talis eſt. Si beata vita cunſtituitur ex maiori parte bonorum. Ita miſera vita fiet ex maiori parte malorum. Ergo ſapiens affectus malis fortunæ:& corporis beatus eſſe nō poterit: quia a maiori parte vnaqueqꝫ res nominatur:plura autem ſunt mala corporis & fortunæ q̃ animi bona. Ergo ſapiens ita affectus miſer eſſe dicetur: dicere autē ſapientem eſſe miſerū q̃uis oppreſſus ſit fortunę:& corporis incōmodis eſt ſubabſurdū: cū ſapiens ſecūdum ſtoicos in tauro phalaridis clufus a beatitate non deſtituatur:neqꝫ vllo nunq̃ tempore in miſeria eſſe poſſit. Illis enim ſolum quod turpe eſt malum: quod honeſtum bonū videri ſolet. Sapiens vero ſemper honeſtū amplexatur:ſeiunctus a turpitudine: ideoqꝫ ſi premitur. Egeſtare doloribus:orbitate: exilio: & aliis id genus:incommodis:nō tamen erit miſer hæc.n.illi non mala eſſe dicunt:ſed incōmoda:& reiectanea. Elate & ample loqui:theophraſtus qui ex diuinitate loquendi nomē inuenit:nō eſt auſus magnifice loqui:nec elato animo fidenter aſſerere ſapientē fore beatū in malis fortunæ:ac corporis conſtitutū:quod ſtoici alacriter affirmant. Sentiebat.n.theophraſtus: inter tormēta & cruciatus:& egeſtates:& exilia nō eſſe locū vitæ beatę:etiā ſi talis eſſet ſapiētiſſimus. Conceſſo.n.quod tormenta:exilia orbitates & cætera hoc genus:magnā vim habēt ad miſere viuendū:conſequēs eſt:vt qui in his malis fuerit miſere viuat:poteſt aūt ſapiens talia perpeti. Ergo ſapiens miſer eſſe poterit: quidā cū prima conceſſerint. Conſequentia reprendunt: quod Ciceroni non placet conceſſis enim primis cōſequentia quoqꝫ concedenda vidētur ex formula dialecticorū: nā ſillogiſmus eſt oratio in qua cōceſſis quibuſdā aliud quiddā per ea:quæ conceſſa ſunt neceſſario conficitur. Vexatur: vellicatur: taxatur:arguitur. De ſignificatu huius verbi lege macrobiū & gelliū.

Triplicia mala.

Sapiens nunq̃ in miſeria

Sillogiſmus.

tormenta: cruciatus patriæ euerſiones:exilia orbitates magnam vim habere ad male miſereqꝫ viuendū: non eſt auſus elate & ample loqui cum humiliter demiſſeqꝫ ſentiret. Quam bene non queritur conſtāter quidem certe. Itaqꝫ mihi placere non ſolet conſequentia reprehendere: cū prima conceſſeris. Hic autem elegantiſſimus omniū philoſophorū & eruditiſſimus: nō magnopere reprehēditur cum dicitur tria genera honorum. Vexatur autē ab omnibus. Primū in eo libro quem ſcripſit de vita beata:in quo multa diſputat: quāobrem is qui torqueatur. q cruciẽtur. beatus eẽ non poſſit. In eo ẽt putatur dicere

in rotam beatã vitam non aſcendere. Nuſquã id quidem dicit omnino: ſed que dicit idem valét. Poſſum igitur cui conceſſerim in malis corporis eſſe dolores. in malis fortunæ naufragia. huic ſuccenſere dicenti non omnes bonos eſſe beatos. Cum in omnes bonos ea quæ ille in malis numerat: cadere poſſit vexatur idẽ Theophraſt⁹: & libris & ſcholis omniũ philoſophorum

In rotam: genus eſt Diri formenti: quo ac tempeſtate germani aliiq́ꝫ tranſmontani in atrocibus ſceleribus puniendis prope peculiariter vtuntur. libet in hoc gloriari iliacis nationibus: nulli mitiores placuiſſe pœnas. De hoc genere ſupplicii intelligitur apud poetam ſic ſcribentem. Radiiſq́ꝫ rotarũ diſtricti pendent. Dixit theophraſtus & merito dixit: quamuis ſtoici reclament. In Rotæ tormenta non aſcendere vitã beatam: quid enim queſo beati eẽ poteſt in cõtubernio cruciatuum: ac ſuppliciorum? q̃ cõmunicatio beatæ vitę cũ tortoribus radiiſq́ꝫ rotarum quibus ſapientiſſimus: fortiſſimus: pacientiſſimus. q ſ q́ꝫ ſuccũberet: quibus ſtoici illi magnidici & verborũ tenus apathes. ſuccubuiſſẽt dixiſſentq́ꝫ Aliud eẽ in ſchola iactãter loqui. Aliud i rota cruciabiliter torqueri. De qua ſic ſcribit Seneca in decima epiſtolarum moraliũ: caput vſq́ꝫ eo dimiſit: donec radiis insereret: & tandiu ſe in Sedili ſuo tenuit. donec ceruicem circũactu rotæ frangeret: hæc tamen ſenecę verba de rota vehiculi intelligũtur: nõ de illa rota: que pro tormenti genere tantũ parata eſt: cuius Apuleius quoq́ꝫ commeminit: in aſino aureo. Idẽ valẽt: ſenſus ẽ: theophraſtus nuſq̃ in libris ſuis nominatim dicit: in rotã non aſcendere vitã beatã: ſed conſimilia eloquitur. Idẽ pollentia: In hac enim ſententia eſt: vt q cruciatur q torquetur is beatus eſſe nõ poſſit. Huic ſuccenſere dicenti: interrogatiue pronunciandũ: eſt enim ſenſus: ſi concedo thophraſto: que primo loco ponit videlicet mala eſſe corporis & fortunæ incõmoda: Debeo illi & conſequentia cõcedere nec merito poſſum ſuccenſere dũ dicit non omnes bonos eſſe beatos: cũ in quẽlibet bonũ ac ſapientem cadere poſſint dolores corporis & naufragia fortunæ: quæ a Theophraſto in malis numerãtur: Succẽſere aut eſt iraſci iuſta de cauſa: auctor donatus: Catholica eſt illa apud ſiliũ fabiana ſentẽtia ſuccenſere nefas patriæ. In chaliſtene: nomẽ eſt libri cõditi a theophraſto: de interitu caliſthenis ſodalis ſui acerbiſſimo: ſuper quo in tertio cõmentario ſatis multa. Vitã regit fortuna: in libro de fœlicitate documus: queẽadmobũ antiqui fortunã exiſtimarũt deã eſſe p̃potentẽ moderatricẽq́ꝫ rerũ humanarũ: que toto modo omnibus locis omnibuſq́ꝫ ho

Suppliciũ rotæ.

Stoici magnidici.

Succẽſere

ris: oium vocib⁹ ſola inuocat̃: & vna nominat̃: ſola laudat̃: ſola arguit̃ & cũ cõuitiis colit̃: volubilis & ceca exiſtimata. Vaga incõſtãs: indignorũq; fautrix: huic omnia expenſa: huic omnia ferũtur accepta. & in tota ratione mortalium ſola vtranq; paginam facit. Nam vt inquit veriſſime Ouidius: Nempe dat & quodcunq; libet fortuna ra-

Fortũa toto mũdo inuocat̃:

ꝙ in Caliſthene ſuo laudarit illam ſententiã. vitam regi fortuna: non ſapientia Negant ab vllo philoſopho quicquam dictũ eſſe languidius. Recte id quidem: ſed nihil intelligo dici potuiſſe conſtantius ſi. n. tot ſunt i corpore bona: tot extra corpus in caſu atq; fortuna: nõne conſentaneũ eſt plus fortunã quę domina rerũ ſit & externarũ & ad corpus pertinentiũ quam conſiliũ valere. An malumus Epicurũ imitari: qui multa preclare ſepe dixit quã enim ſibi cõſtanter: conueniẽ

pitq;: fortune ſimulachrũ vt alibi quoq; annotauimus. Cũ copia & gubernaculo figurabant: tanq̃ & hæc opes tribuat: & humanarũ rerum regimẽ obtineat: pſpiciẽter ergo & ſcite dixit thophraſtus. Vitam regi fortuna magis q̃ ſapiẽtia: quã poeta omnipotẽtẽ appellat: cui tanq̃ deæ tẽpla erexerũt. In cælo quoq; locũ aſſignãtes: quintus enim ab horoſcopo co locus appellat̃ bona fortuna: quæ græco vocabulo agathothyche nominatur q aſpectus potẽtiſſimus ẽ. Cũ de trigono ab horoſcopo videatur. Sextus vero locus mala fortuna dictus: hoc eſt cacotyce: qui nulla. cũ horoſcopo ſocietate cõiungitur. Vexent itaq; philoſophi: carpãt caſtigent prout liber hanc theophraſti ſentẽtiã tanq̃ mollẽ ac eneruatã nec tanto viro dignã: cũ conſtet fortunã plus pollere q̃ prudẽtiã q̃ cõſilia ſexcentorũ hominũ: de qua eſt petronii arbitri ille verſus: dignus memoratu. Rerum humanarũ diuinarũq; poteſtas: quæ noua ſemper amas: & mox poſſeſſa relinquis. Recte id quidẽ. ſ. dicũt philoſophi: negãtes quicq̃ dici poſſe languidius. Si enim tot ſunt: per cõditionalẽ enunciationem oſtẽdit plus valere fortunã q̃ ſapientiã. Si modo inquit cõcedimus eſſe bona corporis atq; externa: tot iuga: prout ſentit theophraſtus. Quã ſibi cõſtanter: de incõſtantia epicuri dictũ eſt: In ſecunda Tuſculana: qui ſibi interdũ diſſidet ac repugnat. Laudat tenuem victum: epicurus in epiſtolis aqua & cibario pane ſe contentũ eſſe teſtatur: & ad amicũ ſcribens: mite inqt mihi paulũ caſei: vt cũ epulari lautius voluero poſſim. Certos inqt ſeneca habebat dies ille magiſter voluptatis epicurus: quibus maligne famem extingueret: viſurus an aliquid deeſſet ex plena & cõſumata voluptate: & quantũ deeſſet. Idem

Fortunæ Simulachrum.

Agatotyche.

Cacotyche.

Verſus petronii arbitri.

Tenuis vict⁹ epicuri.

Vict⁹ ſimplex ſaluberrimus

dicebat auctore laertio ſimplices ſapores æquā magnifico luxui ferre voluptatē: & ſimplicē victū ac tenuē cōferre ad bonā valitudinē hominéq; ad vitæ vſus neceſſarios efficere impigrū ac ſtrenuum: libros ſuos epicurus vt inquit Hieronymus. Referſit oleribus & pomis: hoc quidā ſentire & tradere eſt philoſophi: ſed philoſophi grauis non voluptarii videtur enim talis ſententia parū cōuenire illi qui ſummū bonū collocat i voluptate: qđ ſi talia detenui uictu dicerentur a ſocrate ſiue ab ātiſthene plauſibiliter acciperēt: illi .n. fuere philoſophi grauioris auſteriorisq; diſciplinæ: Socrate nihil notius. Antiſthenes vero fuit cynicæ ſectæ: cōditor vel illuſtrator: cuius geſtamina fuerūt: palliū: pera: & baculus: cognominatus haplocyon: hoc eſt ſimplex canis voluptatē ſummū malū eſſe dixit: eius nāq; hoc verbū ē: μαρειηρ μαλλορ ησθειηρ: ideſt inſanirē potiuſquā oblectaret:

Antiſthenes ſectæ cynicę cōditor.

Haplocyon.

terq; dicat nō laborat Laudat tenuem victū philoſophi id quidem ſed ſi Socrates Antiſthenes diceret non is qui finē bonorum voluptatem eſſe dixerit: negat quēquā iucūde poſſe viuere: niſi idē honeſte ſapienter iuſteq; viuat. Nihil grauiꝰ nil philoſophia digniꝰ niſi idē hoc ipſum honeſte ſapiēter iuſte ad voluptatē referret. Quid melius quā fortunā exigum interuenire ſapiēti; ſed hoc is ne dicit: qui cū dolorem nō modo maximū malum ſed ſolū malū etiā dixerit toto corpore oprimi poſſit doloribus acerrimis: tum cū maxime contra fortu

Negat .ſ. epicurus. Iucunde poſſe viuere: ex primo de finibus verba ſubſcripſi: quę ſūt hęc Clamat epicurus: is quē nimis voluptatibus eſſe deditum dicitis: nō poſſe iucunde viui niſi ſapienter honeſte iuſte viuatur: nec ſapienter honeſte iuſte niſi iucunde: auctor eſt laertius epicurū dixiſſe virtutem eſſe a voluptate inſeparabilē: & iucundā vitā: a virtutibus ſeparari nō poſſe. Quid melius q̄ fortunā: pergit referre ſententias epicuri laudabiles & ſummis philoſophis dignas: a quibus ipſemet diſſidere videbatur: ſententia enim eſt hæc epicuri memoratiſſima. Raro fortunam interuenit ſapienti: vel ſic. exigua fortuna interuenit ſapienti: talis autē ſapientia cum ſit robuſta planeq; virilis non videtur cōgruere philoſopho: illi qui dixit dolorem eſſe maximū malum Nam ſi verum eſt dolorem eſſe maximum malum: poterit non exigua: ſed maxima fortuna caſuſq; interuenire ſapienti: qui doloribus acerrimis non minus opprimi poteſt: q̄ qlibet inſipiens. De epicuro in ſecunda tuſculana copioſius: vbi conivuentes preteriuimus illud: ſed homo cau

Sentētia epicuri.

Homo catus. epicurus.

nam:glorietur Quod idẽ meliori-bus etiã verbis. Metrodorus. Oc-cupaui inquit te fortuna atqꝫ cepi: omneſqꝫ aditus tuos interclusi: vt ad me aſpirare non poſſet: precla-re ſi id Ariſto Chius aut ſi ſtoicus Zeno diceret:qui niſi quod turpe eſſet nihil malum duceret. Tu ve-ro Metrodore: qui omne bonum in viſceribus meduliſqꝫ condideris & diffiniens ſummum bonũ firma corporis affectione: explorataque ſpe contineri:fortunæ additus in-terclusiſti. Quomodo iſto .n. bo-no iam expoliari potes. Atqui his capiuntur imperiti:& propter hu-iuſmodi ſentẽtias iſtorũ hoium ẽ

tus nunq̃ terminat modum: non catus legendum eſt:ſed catus : hoc acutus:& ſapiens quem locum grammatici pro teſtimonio aduocant docentes catum dici pro ſapiente. Metrodorus: hic fuit diſcipulus epicuri:qui mox ſe ad carneadem contulit. Amauit meretricem no-mine leontium:ad quam epicurus ſcriptitauit : quæ tam erudita fuit vt auſa ſit ſcribere contra theophraſtum ſcito ſermo-ne & attico : ad hanc referẽ-dum eſt illud plinianum ex proemio. Cernimus aduer-ſus theophraſtum ſcripſiſſe etiam fœminam metrodo-rus ab epicuro ſapiens ap-pellatus:putabat: vt ante di-ctum eſt.eum perfecte bea-tum cui corpus bene conſti-tutum eſſet : & exploratum ita ſemper fore : quis autem eſt iſte? cui exploratum hoc poſſit eſſe: cum momẽto ſe mihoræ:poſſit vel robuſtiſ-ſimus ægrotatione ſubner-uari :magnifica eſt plane & animoſa metrodori illa vox qua ait ſe intercluſiſſe adit⁹ oẽs fortunæ:ne ad eũ poſſit aſpirare : neqꝫ in ipm lõgas manus habere: ſed cũ ſit metrodorus philoſophus : voluptarius ac mollis omne bonum in viſceribus collocatus:non videtur ei conue-nire tam virilis tamqꝫ excelſa ſententia:q̃ ſi aut ab ariſtone aut ab ze-none diceretur preclare dici videretur:cum fuerint illi longe:auſterio-res grauioreſqꝫ philoſophi graui enim : grauis voluptario voluptaria eſt accommodata ſententia. Aſpirare accedere. Virgilius. Nec æqs Aſpirat achillis: alias fauere:vt Virgilius. Aſpirat primo fortuna la-bori. Ariſton chius: huius ariſtonis chii meminit in libro quoqꝫ de ſenectute:neſcio an hic ſit ille Ariſto cuius exploſa ſentẽtia eſt dicen-tis nihil differre. aliud ab alio:nec eſſe res vllas p̃ter virtutes & vitia ĩ-ter quas:qcquã oino intereſſet:hũc in libris de finibus idẽtidẽ taxat. zenone vero cõditore ſtoicæ ſectæ:nihil celebratius:qui nihil bonum niſi honeſtũ:nihil malũ niſi turpe eſſe cẽſet:cui⁹ paradoxa illudit .M. Tul. in oratione ꝓ murena:& in quarto de finib⁹ refellit: ĩ tuſculanis

Metrodorus.

Leontiũ meretrix cõtra theophraſtũ.

Magnifica vox metrodori.

Pro ſtoicis & contra ſtoicos

vero quæſtionibus totus eſt ſtoicus & ſtoici dogmatis propugnator
Sunt ergo veluti loci cōmunes : dicere pro ſtoicis & contra ſtoicos.
Quid cuiq; dicendū:philoſopho voluptario non eſt dicendū ſe eſſe
ſupra fortunā collocatū:nec enim talē virū talis decet ſententia:ſicut
ſtoico:& cynico non conuenit dicere voluptatē eſſe ſummū bonū: &
omnia voluptatis cauſa fa-
cienda: talis enim ſententia
decet epicureos & aſotos:
de ariſtippi ſchola: igitur q
acutus diſputator eſt ſpec-
tat nō tā quid quiſq; dicat:
q̄ quid cuiq; dicendū ſit: vi
det non tā quid dicat Me-
trodorus:ſed qd dicere de-
beat. Quid dicā bonos:

Fimbriæ factum ſapiens

fimbriæ cōſularis viri factū
illud oppido q̄ ſapiens: qui
iudex exiſtens. M.Lutatio:
cū is ſponſionē feciſſet: ꝙ
vir bonus eſſet: noluit eā rē
iudicare: ne aut ſpoliaret fa
ma probatū hominē ſi con-
tra iudicauiſſet: aut ſtatuiſſe
videretur virū bonū aliquē
eſſe cū ea res innumerabili-
bus officiis & laudibus cō-
tineretur. Ex Valerio maxi-

Bon⁹ cōſtat ex multis

Rari boni

mo &.M.Tullio. Eū dicimus virū bonū:qui proſit:quibus poſſit:no-
ceat nemini. Et vt hoc in loco explicat. M.Tullius:dicimus viros bo-
nos: omnibus virtutibus ornatos: quales pauciſſimi vix reperiuntur:
nā vt inquit ille:Rari quippe boni numero vix totidē quot thebarum
portæ vel diuitis hoſtia nili. Seneca ait Iouem nō plus poſſe q̄ virum
bonū. Tanta eſt vis bonitatis. Subiecta notio:intelligentia & ſenſus
De notione ſupra dictū eſt. Secretis:ſeiūctis:ſequeſtratis:demotis.

Beatitudo quid

Cumulata complexio:Boetius in tertio de conſolatione:beatitudi-
nē ait eſſe ſtatū bonorū omniū congregatione perfectū. Auguſtinus
quoq; in quinto de ciuitate dei fœlicitatē dicit eſſe plenitudinē om-
niū rerum optandarum : quibus qui fruuntur beati merito dicuntur.

Magnidici ſtoici

Si quicq̄ boni:tanquā ſtoicus ducit ſolā virtutē in bonis:nec in ma
lis ponit fortunæ naufragia & corporis dolores:vult enim ſolā virtu
tem eſſe effectricē vitæ beatæ:etiā ſi abſint cōmoda fortunæ & cor-

multitudo. Acute autē diſputātis
illud eſt. Nūquid quiſq; dicat:ſed
quid cuiq; dicendū ſit videre. Ve-
lut ea ipſa ſententia:quā in hac diſ
putatione ſuſcepimus. Omnis bo
nos ſemper beatos volumus eſſe:
quos dicam bonos perſpicuū eſt.
Omnibus.n. virtutibus inſtructos
& ornatos:tū viros bonos dicim⁹
Videamus qui dicendi ſunt beati.
Equidem hos exiſtimo:qui ſint in
bonis nullo adiuncto malo:nec vl
la alia huic verbo: cū beatū dicim⁹
ſubiecta notio eſt : niſi ſecretis ma-
lis omnibus cumulata bonorum
complexio: hanc aſſequi virtus:ſi
quicq̄ preter ipſam boni eſt nō po

poris:& adſint incõmoda:quæ ſtoici volũt mala appellare: cũ ſapiens in his eſſe poſſit ſed vt ſæpe diximus ſpecioſe magnificeq; iſta dicũtur:cũ autem ventũ ad verum eſt ſenſus moreſq; repugnant. Caſus importat:Ariſtoteles in phyſicis.Quotiens inquit aliquid cuiuſpiam rei gratia geritur aliudq; quibuſdã decauſis:q̃ quod intendebatur obtingit:caſus vocatur:licet caſum diffinire vt docet Boetius in qnto de conſolatiõe inopinatũ eſſe euentũ. Statius ſentẽtialiter ait: omnia caſum fecimus: & vires auxit fortuna nocendi ſenſus eſt.Si mala ſunt quę ex caſu fortunaq; proueniũt: ſapiẽs beatus eſſe non poterit. Cũ in illum poſſit caſus incurrere : poſſitq; ſubiectus eſſe omnibus fortunæ fulminibus. Cõmunib⁹ magiſtris: vt antiocho:ariſtoni & aliis qui fuerũt cõmunes doctores.M.Bruti: & Ciceronis. — Caſus quid.

teſt. Aderit enĩ malorũ ſi mala illa dicimus turba quædã paupertas: ignobilitas : humilitas : ſolitudo: amiſſio ſuorũ graues dolores corporis: perdita valitudo: debilitas: cæcitas interitus patriæ:exiliũ ſeruitus.Deniq; in his tot & tantis:atq; etiã que plura poſſunt accidere poteſt eſſe ſapiens: nam hæc caſus importat qui in ſapientẽ poteſt incurrere. At ſi ea mala ſunt quis poteſt preſtare ſapiẽtẽ ſemper beatũ fore cũ vel in oĩbus his vno tẽpore eſſe poſſit. Non igitur facile concedo neq; Bruto meo:neq; cõmunibus magiſtris: neq; veteribus illis Ariſtoteli.Speuſippo.Xenocrati: Polemoni: vt ea que ſupra enumeraui in malis numerẽt:idẽ dicãt ſemper beatũ eſſe ſapientẽ. Quos ſi titulus hic delectat inſignis & pulcher.Pythagora Socrate & Platone dignifſimus inducãt animũ illa quorũ ſplendore capiuntur: vires valitudinẽ pulchritudinẽ: diuitias honores opes contẽnere:ea q̃ his

Speuſippo: hic ex ſorore platonis genit⁹. Scholæ platonicę octo annos magiſter fuit: ſpeuſippo ſucceſſit in academia Xenocrates philoſophorũ ſeueriſſimus:qui cũ eſſet ingenio hebeti & tardo:dixit Plato illum ægere calcaribus: hũc dixit meretrix phryne nõ virũ eſſe:ſed ſtatuã: cũ nullis blandimentis hominẽ illicere potuiſſet ad concubitum Xenocrati : ſucceſſit polemon:qui cum eſſet adoleſcens impudicus p̃ditæq; luxuriæ audito Xenocrate:ad frugalitatẽ modeſtiãq; conuerſus: ex infami ganeone maximus philoſophus euaſit.De quo Oratius:quæro facias ne qđ olim mutatus polemon ponas inſignia morbi:hi tres ſucceſſores Platonis — Speuſippus — Xenocrates — Polemon

academiam nouis opinionibus repleuerũt. Ita ſincera illa platonis do
ctrina vna cũ eo extincta eſt. His contraria: imbecillitatẽ: ægrotatio
nem: deformitatẽ: paupertatẽ: ignominiã: & cætera hoc genus: quæ
a nobis mala nominantur: quæ vult cicero pro nihilo duci: ſicut & il
la quæ nos bona appellamus dicit eſſe contẽnenda: vt ſapiens ſemp
beatus eſſe poſſit: & ſola vir
tus ſit effœctrix beatitatis.

Opinio multitudinis.

Nec multitudinis opinio
ne: opinio multitudinis eſt
ſine bonis fortunæ & cor
poris non poſſe effici homi
nem beatum eadẽ opinatur
maxima malorum eſſe æge
ſtatem dolorẽ: & cætera in
fortunia: quibus obrutus ſa
piens fiat miſer: philoſophi
pręcipiunt ad opinionẽ tur
bæ non eſſe viuendũ neque
multitudini credendũ: quæ
inconſulta: temeraria: turbu
lenta: plerũq; eſt: ſine ratio
ne: ſine modeſtia: hinc ver
ſus ille notiſſimus. Scindit
incertũ ſtudia in contraria
vulgus. Omnia in ſeſe: cõ
uenit huic ſentẽtiæ illud p
ſianũ nec te quæſiueris ex
tra: & illud: omnes opes in
meipſo ſitæ ſunt. Et hæc
loqui: ſenſus eſt: non poſſu
mus magna loqui dicentes
ſapientem eſſe beatũ: & nu
merare in bonis & malis quæ vulgus enumerat nã ſi talia ſunt in bo
nis malis ve ducenda ſapiens beatus eſſe non poterit: vel cũ bona de
fuerint: vel cũ mala affuerint.

Si diis placet.

Si diis placet cũ indignatione & cõ
temptu hoc dici ſolet. Quã hoc ſuaue eſt: in ſuperioribus reprẽſus
eſt epicurus tanq̃ incõſtans & ridiculus: qui cenſet ſapientẽ ſi inclu
datur tauro phalaridis dicturũ: q̃ hoc ſuaue eſt: quid aliud diceret ſi
eſſet in lectulo: hoc autẽ ridiculũ eſt decerni ab illo ipſo philoſopho: q
voluptarius eſt: qui dolorẽ non ſolũ malũ: dicit: ſed malorũ omnium
extremũ: ex quo colligimus: repugnantia dici ab epicuro: & aliena ab

contraria ſunt pro nihilo ducere.
Tum poterũt clariſſima voce pro
fiteri ſe neq; fortunæ impetu: nec
multitudinis opinione: nec dolo
re: neq; paupertate terreri: omnia
que ſibi in ſeſe eſſe poſita: neq; eſſe
quicq̃ extra ſuam poteſtatẽ: quod
ducant in bonis. Neq; hũc & hec
loqui q̃ ſunt magni cuiuſdã & alti
viri: & eadem que vulgus in malis
& bonis numerare cõcedi vllo mo
do poteſt. Qua gloria commotus
Epicurus exoritur: cui etiam ſi diis
placet videtur ſemper ſapiens bea
tus. Hic dignitate huius ſentẽtiæ
capitur: ſed nũquã id diceret ſi ipſe
ſe audiret: quid eſt enim q̃d minus
cõueniat quã vt his qui vel ſum
mum vel ſolum malũ dolorẽ eſſe
dicat: idẽ cenſeat: quã hoc ſuaue ẽ
tum cũ dolore crucietur: dictũ eſſe

ſapientẽ. Nõ igitur ex ſingulis vocibus philoſophi ſpectandi ſunt: ſed ex perpetuitate atq; conſtãtia. A. Adducis me vt tibi aſſẽtiar: ſed tua quoq; vide ne deſideretur cõſtantia. M. Quoniã modo. A. qa legituũ nuper quartũ de finib9 in eo mihi videbare contra Catonẽ diſſerens hoc velle oſtẽdere: quod mihi quidẽ probatur inter zenonem & peripateticos nihil præter verborũ nouitatẽ intereſſe: quod ſi ita ẽ qd eſt cauſæ quin ſi zenonis rõni cõſentaneũ ſit ſatis magnam vim in virtute eẽ ad beate viuẽdũ liceat idẽ pipateticis dicere. Rẽ. n. opinor ſpectari oportere nõ verba. M. Tu qdẽ tabellis obſignatis agis mecum: & teſtificaris quid di

eius dogmate delicato. Ideoq; ſpectare nõ debemus quid ſemel dicant philoſophi ſed q̃ cõſtanter: & perenniter ſeruẽt ꝓpoſitũ. Nihil præter verborũ nouitatẽ. Quarto de finibus bonorũ & malorũ volumine differit. M. Tullius cõtra Catonem vticenſem: qui in tertio de finibus diſputator inductus ſtoicorũ dogmata alacriter defendit. In eo libro ſic ait. M. Tulli9: vides ne igitur zenonẽ tuũ cũ Ariſtone verbis cõſiſtere: te diſſidere: cũ Ariſtotele & illis reconſentire verbis diſcrepare. Rẽ ſpectari non verba: Rerum cauſa inuenta ſunt verba: qui rei ſignificãdæ inſeruiant. Vnde vbi de re conſtat: verborũ cõtrouerſia pertinacibus relinquẽda eſt cunq; omnis controuerſia aut de re ſoleat: aut de nomine eſſe: vtraq; earum naſcitur: ſi aut res ignoratur: aut enarratur. In nomine: ſtoici dicũt cõmoda fortunæ & corporis peripatetici bona re conſentiunt verbis diſſident: quid enim refert vtrũ cõmoda appelles an bona: dũ idem ſentias: ſtoici dicunt prępoſitum eſſe diuitias: bonũ eſſe negant: cũ tamen hoc vocabulũ prępoſitũ plus ſignificet pœne q̃ bonũ. Nã ex eo dictũ videtur: qđ pręponatur aliis: meritoq; dicebat. M. Piſo plus tribui diuitiis a zenone: qui eas in prępoſitis poneret: q̃ ab Ariſtotele: qui bonum eſſe diuitias fateretur: ſed neque magnum bonum: & prę rectis honeſtiſque contemnendum: & deſpiciendum: nec magnopere expetendum: omninoque de iſtis omnibus verbis a zenone mutatis. Ita. M. Piſo diſputabat: & quę bona negarentur eſſe ab eo & quę mala illa lętioribus nominibus ab eo appellari q̃ a nobis: hęc triſtioribus.

Tabellis obſignatis agis mecum: quando quiſpiam diuerſa dicit: ab his quę alias approbauit. Solemus tabulas illius manu ſcriptas obſignataſque proferre ad coarguendum: quibus continetur:

Verba rerũ cauſa inuenit.

Cõmoda Bona.

Præpoſitum.

Diuitię i p̃poſitis.

quid alio tempore ſenſerit:quæ refutatio eſt potentiſſima:cui vix cō-
tradici poſſe videatur: cum aduerſum me mea ſcripta depromuntur
inde prouerbialis elocutio eſt. Agis mecū tabellis obſignatis: pro eo
quod eſt:me reuincis:teſtimonio mearū litterarum meorūq; ſcripto-
rum:ſicut nunc diſcipulus contra Ciceronē citat libros ipſius Cice-
ronis de finib⁹: quib⁹ aliud
cenſet:q̄ his Tuſculanis q̄-
ſtionibus ſentiat.M. Anto-
nius orator:dicere ſolitus ē
Iccirco ſe nullā vnq̄ oratio
nem ſcripſiſſe:vt ſiquid ali-
quādo: quod nō opus eſſet
ab ſe eſſet dictum: poſſet ſe
negare dixiſſe:olim.M.Bru
tus cum.L. Plancum accu-
ſaret: & eum defenderet.L.
Craſſus orator duos recita
tores conſtituit: qui ex dua
bus Craſſi orationibus capi
ta alterna inter ſe contraria
recitarent: quo animi iudi-
cium in craſſum incēderēt:
tūc.L.Craſſus aliquantū cō
motus ſe excuſauit dicens
orationes cauſarū eſſe & tē
porum non autē hominum
ipſorū ac patronum. Nos
in diem viuimus.i. nūquā
permanemus perſeueranter
in vna ſententia: ſed quoti-
die noua depromim⁹: ſicut
illi qui viuunt in diem quotidie parant noua cibaria nihil ſeruantes
nec recondito vtuntur: hodie appetentes hoc cras illud. quorum va-
ria eſt vita & vinctus:nihili homines ſunt qui in diem viuunt:deterio
res qui in horā: de quibus in quinta antoniana ſic:hæc qui in horā
viuerent: non modo de fortunis & de bonis ciuiū ſed ne quidem de
vtilitate ſua cogitauerunt:ſicut inquit apud hos:qui in diē viuunt:ni
hil eſt conſtituti: nihil certi:ſic mihi:nulla eſt firma pertinaxq; ſenten
tia ſequenti id quod probabilitate animū cōmouit. Idem beatiſſim⁹
teneamus inquit hāc ſentētiā:vt ſit idē beat⁹:& beatiſſim⁹:vt nihil ſit
beatius:beatio: ſicut ſtoici dicunt: nihil eſſe rectius recto. Verius ve-

Agere tabellis obſignatis.

Nullam ſcripſit orationē. .M.Antonius.

Contraria capita ex orationib⁹ craſſi.

Viuere in diem.

Viuere in horam.

xerim aliquādo aut ſcripſerim. Cū
aliis iſto modo qui legibus impo-
ſitis diſputant. Nos in diem viui-
mus:quodcunq; noſtros animos
probabilitate percuſſit id dicimus.
Itaq; ſoli ſumus liberi. Verūtamen
quoniam de conſtantia: pauloan-
te diximus: non ego hoc loco id
querendum puto verum ne ſit qd
ʒenoni placuerit:quodq; eius audi
dori Ariſtoni bonum eſſe ſolū qd
honeſtum eſſet:ſed ſi ita eſſet tū vt
hoc totum beate viuere in vna vir
tute poneret: quare demus hoc ſa
ne Bruto vt ſit beatus ſemper ſa-
piens: quam ſibi conueniat ipſe
viderit gloria quidem huius ſentē-
tie: quis eſt illo viro dignior nos
tamen teneamus vt ſi idem beatiſſi
mus. Et ſi ʒeno Citiæus aduena q-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dam & ignobilis vrborum opifex inſinuaſſe ſe in antiquam philoſophiam videtur:huius ſentẽtiæ grauitas a Platonis auctoritate reperatur apud quẽ ſæpe hæc oratio vſurpata eſt: vt nihil præter virtutẽ diceretur bonũ. Velut in Gorgia Socrates cũ eſſet ex eo quæſitũ Archelaum perdicæ filium: qui tũ fortunatiſſimus haberetur:nõne beatum putaret? Haud ſcio inquit:nũquam.n.cũ eo locutus ſum. An tu aliter id ſcire nõ potes:nullo modo. Tu igitur ne de perſarũ qdé rege magno potes dicere: beatus ne ſit? An ego poſſum:cũ ignoré quã ſit doctus: q̃ vir bonus quid tu in eo ſi tã vitã beatã putas:ita prorſ⁹ exiſtimo bonos beatos:improbos

to planius plano. zeno citius:zeno princeps ſtoicorum fuit ex citio ciuitate cypri vt ſtrabo & Laertius cõmeminere: hic non tã rerum inuentor fuit:q̃ nouorũ verborũ:ſtoici.n.ex omnibus philoſophis plurima nominauerunt:in tertio de natura deorũ tradit zenonẽ magnã quoq; moleſtiã ſuſcepiſſe: dũ vult vocabulorũ cauſas explicare: ſenſus eſt zenonẽ celebrari perinde ac auctorẽ illius lucutiæ ſententiæ:quæ ait:nihil preter virtutẽ eſſe bonũ: cũ ante zenonẽ a platone talis ſentẽtia tradita doctore ſit. *Nihil planı⁹ plano*

Velut in gorgia: ſocrates apud Platonem in dialogo cui titulus eſt gorgias:a gorgia leontino rhetoricæ videatur an infœlix Archelaus perdiceæ filius:macedoniæ rex. Socrates reſpõdens:neſcio inquit o pole. nũq̃.n. apud ipſum fui: tũc polus:quid autẽ ſi eius conſuetudinẽ habuiſſes iam cognoſceres? Aliter.n.eius fœlicitatẽ nõ potes cognoſcere Socrates. Non per Iouẽ inquit. Polus conſtat igitur o Socrates ſimiliter te dictu rum ignorare vtrũ magnus perſarũ rex ſit fœlix. Socra. & vera qdẽ dicã: ignoro.n. quo pacto ad eruditionẽ iuſtitiãq; ſe habeat polus: nunquid in hoc tota beatitudo cõſiſtit. Socra.certe vt ego dico o pole.aſſero.n.honeſtum bonũq; virũ & mulierẽ eſſe fœlicẽ. Iniuſtũ vero & turpẽ eſſe miſerũ:polus miſer ergo ſecundũ ſermonẽ tuũ archelaus. Socra.nimirũ o amici ſi iniuſtus:hactenus Plato. Vnde hæc Cicero mutuatur verbũ de verbo pœne tranſcribens. Dion quoq; in libris de regno. Socrates inquit interrogatus, Nũ perſarũ regẽ fœlicẽ putaret. fœlix ait fortaſſe eſt. Id tamen nõ ſcire ſe affirmauit:quia cũ eo nunq̃ eſſet cõuerſatus:nec eius mentẽ noſcet·: quaſi nõ in auro nec in ciuitatibus nec in regionibus nec in hominibus imperio ſubiecti:ſed in animo fœlicitas ipſa cõſiſteret:fuit autẽ archelaus: quem Socrates negauit beatum

Gorgias platonis.

An fœlix archelaus

An perſarũ rex fœlix.

Crudeli= tas arche lai.

eſſe immani crudelitate p̄ditus qui patruū ſuū noīe alcetā: & filiū eius alexandrū: vino grauatos cōiecit in paleſtrū: nocteq; aſportatos tru= cidauit. Idē poſt paulo: fratrē ſuū legitimū annos ſeptē natū: ad quē pertinebat regnū: in puteū p̄cipitē dedit: atq; ſuffocauit: qbus ſceleri bus ꝑpetratis non fœliciſſimus: ſed miſerrimus omniū macedonū ex ſocratica ſentētia dicendus eſt. Archelaus rex ſocratem rogauit vt ad ſe veniret: ille autē venire renuit: ne. ſ. iret ad volūtariam ſeruitutem.

Socrates renuit ſer uitutem.

Hic. ſ. Plato: & apud plato nē ſocrates. In epitaphio: ſenſus ē Plato in epitaphio explicat beatā vitā vna vir= tute cōtineri: q̄ ſentētia ze= noni ſtoico aſcribi ſolet: cū plato: quā zeno antiqor ſit: liber diui Hieronymi: q de viris illuſtribus inſcribitur a qbuſdā dr̄ epitaphiū: q ti tulus vt inqt Auguſtin[9] ꝓ= bari poſſet: ſi eorū tantū ho minū vel vitas vel ſcripta cōtineret: q iā defuncti eēnt Hieronymus Auguſtino reſ pōdēs: epitaphiū aſſerit ꝓ= prie ſcribi mortuorū: ſicut ab ipſo epitaphiū nepotiani ſcriptū eſt: epitaphiſta dr̄: vt epigrāmatiſta: ſcriptor. ſ. epitaphiorum: qua dictione vtitur ſidonius apollinaris. Pendere ex alterius euentis: inqt Plato in epitaphio qui nō pēdet ex alieno iudicio. nec ex aliena fortuna cuiq; in ſeipſo ſpes oēs ſitæ ſunt: hic eſt beatus appellādus: huic rō viuendi optima cōſti tuta eſt. Naſcētibus & cadentibus: talis inqt Plato: neq; rebus aduer ſis ſuccūbet neq; ſecundis intumeſcet: ſed ſeruabit mediocritatem ad vtrāq; fortunā: vt neq; nimis lætetur ex ſecūdis: neq; nimis cōtriſtet ex aduerſis. Dicimus cōmoda naſcētia. quādo primitus ꝓueniūt: ſi cut cadentia: quādo abeunt: & nos deſtituūt. Tū maxime liberis: in ter cōmoda mortaliū cūprimis numerātur liberi hoc eſt filii: quibus naſcentibus ſapiēs nō nimis lætabitur: ſicut cadētibus: hoc eſt morien tibus nō nimis mœrebit dolebitq;: modus. n. in rebus oibus optimus

Epitaphi um nomē libri

Epita= phiſta.

Cōmoda naſcētia.

Modus opimus

miſeros. 'Miſer ergo Archelaus certe ſi iniuſtus videtur omné ne hic beatam vitá in vna virtute po nere. Quid vero i epithaphio quo modo idem. Nā cui viro inquit ex ſeipſo apta ſunt oía quæ ad beate viuendū ferunt: nec ſuſpenſa alio rū: aut bono caſu: aut contrario: pendere ex alterius euentis: & erro re coguntur: huic optime viuendi ratio cóparata eſt. Hic eſt ille mo deratus hic fortis: hic ſapiens: hic & naſcentibus & cadentibus cum reliquis commodis: tum maxime liberis: parebit & obediet præcep to illi veteri. Neque. n. lætabitur vnquam neque mœrebit nimis: q ſemper in ſeipſo omnem ſpem re

eſt:ideoq; ille laudatur q neq; intẽperãter lętatur: neq; imodice dolet memor illius ſaluberrimi p̃cepti:qđ gręcę dr̃:μηΔεν αγαν: hocẽ neqđ nimis. Auguſto:venerabili:religioſo:ſacrato. Quid ſit auguſtũ copioſe annotauimus in ſecũdo ſuetonii cõmẽtario. Manabit:permanet in trãſlatione fontis:a quo riui manare:ꝑfluereq; cõſueuerunt.

poner ſui. Ex hoc igitur Platonis quaſi quodã ſancto auguſtoque fonte noſtrã oĩs manabit oratio. Vnde igitur rectius ordiri poſſumus q̃ a cõmuni parente natura. Quæ quicquid genuit: nõ modo aĩal ſed etiã quod ita eſſet ortum e terra: vt ſtirpibus ſuis niteretur in ſuo quoq; genere perfectũ eſſe voluit. Itaq; & arbores & vites & ea quæ ſunt humiliora neq; ſe tollere a terra altius poſſunt:alia ſemp virent:alia hyeme nudata verno tempore tepefacta frondeſcunt. Neq; enim eſt vllũ: quod non ita vigeat

A cõmuni parẽte: Plini⁹ vbi naturã parẽtẽ rerũ opificẽq; appellat: & vt Lactãtius ait naturã dixerũt rerũ omniũ matrẽ. Seneca naturã nihil aliud eẽ quã deũ ſignificat: ſic ſcribens libro quarto de beneficiis:natura inqt hoc mihi p̃ſtat: nõ intelligis te cũ hoc dicis mutare nomẽ deo: qd.n.aliud eſt natura q̃ deus & diuina ratio:toti mũdo & partibus ei⁹ inſerta. Humiliora:breuiora in arborꝫ genere abortus quoq; ſunt & pumilionũ infœlicitas: nãq; chameplatani vocant humiles platanii & coactæ breuitatis ſicut chamedaphne puſila laurus & chameceraſi breues ceraſi: & chameciſſos hædera dicit̃ nõ attollẽs ſe a terra:& alia id genus ꝑpe infinita: p̃terea dedit natura qbuſdam ſtirpibus ꝓceritatẽ:quibuſdã breuitatẽ:ita tamẽ vt in ſuo quodq; genere perfectũ eſſet. Alia ſemp virent:folia nõ decidunt oleæ:lauro: palmæ:myrtho:cupræſſo:pinis:hæderæ:rhododendro: & hoc inter vrbanas arbores:ſylueſtriũ quoq; generis folia nõ decidũt abieti:larici:pinaſtro:iunipero:cedro:therebintho:buxo:illici:aquifolio: ſuberi: taxo:tamarici:cæterę fere oẽs arbores folia derperdũt: thimeus mathematicus decidere arboribus folia putat: ſole ſcorpionẽ trãſeunte: quadã ſyderis vi. Cadũt plurimis autũno q̃dã tardius amittũt atq; in hyemes ꝓrogãt moras:neq; i his q̃ ſp retinẽt comas:eadẽ folia durãt ſed ſubnaſcẽtib⁹ aliis:areſcũt vetera. Verno tpe: lego verno tepore: tepor.n.& tẽperies euocat in plãtis frõdes & germinationẽ: oĩa tunc frondẽt:tũc variis colorũ picturis in certamẽ vſq; luxuriãt: ſerotino quedã germinatu florẽt vt morus: que nouiſſima vrbanarũ arborum germinat:nec niſi exacto frigore: ob id dicta ſapientiſſima arborum.

Natura parens rerum.

Natura deus.

Pumiliones in arboribus.

Chameplatani

Chamedaphne

Chameceraſi

Quib⁹ folia nõ ſũt decidua.

Quando decidant folia

Tepor vernus.

Morus ſapientiſſima arborum.

Interiore motu:animã ſeminalẽ intelligit:quã recẽtiores philoſophi vegetatiuã appellãt:q̃ a Plinio dr̃ alens:cuius motu interiore plãte vigeſcũt:creſcũt:frondeſcũt:germinãt:breuiterq; viuũt:ſcribit Seneca li.iiii.q̃ſtionũ: terræ ineſſe ſpiritũ illũ vitaliter vegetũ; & alẽtem oĩa:hũc.n.inqt niſi hẽret:quo tot arbuſtis ſpiritũ infunderet nõ aliũde viuẽtibus quo mõ tot radices aleret. Aut flo. duo iunipi genera tradũt alterã florere: nec frugiferã eſſe: q̃ vero nõ floreat ferre fructũ baccis ſubnaſcẽtibus: q̃ biẽnio hereant: ſic & hominũ multis fortuna ſine flore eſt defloreſcũt aũt oĩa fere genera plantarũ ſeptenis diebus:quedã tardius:ſed nulla pluribus bis ſeptenis: nec ſtatim fructus ſequit̃ in aliquibus floret prima omniũ amygdala. Aut fruges:poteſt referri ad arbores pomiferas:quas ob id frugiferas vocant. appellatione enim frugũ fruct' arborũ quoq; cõtinẽtur:vt iã dictũ eſt. Baccas:baccas dici fructus arborũ maiores acinis minores pomis nullus ignorat: vnde arbores bacciferæ dictæ:quæ baccas ferũt:quibus magna eſt differentia: aliæ nãq; baccæ ſunt oliuis:lauris:aliæ lotho:& cornis:aliæ myrthis & lẽtiſco:alias baccas dicimus margaritas. vnde monile baccatum apud poetas. Incolas eſſe maris:non ſolũ piſces aquarũ incolæ ſunt: ſed etiã beſtiæ terreſtres & aues:quę ob id amphibia dicũtur:quibus vita & victus eſt in aquis terraq;:de quibus Plinius:Columela.M.Varro. Ariſtoteles.cæteri. Serpentes:repẽtes a ſerpendo nomen.n.generale eſt:ſerpens de his quæ ſerpũt citra vſum pedũ. Serperaſta vocant inſtrumẽta:q̃ geniculis puerorũ alligantur:vt cũ his deprauata corrigant crura a ſerpendo dicta. Serpũt enim magis puerili q̃ gradiantur. In hãc ſententiã libro.v.de finibus ſic ſcriptũ eſt. Serpere anguiculos nare anaticulas. Euolare merulas:cornibus vti videmus boues: veſpas aculeis:ſuã deniq; naturã eſſe ad viuendũ ducẽ. Partim ſoliuagas:merula quaſi ſola volat quaſi mera volans noiata eſt:vt refert.M. Varro:ſicut gracculi:quia gregatim volãt dicti. Quæ tamẽ etymologia quintiliano improbat̃:qui ex vocibus gracculorũ nomen duci æſtumat. Plinius de elephantis ſcribẽs ait gregatim ſemp ambulant ...

interiore quodã motu:& ſuis quæq; ſeminibus incluſis:vt aut flores aut fruges fundat: aut baccas:oĩaq; in oibus quantũ in ipſis ſit: nulla vi impediẽte perfecta ſint. Facilius vero etiã in beſtiis: quod his ſenſus a natura eſt datus: vis ipſi' naturæ perſpici poteſt. Nãq; alias beſtias nantes aquarũ incolas eſſe voluit. Alias volucres cælo frui libero: ſerpẽtes quaſdã eſſe gradientes: earũ ipſarũ partim ſoliuagas:

Vegetatiua ſeminalis
Alens aia
Spũs terrę veget'
Iuniper' frugifera nõ floret
Fortuna ſine flore
Defloreſcunt
Amygdala prima floret
Baccifera arbor
Amphibia.
Serpere anguiculos
Merula
Gracculi
Gregabiles elephanti

nime ex oibus ſoliuagi: idé ſturnorũ generi ꝓpriũ ait eſſe cateruatim volare:& quodã pilæ orbe circũagi oibus in mediũ agmẽ tendẽtibus

partim congregatas:immanis alias quaſdã auté cicures:nonnullas abditas terraq; tectas. Atq; earũ quæq; ſuũ tenens munus cum in diſparis animantis vitam tranſire non poſſit:manet in lege naturæ. Et vt beſtiis aliud alii precipui a natura datum eſt quod ſuũ quæq; retinet nec diſcedit ab eo ſic homini multo

Immanis alias:truculentas:noxias: efferas: vt ſunt vrſi & tygrides .M. Varro: adde hydrã lerneã: & leonẽ: heſperidũq; beſtiæ feræ immanes. Cicures:manſuetas & placidas: verbũ vetus eſt cicurare: qđ ſignificat mãſuefacere: qđ a fero diſcretũ eſt: id dr̃ cicur & iõ dictũ cicur ingeniũ obtineo: ꝑ manſuetũ: a quo veturii quoq; nobiles nominati ſunt cicurii: helius lampridius in heliogabalo ait. Eãdẽ terram ſerpentes ferre & cicures. Plinius trifariã diuidit aĩantes in placida: fera: & inter media: placidas intelligi volẽs cicures: hirũdines: apes: delphini nec placida ſunt nec fera: ſed mediæ inter vtrũq; naturæ: mãſuetarios vocant qui cicurarios ſciũt hoc eſt mãſuefacere: & placidas reddere feras. Iulius firmicus in. viii. matheſeos: ſeptẽtrione inqt oriente nati erũt mãſuetarii ferarũ. i. q vrſos: vel tauros: depoſita feritate humanis cõuerſationibus ſociẽt. Alio verbo exarmare dictũ eſt: ꝑ mãſuefacere: & exarmatæ beſtiæ pro cicutibus & manſuefactis. Iãpridius in heliogabalo: habuit leones: & leopardos exarmatos in deliciis: quos edoctos ꝑ manſuetarios: ſubito ad ſecundã mẽſam: & tertiã mẽſam iubebat accumbere ignorantibus cũctis quod exarmati eſſent ad pauorẽ & ridiculũ excitandũ. Terraq; tectas: in hoc genere ſunt talpæ de quibus Plinius hęc: liquidius audiũt talpæ obrutæ terra; tã denſo: atq; ſurdo naturæ elemento: idem tradit ſe vidiſſe ſtragula cubicularia e pellibus talparũ: olim a talpis ſuffoſſum fuit in theſſalia oppidum. Munus: officium. In diſparis animantis: nõ poteſt leo tranſire in vitam æqui: nec canis in vitã vrſi: & cætera conſimiliter nequæunt tranſire in vitam diſpariũ diſſimiliũq; animantium: ſed ſingula permanent in lege a natura ſibi conſtituta. Cõmune quidem omniũ animalium eſt: ſecũdum naturam viuere: ſed naturæ diuerſæ ſunt: vt aliud æquo ſit natura: aliud boui: aliud homini: & tamen in omnibus ſumma cõmunis: ex quo nihil prohibet: quedam eſſe & inter ſe cum animalibꝰ reliquis: & cum beſtiis homini cõmunia: quoniam omniũ eſt natura cõmunis: attamen cuiq; animaliũ generi: munera ſua & propria diſtincta ac diſptita ſunt: & ad id aptũ eſt quodlibet animal: quod cuiuſq; natura deſi

Immaneſ fere
Cicures
Cicurare
Cicur ingenium.
Manſuetari.
Exarmare.
Exarmati.
Talpæ
Naturæ diuerſæ

Præſtare.

derat. Præſtãtia:antecellẽtia:p̃ſtare eſt antecellere.in quo verbo in=
eſt cõparatio.Dicimus.n.p̃ſto illi:ꝓ melior ſum illo vel p̃ſto illũ: vtro
q̃ꝫ.n.modo vſurpatur.Quintilianus:p̃ſtat ingenio alius aliũ:& Vir=
gilius: vel magnũ p̃ſtet achillẽ. Ex mente diuina:ob id Oratius ani
mã appellat diuinæ particulã auræ:& a Virgilio dictũ eſt. Igneus eſt
ollis vigor & cæleſtis origo
de animi diuinitate in pri=
ma tuſculana fuſius eno=
daciuſq̃ꝫ. Si hoc fas eſt di
ctu:tanq̃ nefas ſit animũ hu
manum comparare cũ deo:
cui nihil par eſt:& nihil ſecũ

Incõparabilis.

dum: qui incõparabilis eſt
inextimabilis: ineffabilis.
Eius acies:acumen & o=
culus:qui vt inq̃t Plato tũc
maxime floreſcit: cũ oculus
corporeus defloreſcit. Cu
rata eſt:curatio animi & me
della eſt philoſophia.quã in
tertio cõmentario dictũ eſt
eſſe medicinã animorũ.Ne
cecetur erroribus: Homerus
& Virgilius nebulam quaſi
quandã obiectã eſſe ob ocu
los mortaliũ autumant: q̃a
videlicet mens noſtra in ca

In caligine mens hæbeteſcit.

ligine rerũ & erroribus opi
nionũ obcecata hæbeteſcit
vt pœne cũ lacte nutricis er
rorẽ ſuxiſſe videamur. Qui
bona diuidit tripartito:cõ=

Triplicia bona.

tra peripateticos: qui bona
trifariã partiuntur:& ex his
vitã beatã cumulatãq̃ꝫ cõfi
ciunt:prima ſunt animi bo=
na:ſecunda corporis. tertia
fortunę:ſed cũ hæc duo po
ſtrema incerta ſint:& nulla ſtabilitate fulciantur: ſecundũ peripateti=
cos non poterit dici beatus:cuius beatitudo pendeat a bonis corpo=
ris atq̃ꝫ fortunæ. Stoici autem volũt eum qui vere beatus ſit & dica=

quiddã præſtãtius.Et ſi præſtãtia
debent ea dici: quæ habent aliquã
cõparationem. Humanus autem
animus deceptus ex mente diuina
cũ alio nullo: niſi cum ipſo deo ſi
hoc fas eſt dictu cõparari poteſt.
Hic igitur ſi eſt excultus & ſi eius
acies ita curata ẽ vt ne cæcaretur er
roribus ſit profecta mens.i.abſolu
ta ratio:quæ eſt idẽ q̃d virtus:& ſi
omne beatũ ẽ cui nihil deeſt & q̃d
in ſuo genere expletũ atq̃ꝫ cumu=
latum eſt:idq̃ꝫ virtutis eſt propriũ
Certe omnes virtutis cõpotes ſũt
beati:& hoc quidẽ mihi cũ Bruto
cõuenit.Idem cũ Ariſtotele.Xeno
crate. Speuſippo.Polemone: ſed
mihi etiã videtur beatiſſimi.Quid
.n.deeſt ad beate viuendũ ei q̃ cõ=
fidit ſuis bonis: aut qui diffidit be
atus eſſe q̃ poteſt. At diffidat ne=
ceſſe eſt qui bona diuidit triparti=
to: qui.n. poterit aut corporis fir=
mitate: aut fortunæ ſtabilitate cõ=
fidere. Atqui niſi ſtabili & fixo &
permanẽte bono: beatus eẽ nemo

tur:cõfidere ſuis bonis:hoc ẽ animi virtutibus:cũ ꝓpria hominis bona ſunt : & ſtabilia ac permanẽtia: nõ autẽ bonis extrariis : in quibus nulla firmitas nulla ſtabilitas eſt. Laconis illud dictum: Plutarchus in apophthegmatis laconicis ſic ſcribit: ϖροσ τορ μακαρι ξοντα λαμϖιρ τορ αιγηνητην διοτι εδοκει ϖλοισοιτα

Dictũ laconis.

poteſt. Quid igitur eiuſmodi iſtorum eſt vt mihi illud Laconis dictũ in hos cadere videatur: qui gloriãti cuidẽ mercatori:quod multas naues in oẽm orã maritimã dimiſiſet nõ ſane optabilis iſta quidẽ eſt inquit rudẽtibus apta fortuna. An dubiũ eſt quin nihil ſit habendum in eo genere quod vita beata complectit : ſi id poſſit amitti. Nihil .n. inueteraſcere: nihil extingui : nihil cadere debet eorũ:quæ in vita beata cõſiſtũt. Nã qui timebit ne quid ex his depdat:beatus eſſe nõ poterit. volumus .n. eũ qui beatus ſit tutũ eſſe iexpugnabilẽ:ſeptũ atq; munitũ:nõ vt paruo mœtu preditus ſit:ſed vt nullo. Vt enim innocens is dicitur : non qui nocet leuiter : ſed q nihil noceat:ſic ſine mœtu is

τοσ ει ραι ραυκληρια ϖολλα εχωρ: λακον ειϖεν ου ϖροσεχω ευδαιμονια εκσχοιριορ αϖηρτημερη .i. ad eum qui beatũ eſſe dicebat lampin eginetã:quoniã videbatur eſſe ditiſſimus:multarũ nauiũ gubernator exiſtens. Dicit lacon quidã:nõ attẽdo fœlicitati ex rudentibus pendẽti:nũc. M. Tullius hoc exẽplũ decenter adglutinat:vitę beatæ:quã peripatetici decernũt : tanq̃ talis beatitudo: minime optabilis ſit:q̃ pẽdeat a fortuna: poſſitq; ſubire iacturã bonorũ ſicut illa fœlicitas mercatoris:naues multas habẽtis pẽdula eſt ex funibus nauticis: vt poſſit ex fortunato fieri repẽte miſer facto naufragio : illa autẽ bona:quæ efficiũt beatã vitã: debẽt ſecũdũ ſtoicos eſſe perẽnia: fixa:ſtabilia: vt neq; auferri neq; ſubripi poſſint: nec cadere:nec ſeneſcere: nec extingui:qualia ſunt bona aiorũ. Inueteraſcere:ſeneſcere:& cõſequẽter extingui:talia ſũt bona corporis: & fortunæ fluxa ſcilicet & fragilia:cũ virt⁹ clara æternaq; ſit. Nigidius cõmẽtator grãmaticus duo hæc verba vetuſteſcere & veteraſcere ſic diſputauit. Dicemus inquit q̃ vetuſtate deteriora fiũt vetuſteſcere:iueteraſcere q̃ meliora:ſed interdũ ꝓmiſcue indiferẽterq; vſurpãtur:ſicut alia ſexcẽta: qdã codices nõ iueteraſcere habẽt:ſed interareſcere:qđ ſignificat penit⁹. areſcere hoc ẽ aridũ fieri: & languẽs: hęc. n. ꝑticula inter interdũ ſignificat totũ:vt intercipe apud Terẽtiũ interhibere:apud Plautũ: prior lectio

Fortuna pẽdula ex funib⁹.

Vetuſteſcere.
Veteraſcere.
Interareſcere.
Inter.

magis quadrat: quia ſtatim ſequitur:cadere & extingui nã vetuſtatẽ ſubſequitur caſus & extinctio. Omni mœtu vacat:ſepe dictũ ẽ ſtoicos ſtirpitus euellere: amputareq; omnes affectus: quos peripatetici tẽperant ac moderãtur. Septrũ in oratione pro milone: eſt quodã incredibili robore animi ſeptus. Vacuitatẽ egritndinis. Hieronymꝰ philoſophus cenſet ſummũ bonum eſſe vacuitatẽ doloris. Qui autem:quomodo interrogatiue legendũ. An lacedemonii philippo: Exẽplum laconũ laudabile prorſuſq; virile:qui hoc dicto ſignificarunt:vnicuiq; mortalium in manu ac poteſtate eſſe per mortẽ exilire in libertatẽ: & ſe ſubducere ſeruituti ſcribit Plutarchꝰ philippum macedonẽ impetu terrifico agrũ laconicũ inuaſiſſe:dixiſſeq; ad quempiam ex laconibus:quid nunc facietis o lacedemonii: illũ reſpondiſſe:quid aliud q̃ fortiter moriemur. Soli.n. græcorum nos liberi eſſe: neq; aliis ſeruire didicimus: eodem philippo quedã p epiſtolam lacædemoniis imperanti: reſcripſerunt ſua illa laconica breuitate. ϖεριαμιρ ετραφασ ου .i. de quibus nobis ſcripſiſti non præterea quo tempore Philippus in eorum territoriũ veniſſet:per litteras quæſiuit: vtrũ vellent amicũ an vt hoſtem ſeſe venire: qui reſponderunt: ουδετεροp: ideſt neutrũ. Antipater quoq; cũ grauiter poſt victoriã minitaretur:niſi ſibi ingenui pueri in obſidatum darẽtur: reſponderunt ſi grauiora morte imperites:facilius moriemur: quoniã autem in mẽtionem philippi indicimus:& tu philippus:& ego philippꝰ: appellamur ſumuſq; cognomines:volo hoc in loco potiſſimũ veluti annotatiunculam conficere de huiuſce nominis excellentia: oſtendereq;:nullum pœne eſſe propriũ hominis: nomen nomini noſtro anteponendũ:qd vt liqueat: ita breuiter ratiocinabimur: nomina impoſita maxima ex

Dictũ laconum.

Philippi nomẽ excellens.

habendus eſt: non qui parua metuit: ſed qui omnino mœtu vacat. Quæ eſt enim alia fortitudo niſi animi affectio: cũ in adeundo periculo:& in labore: ac dolore patiẽs tum procul ab omni mœtu: Atq; hæc certe non ita ſe haberent: niſi omnẽ bonũ in vna honeſtate conſiſteret. Qui autẽ illã maxime optatam & expeditam ſecuritatem: ſecuritatem autem nunc appello vacuitatem ægritudinis: in qua vita beata poſita eſt: habere quiſquam poteſt: cui aut deſit: aut adeſſe poſſit multitudo malorũ. Qui autem poterit eſſe celſus & erectus & ea quæ accidere homini poſſunt: omnia parua ducens: qualem ſapientem eſſe volumus: niſi omnia ſibi

parte nihil ſignificant idq́ʒ potiſſimũ apud latinos: ex quo nomen eo nobilius quo ſignificatius: philippos autẽ græce bellator dicitur: qn id nomen videtur eſſe ſplendidius: quod pluribus nationibns cõmune eſt: tale eſt philippi nomen quod apud ebreos grȩcos latinos aliaſq́ʒ nationes eſt vſitatiſſimũ: quod ſecus eſt in aliis. Nomen eſt apoſtoli apud hebreos. Regis apđ græcos iperatoris apud romanos: quis. n. neſcit: apoſtolum philippũ: regem philippum alexandri magni patrem imperatorẽ philippũ: in quo illud annotandũ: qđ philippus ex romanis imperatoribus primus fuiſſe chriſtianus fertur: a quo celebratus eſt milleſimus annus vrbis romæ: philippus nomẽ eſt oratoris. poetæ: medici: clariſſimorum fuit romȩ. L. Philipp⁹ orator: medic⁹ alexãdri magni philipp⁹ poeta philippides. Q. Marti⁹ philipp⁹ ordiati⁹ horologiũ prim⁹ romæ poſuit q̃ antea fuiſſet edẽ herculis muſarũ: philippus auguſti victricus ſtruxit: prȩterea philippi nomẽ eſt ciuitatis famigeratæ: vbi bis romanæ acies conflixerũt: philippi ſunt taurei nũmi p̄tioſi: quorũ apud plautum mentio frequens: hoc amplius: nomen eſt lene pronunciatu apud oratores frequens numeris poeticis accõmodatũ. Agamus itaq́ʒ gratias parenribus: qui nobis hoc nomen indiderunt: quod apoſtolicum regale imperitorũ eſt: ſed iam domũ repedemus: & a diuerticulo: inſtituta cõmentario repetatur. Quã ciuitas vniuerſa: ſi tota ciuitas lacedemonũ predita fuit tanto animo vt mortẽ nõ recuſaret effugiendæ ſeruitutis cauſa quanto facilius reperiri poterit vir vnus ſapiens tali animo preditus: facilius enim eſt vnũ inuenire q̃ infinitos bonos cõmotionũ: perturbationum: quas temperantia ſuffrenat & moderatur. Inſoluti alacritate: immodica leticia: q̃ reprenſibilis eſt. Sedationes:

Philippus bellator iterpretaẽ.

Philipp⁹ apoſtolus

Philipp⁹ iperator primus chriſtian⁹

Philipp⁹ orator.

Philippi. Ci. Philippi aurei numi.

in ſepoſitã eſſe cenſebit. An lacedȩmonii Philippo minitanti per literas ſe omnia quæ conarentur: p̄hibiturum: quæſiuerunt nũ ſe etiã mori prohibiturus? Viris quẽ querimus non multo facilius tali animo reperietur: quam ciuitas vniuerſa: quid ad hanc fortitudinem: de qua loquimur temperantia adiuncta: quæ ſit moderatrix omniũ cõmotionum: quid poteſt ad beate viuendũ deeſſe ei: quem fortitudo ab ȩgritudine: & a moetu vindicet. Temperantia tum a libidine auocet: tum inſolenti alacritate geſtire non ſinat: Hæc efficere virtutem oſtenderẽ: niſi ſuperioribus dieb⁹ eſſent explicara. Atqui cũ perturbationes animi miſeriã: ſedationes autem vitã efficiat beatã: duplexq́ʒ

ſi perturbationes cauſa ſunt miſeriæ: debēt e cōtrario ſedationes trā
quillitateſq̄ effectrices eſſe beatitatis cū contrariorū cōtraria ſint cō
ſequentia. Malis opinātibus: iam ſepe dictū eſt egritudinē hoc eſt
triſticiā & metū duas perturbationes naſci ex duobus opinatis malis
egritudinē ex preſentibus: metū ex futuris: libidinē vero ſiue cupidi=
tatē letitiā: naſci ex duobus
opinatis bonis: vt leticia p̄=
ſentiū bonorū: libido futu=
rorū. Omne bonū letabile
eſt: ſorites hoc eſt acerualis

Argumētū ſtoicorum.

argumētatio eſt: qualis ē: a=
ceruus chriſippi in quo con
ſectaria dicūt eſſe ſtoici: que
pipatetici minime cōcedūt
Dicit ſtoicus bonū oē lau=

Bona que non laudabilia.

dabile: laudabile autē oē ho
neſtū. Igitur oē bonū hone
ſtū: ſed hoc Ariſto. Xenocra
tes: & tota illa peripatetica
familia nō dabit: quippe q̄
valitudinē: vires diuitias.
Gloria multa eſſe bona di=
cant: laudabilia non dicant
conſimilis eſt ille ſorites:
quod bonum ſit id eē opta
bile id honeſtum: quod ex=
petendū id laudabile: id aūt
peripatetici minime dāt: mi
nimeq̄ conſectariū eſſe di=
cunt: quod expetēdū ſit eē
laudabile. Expectūt .n. iter
dū voluptates obſcœnæ: q̄
laudabiles nō ſunt: talis eſt
hic ſorites: ſiue aceruus: q̄ p

Sorites p ſequelas:

ſequelas quaſdā gradatim p̄gredit̄: vt ad id qd̄ volumus puenlam⁹
cū autē chriſipp⁹ in talib⁹ argumētationib⁹ lōgius p̄grederet̄: vixq̄
vnq̄ ſoritē ſiue aceruū terminaret: merito dixit Perſius. Depingue
vbi ſiſtā: inuētus chryſippe tui finitor aceruí. Cæterum ſtoicis talibus
argumentis captionibuſq̄ inſtructi ſimiles ſunt illis qui volſellis non

Sobula armati.

gladio depugnāt: qui ſubula armati pūgunt magiſq̄ perforant. Li
cet eſſe miſerrimum: ſtoicis nihil bonum videtur: quo quis & male vt

rō perturbationis fit: q̄ ægritudo
& mœtus in malis opinatis: in bo
norū autē errore lęticia geſtiés libi
doq̄ verſentur. Cū hæc oia cū cō
ſilio & rōne pugnēt: his tu tá gra
uibus cōcitationib⁹: tāq̄ ipſis inter
ſe diſſentiētibus atq̄ diſtractis: quē
vacuū ſolutū liberū videris: hunc
dubitabis beatū dicere. Atq̄ ſapiés
ſemper ita affectus ē ſemp igitur ſa
piés beatus eſt: Atq̄ etiá oē bonū
lætabile ē: qd̄ aūt lætabile: id predi
cádū & præ ſe ferédū. Quod tale
aūt id etiá glorioſū: ſi vero glorio
ſum: certe laudabile qd̄ aūt lauda
bile p̄fecto etiá honeſtū: qd̄ honū
igitur id honeſtū. At quę iſti bona
nūerant: ne ipſi qdē honeſta dicūt:
ſolū igitur bonū qd̄ honeſtū. Ex
quo efficitur honeſtate vna vitam
cōtineri beatam. Nō ſunt igitur ea
bona dicéda: qbus abūdanté licet

poteſt videmus autem diuitiis nobilitate: viribusq̄ multi male vtan-
tur: ergo bona non ſunt. Præterea quod bonum eſt nocere non po-
teſt.nec eſſe cauſa miſerarū. Diuitiæ āt ſæpe noxiæ ſunt:faciūtqꝫ mi-
ſerrimū poſſeſſorem:ergo inter bona numerari non debent:bracteata
dicitur eſſe diuitum: pecunioſorūqꝫ fœlicitas:videntur quidē vulgo
beati : ſed re vera non ſunt:
Nemo ex his inquit Seneca
quos purpuratos vides fœ-
lix eſt:Nemo iſtorū quos di-
uitiæ honoreſqꝫ in alto faſti-
gio ponunt : magnus eſt : o
quam ſæpe dolent: q̄ ſæpe
ſuſpirant hi qui diuites: bea-
tiqꝫ vulgo iudicantur. Du-
bitabis ne eū miſerum:p̄di-
tus omnibꝰ corporis & for-
tunæ bonis vel vt ſtoici di-
cunt commodis ſi fuerit vi-
tioſus: & boni animi vidau-
tus indubitanter miſer dice-
tur & infœlix: & ita infœlix
ac miſer erit appellādus ar-
chelaus:quāuis rex eſſet : &
diuitiis ſuffarcinatus: quo-
niam iniuſtus erat & crude-
lis:nam malitia ſola & viciū
ſatis valent ad efficiendam
vitam:miſerā: Colligit .M.
Tullius ex dogmate ſtoico-
rū : non eſſe bona corporis
& fortunæ ducēda inter bo-
na:quando quidē poſſit eē
miſertimus: qui iſta poſſide-
at. Ex ſui generis : vt acer-
uus farraceus : fiat ex gra-
nis : ferris fabaceus : ex gra-
nis fabæ : non autem faci-
endus eſt ex granis tritici fabæ milii: & diſſimillimum vixtim con-
fuſaneus. Mixta ex diſſimilibus:ex bonis corporis & fortunæ: quæ
diſſimilia ſunt bonis animi : ex quibus ſolis confit honeſtum : id in
quo ſtoici beatam vitā collocat. Id expectendū:cōſectariū ſtoicorū

eſſe miſerrimū. An dubitas qn pre-
ſtās valitudine viribus: forma:ace-
rimus integeſerimuſqꝫ ſentibus:ad-
de etiā ſi libet pnicitatē & velocita-
tē:da diuitias:honores: imperia o-
pes gloriā: ſi fuerit is q hæc habet
iniuſtus:īntēperans timidus: habe-
ti ingenio atqꝫ nullo:dubitabis ne
eum miſerum dicere : qualia igitur
iſta bona ſunt:quæ qui habeat mi-
ſerrimus eſſe poſſit. Videamus ne
vt aceruus ex ſui generis grauis:ſic
beata vita ex ſuis ſimilibus partibꝰ
effici debeat quod ſi ita eſt ex bo-
nis quæ ſola honeſta ſunt: efficien-
dū e beatum. Ea mixta ex diſſimili-
bus ſi erūt: honeſtū ex his nihil ef-
fici poterit: quo detracto quid po-
terit beatū intelligi. Etenim quic-
qd eſt qd bonū ſit: id expetēdum:
quod autem expetendum : id certe
approbandū: quod vero appro-
baris : id gratum acceptumqꝫ ha-
bēdū. Ergo etiam dignitas ei tribu-
enda eſt: quod ſi ita eſt : laudabile

Diuitiæ non bona

Bractea-ta fœlici-tas.

Salutaris ſententia

Rex iniuſtꝰ miſer :

Vera glo ria.

Famā popularē: vera gloria & ſolida eſt cōſentiens laus bonorū: & in corrupta vox bene iudicantiū de excellente virtute: q̄ non eſt bo-nis repudianda. Illa autē que collocata eſt in fama populari: adumbra ta eſt gloria: temeraria atq; incōſiderata: & plerūq; peccatorum vitio-rūq; laudatrix. Candiduli dentes: videtur eſſe conſectariū: vt ſi pul chritudo: vires & reliq̄ cor-poris cōmoda ſint in bo-nis: bona etiā dicantur que dam minutula: veluti dētes candidi: & venuſtas oculo rum: quibus pulchritudo cō ſummatur: fœmina enim ſi

Edētula.

fuerit edētula: vel nigris dē tibus: quamuis reliqua pul-chritudine formoſiſſima ſit tamen amatori ſuo placere

Dentes continui.

non poterit. Dentes conti-nui ſunt homini: qui dige-runt cibū lati & acuti: q cō-ficiunt duplices: qui diſcri-minant eos canini appellan tur. Clandorē trahūtur quo dam medicamine: dentifri-cium vocant: quod ex variis rebus conficitur: vtiliſſima vt auctor eſt

Dētifric lū

Plinius fiunt ex pumicibus: dentifricia. Idem auctor eſt talorū: cine-rem ex omnibus fere villaticis quadrupedibus eſſe dentificium. Exo

Exoticū puluiſcu-lum.

tico puluiſculo multi vtuntur pro dentificio: quo dentes emaculant candificantq;: legimus apud iulium Capitolinū tantum fuiſſe cando rem in dentibus zenobiæ vt margaritas eam pleriq; habere putarēt

Dentes. zenobiæ.

non dentes cauendum tamen eſt: ne in nobis niuei denticuli atrum venenum viperino ritu fundentes inſpirent: non pauci enim ſunt: quorum dentes quidem emaculati ſunt lingua autem ſpurca & vene nata; tales ſunt obtrectatores: & vt catonis vocabulo vtar maledi-

Documē tum ſalu-berrimū. Cōtra lin guas ma-ledicas.

ctores: qui ad venena naſcuntur: oculorum vero tanta venuſtas tan-tus decor eſt: vt nihil æque luculentam fœminam exornet: q̄ oculus venuſtus: quæ pars corporis eſt precioſiſſima vt inquit Plinius: & qui lucis vſus vitam a morte diſtinguant. In homine ſunt oculi nume-roſiſſimæ diuerſitatis atque differentiæ: grandiores: modici: parui: pminētes: quos hebetiores putāt. Cōditi: quos clariſſie cernere: in fœ

Venuſtas oculorū.

mia pulchra pulcherrim⁹ ē amabiliſſimuſq; ocul⁹ niger. In oculis ani-m⁹ ihabitat: hos cū oſculamur aium ip̄m videmur attigere: pātia & mar

ſit: neceſſe eſt. Bonum igitur omne laudabile ex quo efficitur: vt quod ſit honeſtū: id ſit ſolū bonū. Quod ni ita tenebimus multa erunt: quæ nobis bona dicenda ſint. Omitto diuitias: quas cū quiuis quāuis in-dignus habere poſſit in bonis nō numero: quod enim eſt bonū id non quiuis habere poteſt. Omitto nobilitatem: famamq; popularem ſtultorū iproborūq; cōſēſu excita-tā. Hæc q̄ ſūt minia: tamē bona di cātur neceſſe ē. Candiduli dentes:

tia venuſtis oculis me dementarum:& mihimet ſurripuerũt:in vtraq́
expertus ſum veriſſimũ eſſe illud propertianũ:fulminat illa oculis:&
quãtum fœmina ſeuit: poteſt vtraq́ vel vno tantũ ob tutu meletum
facere:vel triſtem. Adeo in oculis vtriuſq́ habitant omnes veneres:cu
pidineſq́. Suauis color:formæ dignitas doloris bonitate tuẽda eſt

Oculi Pãthiæ & martię venuſtiſſimi

venuſti oculi: color ſuauis & ea q̃
euryclia laudat. Vlyxi pedes ablu=
ens:lenitudo orationis:mollitudo
corporis. Ea ſi bona dicemus:quid
erit in philoſophi grauitate:quam
in vulgi opinione ſtultorũq́ tur=
ba: quod dicatur aut grauius: aut
grãdius. At.n.eadẽ ſtoici precipua
vel producta dicũt: quæ bona iſti
dicunt. Illi quidẽ ſine his vitã bea=
tam cõpleri negant. Hi autem ſine
iis eſſe nullam putant:aut ſi ſit bea
ta beatiſſimam certe negant. Nos
autem volumus beatiſſimam:idq́

color exercitationibus cor=
poris. Euryclia:Pacuuius
apud latinos: Sophocles a=
pud græcos: ſcripſerũt tra=
gediã nomine nipra: qua in
ducebatur. Eurycliaa nutrix
abluens pedes alumno vly=
xi:quẽ recognouit ex tactu
cicatricis:quod totũ ex ho=
mericæ odiſſeæ libro vnde
uigeſimo tranſlatũ eſt:ſuper
qua re in ſecũdo cõmẽtario
copioſe perſcripſimus: vbi
de niptris fit mẽtio. Igitur
Eurycliaa lauans vlyxi pedes
In fabula Pacuuii laudat
mollitudinẽ eius corporis:
& ſuauitatẽ orationis: quæ
& ipſa quãuis ſint parua: ta

Eurycliaa nutrix vlyxis.

men inter bona numerabũtur:ſi p̃ter bona animi:erũt alia: quæ bona
dicenda ſint Ennius probat lenẽ orationẽ: cũ dicit ſuaui loquẽti ore
Cethegum oratorem fuiſſe:laudaturq́ in catulo ſuauis appellatio lit=
terarũ:lenitudo:pro lenitate vſurpatur:ſicut ſuauitudo pro ſuauitate
ſanctitudo pro ſanctitate:p̃cipit. M. Tullius:primo de officiis vt ſer=
mo ſit lenis:minimeq́ pertinax:& cum lepore:vlyxem ait in omni ſer
mone affabilem fuiſſe: cuius orationẽ dicit Homerus ſimillimã fuiſſe
niuibus hybernis:ideſt vt interp̃tatur Plinius in epiſtolis. Crebrã lar
gam:diuinã & celeſtem. Præcipua vel producta iam ſæpe dictum eſt
inter ſtoicos & peripateticos diſſidiũ eſſe in verbis:cõſenſum in reb⁹
nã proegmena:ideſt producta ſiue p̃poſita ſiue p̃cipua nominãt:quæ
peripatetici bona ſcilicet corporis ac fortunæ:hoc aũt quod propoſi=
tum vel præcipuũ dicunt:nec bonũ eſſe volũt: nec malum:ſed adia=
phoron ideſt indifferens. Cæterũ vt ſupra docuimus ex auctoritate
M. Piſonis:præpoſita ſtoicorũ nõ minus valent:q̃ bona peripatetico
rũ:nã præpoſitũ ex eo dictũ quod aliis p̃ponatur:tale aũt nõ ſolũ bo=
nũ:ſed maximũ bonũ videri merito poteſt. Hi aũt:peripateticos in=

Lenis oratio.

Lenitudo

Oratio vlyxis ſimilima niuib⁹ hibernis

Producta Prepoſita Bona.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

telligit:qui ſine bonis corporis ac fortunæ beatiſſimā vitam negant
eſſe poſſe. Qualis affeſtus eſſet:ſi affectio animi fuerit laudabilis:&
in honeſtata poſita:laudabilis conſequenter erit.& honeſtus talis ho
Talis orō mo:meritoq; vita hæc beata dicetur & honeſta. Talē eſſe orationē
qualis vi= famigerata eſt prouerbii vice ſententia hæc:talis hominibus fuit ora
ta. tio qualis vita:mecenatis ſi
cut mollis fuit cult⁹ & vita
delicata:ita orō Eneri⁹ & ſo
luta ſuper qua re luculenter
& vbertim ſcribit Seneca li
bro epiſtolarū vigeſimo:fre
quenter cū verbis mēs ipſa
concordat:& facta orationi
ſimillima ſunt. Quidam co
dices non orationem habēt
ſed rationem. Proh deorū
fidem: exclamatio eſt vſita
tiſſima:quam ſatyrograph⁹
illo verſu decenter vſurpat.
Nos hominū diuūq; fidem
clamore ciemus: vbi fidem
accipimus pro auxilio ſicut
apud comicos poetas. Dice
mus proh deū fidē & proh
Fides ꝓ auxilio. deorū latine & eleganter: al
terum contractū eſt & immi
Proh deū fidem. nitum:alterum plenū & in=
tegrum:auctor. M. Tullius i
oratore: vbi ait hoc quoque
atq; etiam:a quibuſdam ſe=
ro iam emendatus antiqui=
tas:qui hec reprendunt : nā
proh deum atq; hominū fi=
dem: pro deorum aiunt: ita
credo hoc illi neſciebant:an
dabat hanc licentiam cōſue
tudo. Quintilianus in pri=
mo de ipſe teſtis eſt fidem deum pro deorū ſeruiamus dicendū eſſet
vt decori & conſuetudini. Vacare: vacuū liberumq; eſſe. Placidiſſi
mam ſicut pacē ſumma tenent:& ſupra globū lunæ omnia placata ſūt
ſerena defecata:ita ſecundum ſtoicos: in animo ſapientis:ſemper ſe=

nobis ſocratica illa cōcluſione cō
firmatur ſic.n.princeps ille philo
ſophie diſſerebat:qualis cuiuſq; a
nimi affectus eſſet : talem eſſe ho
minem:qualis aūt ipſe homo eſſet
talem eius eſſe orationem. Oratio
ni aūt facta ſimillima: factis vitā.
Affectus autē animi in bono viro
laudabilis:& vita igitur laudabi
lis boni viri & honeſta:ergo quo
niam laudabilis: ex quibus bono
rum beatam vitā eſſe concluditur.
Et.n.proh deorum atq; hominū
fidem parum ne cognitum eſt: ſu
perioribus noſtris diſputationib⁹
An delectationis & ocii conſumē
di cauſa locuti ſumus ſapientē ab
omni concitatione animi:quam ꝑ
turbationem voco : ſemper vaca
re:ſemper in animo eius eſſe placi
diſſimam pacē. Vir igitur tempera
tus:conſtans:ſine moetu: ſine ægri
tudine:ſine alacritate vlla:ſine libi
dine nonne beatus: An ſemper ſa
piens talis:ſemper igitur beatus. Iā

renitas eſt & tranquillitas placidiſſima. Alacritate: leticia geſtiente.
Qui poteſt: quo modo: per interrogationem legendū eſt. Hoc ſic
concluditur argumentū a contrario. ſi in vita beata quodlibet prædi- Argumē
candū eſt: & preferendum: quod tale autē id etiam glorioſum: ecōtra tum a cō
rio in miſera vita nihil eſt p̄dicabile aut gloriandū. Quę nec miſe- trario.

vero qui poteſt vir bonus non ad
id quod laudabile ſit omnia refer-
re: quæ agit: quæq́ȝ ſentit. Refert au
tem omnia ad beate viuendū. Bea
ta igitur vita laudabilis: nec quic-
quam ſine virtute laudabile. Bea-
ta igitur vita virtute conficitur. At
q́ȝ hoc ſic etiam cōcluditur: nec in
miſeria vita quicquā eſt predicabi-
le: aut gloriandū: nec in ea quę nec
miſera ſit nec beata. Et ē in aliqua
vita prædicabile aliquid & gloriā-
dum: ac præ ſe ferendum. Vt Epa-
minundas Conſiliis noſtris laus ē
attonſa laconum. Vt Africanus
ait: a ſole oriēte ſupra meotidas pa
ludes: nemo eſt qui me factis equi-
perare q̄at. Quid ſi beata vita glo-
rianda & prædicanda: & præ ſe fe
renda ē. Nihil eſt enim aliud quod

ra ſit: In natura rerum tri-
plex eſt vita: vna beata al- Triplex vita.
tera miſera: tertia interme-
dia: nec beata nec miſera: q̄- Immediata.
dā.n. ſunt: vt dialectici ap-
pellant immediata: ſicut le- Mediata.
uitas & grauitas: quedā ve-
ro mediata: ſicut frigidū &
calidum inter vtrūq́ȝ tepi-
dū eſt: ſic aliq́s beatus eſt. a-
liq́s miſer: aliquis nec miſer
nec beatus: talē vitā de ſe-
ipſo expſſiſſe videtur. M.
Tulli[9] cum ait. Ita ſunt res
noſtræ: vt in ſecundis fluxe
in aduerſis bonæ: concluſio
Ciceronis: hæc eſt cum nec
in vita miſera nec in ea quā
intermediam voco: quicq̄ ſit
prædicabile: ſi aūt in aliqua
vita p̄dicabile neceſſe ē: id
ſolū eſſe in vita beata: quib[9]
conceſſis: ſequitur vitam be
atam niſi honeſtā eſſe poſſe:
alioqui glorianda & predi-
canda non erit. Conſiliis
noſtris: verſus eſt heroicus quo thebanus epaminundas feciſſe aliq̄d
predicabile gloriandūq́ȝ p̄dicat: cum leuctrica pugna: afflixerit vires
lacædemoniorum: & illorum laudem attonſam: mutilā: decurtatā re
liquerit. De hoc plura in ſuperioribus. A ſole exoriente: ſcipio afri-
canus. gloriatur opinor apud enniū ſe facinora adeo predicabilia glo
riādaq́ȝ ediſſe vt ab ortu ſolis vſq́ȝ ad meoticam paludē nemo exi-
ſtimat virtute ac factis ſibi æquiperandus. Meotis aūt palus: ſcythica Meotis palus.
eſt: in regiōe a ſeptētrionali: cuius accolæ metiotici dicti: meotim: Temerin
ſcythæ temerinda vocant quod: ſignificat matrem maris. Præfe- damalitia
renda: oſtentanda: honeſte enim factam in luce collocari volunt.

Quid ſequatur.ſ.in ſola beata vita eſſe ſitũ quicq̃ predicabile eſt & gloriandũ. In vitiis ad miſerã vitam:malicia & virtus duo cõtraria ſunt:vita quoqꝫ miſera & beata æquæ contraria hæc eſt:vt ſe viciſ- ſimi cõſequantur:vt ſi malicia ſola valeat ad efficiendã miſeram vitã Econtrario virtus ſola efficiat vitã beatã : & hoc ſentiunt ſtoici. At

Virtus cõ traria.

Senten- tia peripa tetici.

peripateticus miſerã quidẽ vitam vitiis animi & mali- cia ſola fieri cẽſet: ſed ad cõ plendos omnis vitæ beatæ numeros virtutẽ ſolã nequa q̃ ſatis eſſe exiſtimat:quoniã corporis & fortunæ bona neceſſaria eſſe videantur p ficiendæ vitæ beatæ. Li- bra critolai:In illa nobili tri um philoſophorũ legatio- ne quã athenienſes romam miſerunt fuit critolaus peri patetic⁹: ferũt ſeorſum quõ quam oſtentandi gracia p celeberrima vrbis loca ma- gno hominũ conuentu di- ſertauiſſe:fuit autẽ hic Cri- tolaus facundia ſcite & te- reti preditus:qui volens o- ſtendere:quãto maiores eſ- ſent bona animi bonis cor- poris & fortunę:vtebat̃ hęc libræ ſimilitudine decẽtiſſi ma:de qua in quinto de fi- nibus ſic ſcriptũ eſt. Virtu- tis autẽ amplitudinẽ : quaſi in altera libræ lance ponere terrã mihi crede ea lãxit & maria deprimet:ſenſus ẽ:cũ Critolaus & Xenocrates tã tum tribuãt virtuti qd phi bet eos nõ ponere vitã bea tiſſimã in virtute:illi.n. di- cũt beatã vitã effici virtute:ſed nõ beatiſſimã quoniã: neceſſaria ſint bona corporis & fortunæ: ſine qbus cumulatiſſima pfectiſſimaq̃ bea

Libra cri- tolai.

predicandũ & præ ſe ferendũ ſit: quibus poſitis intelligis qd ſequa- tur: & quidẽ niſi ea vita beata eſt que eadẽ honeſta ſit : aliud neceſſe eſt melius vita beata. Quod enim erit honeſtũ:certe fatebuntur eſſe melius. ita erit beata vita melius a liquid:quo quid poteſt dici pruer- ſius:Quid:cũ fatetur ſatis magnã vim eſſe in vitiis ad miſerã vitam: nonne fatendũ eſt eandem vim in virtute eſſe ad beatã vitam: Cõtra riorum.n.contraria ſunt cõſequẽ- tia.Quo loco quæro quã vim ha- beat libra illa Critolai:q cũ in alte- ram lancem animi bona imponat: in alteram corporis & externa: tã- tum propendere illã boni lancem putet:vt terrã & maria deprimat. Quid igitur aut hũc prohibet:aut etiã xenocratem illũ grauiſſimum philoſophorũ exagerantẽ tanto- pere virtutẽ: & extenuantẽ cætera & abiicientẽ: in virtute non beatã modo vitam:ſed etiã beatiſſimam ponere:quod quidẽ niſi fit: virtu- tum interitus cõſequetur: nam in

titas effici non poſſit. In quē cadit egritudo p cōcluſiunculas ſtoi=
corū ſpinetaqꝫ diſcurrit vt ſolet ad aſſerēdū. Quod in virtute nō ſo=
lū beata ſed beatiſſima quoqꝫ vita cōſiſtat: egritudo eſt vt ſepe diximꝰ
triſticia ex præſenti malo: metus perturbatio ex īpēdēti & futuro ma
lo. In eundē formido: metus tāq̄ genus eſt: hęc tāq̄ ſpecies q̄ generi
ſubiectæ ſunt. De quibus la
tius tractauit in quarta tuſ=
culana: formido aūt metꝰ ē
pmanēs: timiditas metꝰ ma
li appropiquātis. Pauor me
tus mētem de loco mouēs.
ignauia metus cōſequētis la
boris: q̄ & pigritia nōiatur.
Proinde ita parēt: Atreus ī
tragedia veteris poetæ: opi
nor actii: inducebat filiis ita
præcipiēs: vt ita ſe ī vita pa
rarēt: ne vinci poſſēt: ſigni
ficat: ꝑinde ideo: ideoqꝫ ſi=
ue itaqꝫ: perinde vero: in a=
lia accipitur ſignificatione:
de qua apud ſuetoniū: & a=
liubi in cōmentariis. Vinci
neſciant: ita Virgilius: & ne=
ſcia victi pectora. Hic aūt
ſcilicet in quē cadit egritu=
do. Satis eſt etiam: recipro
ca hæc quodā modo ſunt
bene viuere: & beate viuere:
vt nec bene viui nec beate:
niſi bene hoc eſt honeſte poſ
ſit. Vt fortiter viuamꝰ: for
titudo virtutis ſpecies eſt:
& nomen ex quo fit: vt qui
fortiter viuit cū virtute vi=
uat: quæ res ad beate viuen
dum ſatis eſt: quod in præ=
ſentia. M. Tullius colligit: per cōſectaria ſtoicorū. Vt ſtultitia contra
ria ſunt ſapientia & ſtultitia: ideoqꝫ ſi ſtultitia malis venenis imputa
iexplebilis eſt & in exhauſta: fit vt ſapiētia cōtēta ſit eo qđ adeſt: ī quo
autē hoc eſt: is nimirū eſt beatus. Turpilius comicus ait in lyndia ꝑ=

quem cadit ægritudo: in eundem
mœtū cadere neceſſe eſt. Eſt. n. mœ
tus futuræ egritudinis ſollicita ex=
pectatio. In quē autē mœtus in eū
dē formido timiditas: pauor igna=
uia. Ergo vt idē vincatur interdū
neceſſe eſt: nec putet ad ſe præce=
ptū illud atrei pertinere. Proīde ita
parēt ſe in vita: vt vīci neſciāt. Hic
autē vincetur vt dixi: nec modo
vīcetur: ſed etiā ſeruiet. At nos vir
tutem ſemper liberā volumus: ſem
per inuictā: que niſi ita eſt: ſublata
virtus eſt. Atqui ſi in virtute ſatis ē
præſidii ad bene viuendū ſatis eſt
etiā ad beate: ſatis eſt. n. certe in vir
tute vt fortiter viuamus: ſi fortiter
etiā vt magno animo: & quidē vt
nulla re vnquā tereamur: ſempqꝫ
ſimus inuicti: ſeqtur vt nihil peni=
teat: nihil deſit: nihil obſtet: ergo
oīa ꝓfluenter abſolute proſpere:
igitur beate: ſatis aūt ad fortiter vi
uēdum virtus pōt ſatis ergo etiam
ad beate. Etenim vt ſtultitia & ſi

Formido
Timidi=
tas.
Ignauia.

Recipro=
ca.
Sapiētia
ſtulticia
cōtraria.
Sapiēte
nō pēitet

fecto vt quiſq; minimo cōtentus fuit. Ita fortunatā vitā duxit maxime: plus patet vt inqt Seneca ſapiētis dies vn⁹: q̄ ſtulti vita lōgiſſima. Neq; n. ſui penitet: autumāt ſtoici ſapientē nullius rei penitere: nulla in re falli: ſentētiā mutare nūq̄. Cai Lelii conſulatū: ab exēplis argumentatur: vitā beatā: in virtute poſitā eſſe: cū ait beatiorē fuiſſe cōſulatū lelii vnū: q̄ quattuor cōſulatus cinnæ hoīs impotētis: & improbi: fuit āt Caius lelius homo diſertus & ſapiens: oia fœlix: cui natura dedit: nullo renuēte deorū: vt inquit Silius: hic conſul creatus eſt vna cū Cornelio ſcipione: cū ambo græciā ꝓuinciā cuperēt multūq; lelius in ſenatu poſſet: rē obtinuit lucius ſcipio cū africanus dixiſſet ſe legatum iturū: ſi lucio ſcipioni fratri ſuo: prouinciā græciā decreuiſſent. Et eū quidē cum repulſa: clariſſimi apud romanos viri ſepe repulſam in petitione magiſtratuū paſſi ſunt: ſicut ſcipio naſica publius emilius: & .M. portius cato: q virtute ſua: plus magiſtratui decoris addituri erāt q̄ ꝑtextu eius ſplendoris ipſi relaturi: titulus eſt apud Valeriū maximū de repulſis: ſenſus eſt: optabiliorē eſſe lelii cōſulatū: etiā cū repulſa q̄ fieri quater cōſulē: prout factus eſt cinna impotēs truculētus: ſeditioſus. Paulus emylius: poſt aliquot repulſas bis cōſul factus eſt. Quitus q̄oq; mettellus cōſulatus repulſa ſuggillatus mox cōſul depleudo philippo triumphauit. M. Cato repulſis tāquā honoribus ineptigaudebat: qui quo die repulſus eſt luſit. Si cū ſapiēs: ſentētia catholica eſt: qua ꝑ interrogationē docet quādo ſapiens patiť repulſam: nō tā ipm repulſa notari a populo: q̄ populū repulſam ferre a ſapiēte maius. n. detrimētū ſentiret populus ex repulſa viri boni: q̄ ille cōmodū ex magiſtratu. Paulus emylius deſignatus conſul dixit ſe non habere gratiā populo romano: cū nō tā ſibi cōſulatu q̄ illis cōſule opus eſſet.

Suffragiis ꝑteritur: repulſam patitur: nec ſuffragatorū ſuffragiis obtinet magiſtratū in oratione ꝓ plancio: nec ſi a populo præteritus eſt quē non oportuit: a iudicimus. condēnandus eſt: qui præteritus non eſt. Vt cinnam quater: Iulius cæſar corneliam cinnæ quater cōſulis

adepta eſt quod cōcupiuit: nūquā ſe tamen ſatis conſecuta putat: ſic ſapientia ſemper eo cōtēta eſt: qd adeſt: neq; nūquā ſui pœnitet: ſimilē ne putas C. Lelii vnū cōſulatum fuiſſe: & eū quidē cū repulſa: ſi ciſapiēs: & bonus vir qualis ille fuit: ſuffragiis præteritur: non populus a bono conſule potiuſquā ille a vano populo repulſam fert: ſed tamen vtrum malles te ſi poteſtas eſſet ſemel vt Lelium conſulē eſſe an vt Cynnam quater: non dubito

Lelius ſapiens

Repulſa i magiſtratibus

Poſt repulſas obtinuerē magiſtratū.

Dictum æmilii

Præteritus

fillam duxit vxorē: vt inquit Suetonius: eūdē dictatorem fuiſſe auc-
tor eſt Plutarchus: a Lucano cruentus dicit̃ qui cū flagicioſiſſimus eēt
rēpu. romanā ſumma crudelitate vaſtauit: qui in conſulatu: cū perni-
tioſiſſimas leges per vim ferret prohibitus a. Gn. octauio collega ꝓ-
fugit ex vrbe. Vocatiſq; ad pileū ſeruis: accerſitoq; Caio mario cum

Cinna fla gitioſus

Mors cinnæ

tu quid reſpōſurus ſis. Itaq; video
cōmittā: non quēuis hoc idem in-
terrogarē. Reſpōderet enim alius
fortaſſe ſe nō modo quattuor cō-
ſulatus vni anteponere: ſed vnum
diē Cynne multorū & clarorū vi-
rorū totis etatibus. Lelius ſi digi-
to quē attigiſſet: pęnas dediſſet. At
Cynna collegæ ſui cōſulis. Gn. Oc
tauii ꝓcidi caput iuſſit. P. Craſſi. L.

aliis exulibus ex africa bellū
romæ intulit: in quo quatu-
or exercitibus vrbē circūſe
derūt: mox cinna & marius
in ciuitatē recepti: velut rap
tā eā: cedibus & rapinis va
ſtarūt. Gn octauio conſule
ocioſo: & oīb⁹ aduerſæ par-
tis trucidatis: quarto cōſu-
latu: cū bellū cōtra ſyllā mo
liretur. Ancone ob nimiam
crudelitatē ab exercitu lapi
dibus occiſus eſt: fuit domi
natio cinnana reip. exicialis
& funeſta: ex liuio: apiano: plutarcho: floro: auguſtino: cæteris. Quid
tu reſpōſurus ſis: quaſi dicat ſcio tecū vir ꝓbus ſis electurū poti⁹ cō-
ditionē lelii q̄ cinnæ qđ nō idē oībus videret̃: cū naturaliter inſita ſit
hoībus libido dominādi. Vni: ſcilicet cōſulatui. C. lelii. Si digito
quē attigiſſet: ſi vel minima affeciſſet iniuria. M. Cato in oratōe: q̄ in
ſcribit̃ ꝓ dote ita ſcriptū reliqt: in adulterio vxorē tuā ſi prendiſſes ſi
ne iudicio impune necares: illa te ſi adulterares: digito nō auderet at-
tingere: neq; ius eſt. Præcidi caput: octauii cōſulis caput iuſſu cinæ
præciſum eſt: & ꝓ roſtris expoſitū. Pu. craſſi: quo craſſi pater & fili⁹
in mutuo alter alteri⁹ aſpectu mactati ſūt: qdā tradūt patrē craſſum:
neqđ indignū virtute ſua pateret̃ gladio ſe cōfodiſſe: de his Lucanus
trūcos lacerauit ſimbria craſſos. Lucii cæſaris: de hoc Luci⁹ florus ait
cæſar & fimbria i penatib⁹ domorū ſuarū trucidant̃. In tertio de ora
tore ſcriptū legib⁹ caput. Ca. Lucii cæſaris cū lucii iulii fratris capite
iacuiſſe ꝓ roſtris: nō lōge a capite. M. Antonii oratoris. Inibi ait. pu.
craſſū ſuapte iterfectū manu. Ex his duob⁹ cęſarib⁹ frībus: alter ceſar
vrbanitate: facetiis: lepore: cūprimis cōdit⁹ fuit: q de iocis copioſe &
luculēter diſſerit apđ. M. Tul. i ſcđo de oratore: đ quo ait quoq; i libris
đ officiis: ſale vero cōdit⁹ & facetiis cęſar. M. ātonii milites a mario
& cina ſeuiſſimis ducib⁹ miſſi ad. M. antoniū oratorē obtrūcādū ſer
mōe ei⁹ obſtupefacti diſtrictos iā: & vibratos gladios: cruore vacuos
vaginis reddiderīt: defixoq; i terrā vultu oēs illachriarīt: tūc āni⁹ militū

Duo ceſa res fratreſ occiſi

Facetiis cæſar

Mors Antonii oratoris.

perfectus ois humanitatis expers cũ Antoniũ oratorẽ milites a faci-
nore deterritos offendiſſet conuitio actiter illos inſectatus irruenſq;
crudele imperiũ truculento miniſterio peregit: &.M.Antonio caput
amputauit:quod poſitũ fuit in roſtris:in quibus ille rẽpu. cõſtãtiſſime
conſul defenderat.Quod Marius letis manibus inter epulas per ſum
mã animi ac verborũ inſolẽ
tiã aliquã diu tenuit:clariſſi
miq; oratoris ſanguine cõ-
taminari mẽſæ ſacra paſſus
eſt:de quo Lucanus: aut te
pſage malorũ antoni:cuius
laceris pendentia canis ora
ferens miles feſtæ rorantia
menſæ ipoſuit. Vt ea face
re illi liceret: plato i gorgia
tradit grauiſſima infandaq;
peccata cõmitti a principi-
bus ob ipſam peccandi licẽ
tiã: platonicæ ſentẽtiæ ſub
ſcribit Homerus:q reges &
potentes inducit apud infe

Tyranni apud inferos.

ros cruciari:ceu tantalũ:ſiſyphũ:& titiũ:de talibus ait Silius. xiii.pu-
nicorũ:q̃ vellent nũq̃ ſceptris fulſiſſe ſuperbis:inſultant duro imperio
nõ digna nec æqua:ad ſuperos paſſi manes:quæq; ante profari nõ li-
citũ viuis eadẽ permiſſa quærũtur.Volũtates principũ ꝓ legibus ſunt
principi licet quicquid libet:ex quo eſt illud cũ Antonius caracala no
uercã ſuã iuliã ducere vellet vxorem:dixiſſetq; vellẽ ſi liceret: tũc illa
reſpõdit ſi libet licet:an necis te imperatorẽ eſſe:& leget dare nõ acci-
pere:quo audito furor inconditus ad effectũ criminis roboratus eſt:
matrẽq;.nõ.n.alio erat dicenda nomine:duit vxorẽ & ita nuptias pol
luit inceſto. Cũ collega cõmunicauit.In bello cimbrico marius curi-
oſe elaborauit:vt ſolus victoria potiretur.Et collega catulus exclude-
retur:pugnatũ ẽ in cãpo patẽtiſſo.In Venetia italiæ regione ab atheſi
fluuio iuxta Vercellas:in quo prelio victi:& ad internectionẽ ꝓfliga-
ti ſunt cimbri:ex qbus capti vltra ſex myriadas:hoc eſt milia ſexagin
ta.Ceſi ãt bis tantũ fuiſſe ferũtur:cũ inter milites marii & catuli cõte-
tio de victoria oriretur diſceptatores ſuper hac cõtrouerſia delecti ſũt
qui tũ affuerant parmenſiũ legati:qui luſtratis cadaueribus perſpexe-
rũt iaculis militũ catulianorũ barbaros eſſe cõfixos:noſcebãtur enim
ex inſcriptis litteris:q̃ nomen catuli in telis oſtentabãt verũ famam &
gloriã huius rei totã:mario propter primã victoriã tribuerũt.Populus

Si libet licet.

Cimbri ꝓfligati

cæſaris nobiliſſimorum hominũ:
quorum virtus fuerat domi: mili
tiæq; cognita.M.Antonii oim elo
quentiſſimi quos ego audierim.C.
Cæſaris in quo mihi videtur fuiſſe
ſpecimen humanitatis: ſalis ſuaui
tatis: leporis: beatus ne igitur qui
hos interfecit:Mihi contra non ſo
lũ eo videtur miſer quod ea fecit:
ſed etiam quod ita ſe geſſit: vt ea
facere ei liceret & ſi peccare nemini
licet: ſed ſermonis errore labimur

romanus:tūc mariū tertiū romæ conditorē appellauit:tāq̄ poſt romu
lum camillūq; tertius rē romanā reſtituiſſet: & cū romanis omnibus
placeret mariū ſolū duos agere triūphos:nō tamē hoc efficere voluit
qui vt in ſecūdis rebus moderatū: ſe p̄beret:cū catulo triūphare vo-
luit:gloriāq; bellicæ victoriæ:cū collega cōmunicauit: tradūt hiſtori

Marius terti⁹ cō- ditor di- ctus

id eni licere dicimus quid cuiq; cō-
ceditur. Vtrum tamen beatior. C.
Marius: tum cum cimbricæ victo-
riæ gloriā cum collega Catulo cō-
municauit pœne altero Lelio. Nā
huic illum dico ſimillimū. An cum
ciuili bello victor iratus: neceſſari⁹
Catuli deprecantibus nō ſemel re-
ſpondit:ſed ſæpe moriatur. In quo
beatior ille qui huic nefariæ voci
paruit:quā is qui tam ſcelerate im-
perauit. Nam cum accipere quam
facere præſtat iniuriam:tum morti
iam ipſi aduentanti paulum pro-

ci eū timuiſſe: ne ob p̄roga
tiuā militarē:ſi catulus ho-
nore excluderet ipſe quoq;
triūpho priuaret: idē mox
potitus victoria ciuili: quā
rēp. armatus ſeruauerat: eā
togatus omni crudelitatis
genere ſubuertit:vt haud fa
cile dictu ſit vtrū bello me-
lior:an pace pernicioſior fu
erit: q inter cæteros catulū
mori coegit: nā cū dep̄cato
ribus,p catuli ſalute dixiſſet
illū mori oportere: tūc catu
lus incluſus domi accenſis
carbonibus ſe ſuffocauit: ſe
q; ignis hauſtu ludibrio ho
ſtiū exemit. Valerius maxi-
mus: auctor eſt. Quintū ca-
tulū cymbrici triūphi cum Caio mario participē ab eodē mario mo-
ri iuſſum recenti calce illito multoq; igne per calefacto cubiculo ſe in-
cluſum pemiſſe. Conſimili genere mortis iouianū periſſe teſtis eſt ami-
anus marcellinus:cū recenti calce cubiculo illito odorē ferre nequiſ-
ſet. Qui paruit: In hanc pœne ſententiā eſt illud plinianū: de lucio
ſylla:qui fœlicis ſibi nomē aſſeruit:qd̄ ,p̄ſcribere tot milia ciuiū & oc-
cidere potuiſſet. o praua inquit interp̄tatio: & futuro tēpore infœlix:
nō melioris ſortis tūc fuere pereūtes:quorum miſeremur hoſtie:cum
ſyllā nemo nō oderit. Cū:partim. Accipere q̄ facere iniuriā: Ari
ſtoteles in. v. æthicoꝝ:peius eſt inquit facere iniuriā q̄ pati:nā id cum
prauitate eſt ac vituperatur:pati vero iniuriā:ſine prauitate eſt: apud
platonē ſocratis: ingorgia copioſe differit peius eſſe facere iniuriā: q̄
accipere. Et eū qui iniuriatur:ante alios eſſe miſerū:miſeriorēq; ſi iniu
riarū pœnas nūq̄ luat. Decretū ſocraticū eſt: κακιον ειναι το α-
δικειν του αδικεισθαι. i. peius eſſe iniuriā facere: q̄ accipere. Q.
Metellus numidicus in oratione quam de triumpho ſuo dixit: probi
inquit iniuriam facilius accipiunt: q̄ alteri tradunt. Procedere ob-

Mors catuli

Cubiculū illitū cal- ce recēti.

Mors io- uiani

Peius fa- cere iniu- riā q̄ pati

Decretū ſocratis

Septem cõſulatus marii.

uiam.ſ.ꝑſtat. Sex ſuos obruere cõſulatus: mariũ ſepties conſulẽ fuiſſe & in ſeptimo cõſulatu periſſe hiſtorici tradũt: & indicat Lucanus cũ ait: ſeptimus exequitur repetitis faſcibus annus: illæ fuit vitæ mario modus: oĩa paſſo q̃ peior fortuna põt atq; oibus vſo q̃ melior: mẽſoq; homini qd fata pararẽt: iõ aũt ſex cõſulatus noiat. M. Tullius: qa quãdo catulus obuiã ꝓcedẽs morti cãdentibus carbonibus ſe peremit: tũc marius ſex tantũ geſſerat cõſulatus: nã poſt mortẽ catuli & poſt hoc tẽpus: ſeptimũ cõſul deſignatus calẽdas ianuarii iniuit magiſtratũ: verũ ois marianæ gloriæ: maximius robur & fœdiſſima ſuggillatio extitit mors catuli collegæ: viri clariſſimi cõſularis triũphaliſq;.

Duo de q̃draginta.

Duo de quadraginta: triginta octo. dicimus.n. duo de viginti: quaſi duo deſint viginti: ꝑ decem & octo: & duo de quadraginta: ꝑ triginta octo: quaſi duo deſint quadraginta: q̃ locutio eſt vſitatiſſima elegantiſſimaq;. Qua pulchritudine vrbẽ: ſyracuſas intelligit: q̃ ciuitas: oium

Syracuſæ laudãtur.

ſiciliæ ciuitatũ pulcherrima opulentiſſima extitit: ꝓuerbiũ diuulgatũ eſt ad locupletes. Vobis ne decima quidẽ ſyracuſanorũ adeſt.

Ex quattuor vrbibus ſyracuſæ.

M. Tullius in ſexto verrinarũ: ſyracuſas ait vrbẽ eſſe maximã græcarũ vrbiũ: pulcherrimãq; ex quatuor q̃ſi vrbibus maximis conſtare videbatur: quarum vna inſula noiatur:

Inſula
Achradina
Tyche
Neapolis

altera achradina: tertia tyche: quarta neapolis: ſyracuſani multos claros principes habuerũt: ſed clariſſimũ Dionyſiũ ſeniorẽ: qui dicere ſolebat adamantina eſſe vincula: ad principatũ ſapiendũ: mœtũ: violentiã: claſſem: & ex decẽ milibus barbarorũ cõſtitutũ ꝑſidiũ: q cũ apud

Adamãtina vicula

filiũ Dionyſiũ vidiſſet ingẽtẽ vaſorũ aureorũ argẽteorũq; copiã ex=

---

cedere obuiã: quod fecit Catulus: quã quod Marius: talis viri interitu ſex ſuos obruere cõſulatus: & cõtaminare extremũ tẽpus ætatis. Duodequadraginta annos tyrannus ſyracuſanorũ fuit Dionyſius: cũ quinq; & .xx. natus annos dominatũ occupaſſet: qua pulchritudine vrbem: quibus autẽ opibus præditã ſeruitute oppreſſam tenuit ciuitatẽ. Atqui de hoc homine a bonis auctoribus ſic ſcriptũ accepimus: ſummã fuiſſe eius in victu tẽperantiã: in rebuſq; gerendis virũ & acrem & induſtriũ: eundẽ tamen maleficũ natura & iniuſtum. Ex quo omnibus bene veritatem intuentibus videri neceſſe eſt miſerrimũ. Ea enim ipſa: quæ concupierat ne tũ quidẽ cũ omnia ſe poſſe cenſebat: conſequebatur. Qui cũ eſſet bonis parẽtibus atq; honeſto loco natus & ſi id quidẽ alius alio

modo tradit:abūdaretq; & æqua‑
lium familiaritatibus & conſuetu‑
dine propinquorū : habere etiam
more græciæ quoſdam adoleſcen
tes amore coniunctos credebat eo
rum nemini ſed his quos ex fami‑
liis locupletum ſeruos delegerat q
bus nomen ſeruitutis ipſe detraxe
rat: & quibuſdā conuenis & feris
barbaris corporis cuſtodiā com‑
mittebat. Ita propter iniuſtā domi
natus cupiditatē in carcerē quodā
modo ipſe ſe incluſerat. Quinetiā
ne tonſori collū cōmitteret tonde
re filias ſuas docuit itaq; ancillari
ſordidoq; artificio regie virgines:
vt tonſtricule tondebant barbam
& capillum patris. Et tamen ab
iis ipſis : cum iam eſſent adultæ

clamās inqt. In te affectus regius nō eſt: q ex tāta poculorū vi: Ami‑
cū neminē tibi cōciliaſti. De hoc Dionyſio refertiſſimi ſunt auctores
de quo in pſentia. M. Tullius nō parū multa cōmemorat: digna ſcitu
memoratuq;: quē ait eſſe miſerū appellandū: nō fœlicē. cū in timore &
cura anxius degeret: & p iniuſticiā multa perpetraret. Neceſſe eſt mi
ſerrimū: ſupra cōcluſum eſt
qui iniuſtus ſit eūdē eſſe mi
ſerrimū. Socrates apud pla
tonē ait: aſſero bonū virum
eſſe fœlicem: iniuſtū vero &
turpē eſſe miſerū. Adoleſ
cētes amore iūctos: ātea di‑
ctū eſt cōceſſos fuiſſe adole‑
ſcētulorū amores: apud grę
cos cretenſeſq;: a qbus phi‑
letor dictus eſt amator: cle‑ Philetor.
nos vero q amat. i. illuſtris. Clenos
Credebat: cōmittebat cre
dere enim eſt fidei commit
tere. Detraxerat: cum nul
lum nomen ſit ſordidius in
uiſiuſq; nomine ſeruitutis:
non ſeruos eos appellabat:
ſed honoratiore vocabulo
nuncupabat. De quo Vale‑
rius maximus ſic. Age Dio‑
nyſius ſyracuſanorum ty‑
rannus: huiuſce tormenti q̄
longa fabula: q duo de qua
draginta annorum domina Domina
tionem in hunc modum peregit: ſummotis amicis: in eorum locum tio Dio‑
ferociſſimarū gentium homines: & ex familiis locupletum electos: p‑ nyſii
ualidos ſeruos: quibus latera ſua committeret ſubſtituit: nomine autē Familiæ
familiarium ſeruos ſignificari aſſerunt eruditi & ſat notum eſt: vnde ſeruorū.
in libris iuriſconſultorum crebra mentio eſt: de familia publicanorū:
de vrbana familia & ruſtica: vbi diſſeritur: qui ſint habendi ſerui nu‑
mero vrbanorum: qui ruſticorum: itidem hic familias locupletū pro
ſeruis accœpimus: familiæ autem appellatio quemadmodū multipli‑
citer accipiatur: nemo vel mediocriter eruditus ignorat. Et docet pau‑
lus iuriſcōſultus: titulo de verborū ſignificatiōe. Conuenis: cōuenæ Conuene
dicūtur qui ex diuerſis nationibus in vnū cōueniūt. Ancilari: ſeruili.

Videmia ex raceꝫmis alieꝫnis. Cãdẽtiſſimus ſol. Gloſematici. Putamiꝫna quid. Putamen nucum. Iuglans iouis glans. Baſilica nux. Caryon vnde. Carynon oleũ ex nucibus. Auellana. Præneꝫſtina. Pontica. Pontica nuceta. Molluſca nux. Duævxores Dioꝫnyſii.

Ferrũ remouit: ex his Ciceronis racemis vindemiã ſibi fecit Valeꝫrius maximus: qui ſic ait: tonſorũ quoq; mœtu tondere filias edocuit quarũ ipſarũ poſtq̃ adulte ætati appropinquabant: manibus ferrũ nõ auſus cõmittere: inſtituit vt candentiũ glandiũ aut nucũ putaminibus barbã & capillũ ſibi adurerent. Candentibus putaminibus.i. ignitis corticibus: candens.n. moꝫdo ignitũ: alias candidũ nã & candet ſignificat ignitum eſſe: & candidum eſſe: ſicut apud Virgiliũ: dicitur canꝫdens vacca: & candẽs fauilꝫla. Solinus: ſolem ſydus candentiſſimũ appellat putamina vero dici rerũ purgamẽꝫta: docent gloſſematici: nã quicquid ex quacũq; re proiicitur putamen appellatur: vulgatiſſimũ eſt illud plautinũ ex captiuis. Nucleũ amiſit reliquit pignori putamina. Plinius ait pygmeos ex putaminibus ouorũ conſtruere caſas putamina iuglandiũ pro corticibus nucũ accipiũtur: quas Plinius duplici protectas eſſe operimento tradit: puluinari primũ calicis: mox lignei putaminis: idẽ alibi inquit putamine claudũtur nuces: corio caſtaneæ: & carinas putaminũ bifidas eſſe refert. Iuglandem interp̃tatur iouis glandẽ: quaſi ioui dicatã ob ægregium fructũ. Antiqui auctore Macrobio iouis glandẽ appellauerũt: quę nũc litteris interliſis iuglans nominatur. Cloatius iuglans inquit quaſi diuiglans.i. Διοσ βαλαροσ: hanc græci baſilicã vocant: q̃ſi inter nuces regalẽ: cuius galenus quoq; cõmeminit. Caryon a capitis grauedine propter: odoris grauitatem cõuenit nucẽ dici: vnde & carynon oleũ vocant facticiũ ex nucibus iuglandibus: nux auellana: quæ minima eſt ante abellina patrio nomine dicta præneſtina & corylus dicitur quã græci ponticã vocant quoniã ex ponto in græciã aſiãq; venerit hinc illud Papinii ex endecaſyllabo: quicquid nobile ponticus nuceris. Amygdalã appellant nucem græcã: quæ arbor an fuerit in italia catonis ætate dubitatur: quoniã græcas nominat: inter nucũ genera eſt molluſca nux: ex eo dicta quod cęteris omnibus nucibus mollior ſit: de quibus Plinius: molluſcæ putamen rũpentes. Macrobius: molluſcam nucẽ perſicũ eſſe interp̃tatur & ſueuius docet in idilio: ego arbitror molluſcam nucem nõ dici id pomũ: quod vulgo perſicũ vocamus ſed genus nucũ perſicũ: ex perſide tranſlatũ. Duas vxores: Dionyſius duas vxores: vno ſimul die duxiſſe fertur. alterã ex locorũ gẽte nomine doridam: alterã ſyracuſanã nomine Ariſtomacham hipparini filiã. Incertũ fuit: cũ vtra prius cõcubuiſſet: ſolebant: cũ eo comꝫ

ferrum remouit: inſtituitq; vt candentibus iuglandium putaminib' barbam ſibi & capillũ adurerent. Cũq; duas vxores haberet Ariſtomachen ciuem ſuã: Doridem autẽ locrenſem: ſic noctu ad eas vent

munes habere cœnas:vicissimqꝫ noctes diuidere:Ariſtomacha diuſte
rilis fuit:&ex ea nihil liberorum tulit quãuis admodum cuperet:mox
quatuor filios ſuſcœpit:duos mares totidemqꝫ fœminas : ex doride
locrenſi:filios dabuit tres. Detorquebat: in alterã partẽ deflectebat
vt introitus eſſe interclusus. Valerius maximus:cubicularẽ lectũ: per= cubicula=
inde quaſi caſtra lata foſſa tis lect⁹.
cinxit:in quem ſe ligneo põ
te recipiebat cũ forem cubi
culi extrinſecus a cuſtodib⁹
opertam interiore clauſtro
ipſe diligenter obſeraſſet.
Suggeſtis : pulpitis: mos
fuit imperatorũ: ex ceſpiti=
bus facere ſuggeſtũ : quod
tribunal ceſpiticium appel= Tribunal
lant. Flauius vopiſcus: pro= ceſpitiũ.
pe auguſte dii te ſeruent. De
inde concurſus ad ceſpitici
um tribunal. Amianus mar
cellinus auctor eſt. Iulianum
imperatorem aggere gleba
li aſſiſtentem allocutum mi
lites eſſe. Lucanus de cæſa=
re concionabundo loquens
ait: ſtetit aggere fulti ceſpi
tis intrepidus vultu:& apđ Stetit ag
Virgilium. Aeneas cęlſo me gere fulti
dius ſtãs aggere fatur. Stu ceſpitis.
dioſe id factitabat. de mu=
tio ſcæuo iuriſconſulto me
moriæ proditum eſt : quod
pila optimæ ludebat. Multa
autem ſunt genera pilarum:
eſt paganica quæ ruſticorũ
eſt:eſt tigron: ſiue trigona= Mutius
lis:eſt ventoſa:quæ follis pugilatorius a plauto decenter dicitur υπο pila lude=
κοριστικωσ folliculus ſup quo apđ Suetoniũ i auguſto ſatis multa bat.
Vitam committis:qui gladiũ alteri tradit:illi vitę ſuæ poteſtatẽ cõ= Follis pu
mittit. In manu enim illius eſt :qui accipit gladiũ:hominem a quo ac gillatori⁹
ceperit necare ſi velit. Alterum:familiarem. Alterũ:adoleſcentulũ Follicul⁹.
quem amabat. Impotentiũ:tyrannorum: & impotentia graſſantiũ.

tabat : vt omnia ſpecularetur &
perſcrutaretur ante. Et cum foſ=
ſam latam cubiculari lecto circun=
dediſſe: eiuſqꝫ foſſæ tranſitũ pon=
ticulo ligneo coniunxiſſet:eũ ipſũ
cum fores cubiculi clauſerat : de=
torquebat : idemque cum in com=
munibus ſuggeſtis conſiſtere non
auderet: cõcionari ex turri alta ſo=
lebat. Atque is cũ pila ludere vel=
let ſtudioſe eni id faciebat : tunica
qꝫ poneret adoleſcẽtulo quẽ ama
bat:tradidiſſe gladium dicitur: Hic
cũ quidam familiaris iocans dixiſ=
ſet huic quidẽ certe vitam tuã con=
mittis:arriſiſſetqꝫ: adoleſcens vtrũ
que iuſſit interfici. Alterum quia iã
demonſtrauiſſet interimendi ſui.
Alterum quia id dictum riſſu ap=
probauiſſet. Atque eo facto ſic do=
luit:vt nihil grauius tulerit in vita
quem.n.vehementer amarat occi=
derat :ſic diſtrahũtur in contra=
rias ꝑtes ĩpotentiũ cupiditates: cũ

Huic: cupiditati imperioſæ: quæ ſanguinariũ fecit Dionyſiũ: iuſſitq; hominẽ dilectiſſimũ occidere. Illi: alteri: ſcilicet dolori: ex morte

Huccine an hũc ſe queris.

adoleſcentuli amati. Conſimile eſt illud Perſianũ huccine an hunc ſequeris? ſubeas alternus oportet Ancipiti obſequio: dominus alternos erres. Nec tu cum obſtiteris ſemel inſtãtiq; negaris parere imperio rumpi iã vincula dicas. Cũ

huic obſecutus ſis: illi eſt repugnãdum. Quãquã hic quidem tyrannus ipſe iudicauit quã eſſet beatus Nam cum quidam ex eius aſſentatoribus Damocles commemoraret in ſermone copias eius: opes: maieſtatem dominatus: rerum abundãtiam: magnificentiam ædiũ regiarũ: negaretq; vnquã beatiorẽ quẽquam fuiſſe. Viſne igitur inquit o Damocle: quoniam hæc te vita delectat: ipſe eãdẽ deguſtare: & fortunã experiri meã? Cũ ſe ille cupere dixiſſet collocari iuſſit hominẽ in aureo lecto: ſtrato pulcherrimo textili ſtragulo magnificis opibus

quidã: Macrobius libro primo in ſomniũ ſcipionis ſcribit hæc ad iſtam ſententiã conducentia. Dionyſius aulæ ſiculæ inclementiſſimus. Incubator familiari quondam ſuo ſolam ſibi exiſtimanti vitam tyranni beatam: volens q̃ perpetuo mœtu miſera: quam impendentium ſemper periculorum plena eſſet oſtendere: gladium vagina raptum: & a

Gladius a filo pẽdens.

capulo de filo tenui pendentem mucrone demiſſo iuſſit familiaris illius capiti: inter epulas imminere. Cumq; ille & ſiculas: & tyrannicas copias præſentis mortis periculo aſpernaretur: talis eſt inquit Dionyſius vita quam beatam putabas: ſic nobis ſemper mortem imminentem videmus: exiſtima ergo quando fœlix eſſe poterit qui timere non deſinit. Textili ſtragulo: a texẽdo textilis veſtis

Textilis veſtis Textilis Textrinũ

dicta ante cuius vſũ fuit nexilis veſtitus: vt docet Lucretius illo verſu Nexilis ante fuit veſtis q̃ textile tegmen: textrinum vocãt officinam: vbi textores texunt veſtimenta textilia: accuſat verrem Mar. Tullius quod nulla domus in ſicilia locuplex fuerit: vbi ille nõ textrinum inſtituerit: vbi ſtragulam veſtem confici iubebat: ipſe enim ſolam dabat purpuram. Amici vero operas: veſtimentum vt inquit Vulpia-

Stragula veſtis

nus: quod in tela eſt nondum pertextum: vel detextum appellatur contextum ſtragulum autem a ſternendo dictum eſt: ſignificaturque veſtis ſtragula: quæ inſterni ſolet: quærit Paulus iuriſcõſultus de tapetis: vtrũ in veſte ſint ſicut ſtragula. An in ſuppellectili: vt thoralia: quæ propriæ ſtragulorum non ſunt. Vulpianus ſtragula: quæ æquis inſterni ſolent: non putat veſtis eſſe: ægyptii primi inuenere textilia:

Picto: Plautus appellat belluata tapecia: belluarũ figuris picta intex taq́ꝫ: colores diuerſos picturæ intexere babylon maxime celebrauit & nomẽ impoſuit: babilonica enim appellãtur: pluribus vero liciis texere: quæ polimita appellãt alexandria inſtituit: dictas veſtes iam apud Homerũ fuiſſe accœpimus: & memorat Plinius. Inter inſignia trium

picto Abacoſq́ꝫ quam plures ornauit argento auroq́ꝫ celato. Tũ ad menſam eximia forma pueros delectos iuſſit conſiſtere: eoſq́ꝫ ad nutum illius intuentis diligenter miniſtrare. Aderant vnguẽta coronæ Incẽdebãtur odores. Mẽſæ cõquiſitiſſimis epulis extruebant. Fortunat⁹ ſibi Damocles videbat. In hoc medio apparatu fulgẽtẽ gladium

phantis numeratur toga picta a liuio: quæ purpurea antea vocitata eſt: & ea erat ſine pictura: tunica aũt palmata: a latitudine clauorũ dicebatur: q̃ nũc a genere picturæ: picta appellatur. Abacos: menſas in q̈bus vaſa eſculenta poculẽtaq́ꝫ imponũtur abacos vocãt Iuuenalis ornamẽtũ abaci. De abacis in hoc ſignificatu apud Plinũ frequẽs mentio. In verrinis ait. M. Tullius: verrem feciſſe aliquot abacorũ vaſa aurea. Abacus dicitur tabula geometrica: de qua Perſius. Nec qui abaci numeros & ſecto in puluere mœtas ſcit riſiſſe vafer. Martianus in geometria: abacus nũcupatur: res depingẽdis: deſignãdiſq́ꝫ oportuna formis: abacus in ædificiis inter ornamẽta colũnarũ numeratur ex ꝑcepto. Victruuii abacus erit longus & latus: q̃ craſſa columna eſt. Antiq mẽſam vaſorũ quadratã habuerũt. Vocarũtq́ꝫ vrnariũ: qđ vrnas cũ aqua poſitas ibi potiſſimũ habebant in culina: fuit & priſcis menſa vinaria rotũda noie cilibantum: a cilice poculo græco ideſt calice dictũ. Altera erat vinaria menſa quadrata vna columnela ſubnixa: cartibulũ vocabat. Auro cælato: ſculpto: cęlũ inſtrumẽtũ eſt celatoris hoc eſt ſculptoris: miratur Plinius. In auro celãdo inclaruiſſe neminẽ. Argento multos: maxime tamẽ laudatus ẽ mentor: cuius manu celata pocula celebrãtur Craſſus orator duos habuit ſciphos mentoris artificis manu cælatos ſeſterciis centũ. Cõfeſſus eſt tamẽ nũquã: ſe his vti ꝓpter verecũdiã auſum. Vaſcularius dr̃ artifex vaſorũ. Incẽdebãtur odores: hac quoq́ꝫ tẽpeſtate in cõuiuiis lautioribus incendũtur odores: & ſuffitus adolentur: vt luxuriæ parentalia conſumata ſint: apud Arabas nõ alia ligna ſunt in vſu q̃ odorata: cibos ſabei coquũt: thuris ligno: alii myrrhæ: odore ſtiracis ſuffiunt tecta: ſtrobum arborem ad ſuffitus parant perfuſam vino palmeo accendentes: cuius odor redit a cameris ad ſolum iucundus: ſed aggrauans capita citra dolorem: tamen hoc ſomnũ ægris quærunt.

Beluata tapetia.
Babilonica.
Polimita
Toga picta.
Abacus
Abacus tabula geometrica
Abacus ĩ ædificiis
Vrnariũ
Cilibãtũ.
Cartibulum.
Cælum
Pocula mẽtorea.
Vaſcularius
Sabei coquunt cibos thure.
Strobus ad ſuffit⁹

Lacunar. Elacunari:lacunar:lacus:laquæar:laquæariũ dicitur camera:hoc eſt pars ſuperior cubiculi:& cenationis:vt grammatici annotant: & notiſſimũ eſt. Illius beati:Damoclis qui ſibi beatus videbatur. Ceruicibus:antiqui pluraliter tantum ceruices dicebant:primus hortenſius
Ceruices
Coronati ceruicem ſingulariter enunciauit. Coronæ: coronati epulabantur: auctor eſt Plinius ſutiles coronas ſolẽnes fuiſſe in cenis lautiſſimũ habebatur:e nardi folio eas dari vnguentis madidas: olim cleopatra in
Cena cõuiuio inuitauit Antoniũ:
Vt coronas biberent vt coronas biberẽt:quas cõcerptas in ciphũ: incipienti haurire oppoſuit manum. Erãt enim venenatæ: & ita demõſtrauit: ſe poſſe antoniũ necare ſi vellet: qui ab illa ſibi cauebat: noua prægu ſtatorũ ciborum diligentia.

Dictũ ſaturnini Aliquis terror:Saturnin⁹ impera ipator ſententialiter dixit:neſcitis amici qd mali ſit imperare: gladii ſera pen
Gladii ſera pendentes. dẽtes ceruicibus imminent haſtæ vndiq;:vndiq; ſpicula:ipſi cuſtodes timẽtur:ipſi comites formidantur: non cibus pro voluptate:nõ iter pro auctoritate:non bella ꝑ iudicio:non arma ꝑ ſtudio.

elacunari ſeta equina appẽſum di mitti iuſſit:vt impenderet illius beati ceruicibus.Itaq; nec pulchros illos adminiſtratores aſpiciebat:nec plenũ artis argentũ. Nec manum porrigebat in mẽſam.Iam ipſæ defluebant coronæ.Deniq; exorauit tyrãnũ vt abire liceret ꝙ iá beatus nollet eẽ ſatis ne videtur declaraſſe Dionyſius nihil eſſe ei beatum:cui ſemper aliqs terror impẽdeat.Atq; ne ei integrũ quidẽ erat:vt ad iuſticiá remigraret : ciuibuſq; libertatẽ & iura redderet. His enim ſeadoleſcens improuiſa ætate irretierat erratis: eaque cõmiſerat: vt ſaluus eſſe nõ poſſet:ſi ſanus eẽ cœpiſſet. Quantopere vero amicitias deſideraret:quarum infidelitatem extimeſcebat:declarauit i pythagoreis

In pythagoreis duobus:
Fides Damonis & pithiſt. Damonem & pytheam ſignificat pythagoricæ doctrinæ ſacris initiatos:quos ferũt hoc animo inter eos fuiſſe:vt cũ eoꝝ alteri Dionyſius tyrãnus diẽ necis deſtinaſſet: is qui morti addictus foret paucos ſibi dies:quibus priuſq̃ periret domũ profectus res ſuas ordinaret impetrauiſſet:vas factus eſt alter eius ſiſtendi:vt ſi ille non reuertiſſet mo
Vas fact⁹ alter. riendũ eſſet ſibiipſi omnes & in primis Dionyſius nouæ atq; ancipitis rei exitũ ſpeculabãtur:appropinquãte deinde definita die nec illo redeunte: vnuſquiſq; ſtulticiæ tã temerariũ ſpõſorem damnabat: at is nihil ſe de amici conſtantia metuere p̃dicabat:qui cũ ſe ad diem recepiſſet:eodẽq; momento atq; hora:a Dionyſio cõſtituta ſuperueniſſet:

admiratus eorũ fidem tyrãnus: ſuppliciũ remiſit: rogauitq; inſuper:
vt ſe in amicitiã tertiũ aſcriberent: Vadem mortis:ſpõſorem:vades
.n.dicunt ſponſores in rebus capitalibus:qui in ſe nummaria prædes
nominãtur:auctor auſonius:in monoſyllabis de quo. M.Varro libro
ſecũdo de latina lingua. Vas inquit appellatus:qui pro altero vadimo
niũ promittebat. Conſuetu
do erat:cũ reus parum ido=
neus eſſet inceptis rebus vt
pro ſe alterũ daret. Poetã
tragicũ:legimus apud ſcrip
tores idoneos vtrũq; Dio=
nyſium ſeniorem & iuniorẽ
litteris claruiſſe: tradit Pli=
nius Dionyſium ſiciliæ ty=
rannũ gaudio obiiſſe:accep
to tragicæ victoriæ nuntio
ex quo colligimus. Eum fu
iſſe tragicum poetam: ſcri=
bit Plutarchus vtrũq; Dio=
nyſium audiuiſſe Platonem
ſeniorem autem ex ægritu=
dine mortuũ hauſta potio=
ne ſomnifica:q̃ ſopori mor=
tem citra ſenſum continu=
aret. Cũ aquinio: nomen
eſt poete:ſed vide an archia
potius legẽdum ſit: qui.M.
Tullio amicitia familiariter
iunctus fuit:quod ex oratio
ne pro archia poeta ſatis li=
quet: Aquilius quoq; colle=
ga & familiaris fuit Mar.Ci
ceronis: ſed non tam poeta
q̃ iuriſconſultus: q de dolo
malo formulas cõdidit. Te
tua:prouerbiũ eſt vetus:cu=
ius & in epiſtolis ad atticũ
mẽtio fit:ſuã cuiq; ſpõſam:
mihi meã: ſuũ cuiq; amorẽ
mihi meum: quod Attilius
poeta clariſſimus protulit.

Vt terti⁹ in amici=tiã reci=peretur

Vades

Dionyſi⁹ gaudio o=bit.

Archias

Aquilius.

Suã cuiq; ſponſam.

duobus illis. Quorum cum alterum vadem mortis accepiſſet: alter vt vadem ſuum liberaret præſto fuiſſet ad horam morti deſtinatam. Vtinam ego inquit tertius vobis amicus aſcriberet. Quam huic erat miſerum carere conſuetudine amicorum: ſocietate victus: ſermone omnino familiari homini præſertim docto a puero: inſtitutis & artibus ingenuis erudito. Muſicorum vero perſtudioſum accepimus: poetam etiam tragicum quam bonum: nihil ad rem. In hoc enim genere neſcio quo pacto magis quam in aliis: ſuum cuiq; pulchrum eſt. Adhuc neminem cognoui poetam: & mihi fuit cum Aquinio amicitia: qui ſibi non optimus videretur: ſic ſe res habet. Te tua: me delectãt mea ſed vt ad Dionyſium redeamus: omni cultu & victu humano carebat. Viuebat cum fugitiuis: cum facinoroſis: cum barbaris. Neminem qui aut libertate dignus eſſet: aut vellet omnino liber eſſe: ſibi amicum arbitrabatur. Non ergo iam cum huius vita: qua

Tetrū.
De archimedis obitu.

Tetrius:crudelius:vitabilius:tetrū enim modo vitabile modo illuuioſum & fœtidū.modo amarū:modo crudele ſignificatur. Nā ſermo eſt poliſemus. Ex eadē vrbe .ſ. ſyracuſana: Humilē homūculū: de hoc ſic cecinit ſilius.xiiii.punicorū:vir fuit iſthmiacis decus imortale colonis ingenio facile ante alios telluris alumnos:nudus opum ſed cui cælū terræq́ parerēt:relege que ſcripſimus in primo cōmentario.ſuper archimede:machinalis ſciētie ſcientiſſimo : quē Marcell⁹ briariū vocitabat:qui cū ſyracuſæ caperentur : interdixit ne violaretur vnus. niſi fefelliſſet imperiū militaris imprudentia.Nā dū animo & oculis in terra defixis formas geometricas deſcribit: ab ignaro milite quis eſſet interfectus eſt.In eoq́ tumultu:nec diſcurrentes romanos:nec captas ſyracuſas ſenſit : ægre id marcellū tuliſſe memoriæ proditū eſt:ſepulturæq́ curā habitam:& propinqs etiam inquiſitis honori p̄ſidioq́ nomen eius ac memoriā fuiſſe:quidā autumant archimedi ferenti ad marcellū ſpheras & quædā alia mathematica:factos eſſe obuiā milites eūq́ aurū vaſe:ferre ſuſpicantes obtruncaſſe: id marcellū adeo ægre tuliſſe:vt homicidā: perinde ac deteſtabilem maculoſumq́ abhominatus ſit:in ſepulchro archimedis poſita fuit ſphera cū cylindro:ad viri ſyderalē machinalēq́ doctrinā ſignificandā: gloriatur Mar. Tullius ſe ſepulchrū archimedis obſitū ignoratūq́ ſyracuſanis recognouiſſe:ex epitaphio & ſphera. A puluere:puluerē geometricū ſignificat:quo machinarii cōmentatores & geometriæ diſciplinæ ſciētes varias formas figuraſq́ deſcribūt:de quo Perſius: nec qui abaci numeros:& ſecto in puluere mœtas ſcit riſiſſe vafer:de archimede memoriæ proditū eſt interfectū eſſe dū intētus formis eſt quas in puluere deſcripſerat:de hoc intelligi vult apuleius cū ait in magia:verū etiā abaco & puluiſculo deę dediſſes:ob hunc puluere geometricū.Marcianus quoq́ ſic ſcripſit pandere puluereū.formarū ductibus æquor.Plutarchus quoq́ auctor eſt Regiam Dionyſii puluerulentā fuiſſe ob eorū multitudinē:q geometricas in puluere figuras deſcribebant.Radiū vero virgā dici qua geometrę lineas formant:indicantq́:nemo vel mediocriter doctus ignorat:qui illud Virgilianū vel tantū legerit.Deſcripſit radio totū qui gentibus orbem.

Puluiſculū geometricum.

Duo queſtores ſiciliēſes.

Ego quęſtor:cū ſicilia a duobus quæſtoribus regi ſoleat: vno liby

tetrius: miſerius: deteſtabilius: excogitare nihil poſſū. Platonis aut Archytæ vitam cōparabo doctorum hominū & plane ſapientium Ex eadem vrbe humilem homunculum a puluere & radio excitabo qui multis annis poſt fuit Archimedem : cuius ego queſtor ignor

tano:altero ſyracuſano: Mar. Tul.libytan⁹ fuit:ſexto peduceo prętore
de hac ſua quęſtura:ſcribit ipſe affatim in verrinis: & in oratione pro
plancio: vbi ait nullius in ſicilia quęſturã aut gratiorẽ aut clariorem
ſua fuiſſe. Vepribus: ſpinis & ſentibus. Virgilius: & hirſuti fecerunt Vepres.
corpora vepres. Inde vepreta: & υπoκoριστικωσ: vepræcula: ſe Vepreta.

> ratum ab ſyracuſanis: cũ eſſe omni-
> nino negarent: ſeptũ vndiq; & ve
> ſtitũ vepribus & dumetis indaga-
> ui ſepulchrũ. Tenebã enim quoſ-
> dam ſenariolos: quos in eius mo-
> numento eſſe inſcriptos acceperã
> q declarabãt in ſummo ſepulchro
> ſphærã eſſe poſitã cũ cylidro Ego
> aũt cũ oia colluſtrarẽ oculis eſt .n.

ticeta & ſpineta dicuntur: Vepreta.
hoc eſt loca vepribus plena Veprecu-
in oratione pro ſeſtio:ex ve la nitedu
præculis extracta nitedula la.
temp.niteretur erodere. vbi
nitedulæ nomine mus ſigni
ficatur. Dumetis: Antiqui
duſmoſum locũ dicebãt: p Duſmoſũ
dumoſum hoc ẽ dumis ple- Dumi.
num:litterã enim:ſcilicet in
terſerebant: & quæ nos du
meta appellabãt dumetica:
& dumoſa: frondoſa: a du-
mis omnia:quo nomine ſpinę & ſentes:ſignificãtur. Senariolos: ver Senarioli
ſiculos a ſenis pedibus dictos:in ſenariis verſibus animaduerterunt
metrici duos primos pedes:itẽ extremos duos:habere ſingulas poſſe
integras partes orationis:medios haud vnquã poſſe. Cũ cylindro:
cylindrus lapis teres eſt ſiue columela oblõga a volubilitate dictus. de
quo poeta. Area tũ primũ ẽ ingẽti æquãda cylindro: ſi lapidẽ cylin- Cylindr⁹
drũ inquit chryſippus & repetit Gellius:per ſpacia terræ prona iacias
cauſã qdẽ ei tu:& initiũ præcipitãtię feceris:mox tamen ille præceps
voluetur:nõ quia tu id iã facias:ſed quoniã ita ſeſe modus ei⁹:& for
tunæ volubilitas habet:ab hac ſimilitudine gẽmę ꝓceriores cylindri
nominãt. Plini⁹ de beryllis ſcribẽs libro nouiſſimo na.hiſtorię: ideo Cylindri.
inqt cylindros ex his facere malũt:quã gẽmas quoniã: eſt ſumma cõ Cylindra-
mendatio in longitudine. Cõſimiliter Solinus idẽ tradẽs ait: indici re ceum.
ges hoc genus gẽmarũ in longiſſimos cylindros amant fingere. Cy-
lindrorũ in hoc ſignificatu meminit. Paulus iuriſcõſultus: ad titulum
de auro & argento legato a figura cylindri:qui teres eſt & oblongus
cylindraceũ deriuatur. Plinius ſcribit ſiliquas piſo quod genus legu-
minis eſt cylindraceas eſſe:in ſepulchro aũt archimedis:ideo videtur
poſitus eſſe cylindrus cũ ſphœra:vt per ſpherã ſideralis ſciẽtia demõ
ſtraretur:p cylindrũ vero machinalis peritia:in qua geometrę vtũtur
cylindro:niſi nomine cylindri velis intelligi radiũ aſtrologicũ: q cy-
lindracię figurę ẽ:eoq; aſtrologi orbẽ cęlũq; deſcribũt. Anaximãder
dixit terrã eſſe forme cylindraceę:vñ cylindri forſan vſus archimedi.

Ad portas aggragianas: nomen eſt portarũ ſyracuſanarum: ſicut
ſcea nomen fuit portæ troianæ: ſicut hemoroidæ thebarũ portæ di-
ctæ ſunt. Colũnelam: Demetrius vt docet Cicero in libris de legi-
bus: ſepulchris nouis modum finiens: noluit ſuper terræ tumulũ ſta-
tui niſi colũnelam: quæ tribus cubitis non eſſe altior. Antiqui aucto-
re Quintiliano columã di-
cebãt exempta littera enim
pro colũna: vnde per dimi-
nutionem columela dicitur
colũnela: apud veteres: ſer-
ui maiores in familia dicti
ſunt columelæ: vel a colum
na: vel a columine: ſicut co-
lumen familiæ apud plautũ
& terentiũ: lucili verſus eſt
quẽ vſurpat epigrãmatarius
poeta: de columela ſeruo. lu
cili columela hic ſitus æ tro-
phanes: ſunt & dentes in ę-
quis a Plinio columelares
dicti. Cũ falcibus: falcari-
os appellant: qui falcibus v
tuntur. de quibus Mar. Tul
lius in primo inuectiuarum
cõtra catilinam: dico te prima nocte veniſſe inter falcarios: quam lo
cum Priſcianus exponens ait inter falcarios: ideſt in locũ vbi ſunt fal
carii. Antiqui falces ſeculas dixerunt a ſecando: quarũ multi iuga ge-
nera. In quibus ſunt lumarię: quibus ſecant lumecta: ſic enim ſpinę ap
pellantur: quas quod a terra agricolę ſoluunt .i. luunt lumecta nomi-
nantur: ſunt & falces ſurpicalæ vocatæ: a ſyrpãdo: ideſt ab alligando:
hic proprie ſignificantur falces lumarię: repurgata enim ſunt lume-
cta hoc eſt vepres & ſpinę. Baſim: ſignificat colũnelę ſepulchralis
fundamentũ: nã baſes ſunt ſuſtentacula colũnarũ quod nullus igno-
rat: ab hac ſimilitudine baſes eleganter dicuntur orbiculi illi: quibus
vaſa in menſis collocantur ne totalia polluant: trebatius iuriſconſul-
tus: ſicut libro delegatis tertio proditum eſt: cui corinthia vaſa legata
eſſent: & baſes huic quoq; horum vaſorũ collocandorũ cauſa paratas
deberi reſpondit quod labeo nõ ꝓbat: ſi eas baſes vaſorũ nũero teſta
tor habuerit. Exeſis: corroſis. & vetuſtate: conſũptis: nam vt inquit
eleganter & vere auſonius monumenta fatiſcunt mors etiã ſaxis no-
minibuſq; venit. Dimidiatis: q diſtet dimidiatũ a dimio diximus

ad portas agragianas magna fre
quentia ſepulchrorũ: animaduer
ti colũnelam non multũ e dumis e
minentẽ: in qua inerat ſphera fi
gura: & chylindri: atq; ego ſtatim
ſyracuſanis erant autem principes
mecum dixi me illud ipſum arbi-
trari eſſe: quod quærerem: immiſſi
cum falcibus multi purgarunt: &
aperuerunt locum quo cum pate-
factus eſſet additus: ad aduerſam
baſim acceſſimus. Apparebat epi-
grãma exeſis poſterioribus parti-
bus verſiculorum dimidiatis fere.

Hemoroidæ portæ
Columa
Columela.
Colũela
Columelæ ſerui.
Columelares dentes.
Inter falcarios.
Seculæ
Lumariæ
Sirpiculę

in commentariis ſuetonii: & ſubtiliter docet Au. Gellius in tertio.

Græciæ ciuitas:ſyracuſas ſignificat a græcis conditas:& græcarũ ciuitatum pulcherrimas:opulentiſſimaſq;. Doctiſſima:cum propter alios. tum maxime propter theocritum:bucolici poematis ſcriptorẽ: qui fuit ſyracuſanus: & vt auctor eſt Solinus in polyhiſtore in ſicilia primũ inuenta comedia eſt.

Comedia in ſicilia i uenta.

Ita nobiliſſima græciæ ciuitas:quõdam vero etiam doctiſſima: ciuis vnius acutiſſimi monumentum ignoraſſet: niſi ab homine arpinate didiciſſet ſed redeat vnde aberrauit oratio. Quis eſt enim omnium qui modo cum muſis:ideſt cũ humanitate & cum doctrina habeat aliquod commertium: qui ſe non hunc mathematicum malit quam illum tyrannum: ſi vitæ modum actionemq; quærimus. Alterius mens rationibus agitandis exquirendiſq; alebatur cũ oblectatione ſolertiæ qui eſt vnus ſuauiſſimus paſtus animorũ. Alterius in cæde & iniuriis cũ & diurno & noctur no metu. Age confer Democritũ Pythagoram Anaxagorã. Quæ regna: quas opes ſtudiis eorũ & delectatõibus antepões? Et.n.quę

Cuius:archimedis. Ab homine arpinate a Cicerone:ſe enim ipſum arpinatem hominem appellat: fuit autem arpinum duobus alumnis Ca. Mario:& Mar. Tullio clarum.i. cum humanitate:antiqui qui probe beneq; locuti ſunt humanitatem appellarunt id prope modum quod græci: ϖαιΔειαρ: nos eruditionem inſtitutionemq; in bonas artes dicimus:quas qui ſinceriter cupiunt appetũtq; hi ſunt vel maxime humaniſſimi:huius enim ſcientię cura & diſciplina ex vniuerſis animantibus: vni homini data eſt: idcirco humanitas appellata. Mar. Varro praxiteles inquit propter artificiũ ægregium nemini eſt paulum humaniori ignotus: humaniori dixit: pro eruditiori doctiorique: qui ex libris & hiſtoria cognouerit:q̃s fuerit praxiteles:hinc vulgo ſtudia humanitatis hoc eſt eruditionis appellitãtur:& dixit Aulus gelli⁹ in octauo de Philippo alexandri magni patre loquẽs:a liberari inquit muſa:& a ſtudiis humanitatis nũquã abfuit:qn lapide comiterq; pleraq; & diceret & faceret. Mathematicũ:archimedẽ intelligit. Tyrannũ:Dionyſiũ. Alterius mens:archimedis. Paſtus animorũ:dixit Hieronymus:libros noſti eſſe aię pabulũ:& ꝑfecto: null⁹ paſtus: null⁹ cibus aiorũ põt eẽ ſuauior:quã veſtigatio doctrinarũ: & oblectatio litterarũ. Alterius in cede.ſ.Dionyſii. Democritũ:de hiſce philoſophis ſupra dixmus.

Humanitas ꝑ eruditione

Studia humanitatis

Libri pabulũ animorum.

Pars optima: mẽs & ratio optima pars eſt haud dubiæ in ipſo ho

Frui quid

mine:bonũ autẽ mentis eſt virtus. Igitur frui virtute:eſt beate viuere.

Vti.

Fruendũ eſt;frui vt ſubtiliter penſitat. Auguſtinus libro primo de do

Frui nu = mo vti deo.

ctrina chriſtiana:& libro vndecimo de ciuitate dei : eſt ea re vti: quæ nos non ad aliud referenda per ſeipſam delectat:vti vero ea re;quam propter aliud q̃rimus:vnde tẽporalibus magis vtendũ eſt fruendũ: vt frui merea = mur æternis: atqui præpo= ſteri homines frui volũt nũ mo:vti autẽ deo : quoniam nũmum : nõ propter deum impendũt: ſed deũ propter nũmum colunt; Ex plenis gaudiis:diffinitio beatitudi nis eſt omniũ rerũ optãda= rum plenitudo : ſiue ſtatus ex omniũ rerũ congregatio ne perfectus. Quidã pręſ= ſtans:quod Mar. Antonius in ſummo oratore fingen= do factitabat qui cognitio ne tantũ & mente cernebat ſpeciem eloquentis : quẽ re ipſa non videbat: idẽ nunc Mar. Tullius percipit eſſe fa ciendũ in ſapiente vt animo & cogitatione ſapientis for mam imaginetur atq; infor met qualis fortaſſe nemo vn q̃ fuerit : cui nihil de futurũ eſſe aſſeuerat ad vitã nõ ſo lum beatã:ſed etiã beatiſſi= mam efficiendã. Triplex animi fœtus:tres philoſo= phiæ partes ſignificat natu ralem: moralẽ rationalem.

Phyſica naturalis ſacrarium naturæ clauſum.

Vnus in cognitione:perti net hoc ad phyſicen.i. natu ralem philoſophiam que inueſtigatione naturæ verſatur: & rerũ natu ralium cauſas ſcrutatur: de quo ait poeta fœlix qui potuit rerum co=

pars optima eſt in homine: in ea ſi tum eſſe neceſſe eſt illud quod que ris omniũ optimũ quid eſt autẽ in homine ſagaci ac bona mente me lius; Eius bono fruendũ eſt igitur: ſi beati eſſe volumus. Bonũ autem mentis eſt virtus:ergo hac beatam vitã cõtineri neceſſe eſt:hinc q̃ pul chra: honeſta: p̃clara ſunt: vt ſupra dixi:ſed dicẽdũ illud idẽ paulo vbe rius videtur: plena gaudiorũ ſunt Ex perpetuis autẽ pleniſq; gaudiis cũ perſpicuũ ſit vitam beatã exiſte re:ſequitur vt ea exiſtat ex honeſta te:ſed ne verbis ſolũ attingam[9] ea que volumus oſtẽdere: p̃ponẽda quędã quaſi mouẽtia ſunt: q̃ nos magis ad cognitionẽ intelligentiã q; cõuertant: ſumatur enim nobis quidã præſtans vir optimis artib[9] Iſq; animo parumper & cogitatio ne fingatur. primũ ingenio eximio ſit: neceſſe eſt. Tardis enim mentibus virtus non facile committitur. Deinde ad inueſtigandã veritatẽ ſtudio incitato ex quo triplex ille animi fœt[9] exiſtit. Vn[9] i cognitio

gnoſcere cauſas. Seneca in queſtionibus naturalib⁹: tãtũ: inquit inter duas philoſophias intereſt: q̃tũ inter deũ: & hominẽ: altera docet: qd in terris agendũ ſit: altera qd agaᷣ in cælo: idẽ naturæ inqt rerũ gratias ago: tñ ſecretiora eius intraui cũ diſco q̃ vniuerſi materia: ſit quis auctor ſit: ac cuſtos: qd ſit deus: an totus in ſe intendat: an & ad nos aliquando reſpiciat: faciat quotidie aliqd an ſemel fecerit: pars mũdi ſit an mundus: Idẽ alibi: refert rerum natura non ſua ſacra ſimul tradere: initiatos inqt nos credim⁹: in veſtibulo ei⁹ hæreм⁹. illa archana nõ ꝑmiſcue nec oib⁹ patent reducta & in interiore clauſa ſunt ſacrario.

ne rerũ poſitus: & in explicatione naturæ. Alter in deſcriptiõe expetẽdarũ fugiẽdarũue rerũ. Terti⁹ in iudicãdo quid cuiq; rei ſit cõueniẽs: qd repugnãs i quo ineſt oĩs tũ ſubtilitas differẽdi: tũ veritas iudicandi.

Alter in deſcriptione: hęc ad ethicen. i. moralẽ philoſophiã referẽdũ eſt:: q̃ de moribus diſputat & qd expetendũ quidue fugiendũ ſit edocere. Tertius in iudicando: ad logicẽ. i. rationalẽ philoſophiã hoc ꝑtinet: q̃ ꝓprietate verborũ exiſtit & ſtructurã: & argumẽtationes ne ꝓ vero falſa ſubrepãt. Boeti⁹ in cõmentariis topicorũ: hæc eſt inqt diſcipula quaſi differendi q̃dã magiſtra: quã lõgicẽ rationẽ veteres peripatetici appellauerũt: continens in ſe: inueniẽdi iudicãdiq; peritiã: ſtoici hãc eandẽ rationẽ diſerẽdi paulo anguſtius tractauerũt: nihil. n. de inuẽtione laborantes. In ſola tãtũ iudicatione cõſiſtũt. deq; ea ꝑcepta multipliciter dãtes dialecticã nũcupauerũt. Plato etiã dialecticã vocãt: quaſi dicat diſputatoriam: ſiue diſputatricẽ. Ariſtoteles vero lõgicã. irrationalem q̃ Cicero definiuit diligentẽ rationẽ diſerendi. hãc diuidunt. In analyticam: & topicã: topica verba curat: & ſenſus & ordinẽ. analytica in verba & ſignificationes: diducitur. Rurſus eiuſdẽ logige altero eſt: diducitur. n. in duas partes: vnam inueniendi alterã iudicandi: nemo nãq; poteſt diligenter diſerere: niſi quale ſit id: quod ad diſputationẽ ſumitur iudicauerit: nec eſt dubiũ quin hoc iudiciũ adinuentionũ varietatem: ſic accomodandum. Et. n. cũ diffinit aliquis vel diuidit inuentione vtitur: ſed an recte diffiniat vel diuidat iudicatione perpẽdit. Illa enim pars quæ in iudicando poſita eſt vocatur analytice. Epicurei duas tantum partes philoſophiæ putauerunt eſſe: naturalem atque moralẽ: ſummouentes rationalẽ. Cyrenaici naturalia cũ rationalibus ſuſtulerũt: & cõtenti fuerunt moralibus: quæ in quinq; partes diuidunt vt vna ſit de fugiẽdis & expetendis: altera de affectibus: tertia de affectionib⁹: quarta de cauſis: quinta de argumẽtis. Ariſtõ chius: nõ tantũ ſupuacuas eſſe dixit naturalẽ & rationalẽ: ſed etiã cõtrarias: moralẽ

Logica rationalis. Dialectica diſputatrix. Logice. Topica. Analytica.

Inuenctio iudicatio Epicurei cyrenaici Ariſton chius.

quoqꝫ:quã ſolam reliquerat circũcidit:nam eum locũ: qui monitio-
nes continet: ſuſtulit: & pedagogi eſſe dixit non philoſophi. Quid
conſequens. Cõſequens eſt vt dialetica eiuſqꝫ ſectatores oſtendũt: qc
quid id quod antecedit ſequitur vt inimicitiæ bellũ conſequuntur:
nam ſi bellũ eſt:inimicitias eſſe:neceſſe eſt:repugnantia vero intelligũ
tur quotiens id quod alicui
contrariorũ naturaliter iun
ctum eſt : reliquo contrario
cõparatur:vt exempli cauſa
quoniã amicitiæ & inimici
tiæ cõtraria ſunt: inimiciti
as vero conſequitur nocen
di voluntas: & nocendi vo
luntas & amicitia repugnã
tia ſunt. Mũdi motus:hoc
eſt officium phyſici natura
liſqꝫ philoſophi vt talia fru-
tetur: & curioſæ perſpiciat
Septẽ alia: planetas intel-
ligit:qui æratici ſunt: quos
Nigidi⁹ errores appellat ex
qua planetæ dicti:græce.n.

Errores Planete vnde

di:Quo tandem igitur gaudio af
fici neceſſe eſt ſapientis animũ cũ
his habitantem: pernoctantẽqꝫ cu
ris: & cũ totius mundi motus con
uerſioneſqꝫ perſpexit: ſideraqꝫ vi
derit innumerabilia cælo inhæren
tia cum eius ipſius motu cõgruẽte
certis infixa ſedib⁹: ſeptẽ alia ſuos
quoqꝫ tenere curſus: multum in-
ter ſe aut altitudine aut hũilitate di
ſtantia:quorũ vagi motus: rata ta
mẽ et certa ſui curſ⁹ ſpacia definiãt

ϖλαρασμαι dicitur erro: & ϖλαρητησ erraticus: ac vagus.
Altitudine: diſtantia: pythagoras vir ſagacis animi: a terra ad lunã
centum viginti milia ſtadiorum eſſe collegit: ab ea vſqꝫ ad ſolem du-
plum:ad duodecim ſigna triplicatum.In qua ſententia & gallus ſuſpi
tius fuit verã incõperta hæc ſunt & in extricabilia: & pœne dementis
ocii eſt mũdi ipſius menſuram deducere ad digitos: de altitudine aut
humilitate planetarũ inter ſe copioſius ſcriptũ leges: apud Macrobiũ
in ſomniũ ſcipionis fontem indico. ex quo largam potionẽ haurire
poſſis cũ voles. Rata ſpatia ab inceſſus inquit Plinius vocam⁹ erra
tia ſidera cũ errent nulla minus illis ſtatim enim ſunt & ordinatiſſimi
motus: & ſpatia planetarũ: per zodiacũ ſtellæ errantes ferũtur: luna p
totam latitudinem zodiaci vagatur: ſed omnino non exedens cũ mer
curii ſtella. Ex duodenis partibus tot n. ſunt ſigniferi latitudinis non
amplius octonas pererrat: mars quattuor medias: ſaturnus duas vt ſol:
iuppiter mediã partẽ: & ſup eã duas: partes ãt appello: vt Pli. & Mar
tian⁹ vt ſchola eruditorũ: quos grad⁹ nominãt hoc ampli⁹ rata dici-
m⁹ ſpatia curſ⁹ planetarũ: cũ Saturn⁹. xxx. ãnis circulũ ſuũ pagat iup
piter duodẽis mars biẽnio: ſol ãnuo ſpatio Ven⁹ ſigniferi ãbitũ pagat
trecẽtis & duodequinquagenis dieb⁹. Mercurius nouẽ dieb⁹ ocior ſit.

Interualla Planetarũ.
Stati mot⁹ ſtellarũ
Motus p zodiacũ.
Partes gradus
Quot annis peragrant circulũ planete

Luna vero quater ſeptenis diebus curriculã ſuũ conficiat. Illos veteres: De his Ouidius: fœlices animæ: quibus hoc cognoſcere primũ. Inq; domos ſuperas ſcandere cura fuit. Nata initiorum: diſputatio apud philoſophos moroſa multiplex: diſcors: diu eſt agitata: quæ ſit origo rerum: thales mileſius aquam principiũ rerum omniũ eſſe dixit. Heraclitus ignem: magorũ ſacerdotes: equam & ignem Anaximenes aera. Anaximander: Democritus infinitum dixerũt eſſe vniuerſum quoniam a nullo creatũ: immutabile etiam eſſe: eorum vero quæ non gignũtur nullum exiſtere principiũ. Epicurus atomos. Pythagoras Empedocles: Epicharmus: aliiq; phyſici principia quatuor elementa propoſuerũt. Plato deum factitatorem mũdi eſſe autumat. Ariſtoteles. Plinius. Pytagoras: mundũ infactum: & innatũ: neq; interiturum vnquã crediderũt: ſed hæc & id genus alia: cum nihil cõducentia ſint ad bene beateq; viuendũ: merito improbata ſunt a ſocrate & de talibus Hieremias ſenſiſſe videtur cũ ait infatuatus eſt homo a ſcientia ſua. Itaq; cum his occupari infructuoſum negocium ſit: ad illa magis intẽdamus animũ: quæ conducibiliora ſunt: pertinẽtq; ad explicationem tuſculanarũ: & veſtigationem vitæ beatæ: ſemper qua præſens cõmentatio peruagatur.

De origine rerum varia.
Thales
Heraclit⁹.
Anaximenes
Anaximãder.
Democritus.
Elemẽta principia
Mundus innatus infactus
Hieremias.

Horum nimirum aſpectus impulit illos veteres: & admonuit vt plura quærerent. Inde eſt indagatio nata initiorum tanquam ſeminũ vnde eſſent omnia orta: generata concreta: quæq; cuiuſque generis vel inanimi vel animati: vel muti vel loquẽtis origo. Quę vita:

Vel inanimi: carentis anima: Inanima enim dicimus quę ſine anima ſunt libro ſecũdo de officiis: quæ ad hominũ vitam tuendã pertinent: partim ſunt inanima: vt aurum argumentmu. Vel loquentis origo: Virgilius. Vnde hominũ genus & pecudes. Varia eſt autem circa hoc opinio philoſophorum. alii .n. de humore dicunt: alii de igne. alii de atomis. alii de quattuor elementis dicũt eſſe originem hominũ & cæterarũ animantiũ: quidã homines ſemper fuiſſe tradunt: nec eorũ generi caput exordiũq; vllũ extitiſſe arbitrãtur: que ſententia auctores habet pythagorã ſamiũ: architam tarentinũ: omneſq; adeo pythagoricos. Item antiquę academię philoſophi non aliud videntur opinat: Ariſtoteles quoq; & Theophraſtus: multiq; p̃terea non ignobiles peripatetici idem ſcripſerũt. Eiuſq; rei exempla dicunt: quod negant omnino poſſe reperiri aues ne an oua prius generata ſint: cum & ouũ ſine aue & auis ſine ouo gigni non poſſit: itaq; omniũ: quę in ſempiterno iſto mõdo ſemper fuerũt futuraq; ſunt aiũt principiũ fuiſſe nullũ: quod orbem eſſe quẽdam

Inanima
De origine animantium
Hoies ſẽp fuiſſe
Aues ne an oua prius.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Homines primige-nii. Dogma eccleſia-ſticum.

generantiū naſcentiūq;: in quo vniuſcuiuſq; geniti initiū ſimul & fi-nis eſſe videat: q aūt homines aliquos primigenios diuinitus natura factos crederent multi fuerūt: ſed aliter atq; aliter hac exiſtimatione verſati:eccleſiaſticū dogma:cui credentiq; conuenit:vtpote ſancto & probo tradit a deo factum eſſe hominem: & cætera animantia in pri-mordiali origine mūdi fu-iſſe procreata:de quorū cō-ditu Ambroſius in exame-ro: multa copioſe & ſciēter percenſuit. Viciſſitudo:ex palingeneſia dogmateq; py-thagoræ: qui apud Ouidiū ſic inquit.omnia vertuntur nihil interit errat : & illinc huc venit.hinc illuc:& quoſ libet occupat artus: Ariſto-teles quoq; in libris de gene ratione & corruptiōe aliud in aliud trāſmutari differit: & corruptionē vnius eſſe al teri⁹ generationē: qn etiā a

quis interitus: quæq; ex alio in ali ud viciſſitudo atque mutatio. Vt de terra & quibus librata ponde ribus : quibus cauernis maria ſu ſtineantur . In qua omnia delata grauitate medium mundi locum ſemper expetant : qui eſt idem in fimus in rotundo. Hæc tractandi animo & noctes & dies cogitan ti exiſtit illa a deo delphis præce pta cognitio : vt ipſa ſe mens vi tiis exutam: cognoſcat:coniūctāq;

Corrup-tio vnius generatio alterius

Elemēto rū recur-ſus.

Seneca ſcriptū eſt libro.iii. queſtionū:elemētorū alterni recurſus ſunt quicquid alteri perit in alterū tranſit. Librata ponderibus: Ouid⁹ ponderibus librata ſuis. Plinius aeris vi tradit cū quarto aquarū ele-mento:librari medio ſpatii tellurē:eandēq; vniuerſo cardine ſtare pē-dentem:librantē per quæ pendeat.Ita ſolam immobilem circa eā vo-lubili vniuerſitate:eādēq; ex omnibus necti eidēq; omnia initi. Ca-uernis:terram cauernoſam. fiſtuloſam:venoſam eſſe autumant ſcrip tores idonei: ex quo fit: vt aqua permeet & expreſſa ſyphonū modo exiliat:q̄ ratione maria nō creſcūt:tot fluminū acceſſu quotidiāo: nā

Libratur terra. Colatur i tranſitu mare.

quantum influxit per interuenia terræ fiſtuloſæ: tantūdem egeritur. Colatur autē in tranſitu mare:& per multiplices anfractus terrarum amaritudinem ponit:auctores Seneca & Lucretius.Infimus in rotū-do:in omni orbe vel ſphera medietas centrum vocatur: nihil autem aliud eſt cētrū:niſi pūctū:quo ſpheræ aut orbis mediū certiſſima ob

Imū me-dium in ſphera

ſeruatione diſtinguitur:in ſphera vero hoc ſolū conſtat. Imū eſſe qđ mediū eſt:talis eſt terra:q̄ ob id a plinio cētralis dicta in q̄ ferūtur oīa innitūturq;:ſp.n.pōdera in imū natura deducit: Percepta cognitio oraculi delphici p̄ceptū ē aureis litteris cōſecratū γρωθι σεαυτοῦ

Cognoſ-ce teipm

.i.cognoſce teip̄m:ſup cuius ſignificatu in primo cōmētario copioſe differui.Eo.n.p̄cepto p̄cipit deus vt mētē & ſuā aim q̄ſq; cognoſcat.

Cum diuina mente: Inter deũ & hominẽ cognatio quædam eſt: vt inquit Seneca. cõciliante virtute: & origo animæ celeſtis eſt: meritoqꝫ diuinæ auræ: particula nominat̃ a flacco. Cauſas neceſſitate vexas: fatum ſignificat quod græci ειμαρμενην nũcupant. Ea eſt neceſſitas omniũ que gerũtur ſemp ſibi catenatis nexibus iũcta. Vnde ait trimegiſtus qđ ειμαρμενη & neceſſitas ambe ſibi inuicem: indiuiduo connexæ ſunt glutino: quarũ prima eimarmene rerũ omniũ pariit initia: neceſſitas vero cogitat effectũ quæ ex illis primordiis pendent: has ordo cõſequitur ideſt cõtextus & diſtinctio tẽporis rerũ pficiendarũ. Apuleius in coſmographia ait neceſſitatem eſſe ineffugibilẽ: quę deum ſemper & vbiqꝫ comitatur. Auguſtin⁹ in. v. de ciui. dei: omniũ inquit cõnexionem ſeriẽqꝫ cauſarũ: qua fit omne quod fit fati nomine appellant: quidam autumant fato omnia fieri quæ fiunt: quod ſi ita eſt: nihil erit in noſtra poteſtate nullũqꝫ arbitriũ voluntatis: quod neqꝫ dignũ eſt vt credatur neqꝫ dignũ vt referatur: cũ liberi arbitrii nos deus condiderit feceritqꝫ in nobis mẽtes volũtateſqꝫ adeo liberas: vt de ipſo deo & male ſentiamus & male loquamur cũ nobis iubet Chryſippus eſtuãs laboranſqꝫ quoniã pacto explicet: & fato oĩa fieri: & eẽ aliqd in nobis intricatur q̃ſtione implicatiſſima. Humana & citeriora: mortalẽ philoſophiã intelligit: q̃ tractat ea q̃ nobis ppiora ſunt hũanaqꝫ: & hoibus cõducẽtia magis q̃ illa naturalia: nã vt dixit Socrates que ſupra nos nihil ad nos: ſicut vlteriora: dñt q̃ remotiora ſunt: ſic citeriora q̃ ſũt viciniora ppioraqꝫ: & citima pxima. M. Tulli⁹ in. vi. de repu. lunã citimã terris dixit luce aliena lucere. Genera: vt iuſticia: fortitudo: prudentia & tẽperãtia: qb⁹ vtpote generib⁹ multæ ſpẽs pteſqꝫ ſubiiciũt̃ de qbus copioſe diſſeritur in ſecũdo rhetoricorũ: copioſi⁹ apud philoſophos.

cum diuina mẽte ſe ſentiat: ex quo inſatiabili gaudio cõpleatur. Ipſa enim cogitatio de vi & natura deorum ſtudium incendit illius æternitatis imitandæ. Neque ſe in breuitate vitæ collocatam putat cum rerum cauſas alias ex aliis aptas: & neceſſitate nexas videt: quibus ab æterno tẽpore fluẽtibus in æternum: ratio tamen menſque moderatur. Hæc ille intuens atque ſuſpiciens: vel potius omnes partes horaſque circunſpiciens: quanta rurſus animi tranquillitate humana & citeriora conſiderat. Hinc illa cognitio virtutis exiſtit: effloreſcunt genera parteſque virtutũ. Inuenitur quid ſit qđ natura ſpectet

Eimarmene

Fatũ neceſſitas

Neceſſitas ineffugibilis

Liberũ in nobis arbitrium.

Chryſippus implicatur.

Vlteriora

Citeriora

Citima

cõſtituendũ qd eẽ velimus

Extremũ in bonis:hæc diſputatio latiſſime diſputatur libris q̃nq̃
de finibus bonorũ & malorũ. Degēdæ ætatis ratio:libro primo de
officiis precipit cõſtituendũ eſſe:quos nos & quales eſſe velimus:& in
quo genere vitæ:& in eo cõſtanter perſeuerãdũ:ad hanc aũt rõnem q̃
maximã vim natura habet:fortuna proximã : vtriuſq̧ omnino ratio
habenda eſt:in diligẽdo ge=
neræ vitæ:ſed naturæ ma=
gis. Sequitur tertia diale=
ticam intelligit: de qua pau
lo ante ſatis multa. Cum:
partim. Ad res põderãdas
propter iudicationẽ: qua in
uenta magiſtra dialetica p=
pendimus. Hæc ocii: ta=
lia tractantur in ocio a ſapiẽ
te qnod omni negotio pul=
chrius eſt:qđ omnibus pœ=
ne ſeriis actionibus antepo=
nendã videtur: ſapiẽs.n.in
ocio maiora vtilioraq̧ cõſi
Ociũ ſapientis pulchrius negotio. — cit:q̃ alii negotio; meritoq̧
ſcipionẽ laudant qui dicere
ſolitus erat: nũq̃ ſe minus o
cioſum eſſe q̃ ocioſus eſſet.
Idẽ ſapiẽs: quẽ ſcilicet ani
Sapiens nõ accedit ad remp:. — mo fingimus & cogitatio=
ne cõplectimur. Ad rẽpu.
tuendam:contra epicurus.
non accedet inquit ad rem
publi.ſapiens niſi quid inter
uenerit : negant ſtoici ſapiẽ
tem ad quãlibet rẽpu. acceſ
ſurum. Interrogo te inq̃t Se
neca ad quã rempu . ſapiẽs
acceſſurus ſit ad athenienſiũ? In qua ſocrates dãnatur: ad carthagi=
nenſiũ?In qua aſſidua ſeditio:& optimo cuiq̧ infeſta libertas eſt: ad=
uerſus hoſtes in humana crudelitas aduerſus ſuos hoſtilitas:ſi pcenſe
re ſingula voluero: nullam inuenero rẽpu. que ſapientẽ.aut quã ſapi=
ens pati poſſit. Adiunge fructum amicitiarũ: queſtio eſt vtrum ſa
piẽs & beatus indigeat amicis:quidã enim nihil amicis opus eſſe ho
mini beato autumant. adeſſe enim illi bona omnia nec vllo præterea

extremum in bonis:quod in malis
vltimũ:quo referenda ſint officia:
quæ degende:ætatis ratio diligen=
da:quibus & talibus rebus exquiſi
tis hoc vel maxime efficitur:quod
hac diſputatione agitamus: vt vir
tus ad beate viuendũ ſit ſeipſa cõ
tenta: ſequitur tertia quæ per om
nes partes ſapientiæ manat & fun
ditur quæ rem diffinit:genera diſp
tit: ſequentia adiungit:perfecta cõ
cludit: vera & falſa diiudicat: diſſe
rendi ratio & ſcientia. Ex qua cum
ſumma vtilitas exiſtit ad res põde
randas:tũ maxime ingenua delecta
tio & digna ſapientia:ſed hæc ocii
Tranſeat idẽ iſte ſapiens ad rẽpu=
blicam tuendã quid eo poſſit eſſe
præſtantius: cũ contineri pruden=
tia vtilitatẽ ciuium cernat. Iuſtitia
nihil in ſuã domũ inde deriuet: re
liquis vtatur. Tot tamq̧ variis vir
tutibus:adiunge fructũ amicitiarũ

indigere:ſed videtur iquit vere ariſtoteles in nono ethicorũ abſurdũ cũ omnia beato tribuatur amicos non tribuere: quod maximũ videtur eſſe bonorũ: tolle amicitiã ex cõmercio hominũ: ſolem ipſum ex mundo ſuſtuliſſe videberis: nec vita noſtra peterit eſſe vitalis: nullis boni vt inquit Seneca ſine ſotio iucũda poſſeſſio eſt: q in aduerſis ſunt

Amicitiã maximũ bonum.

in quo adoctis poſitũ eſt cũ conſiliũ omnis vitæ conſentiens: & pœne conſpirans tũ ſumma iucunditas e quotidiano cultu atq victu. Quid hæc tãdẽ vita deſiderat quo ſit beatior: cui rei refertæ tot tantiſq gaudiis fortuna ipſa cedat neceſſe eſt. Quod ſi gaudere talibus bonis animi: ideſt virtutibus beatum eſt: omneſq ſpientes iis gaudiis p-

indigent auxilio: & qui in pſperis indigent his quib⁹ cũ bona cõmunicent: aſpectus amicorũ dulcis eſt in rebus ſecundis: & in rebus aduerſis iucunda preſentia: merito laudatur dictũ illud. εσ τιρο φιλοσ αιτοσ. amicũ eſſe alterum ſeipſum & illud σωματα μερΔυο ψυΧηΔε μια. corpora quidẽ duo: anima autẽ vna: idẽ velle & idem nolle ea demũ perfecta eſt amicitia: qua nihil optabilius: nihil dulcius: nihil beatius eſſe poteſt. Ego vt de me loquar vitam inamabilem ingratã inſuauem eſſe iudicio citra amicorũ cõſuetudinem: ſunt mihi amici cõplures: ſed vnus omniũ cariſſimus vetuſtiſſimuſq. Minus roſcius: cui viginti ab hinc annis amicitia familiaritateq quotidiana copulatus ſum in tantum: vt nihil poſſit eſſe copulatius: nulla vnq̃ toto hoc tẽpore ſeptimana preterit: quin vna conueniremus: legeremus: fabularemus. Illius domus nõ mihi minus nota q̃ mea: nõ minus in familia roſciorũ libere & familiariter dego agoq omnia: q̃ inter domeſticos parietes. Iãq adeo innotuit noſtra hæc apud omnes amicitia ac mutuus amor: vt qui volũt apud minũ eſſe impetrabiles vtãtur me potiſſimũ depræcatore: cũ ille: qua in me felicitate eſt: nihil magis cupiat q̃ deſideriis meis ſatiſfacere: debeo illi multũ: & in dies plurimũ: quotidie cumulantur beneficia: nec vnq̃ expunguntur. Magnũ hoc ego duco: vt nihil magis: quod placui mino roſcio inter ſenatores pręſtantiſſimo inter opulẽtos ditiſſimo: inter eruditos litteratiſſimo atq omnis policitæ prudẽtię conſultiſſimo. cuius nitorẽ affabilitatẽ elegantiã dexteritatẽ ingeniũ preſentiſſimũ. Exoſculor amo ſuſpicio. Tu mi Philippe optime noſtri: quẽadmodum in ore meo ſemper eſt Minus roſcius: qui cũ ſeria: & ioca: vt dicitur: qui mihi auxiliarius conſiliarius eſt in rebus tã meis q̃ amicorum: breuiterq nihil poteſt eſſe iucundus amicitia roſcii & beroaldi. Nõ inter piladẽ & horeſtẽ: nõ inter theſeũ & pyrithoũ: nõ inter reli-

Aſpectus amicorũ dulcis.

Nihil amicitia preſtantius.

Min⁹ roſcius amicorũ optimus.

Nota amicitia.

Beroaldi cum roſcio laus.

Mini roſcii.

Qui cum ioca & ſeria.

Par amicorũ roſcius & beroaldus.

Amicitia expetẽda

Amicitia in ſcholis ſancta.

quos nomine amicitiæ famigeratos: arctior beniuolentia: cõſuetudo iucundior: amor ſincerior: extitit: fortaſſis & olim nomẽ noſtrũ inter rara amicorũ paria cũ laude celebrabitur: libuit ex amoris affectu hęc obiter intexere: cũ de fructu amicitiarũ cõmemoratio autẽ vellens cõmonuiſſet ne ſilenter ꝑterirẽ amicitiæ bonũ quo nullũ maius: q̄ tũ ꝑ ſe tũ ꝑpter fructũ ẽ expetẽda: & inter honeſta cũ primis noiat̃: amicitiarũ ãt ptĩ ſũt veteres: partim nouæ: ptim ab illorũ: partim ab noſtro beneficio ꝑfectæ: ptim vtiliores: ptim min⁹ vtiles: ſed illa haud dubie reliqs oĩbus ſãctior religioſiorq̧ anteponẽda eſt: q̄ in ſcholis: & ex ſtudiorũ ſimilitudine cõparata ad ſenectutẽ vſq̧ firmiſſime durat: talis amicitiæ nexus eſt mihi cũ roſcio meo. in ſcholis. n. inchoata in litterario ſtudio aucta: ad ſummũ ꝑuenit futura durabilis & in diuulſa etiã apud manes: ſi manibus vllus eſt ſenſus. Ad epicurũ: ſenſus eſt: cũ epicurus philoſoph⁹ voluptarius: dicat ſapientẽ etiam ſi vratur: & in tauro phalaridis torquat̃ dicturũ q̄ ſuaue ẽ qd nos facere oportet: q ſummũ bonũ virtute metimur: ſũmũ malũ turpitudine de finib⁹ quaſi dicat nos lõge magis debere audẽter dicere: & palã ꝑfiteri ſapiẽtẽ futurũ beatũ etiã in cruciatu atq̧ tormentis. Induit pſonã: quaſi dicat Epicurus ſolo habitu fuiſſe philoſophũ & nomine: cũ re vera: alienus eſſet a philoſophia: vtpote vt in voluptate ſummũ bonũ poneret: in dolore ſummũ malũ: qd iudiciũ nõ multũ differt a iudicio brutorũ animãtiũ. In vocibus occupatos. Epicurus ſępe inqt q̄ſiui aliquot ex his qui appellabãtur ſapiẽtes quid haberent: quid in bonis relinquerẽt ſi voluptates corporis detraxiſſent: niſi vellẽt inanes voces fundere nihil ab his potui cognoſcere: qui niſi virtutes ebulire vellẽt: & ſapientias nihil aliud dicent: niſi eam viam qua efficiantur hæ voluptates. quæ ſapore auditu tactu: & quolibet ſenſu percipiuntur.

fruuntur: omnes eos cõfiteri beatos eſſe neceſſe eſt. A. Etiã ne in cruciatu atq̧ tormentis. M. An tu me inuiola putas: aut in roſa dicere: an Epicuro qui tantũmodo induit perſonã philoſophi: & ſibi ipſe hoc nomẽ iſcripſit dicere licebit. quod quidẽ vt haber res me tamen plaudente dicit nullũ ſapienti eſſe tempus: & ſi vratur torqueatur ſecetur quin poſſit exclamare quã pro nihilo puto. Cũ preſertim omne malum dolore difiniat bonũ voluptate: hæc noſtra honeſta: turpia irrideat: dicetq̧ nos in vocibus occupatos inanis fons fundere: neque qcquã ad nos pertinere: niſi quod

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

aut lene aut aſperū in corpore ſentiatur. Huic ergo vt dixi non multū differentia iudicio ferarū obliuiſci licebit ſui: & tū fortunam contemnere: cū ſit omne & bonū eius & malū in poteſtate fortunę: tum dicere ſe beatū in ſummo cruciatu atq; tormentis: cū conſtiruerit nō modo ſummū malū eſſe dolorem ſed etiā ſolum. Nec vero illa ſibi remedia cōparauit ad tolerandū dolorem: firmitatē animi: turpitudinis: verecundiā: exercitationem: cōſuetudinemq; patiendi: præcepta fortitudinis duritiam virilem ſed vna ſe dicit recordatione acquieſcere præteritarum voluptatum: vt ſi quis eſtuans: cum vim caloris nō facile patiatur: tecordari velit ſe aliquando in arpinati noſtro gelidis fluminibus circunfuſum fuiſſe.

Aut lene: quod voluptatis eſt. Aut aſperum: quod doloris ē. A iudicio ferarū: Ariſtoteles voluptates inqt guſtatus: & tactus belluinæ ſunt: his.n. feræ ſummū bonū metiūtur. Et idcirco in pecudum ferorūq; animaliū habetur: quiſqs eſt his ferinis voluptatib[9] præuinctus. Obliuiſci ſui: epicurus obliuiſcitur ſui: cū ait ſapientē futurū beatum etiā in tormētis tauroq; phalaridis: propterea quod talia diſſentiunt ab eius dogmate: qui omne bonū collocat in voluptate: & malū in dolore quæ res tota fortunæ ſubiecta ē: ſupra quā fortunā ſapiens dicitur eſſe poſitus generaliter quilibet dici poteſt obliuiſci ſui qui diuerſa dicit & diſſidentia: ab his: quæ ſentit tradit q;. Firmitatē animi in ſecūda tuſculana dictū eſt: ad tolerandū dolorē remedia illa eſſe efficaciſſima videlicet animi contētionē: pacientiā conſuetudinē & alia cōſimilia: q̄ omnia indidē poteris mutuari: vbi copioſiſſime explicātur talia autē remedia non ſibi cōparauit epicurus q̄ ſunt optima ad doloris perpeſſionē: ſed recordatione p̄teritarū voluptatum vtitur pro remedio malorū tanq̄ poſſint preterite voluptates ad memoriam reuocatæ ſedare mitigareque preſentia mala qđ parum probabile eſt: æpicuro enim voluptatum preceptarum recordatio beatam vitam facit: qui moriens ſic ſcripſit in epiſtola ad hermacum: compenſabatur cum his omnibus malis animi leticia: q̄ capiebā memoria rōne iuētionūq; noſtrorū: cōtra Euripides dixit ſuauis eſt preteritorū laborū memoria vidēturq; prouerbiū verius eſſe q̄ epicuri dogmata. Vulgo.n. dicit̄ iucūdi acti labores: ex quo ē illud virgilianū: forſā & hæc oli meminiſſe iuuabit. Geli[9] flumib[9] li. primo đ legib[9] duos fluuios i arpiati eē teſtat̄ quorū alteri fibrēo nomē fuit: i

Volupta-
tes pelui-
ne quę
Obliuiſci
ſui.

Recorda
tio volu-
ptatum.
Iucundi
acti labo-
res.
Fibrenus
i arpinati

quo erat inſula in altero marianā quercū celebrat: vbi de legibus diſputatio inſtituit. Is: epicurus. Non liceret: nō licet philoſopho voluptario: ſūmūq; bonū in voluptate ponēti dicere ſapientē eſſe beatū id.n. incongruens diſſentiēſq; decretis eius eſt. Ex quo fit vt a ſemet ipſo redarguatur cū ea dicat: quę nō ſentiat: qui vt veſtitū ſic ſententiā habeat aliam domeſticā aliam forēſem: vt in fronte oſtentatio ſit intus veritas occultetur: meritoq; inceſſitur epicurus tanq̄ inconſtās ſibiq; pugnans libro ſecūdo de finibus. Quidnā faciēdū: ſi epicurus dicit beatū eſſe ſapientē: quanto magis id aſſerere debent ſtoici: qui nihil in bonis ducūt pręter honeſtū. Balbutire: quēadmodū homo balbus nequit ſenſa animi explicare dicendo: nec plane eloqui & dū fari conatur magis ac magis īplicatur ſic philoſophi balbutire dicuntur quando parum diſerte: parūq; expedite explicāt ſentētias: muſſitantes magis in angulis: q̄ loquentes in propatulo: tales ait eſſe academicos: qui palā non audent dicere. Cū id tamen ſentiant: beatū fore ſapientem etiā in tormētis collocatum: & beatā vitam deſenſurā in taurū phalaridis. Iaceāt humi: cōparatione. ſ. animi bonorū: quę in libra critolai impoſita tātum preponderant. vt terrā & maria deprimant. Sapiens extimeſcit: in ſecūda tuſculana: ſatis multa ad dolorē tollerādum dicta ſunt:

Balbutire philoſophos.

Nō enim video quomodo ſedare poſſint mala pſentia præterite voluptates: ſed cū is dicat ſemper beatū eſſe ſapientem: cui dicere hoc: ſi ſibi conſtare vellet: nō liceret: qd nā faciendū eſt iis qui nihil expetēdum: nihil in bonis ducendū: qd honeſtate careat exiſtimant. Me quidē auctore etiā peripatetici, veteresq; academici balbutire deſināt aliquādo. Aperteque & clara voce audeant dicere beatā vitam in Phalaridis taurū deſcenſuram: ſint enim tria genera bonorū vt iam a laqueis ſtoicorū quibus vſum me pluribus: quā ſoleo: intelligo recedamus: ſint ſane illa genera bonorū dum corporis & externa iaceāt humi: & tantū modo qui ſumēda ſunt appellentur bona. Alia autē diuina illa longe lateque ſe pandant: celūque cōtingant: vt ea qui adeptus ſint: cur eū beatū modo & non beatiſſimū etiam dixerim? Dolorem vero ſapiens extimeſcit. Is enim huic maxime ſententiæ repugnat. Nā contra mortē noſtrā atque noſtrorū: contraque egritudinē: & reliquas animi perturbatiōes: ſatis eſſe videmur ſuperiorū

qui a ſapiente haud dubie ſuperatur: opprimiturq́ꝫ pacientia atq́ꝫ virtute. Succũbet virtus: interrogatiue legendũ quaſi dicat nullo pacto ſuccubiturã dolori virtutẽ: nec ſapientem illi ex vlla parte ceſſurum.

Pueri ſparciate: repete quę ſcripſimus in ſecũdo cõmentario de tolerantia puerorũ: quos βωμον κασ appellant. i. ad arã depugnantes: qui ſic verberibus accipiũtur vt nõnũq̃ ad necem vſq́ꝫ contendãt ſi ergo pueri dolorem vincere poſſunt tãto magis viri poſſe debẽt potiſſimũq́ꝫ ſapiẽtes. Dimicatio ſpartiatarũ puerorum græco vocabulo Διαμαστιγωσισ. ideſt diflagellatio: quæ fit apud illos ſingulis annis: qua qui diutius verbera tollerarit: & qui victor euaſerit illuſtris clarusq́ꝫ habetur: ſæpe totũ diem virgis ceſi in ara orthiæ dianę perſeuerant hilares: ac geſtientes: veluti a ſenſu doloris alienati. India vaſtior: tãta indiæ vaſtitas eſt: vt eã tradant tertiã partem eſſe terrarũ omniũ. Alexandri magni comites in eo tractu indiæ: q̃ ſubegerãt: ſcripſerũt .xv. milia oppidorũ fuiſſe. Inde prope gentiũ ſoli nũq̃ emigrauere finibus ſuis: illic binæ meſſes in anno ſunt. Binæ æſtates: lenes auræ temperies cæli: vbertas ſoli: aquarũ abundãtia: que omnia faciũt vt maiora in india q̃ in cæteris regionibus naſcantur animalia.

Bomonice ſpartiatæ

Diamaſtigoſis.

India tertia pars terrarum.

Binæ æſtates

dierum diſputationibus armati & parati. Dolor eé videtur acerrim⁹ virtuti aduerſarius. Is ardentis faces intentat. Is fortitudinem: magnitudinem animi: paciẽtiã ſe debilitaturum minatur. Huic igitur ſuccumbet virtus? huic beata ſapientis & conſtantis viri vita cedet? Q uã turpe o dii boni. Pueri ſpartiatæ non ingemiſcunt verberum dolore lanitati. Adoleſcentiũ greges lacedæmone vidimus ipſi incredibili contentione certantes pugnis: calcibus: vnguibus: morſu: deniq́ꝫ vt examinarentur priuſq̃ ſe victos faterentur. Que barbaria India vaſtior: aut agreſtior: in ea tamen gente primũ hi qui ſapientes habentur: nudi ætatem agunt &

Nudi ætatem agũt. Gymnoſophiſtas ſignificat: qui philoſophi t indorum ſunt: qui ab exortu ad occaſum p̄ſtare dicũtur ſolẽ contuẽtes: immobilibus oculis: feruentibus harenis: toto die alternis pedibus inſiſtentes. Gymnetas & gymnoſophiſtas vocant quia nudi degunt ac philoſophantur: de quibus Plinius. Strabo. Solinus. philoſtratus: cæteri omnes: nihil enim notius celebratiusq́ꝫ gymnoſophiſtis indorũ: qui ſapientiã percollũt: tã magiſtri ſenes: q̃ diſcipuli iuniores: quorum hic mos eſt: vt menſa poſita priuſquã edulia apponãtur: magiſtri ado-

Gymnoſophiſtæ.

ſeſcentes interrogēt:quod quiſq; bonū laudabileq; eo die factitauerit
Alii alia ſe feciſſe cōmemorant:qui nihil habet ad offerre cur prande
Impräſus at:impranſus ad opus foras extruditur. Sine gemitu adurūtur:di
extrudit. ctū eſt in ſecūdo cōmentario:quēadmodū gymnoſophiſtæ ſerunt vi
uos efferūt. Inflammāq; vltro cōiiciūt:ſicut calanus fecit alexandri
familiaris:quintus curtius a
pud hos iquit occupari diē
Occupa= fati pulchrum. Et viuos ſe
re fatum cremari iubēt:quibus āt ſe=
pulchrū gnis ætas aut incōmoda va
litudo eſt: expectatā mortē
pro dedecore hēnt:nec vll⁹
corporib⁹ q̄ ſenectus ſoluit
honos ſoluit ingnari: putāt
ignē: niſi q ſpirātes recipit:
videtur āt.M.Tul.hoc in lo
co nō tā de hac rogali flam
ma loq:quā de ea: q̄ vtimur
cauſa calefaciēdi: vt ſit ſen=
ſus:gymnoſophiſtas frigo=
ra niuiū & æſtus flāmæ per
ferre citra dolorē & gemitū
vt flāmis adurātur ſine ge=
mitu: vt in niuibus ſint ſine
dolore. Mulieres in india:
de his affatim ſcripſimus in
cōmētariis propercianis.Enarrantes illud fœlix eois lex funeris vna
maritis:ſed cū pulchra:vt inquit Plato:bis terq; dici poſſint: nihil o
derit hic quoq; alibi tradita repetere: ſunt indis ſingulis vxores plu
De vxori rimæ: & cum maritus deceſſerit: ſuā apud gratiſſimos iudices queq;
bus indo de maritis agūt cauſam:& que officioſior cæteris ſententia vicerit in
rum dicantiū hoc palmæ refert premiū:vt arbitrio ſuo aſcendat rogū cō
iungis: & veluti victrix gaudio exultans ſe flāmis coniugis ſupiciat:
Cū viris & eū eo tanq̄ fœliciſſima crematur:cui ſemetipſam inferias dat:cæte
cremātur rę cū nota viuūt:& in gloriæ permanent.Onelicritus auctor eſt.Ideo
vxores cum viris defunctis cremari:quod cū aliquādo adoleſcentu=
los adamarent a viris ſecedebant:vel eos veneno interimebant vt er
go veneficia tollerentur hanc legem conditā eſſe tradit quæ profecto
& lex & cauſa neq; ſtraboni:neq; aliis ſatis probabilis videtur. Infe
Infectus. cimus:polluimus maculauimus:corrupim⁹: Infectus nomen eſt quar
ti ordinis:& accipitur a Plinio pro tinctura:cū ait in.viii.de lanarum

caucaſi niues: hiemaléq; vi perfe
rūt ſine dolore. Cūq; ad flāmā ſe
applicuerūt: ſine gemitu adurūtur
Mulieres vero in india cum eſt cu
iuſque earum vir mortuus:in cer
tamen iudiciumque veniūt quam
plurimū ille dilexerit: plures enim
ſingulis ſolent eſſe nuptæ:quæ vi
ctrix ea læta proſequentibus ſuis
vna cū viro in rogum imponitur.
Illa victa mœſta diſcedit.Nunq̄
naturam mors vinceret. Eſt enim
ea ſemper inuicta: ſed nos vmbris
delitiis ocio:langore deſidia animū
infecimus:opinionibus: maloque
more delinitū mollium⁹. Aegyp

Infectu ſuis locis dicemus. Dixit Seneca diu inquit in iſtis vitiis iacui mus. Elui difficile eſt: nõ enim inquinati ſumus ſed infecti. Quãuis carnificinã: ideſt quãcũq; ex carnificationẽ: cruciatũq;: de carnificina dictũ eſt in tertio cõmentario. Quã ibin: ſingulæ pene in egypto ciuitates: ſingulas beſtias collũt: & portenta venerãtur: vnde & vrbes quoq; apud eos ex animaliũ vocabulis nũcupãtur vt leontopolis: cynopolis: lycopolis: a leone: catone: lupo: quos pro numinibus habẽt: nã quędã animalia ſunt quę ægyptii vniuerſi colunt

Vrbes in egypto ab aialib⁹ noiatę

Aĩalia ꝑ diis

tiorũ morẽ quis ignorat: quorum imbute mẽtes prauitatis erroribus quamuis carnificinam prius ſubierint: quã ibin: aut aſpidẽ: aut felem

Digna cognitu

quẽadmodũ ex terreſtribus tria: bouẽ: canẽ: felem: ex volatilibus duo accipitrem atq; ibin: ex aquatilibus totidẽ. lepidotũ piſcẽ: & oxyrinchum: alia vero ſunt: quę quiſq; populus ſeorſum colit: vt lupũ lycopolitani: vt hirtum mendeſii: vt leonẽ leontopolitani. Scarabeos quoq; inter nomina colũt: & alia: ac cepas inter deos iureiurãdo habent: auctores Herodotus. Strabo. Appion. Plinius. Hieronymus. Iuuenalis. cæteri. Cauſas aũt huiuſce ſuperſtitionis plures afferũt: partim fabuloſas: partim hiſtoricas. De qbus Diodorus in ſecũdo Bibliotecæ

Scarabe⁹ us inter deos

Ibis quã pleriq; ciconiã falſo credũt auis ẽ egypti pecularis. cui⁹ duo genera: altera magnitudine & figura ciconiæ ſimilis: altera tota nigra nullũ erat alexandriæ triuiũ nõ illis plenũ partim vtiliter partim inutiliter. Vtiliter qdẽ: qa marcelli imũditias colligit. Inutiliter vero: qa imũda eſt: & oia indiſcriminatim comeſt. Docuit hęc auis vſum clyſteris roſtro eluens aluũ. Ibes ſuas egyptii inuocãt aduerſus ſerpentiũ aduẽtũ: ob id dixit ſatyrographus: ſaturã ſerpẽtibus ibin: ꝑ re digna annotatu memorat Plinius. Ibin olim in alpibus viſam cũ ſit vt dixi pecullaris egypti: qcũq; in egypto ibin occiderit: ſiue ſponte: ſiue inſciẽter: morte mul[c]tatur.

Ibis

Clyſtere ab ibi

Aſpidẽ: aſpidũ plures ſpecies ſunt: inter quas eſt hypnale: a ſõmo noiata: necat. n. vi ſõnifica: emiturq; ad mortẽ hinc illud Lucani: & fecimus aſpida mercẽ: hac periit cleopatra. Plini⁹ & gręci vocãt aſpidas quaſdã gręco vocabulo pryadas: quoniã venena in oculos hominũ expuant ϖτοω. n. expuo ſignificat: aſpidũ colla veneno intumeſcũt: nullo ictus remedio ꝑterq̃ ſi cõfeſtim partes cõtactę ãputent: inter neciũ bellũ habet aſpis cũ ichneumone: q limo loricatus indimicationẽ pergit. Caudaq; illudens aſpida debellat: de quo intellexit Lucanus: cum ait. Aſpidas vt pharias cauda ſolertior hoſtis ludit: & iratas in certa prouocat vmbra. Aut felem: gręcę αιλουροσ latine feles dicitur: eſt aũt id animal qđ vulgo catũ nominitant: male litterati muſcipulã a muribus capiendis appellitant: cum

Aſpidum genera.

Hypnale a ſomno

Ptyades: a ſputo

Ichneumon

Locus Lucani.

Feles Eluros

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Muſcipu
la.

muſcipula a luculẽtis ſcriptoribus ſicut a Varrone & ſeneca: accipiatur pro ipſo decipulo: inſtrumentoq; ad mures capiẽdos accommodato.

Qui occi
dit felem
necatur.

Plinius ait in.xi. oculos filiũ in tenebris fulgere. Idẽ in.x. auctor ẽ feles excrementa ſua obruere efoſſa terra: intelligentes odorẽ illũ indicem ſui eſſe. Idẽ tradit feles concumbere mare ſtante populi fœmina ſubiacente: apud Columellam & Varronem: feles accipi videtur: pro eo animali: quod vulgus fouinum & marturellũ appellat.

Fele ſo-
lor phebi
Cynopo
litani.

In tanta αιλουροσ.i. feles apd egyptios erat veneratione. vt quicũq; felem occidiſſet ſiue de induſtria ſiue per imprudentiã concurſu populi interficeretur:

aut canem: aut crocodilũ violent Quorum etiã ſi imprudentes quippiam fecerint pœnam nullã recuſent. De hominibus loquor: quid beſtiæ. Nonne frigus: nõ famẽ: nõ montiuagos atq; ſilueſtres curſus

olim miles romanus felem nec quidẽ ſponte accidit: tũc repente concurſus plebis ad eius domũ factus eſt: nec vllo terrore ab hominis pena abſterreri poterũt quod ſe vidiſſe Diodorus affirmat: cũ in egyptũ nauigaſſet.

Canis
deus.

Ouidius canit dianam olim ob metũ gigantum in felem eſſe tranſfiguratam: quod & Higinus quoq; memorat. Aut canem: cynopolitana præfectura cũ primis canem venerantur: vnde & nomen: hinc illa mordacitas ſatyrica: oppida tota canem venerantur nemo dianã. Mar. Tullius. In primo de legibus iccirco qui canem: & felem vt deos colunt: nõ eadem ſuperſtitione: qua cætere gentes conflictantur. Refert Strabo q anubis deus q capite canino figurat: colitur in ciuitate canũ .i. cynopoli: vbi ſacer quidã cibus eſt canibus conſtitutus. Aut crocodilũ: in egypto vrbs eſt arſione quæ prius crocodelorum ciuitas vocabat. In hac præfectura mirũ immodũ colitur crocodelus: & eſt ſacer: nutritur a ſacerdotibus: pane carne & vino Strabo vidiſſe ſeſe refert.

Crocode
delon a-
derat.

multũ præberi: & bellaria crocodelo ſacro: herculis vero ciuitas colit ichneumones: qui crocodolis & aſpidibus perniciẽ preferunt: de crocodilo: Plinius Solinus: Herodotus copioſiſſime:

Crocodi
lus vnde.
Croco-
dilea.
Stercore
fucatus
crocodeli
Crocodi
lites qd.

crocodilon: ex eo dictũ autumant κροκουΔειλει.i. q crocũ fugit ac eius odorẽ reformidat: ex genere amphibio eſt: viuit enim in terra & in aqua adoleſcit ad duo & viginti cubita & ſtercus crocodili medicamentũ eſt faciei: crocodilean vocant tollit lentigenes ex facie omneſq; maculas: & cutẽ emugat: Auctores Plinius in.xxviii. & Galienus in.x. ſimpliciũ: ob hoc dixit Ouidius. Nigrior apud pharii confuge piſcis opem .i. ad inteſtina crocodili piſcis ægyptii: quo facies fucata fit venuſtior. Oratius quoq; dixit ſtercore fucatus crocodili: a crocodilo deriuatur crocodilites quod ſophiſma eſt: captio: tendicula dialeticorũ prope inextricabi

liſ:cui cōſimiles ceratinæ quoq; ſunt. Nāvt ē i ægyptiaca fabula: mu
lier q̄piā cū filio iuxta nili ripā ambulabat: ei crocodilus filiū abſtulit
redditurū dicēs ſi verū mulier diceret: ſunt. n. ferme fœminæ oēs va Fœminæ
nidicæ: & mēdacilo quæ: tunc illa nō reddes inquit: atq; ob id æquū vanidicæ
aiebat reddi cū vera dixiſſet: Auctores Lucianus. Et doxapater: hinc

luſtrationeſq; patiuntur: Nōne ꝓ ſuo partu ita propuguant vt vulnera excipiāt: nullos impetus: nullos ictus reformident: Omitto quę perferant: quæq; patiātur ambitioſi honoris cauſa. Laudis ſtudioſi gloriæ cauſa: amore incenſi cupiditatis. Plena vita exēplorum ē: ſed adhibeat oratio modum: & redeat illuc vnde defluxit. Dabit: dabit inquam ſe in tormenta vita beata: nec iuſticiam: temperantiā: in primiſq; fortitudinē magnitudidinē ainmi patiētiā proſecuta cum tor-

illud Quintiliani ex volu-
mine primo inſtitutionū o-
ratoriarū: & non quia cera-
tinæ aut crocolitę poſſint
facere ſapientē: ſed quia illū
ne in minimis quidē opor-
teat falli. Imprudentes: ſi
quis quodpiā eorū anima-
liū: que venerantur ægyptii
ſponte occiderit morte dā-
natur ſi quis vero imprudēs
occiderit ei parcitur: fele & Qui occi
ibidē exceptis: quoſſiue pru derit ibin
densſiue īprudēs occiderit: & felem.
ſtatī interficitur: accurrente
turba: & abſq; iudicio homi
nem variis ſuppliciis cōtru
cidante. Luſtrationes cir- Luſtra.
cuitiones: errationeſq;: nā
luſtrare eſt circuire. Virgilius. luſtrat auentini: montē. & luſtra dicūtur
ferarū habitacula alias ꝓ luſtra lupanaribꝰ accipiuntur: apud Ci. Plau
tum: Oratiū: cæteros: Pro ſuo partu: multæ ſunt beſtiæ: quibus cu
ra nō eſt ſobolis ſicut maribus tigribus: cū fœmina mira charitate fœ
tum proſequatur: ſcribit Plinius leenā fœtā dimicare pro catulus: o- Leena di
culorum aciē in terrā defingentē ne venabula expaueſcat. Aſinis quo micat ꝓ
q; partus charitas ſumma eſt: adeo vt per ignes ad fetus tendant: ſi- catulis.
miarum generi tanta eſt erga fœtū affectio: vt magna ex parte com-
plectendo necent. Ambitioſi: In ſecunda tuſculana: quid inquit de
noſtris ambitionibus: quid de cupiditate honorū loquar? que flāma
eſt: per quā non cucurrint hii qui hæc omnia olim pūctis colligebāt.
Laudis ſtudioſi: in libello de fœlicitate docuimus quēadmodū lau-
dis amore cōplures inflāmati maxima pericula laboreſq; ſponte ſub-
ierunt: gloriæ cūcta poſtponētes: in ferrū: in vulnera: in mortē ruebāt
vt glorioſi viuerent: glorioſiores morerentur: hęc eſt fax honeſtæ mē
tis: hic ſtimulus: hoc calcar: acerrimū: meritoq; ait Valerius flaccus: Calcar
tu ſola animos mentēq; peruris gloria. Dabit ſe in tor. concluſio an- gloria.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Beatitudo nō ſine virtute.

tedictorū:q̄ oſtendit:virtutē dolori minime ſuccubiturā:& vitā beatā etiā in tormētis futurā.cū pueri ſpaciatæ cōſtantiſſimi ſint in verberū dolore:cū indi frigora & ardores æquanimiter ferat:cū mulieres in india in rogū martialē gaudibūdę ꝓſiliāt:cū ægyptii nullā pœnā recuſent violata ſupſtitione: cū beſtię ꝓ partu tutādo nihil reformident:cum hoies honoris & gloriæ cauſa pferāt labores pœne īpatibiles. Ad cruciatū ꝓfectis: ſupra dictū eſt: qđ virtutū chor⁹ in eculeū cōiicietᷣ : quo vita beata nō aſpirat:tāq̄ beatitudo i tormētis & cruciatib⁹ eē non poſſit:ſed cū a virtutib⁹ vita btā ſeiūgi nō debeat nec poſſit: quo ille ingredietᷣ & hæc ſubſequetᷣ. Ibit cū illis pariter intra carcerē ad cruciatū atq; tortorē: turpe .n. ac fedū foret vitā beatā relinqui:ſegregatā a choro cōmitatuq; virtutū pulcherrimarum: ſine quib⁹ eē nullo pacto pōt ſicut virtutes ſine vita btā cohercre nō poſſunt:pugnāt .n. hęc inter ſe virtutē adeſſe:& beatā vitā abeſſe.

Penitere ſapientē.

Nihil quod penitere poſſit:ſtoici dicūt ſapientē nihil opinari: nullius rei penitere:nulla in re falli: ſententiā mutare nunq̄. Cōtra platonici:ariſtotelicią; ipſum ſapientē autumāt opinari:falli:penitere de ſententia aliq̄do decedere. Vt inopinatū: dictū eſt in tertia tuſculana:omnia inopinata eſſe grauiora:& acerbius improuiſa ferire:ſicut premeditatio malorū:facit ſenſum doloris leniorē. Oratius iprouiſa ſimul ſpecies exterret vtrunq; nō eſt ſapientis dicere nō putarā : omnia ſūt ſapiēti putāda p̄meditāda ꝓuidēda Suis iudiciis: ſapiēs ſui iudex ē nec aliūde pēdul⁹:atq magna pars mortaliū:tota pēdet:ex alienis iudiciis viuim⁹ ad opinionē.

Facin⁹ qđ pecudes.

facim⁹:qđ pecudes:ſeqᷣ gregē antecedentiū:ſaluberrimū eſt perſianū illud preceptū:tecū habita:& no-

toris os viderit : cōſiſtet:virtutibuſq; oibus ſine vllo animi terrore ad cruciatū profectis reſiſtet extra fores:vt ante dixi limenq; carceris: qd enim ea fœdius : qd deformius ſola relicta comitatu pulcherrimo ſegregat : tamen fieris nullo pacto poteſt nec.n.virtutes ſine beata vita cohærere poſſūt:nec illa ſine virtutibus.Itaq; eā tergiuerſari nō ſinent:ſecūq; rapiēt ad quēcūq; ipſe dolorē cruciatūq; ducētur:ſapientis eſt.n.propriū nihil qđ pœnitere poſſit facere:nihil inuitū ſplendide cōſtanter grauiter honeſte:oia nihil ita expectare quaſi certo futurū.Nihil cū acciderit admirari: vt inopinatum ac nouū accediſſe videatur:omnia ad ſuū arbitriū referre: ſuis ſtare iudiciis:quo qd ſit beatius mihi certe in mentē venire nō

ris q̄ ſit tibi curta ſuppellex:& illud:nec te q̄ſiueris extra. Oratius quoq; in hāc ſentētiā:ſed vereor ne cui de te plus q̄ tibi credas:ne ve putes aliū ſapiente. bonoq; beatū. Cōgruere na.li.iii.de finibus ait Cato relinq̄ vt bonū ſummū ſit viuere ſciētiā adhibētē earū rerū: q̄ natura eueniāt:ſe ligentēq; ſecūdū naturā:& ſi q̄ etiā cōtra naturā: ſunt reiicientē .i.cōuenienter cōgruenterq; viuere naturæ. Seneca in lib.ad galionē de vita beata:ſolemus inq̄t docere ſummū bonū eſſe ſecūdum naturā viuere : natura ad vtrūq; genuit:& cōtēplationi rerū & actioni:In q̄nto de finibus:ex quo itelligi debet homini id eē i bonus vltimū ſecūdū naturā viuere:qđ ita interp̄tamur viuere ex hōis natura vndiq; p̄fecta:& nihil req̄rēte. Etiā poteſtate:tāq̄ in ſapiētis poteſtate ſit viuere ſecūdū naturā :qđ cū ſit ſummū bonū.In poteſtate ſapientis:vita quoq; beata ſita erit.Niſi q̄d tu melius:ſic oratius: ſiq̄d nouiſtis rectius iſtis candidus iparti ſi non is vtere mecū & alibi:ſi meli⁹ q̄d habes accerſe:vel imperiū fer.

Viuere cōuenienter naturæ.

poteſt: ſtoicorū quidē facilis concluſio eſt : qui cū finē bonorū eſſe ſenſerint cōgruere nature : cūq; ea cōuenienter viuere: cū id ſit in ſapiente ſitū non officio ſolum verū etiā poteſtate:ſequatur neceſſe ē:vt cuius in poteſtate ſummū bonū in eiuſdē vita beata ſit : ita fit ſemper vita beata ſapiētis. Habes que fortiſſime de beata vita dici putē: Et quomodo nūc eſt: niſi q̄d tu meli⁹ attulerit: etiā veriſſime .A. Melius quidē afferre nil poſſum:ſed a te ipetrare libēter velim niſi moleſtū ſit:quoniā te nulla vincula impediunt vllius certæ diſciplinæ libaſq; ex omnibus quodcūq; te maxime ſpē veritatis mouet quod pauloante peripateticos veterēq; Academiā hortari videbare: vt ſine retractatione libere dicere auderent ſapientes eſſe ſemp &beatiſſimos.Id veli audire :q̄madmodū his putes cōſentaneū eē id dicere. Multa .n. a te cōtra iſtā ſniam dicta ſūt& ſtoi-

Nulla vincula .i. nulli ſectæ es addict⁹:iuxta illđ Oratianū:nulli⁹ addict⁹ iurare in verba magr̄i: quo me cūq; rapit tēpeſtas deferor hoſpes nā multi ſūt philoſophorū certis q̄buſdā deſtinatiſq; ſentētiis q̄ſi addicti & cōſecrati.Eaq; neceſſitate cōſtricti: vt nefas eē ipiūq; iudicēt:vel latū vnguē digitūq; trāſuerſū a ſecta recedere. Ci. vero ſeq̄r p̄babilia:libās decerpēſq; ex omnib⁹ ſectis: qđ veriſimilius p̄fectiuſq; eē opinetur. Sine retractatiōe:ſine recuſatiōe:retractare.n.vt inquit Donat⁹.

Nulli addict⁹ ſectę

Retractat

eſt reiicere & recuſare:enarrans illud Virgilianũ ex.x.æneidos ſemi-
animeſq; micant digiti:ferr ũq; retractãt. Nobis ſolis:q nulli ſectæ
addictus:& quaſi cõſectaneus eſt:huic licitũ eſt libere expaciari: & in
partes ois diſcurrere:vt oibus inſpectis id maxime ꝓbet:qđ aut verũ
aut vero ꝓpius eſſe videat. Sẽtẽtia de finibus:cõſtituto hoc in phi-
loſophia videlicet qđ ſit ſũ-
mũ bonũ cõſtituta ſunt oia
ſuper quo diſſentiẽtes ſunt
diſcordeſq; philoſophi: cũ
alius aliter ſummũ bonũ de
cernat:cõſtituatq;:itaq; in p̃
ſentia Mar Tullius breuiter
colligit vnãquãq; philoſo-
phorũ ſentẽtiã:vt ex hoc ſi
fieri põt oſtẽdat vitã beatã
eſſe in ſapiente.Cognitis.n.
rerũ finibus cũ intelligitur
quid ſit & bonorũ extremũ
& malorũ Inuẽta vitæ via
eſt cõfirmatioq; omniũ offi
ciorũ. Carneadẽ diſputa
re.li.v. de finib⁹ carneadea
inqt nobis diuiſio habenda
eſt:quã noſter antiochus li-
bẽter vti ſolet:fuit hic in diſ
putãdo omniũ acutiſſimus
accerrimuſq;:vt ſupra dixi-
mus: adeo vt pro iuſticia &
cõtra iuſticiã copioſe & elo
quẽter. Romæ diſputauerit
mirantibus romanis nec qđ
veri eſſet diſpiciẽtibus. Re
cte poſuerũt:ſtoici in virtu-
te ſola atq; honeſto ſummũ
bonũ ponũt: ſicut in turpi-
tudine ſũmũ malũ. Quaſi
decretũ.latini decreta placi
ta:ſcita appellant:quæ greci dogmata:de qbus ante ſatis multa. Hac
de fi.ſen.de finibus bonorũ & malorũ:multa & multipliciter inter ſe
philoſophi diſputarũt:quã qõnẽ maxima intentione verſantes.Co-
nati ſunt inuenire:quid efficiat hominẽ beatum:illud.n eſt finis boni

Quid ſit ſummum bonum

Decreta Dogmata.

De finib⁹ bonorum multa

corum rõe concluſa. M. Vtamur
igitur libertate: qua nobis ſolis in
philoſophia licet vti:quorũ oratio
nihil ipſa iudicat ſed habetur i om
nes partes. vt ab aliis poſſit ipſa p
ſeſe nullius auctoritate adiuncta iu
dicari: & quoniã videris hoc vel-
let vt quecũq; diſſentientiũ philo-
ſophorũ ſententia de finibus ſit:tñ
virtus ſatis habeat ad vitam bea-
tam preſidii. Quod quidẽ carnea-
dẽ diſputare ſolitũ accepimus:ſed
is vt contra ſtoicos:quos ſtudioſiſ
ſime ſp refellebat:& contra quorũ
diſciplinã ingeniũ eius exarſerat:
nos illius quidẽ cũ pace agemus:
ſi.n ſtoici fines bonorũ recte poſu
erũt:confecta res eſt:ſemper beatũ
eſſe ſapientẽ:ſed queramus vnam
quẽq; reliquorũ ſententiam ſi fieri
poteſt:vt hoc preclarum quaſi de-
cretũ beatæ vitæ poſſit omniũ ſen
tentiis & diſciplinis couenire:ſunt
aũt hæ de finibus vt opinor reten
tæ:defenſæq; ſententiæ: primũ ſim

noſtri propter quod expetenda ſunt cętera:ipſum aũt ꝑpter ſeipſum Et illud finis mali:ꝑpter quod vitanda ſunt cętera: ipſum ãt propter ſeipſum. Alii in aĩo alii in corpore alii in vtroq; fines bonorũ & malorũ poſuerũt. Ex qua tripartita veluti generaliũ diſtributio ſectarũ. M. Varro in li. de philoſophia: tã multam dogmatã dogmatũ varietatem

plices quattuor. Nihil bonum niſi honeſtũ: vt ſtoici. Nihil bonũ niſi voluptatẽ: vt Epicurus nihil bonum: niſi vacuitatem doloris: vt Hieronymus: nihil bonũ: niſi naturæ primis bonis: aut omnibus: aut maximis frui: vt Carneades cõtra ſtoicos differebat. Hæc igitur

diligenter & ſubtiliter ſcrutatus aduertit: vt ad ducẽtas octoginta & duas ſectas non que iam eſſent: ſed que eſſe poſſent: adhibens quaſdã differentias facile perueniret. qđ ſummatim curioſe q; explicat Aug. li. de ciui. dei vnde. xx. Ex ſentẽtiis q̃ ſummũ bonũ metiũtur: quedã ſimplices: quedã mixtæ ſunt: ſimplices dicimus: que vna tantũ re terminãt finẽ bonorũ mixtas vero: que ex mixtura pluriũ conſtant. Epicurus & Ariſtippus: voluptatis fine ſummũ bonũ metiũtur. Indolentiæ Hieronymus Carneades prima naturæ ꝓbat: ſtoici qđ honeſtũ ſit id ſolũ per ſe expetendũ: & ſolũ bonũ dicunt li. v. de finibus colligit. M. Tullius ſex eſſe ſimplices ſentẽtias: de ſumma bonorũ malorũq; quarũ quatuor aſſertores habeãt: duę ſint ſine patrono iũctas aũt & duplices expoſitiones ſummi boni tres oĩo nec plures eẽ poſſe: ſi pœnitus rerũ naturã videas: nã aut voluptas inquit adiũgi poteſt ad honeſtatẽ: vt caliphoni dinomachoq; placuit: aut doloris vacuitas: aut diodoro: aut prima naturæ: vt antiquis quos eoſdẽ academicos & ꝑipateticos noĩamus: hęc eadẽ hoc in loco ſũmatim breuiterq; explicãtur: verũ vt inquit Boetius. Fœlix q potuit boni fontẽ viſere lucidũ. Niſi vacuitatẽ: doloris vacuitas & indolentia ſummũ bonũ eſt Hieronymo li. ii. de finibus ſic refert: ſi. n. idẽ dicat qđ Hieronymus q cẽſet ſũmũ bonũ eẽ ſine vlla moleſtia viuere. Cur maluit dicere voluptatẽ q̃ vacuitatẽ doloris: vt ille facit: q qcq̃d dicat intelligit. Itẽ nec vero audiẽdus Hieronymus cui ſũmũ bonũ eſt interdũ qđẽ q đ vos interdũ: vel potius nimiũ ſępe dicitis non dolere. Naturæ pri. bo. M. Varro primigenia vocat: que. M. Tulli[9] prima naturæ q̃ græci τα πρωτα φυσεσω: appellant. In his numerãt incolumitatẽ cõſeruationẽq; omniũ partiũ: valitudinẽ: ſenſus integros: doloris vacuitatẽ: vires pulchritudinẽ: cęteraq; generis eiuſdẽ. Carneadi frui principiis his naturalibus eſſe extremũ bonorũ videbat Aug. inter prima naturæ: ſũt inqt hęc: vel in corpore: vt mẽbroq; itegritas: & ſalus atq;

Ducẽtæ & ãplius ſectæ

Simplices ſententię

Mixtæ

Epicurus

Hieronymus.

Carneades

Voluptas cum honeſtate.

Indolentia hieronymi

Primigenia.

Prima naturæ πρωτα φυσεωσ.

Aug[9].

incolumitas ei⁹ vel in aio:vt ſũt ea q̃ vel pua vel magna in hominũ reperiũť ingeniis.

Quatuor ſine magiſtro.

Quattuor ãt ſũt q̃ hoies ſine magro:ſine vllo doctrinæ adminiculo ſine virtute naturaliter appetũt. Voluptatẽ qua delectabiliter moueť corpis ſenſus:qetẽ qua fit:vt nullã moleſtiã corpis q̃ q; patiať:aut vtrũq; ſimul:aut pria naturę:hęc q̃tuor.i.voluptas:qes:

Voluptas
Quies
Vtrũq;
Prima naturæ

vtrũq; pria naturę. Ita ſũt i nobis:vt vel virt⁹ quã poſtea doctria iſerit pp hęc appetẽda.ſit: aut iſta pp virtutẽ aut vtraq; pp ſeipa:ac p hoc fieri hic poſſũt duodeci ſectę ex qb⁹ inũerabiles fũdũť. Illa mix. Ariſt. Plato oiſq; platonica ariſtotelicaq; familia ex triplici genere bonoꝝ ſũmũ bonũ cõſtituũt. Ex bonis ai:q̃ pricipalia ſũt:ex bonis corpis atq; fortunę:q̃ ſẽtẽtia mihi maxime ꝓbabilis videť ac vera. Eãq; ſenſus cõis:& cõſenſus gẽtiũ ꝓbat

Sũmũ bonũ ex triplicibus bonis.

Aristonis ſentẽtia. Pyrrhonis ſnia.

Nã ari.pyrrhonis li.v.de finib⁹ in hãc ſentẽtiã ſic ſcribit iã exploſæ eiectęq; ſniæ pyrrhonis ariſtonis herili: qđ i hũc orbẽ quẽ circũſcripſim⁹ icidere nõ poſſũt adhibendæ oino non fuerunt Ariſto. dicere ſolebat nihil differre aliud ab alio:nec eſſe res vllas p̃ter virtutes & vitia:inter q̃s qcq̃ oino intereſſet. Pyrrho quoq; vitute cõſtituta nihil oino qđ appetendũ ſit reliqt:herilus ſenſit nihil eſſe bonum p̃ter ſcietiam:a pyrrhone philoſophi pyrrhoni dicti:quos græco cognomento: σκεϖτικουσ.ideſt conſideratores appellant: nihil.n.decernũt nihil conſtituũt:ſed in querendo ſemper conſiderandoq; ſunt: aiũtq; veritatem incomprehẽſibilem videri iidem αϖορρητικοι.i.ambigentes dicuntur quoniam nihil affirmant: & de omnibus ambigunt.

Sceptici

Aporretici

ſimplicia. Illa mixta tria genera bonorũ:maxia ai:ſecũda corpis:externs tertia vt pipatetici:nec multo veteres academici ſecus:voluptatẽ cũ honeſtate Clitomach⁹ & Calipho copulauit. Indolẽtiã ãt honeſtati pipateticus Diodorus adiũxit Hæ ſũt ſniæ q̃ ſtabilitatis aliqd habeãt Nã Ariſtonis: Pyrrhonis Herilli nõnullorũq; aliorũ euanuerũt Hi qd poſſint obtiere videam⁹:omiſſis ſtoicis: quorũ ſatis videor defẽdiſſe ſniam & pipateticorũ qdẽ explicata cã ẽ: p̃ter Theophraſtũ: & ſi q illũ ſecuti ibecilli⁹ horrẽt dolorẽ: & reformidãt. Reliqs qdẽ licet facere: id qđ fere faciũt vt grauitatẽ dignitatẽq; virtutis exaggerent quã cũ ad cælũ extulerint: qđ facere eloquẽtes hoĩes copioſe ſolent:

Præter theo. fuit hic vt ante dictum eſt nobiliſſimus peripateticorũ:qui in li.de beata vita:ſcripſit beatũ eſſe non poſſe:q crucieť qq; in dolore ſit:dolores.n.corpis in malis numerat:& fortunæ naufragia,

Reliqua ex col. Ariſt.li.vii.politicorũ:cũ tria inquit ſint genera bo=
norũ animi:corporis externa:iſta adeſſe fœlici homini oportet:verum
cũ animus precioſior ſit corpore & pecuniis:externa animi gratia ex
petũtur:nõ autẽ animus gratia illorũ & mox paulo. Vita optima inqt
cũ virtute eſt:& publicæ & priuatim tantũ externis facultatibus adiu=
ta:vt p̃clara & laudabilia cõ
ficere poſſit. Idem Ariſt. di=
uitias & reliqua fortunæ ac
corporis bona cõparatione
virtutis negat eẽ magna bo
na:& p̃ rectis honeſtiſq; cõ=
tẽnenda ac deſpicienda eſſe
cenſet:qđ.M Tullius in.iiii.
de finibus refert. Nã vt q̃=
ſtuoſa mer.M.Cato librũ de
re ruſtica hinc aſpicatur: eſt
interdum p̃ſtare mercaturis
rẽ q̃rere ni tã p̃iculoſum ſit:
& mox paulo: mercatorem
ſtrenuũ ſtudioſũq; rei q̃ren
dæ exiſtimo: verũ vt ſupra
dixi p̃iculoſum & calamito
ſũ.li.primo de officiis: mer
catura inqt ſi tenus eſt ſor=
dida putãda eſt: ſin magna
& copioſa multa vndiq; ap
portans multiſq; ſine vani=
tate impartiẽs:nõ eſt admodũ vituperãda:mercaturas primi pœni in
uenerunt auctore Plinio: qđ & Herodotus teſtatur in principio hiſto=
riarũ. Liuius li.ii.ab origine vrbis docet collegiũ mercatorũ Romæ
inſtitutũ fuiſſe:græcæ emporos dicitur mercator. Emporium merca=
tus:& forum rerum venalium. Emporetica charta:qua merces inuol=
uuntur a mercatoribus. Fructuoſa aratio: Columela. Plinius. Varro
.M. Tullius:nihil agricultura fructuoſius nihil melius:nihil honeſtius
eſſe cõfirmãt. M. Cato q̃ſtuoſiſſimã in re ruſtica putat vitẽ: queſtũq;
ex agricolatiõe piũ eſſe:ſtabiliſſimũq; minimeq; inuidioſũ. Ariſt. quo
q; in primo Oeconomico:ſecũdũ naturã inqt poſſeſſio potiſſima ẽ a=
gricultura extat oro nr̃a in li.orõnũ cõtinẽs laudẽ rei ruſticæ: ſenſus
.M.Tullii eſt: ſic vitã beatã recte dici poſſe in qua ſint multa bona &
ſi nõ oĩa ſicut mercatura q̃ſtuoſa lucroſaq; dr̃ & aratio fructuoſa: nõ
q2 ſp̃ vacẽt a calamitatib⁹:ſed q2 maiori ex parte. Cũq; ea.ſ.virtute.

reliqua ex collatiõe facile eſt cõte=
rere:atq; cõtẽnere. Nec enĩ licet iis
q laudẽ dolore petẽdã eſſe dicunt.
negare eos eẽ beatos:qui illã adep
ti ſunt: quãquã enĩ ſint in q̃buſdã
malis: tamẽ hoc nomen beati lõge
& late patet: nã vt q̃ſtuoſa merca=
tura fructuoſa aratio dicit̃. nõ ſi al
tera ſemp oĩ dãno. altera oĩs tẽpe=
ſtatis calamitate ſemp vacet: ſed ſi
multo maiori ex parte extat ĩ vtra=
q; felicitas. ſic vita nõ ſolũ ſi vndi
q; referta bonis ẽ: ſed ſi multo ma=
iore & grauiore ex p̃te bona p̃pẽ=
dũt: beata recte dici põt: ſeqt̃ igit̃
bonorũ rõne vel ad ſuppliciũ be=
ata vita virtutẽ. Cũq; ea deſcẽde.

Ariſto=
teles.

Cato

Merca=
tor cala=
mitoſus

Mercatu
ras iuene
rũt pœni

Empo=
ros.

Empo=
retica
charta

A gricola
tio que=
ſtuoſa.

In taurū: in tormenta cruciatuſq̧ tauri phalaridis. Reliqui:philo-
ſophi. Carneadē defendere: in libris de finibus diſputat cōtra vo
luptatem epicuri:cōtra indolentiā Hieronymi: cōtra carneadeam illā
ſententiā quæ eſt de his: quæ prima ſecundū naturā nominant: quæ
omnes ſententiæ:ab vno quaſi vertice deducūtur:& ab vno quaſi fon
ticulo ſcaturiunt. Calipho
nis:qui voluptatē cū hone-
ſte copulauit. Diodori:qui
indolentiā honeſtati adiun
xit. Quē mollē:epicurū in
telligit : q q̄uis voluptarius
ſit: & voluptate ſummū bo
num ; dolore ſummū malū
metiatur:tamē fortis fuit in
perpeſſu doloris:& nouiſſi-
mo mortis cruciatu : igitur
cum dolorē mortēq̧ contē
nat philoſophus eneruatus
& voluptarius:tanto magis
*hæc grauioribus philoſo-
phis contēnenda ſunt : mi-
nimeq̧ metuenda. Diem
beatū: Epicurus in epiſtola
ad hermacū:cum ageremus
inquit vitæ beatū & eundē
ſupmū diē ſcribebam⁹ hęc
tanti autē morbi aderāt ve-
ſicæ:& viſcerū : vt nihil ad
earū magnitudinē poſſit:ac
cedere: cōpenſabatur tamē
cū his omnibus animi lętī
cia:quā capiebam memoria
rationum inuentorūq̧ no-
ſtrorum. Eos ipſos: dolo-
res .i. quos ex ſtranguria &
torminibus vt ſupra dictū
eſt perpeciebatur : effutire;
inepte & icōſulte loqui ora
tius. Effutire leues indigna
tragœdia verſus. M. Varro
euax inquit verbū nihil ſi-

Epiſtola epicuri.

Effutire.

Euax.

in taurū Ariſtotele:ʒenocrate. Spe
uſippo. Polemone auctorib⁹. Nec
eam minimis blandimentis corru
pta deſeret:eadē Caliphontis erit
Diodoriq̧ ſententia : quorū vter
q̧ honeſtatem ſic cōplectitur: vt
omnia que ſine ea ſint:longe & re
tro ponenda cenſeat. Reliqui habe
re ſe videntur anguſtius : enatant
tamen. Epicurus. Hieronymus &
ſi qui ſunt:qui diſertū illū Carnea
dem curent defendere. Nemo eſt
enim qui eorum bonorū animum
putet eſſe iudicem : eūq̧ cōdocet fa
ciat: vt ea que bona malaue videā
tur poſſit cōtēnere:nā quę tibi Epi
curi videtur: eadē erit Hieronymi
& carneadis cauſa:& hercle omniū
reliquorū Quis.n. parū eſt contra
mortē: aut dolorem paratus. Or
diamur ab eo ſi placet quē mollē
quem voluptarium dicimus. Quid
is tibi mortē : ne videtur:an dolo
rem timere; Qui eum diē quo mo
ritur : beatū appellat. Maximiſq̧
doloribus affectus eos ipſos inuē
torum ſuorum memoria & recor
datione cōfutat; Nec hoc ſic agit
vt ex tēpore quaſi effutire videa
tur:de morte.n. iſta ſentit: vt diſſo

gnificat: ſed effutitum: naturaliter eſt . Nonius effutire exponit pro
dicere cum mendacio: aduocatq; hæc. M. Tullii ex tuſculanis teſtimo
nium. Quod autem ſenſu careat. Epicurus ait. οθαρατοσουΔερ
ϖροσημασ τογαρΔιαλυθερ αραιστητει τοΔεαρα ισ
θητουρ ουΔερ ϖροσημασ. ideſt mors nihil ad nos: nam diſ-

luto animante ſenſum extinctũ pu
tet: quod autẽ ſenſu careat: nihil
ad nos id iudicet pertinere. Itẽ de
dolore certa habet que ſequatur:
quorũ magnitudinẽ breuitate cõ-
ſolatur: longinquitatẽ leuitate: qd
tandẽ iſti grandiloqui cõtra hæc
duo quæ maxime angunt: melius
ſe habent q̃ epicurus: ad cætera
que mala putantur: non & epicu-
rus & reliqui philoſophi ſatis pa-
rati videntur: quis nõ paupertatẽ
extimeſcit: neq; tamen quiſquã phi
loſophorũ. vero ipſe q̃ paruo eſt
contẽtus: nemo de tenui victu plu
ra dixit. Et. n. que res pecuniæ cupi
ditatẽ afferunt: vt amori: vt ambi-

ſolutum nõ ſentit quod au-
tem nõ ſentit nihil ad nos:
idẽ alibi inqt: quod accer-
biſſimũ malorũ eſt & omni
no timendũ mors nihil ad nos: quoniã cum noſſumus
mors nõ eſt: cũ vero mors
iam adeſt: nos non ſumus.
Itaq; neq; ad viuentes neq;
ad mortuos eſt: nam his qui
ſunt illa nõ adeſt: qb⁹ adeſt
iam illi nõ ſunt. Breuitate
conſolatur verbũ epicuri no
tiſſimũ eſt: dolor ſi ſumm⁹
breuis: ſi lõgus leuis. Gran-
diloqui: quales peripatetici
& ſtoici: qui grãdia loquun
tur & grauia. In oratore grã
diloquos appellat oratores
qui ampla ſententiarũ gra-
uitate & maieſtate verborũ
fuerũt vehementes: varii: co
pioſi graues ad permouendos & cõuertendos animos inſtructi & pa
rati. Hæc duo: dolorẽ: & mortẽ. Hic ipſe: Epicurus. De tenui
victu: Epicurus in epiſtolis aqua tantũ & cibario pane ſe contẽtũ eſſe
teſtatur & ad amicũ ſcribens: mitte inquit mihi caſei paululũ: vt cum
epulari lautius voluero poſſim: diocles auctor eſt: epicureos viliſſimis
& ſimpliſſimis cibis vitã ægiſſe: & vt teſtis eſt ſeneca certos habebat
dies epicurus: quibus maligne famẽ extingueret: viſurus an aliqd de
eſſet ex plena & cõſumata voluptate: & q̃tũ deeſſet. Pecunie cupidi
tatem: pecunias cupiũt mortales: & ardẽter expetũt quoniã effectri-
ces ſunt voluptatũ: & per illas cupiditates explemus: & deſideriis faci
mus ſatis. Sublatis autẽ hiſce voluptatibus: & rebus que pecuniarum
interuentu conciliantur: non erit cur magnopere pecunia deſideretur
pecuniæ. n. nõ pp ſe expetũt: ſed pp fructũ atq; vtilitatẽ atq; volupta
tem: rerũ expetendarũ tria ſũt genera: ẽ qddã qd ſua dignitate: & p-

Mors ni-
hil ad
nos.

Sentẽtia
epicurii
Grãdilo-
qui.

Mitte ca-
ſei paulu-
lum.

Pecunia
expetitur
prope fru
ctum.

Rerũ ex-
petenda-
rũ tria ge
nera.

pter ſe tantũ expetibile eſt:vt virtus:ẽ aliud qđ nõ pp ſe:ſed pp aliud
expetitur: qđ pecunia ẽ:eſt porro qđdã ex horũ partib⁹ iũctũ: qđ &
pp ſe:& pp aliud expetendũ eſt vt amicitia: apud lacedæmonios pe
cunia fuit inutilis nec expetenda:vtpote quã lygurgus ſuſtulerit: qui
nũmos aureos omnes argẽteoſq; irritos fecit: amouitq; ſolo ferreo
nũmo vtendũ precipiẽs:ex
quo nullus deſiderabat pe-
cuniam: nullus curabat di-
uitias:cũ nulli vſui eſſe poſ
ſent:meritoq; dictũ eſt: qđ
apud ſpartanos: οϖλου-
τοσ τυφλοσ.i. diuitiæ
cecæ ſũt. Ariſtophanes facit
ϖλουτορ eſſe cecum:do
cetq; oĩa fieri cauſa pecunia
rũ μωροτατοσ:iqt γαρ
εισυ ϖαντωη αιτιοσ
και των κακωρ και
των αγαθων.i.tu ſolus o
pluto cauſa es omniũ & ma
lorũ & bonorũ:& aliarũ qui
dem rerũ ſacietas eſt preter
q̃ vnius pecuniæ: cuius ne-
mo vnq̃ plenus affatim fuit

Apđ ſpartanos iutilis pecunia.

Plutos cecus.

Scientia omniũ diuitiarũ

tioni:vt quotidianis ſumptibus co
piæ ſuppetant : cũ ꝓcul ab iis om
nib⁹ reb⁹abſit:cur pecuniã magno
pere deſideret: vel potius curet o
no: An ſcythes anacharſis pot
ꝓ nihilo pecuniã ducere noſtras
philoſophi facere nõ potuerũt.
lius epiſtola fertur his verbis. An
charſis Hanõni ſalutẽ. Mihi am
ctui eſt ſcythicũ tegmen: calciame
tũ ſolorũ callũ:cubile terra:pulme
tũ fames:lacte: caſeo carne veſcor.
Quare vt ad quietũ me licet ven
as: Munera autẽ iſta quibus ẽ do

An ſcythes anacharſis:In omni re aſſerẽda duo ſunt potiſſima: ra
tionis & exẽpla:cũ hactenus:rationibus vſus ſit: nũc ab exemplis id
qđ ꝓpoſuit affirmare cõtendit:que pars ẽ totius operis ſpecioſiſſima
pulcherrimaq;:fuit aũt anacharſis apđ ſocordiſſimos ſcythas ſapiens
floruit tẽporib⁹ ſolonis:cuius imaginib⁹ inſcriptũ eſt: lingua ventre
pudendis abſtinendũ eſſe:vitẽ dicere ſolebat:vuas tris ferre:primam
voluptatis:ſecundã ebrietatis:tertiã mæroris.Plinius tradit anachar
ſim inueniſſe rotã figuli:cuius circuitu vaſa formanť: ſed ſi vt inqui
Seneca apud homerũ lõge antiquiorẽ inueniatur figuli rota: non vi
deo quomodo anacharſis eẽ auctor huius rei potuit:extat anacharſis
epiſtola ad croeſum lydorũ regẽ breuiſſime ſcripta. Scyticũ tegmen
magna ſcytharũ pars vt auctor eſt Seneca:terga vulpiũ induunt ac
muriũ q̃ tactu mollia & ĩpenetrabilia ventis ſunt. Solorũ callũ.i. p
calciamento mihi ẽ calloſa pedũ cutis:& ita indicat ſe pedibus nudis
obducto callo ĩcedere ſolitũ græci: ανυϖοδητουσ vocãt q pedi
b⁹ ſunt nudis ariſtophanes in fabula cui titul⁹ ẽ: νεφελαι philoſo
phos diſcalciatos inceſſẽs ſic iqt αλαζορασ τυοσ ωχριωντασ

Anacharſis.

Tres vuæ in vitæ.

Rota figuli.

Pellicee ſcytharũ veſtes.

Anypodeti diſcalciati.

τουσ αρυποδητουσ λεγεσ .i. glorioſos pallētes nudi pedes
dicis. Solū autē id omne dicimus: qđ ſuſtinet qđ alicui ſubiacet. Vn= Solū qđ
de nauis ſolū ē mare. vt Virgili⁹: ſubtrahiturq; ſolū: & aer auium: vt
Ouidius aſtra tenēt cæleſte ſolū: & ſūma ſola terræ: ſola terræ appel= Sola ter=
larunt: qđ nullus ignorat: ab eo qđ ſola teri poſſunt: vt interptat .M. ræ.

lectatus: vel ciuibus tuís: vel díís í=
mortalibus dona. Omnes fere phí
loſophi oím diſcipliarū: niſi quos
a recta ratione natura vitioſa de=
torſiſſet: hoc eodē aío eſſe potue=
rūt. Socrates in pōpa cum magna

Varro: hinc ſolū opinor di
ctū p ſolea calciamēti: & co Solū pro
rio: in quo ſignificatu acci= corio.
pit apđ Martialē: ita ſcribē=
tē: pictrū ſola baſiate regū:
& alibi: ſordidus antiq̃s ſoli
tus pducere pelles. Et mor
dere luto putre vetuſq; ſo=
lū. Cōſimiliter nūc ſola in=
telligi vult. M. Tullius cutē pedū infimā: quā vulgo ſoleā vocāt: que
calloſa fit & dura in diſcalciatis: & his: q ambulant pedibus nudis:
quales ſunt ſacerdotes cōpluſculi: & nōnulli q tali habitu nomen ſan
ctitudinis captāt. Pulpamentū fames: optimū obſoniū eſt: fames: e= Obſoniū
ſurienti. n. & famelico ſordidus panis & cibarius videt tener & ſiligi fames.
neus: hinc illud ſenecæ ex epiſtolis moralibus: nō habet panē meus pi Pulpamē
ſtor: ſed habet vilicus: ſed habet atriēſis: ſed habet colonus: malū pa= tum.
nē inqs. Expecta bon⁹ fiet: & illū tenerū tibi & ſiligineū fames red= Pulmētū
det. Iō nō eſt ante edendū q̃ illa imper. In eandē ſententiā eſt illud o
ratianū: cū ſale panis latrantē ſtomachū bene leniet: deinde paulo in=
fra: ieiunus raro ſtomachus vulgaria tenuit. Pulpamentū autē a pul=
pa dictum eſt accipiturq; p cibo lautiore notiſſimū eſt illud terentia=
nū prouerbiū: lepus tute es. Et pulpamētū quæris. Quidā codices ha
bent pulmentū: qđ in eundē ſenſum accipit: nā pulmēta & pulmenta
ria p obſoniis cibariiſq; vſurpat latinitas a pulte dicta vt. M. Varro &
Plinius pdiderūt: frugaliſſimi illi veteres dānabāt pulmētaria q̃ ege=
rent alio pulmētario. Lacte veſcor: talis fit victus germanorū vt do
cet Cæſar in ſexto cōmētario his verbis: Agriculturæ nō ſtudēt. Ma
iorq; pars victus eorū in lacte: caſeo carne cōſiſtit. Quā multa non
deſidero. Attalus philoſophus cū magna admiratione audiētiū dice=
re ſolebat. Diu mihi impoſuere diuitiæ: ſtupebā: vbi aliqđ ex illis alio at
q; alio loco fulſerat, in quodā apparatu: vidi totas opes vrbis cęlatas
& auro & argēto & his quę pręciū auri argētiq; vicerūt: exqſitos co=
lores & veſtes: vltra finē hoſtiū aduectas: hinc puerorū pſpicuos cultu Sentētia
atq; forma greges hinc fœminarū qđ hoc eſt inquā aliud q̃ irrita cu Attali
piditas hoium per ſe incitata: qđ ſibi vult iſta pecunię pōpa: me her= philoſo=
cle min⁹ cupiditatis iſtic afferro q̃ attulerā: cōtēpſi diuitias: nō q a ſup phi.

uacuæ:ſed quia puſilæ ſunt:itaq̧ quotiēs tale aliquid perſtruxerit ocu
los meos:quotiens occurrit domus ſplendida:cohors culta ſeruorum
lectica ſeruis impoſita calōibus:ipſe mihi dico:quid miraris? quid ſtu
Oſtēdūt. pes: pompa eſt oſtendūtur iſtæ res non poſſidentur:& dū placent trā
iſte res nō ſeunt: ad veras potius te cōuerte diuitias: diſce paruo eſſe cōtentus:
poſſidēt. & illā vocē magnus atq̧ a-
nimoſus exclama: habeam⁹
aquā:habeamus polentam:
turpe eſt vitā beatā in auro
atq̧ argento reponere: ni-
hil deſideres oportet ſi vis
prouocare iouē nihil deſide
rātē. hæc & alia id gen⁹ di
xit attal⁹ ſenecæ:& diſcipu
lis natura dicit oībus:idem
ſenſit Socrates dicēs: ex lar
ga auri argētiq̧ copia ac vi
non multa ex illis ſe deſide
rare & merito. Nam qui ad
Natura naturā viuit nūq̄ eſt pauper
parū deſi qui ad opinionē nūq̄ eſt di
derat. ues:natura enim parū:opinio immenſum deſiderat. Xenocrates:Plu
Xenocra- tarchus in apophthegmatis tradit Alexandrū magnū: xenocrati phi
tis abſti- loſopho talēta q̄nquaginta dono miſiſſe:quę nō accepit dicēs ſibi ea
nentia in- pecunia haud quāq̄ opus eſſe:mox interrogauit Alexāder an amicum
expugna vllū xenocrates haberet:in quē eam pecuniā erogare poſſet:quā ſi-
bilis. bi minime neceſſariā eſſe aſſerebat:ferūt miſſum quondā xenocratem
Xenoc. cū cæteris legatū:ad philippū alexandri patrem ac reliquos quidē do
nis corruptos:& cōuiuia celebraſſe:& cū philippo ſæpe in colloquiū
veniſſe:ſolū vero xenocratē nihil horū factitaſſe:philippū poſtmodū
dixiſſe tradunt: ſolū xenocratem ex oīb⁹ qui aduenerant legatis mu
nera ſpreuiſſe:talentū autē multiplex eſt:atticū talentū quod magnū
appellāt habet libras octoginta.& paulo amplius: paruū vero ſexagi
ta pondo: attamen. Mar Varro quod & Plinius memorat ſexdecim
ſeſterciis taxari atticū talentū refert eſt & ægyptiū tálentū & euboi-
Atticū. cū de quib⁹ plura in tranquilli cōmentariis. In academiam:fuit enim
talentū. xenocrates diſcipulus platonis:vixitq̧ plurimū i academia vt auctor
eſt Laertius. Numerari.illa.ſ.talenta: q̄ pro dono miſerat alexander.
Heſterna:ſuperioris diei. Pecunia nō egere: q.n.frugaliſſimus ē &
continentiſſimus vt erat Xenocrates: paruo cōtentus degit:nec eget
pecunia:quā illi vehementiſſime appetunt:quorū infinitæ ſunt & im-

uis auri argentiq̧ ferretur q̄ multa
nō deſiderio igt Xenocrates cū le
gati ab Alexandro quinquaginta
ei talenta attuliſſent:quæ erat pecu
nia tēporibus illis Athenis præſer
tim maxia adduxit legatos ad cœ
nā in academiam. Iis appoſuit tāti
quod ſatis eēt nullo apparatu: cū
poſtridie rogarent eū cui numera
ri iuberet. quid nos heſterna inq̄t
cænula non intellixiſtis me pecu
nia non egere: Quos cū triſtiores

explebiles cupiditates vnde q vult diues eſſe nõ diuitiis addendũ eſt
ſed cupiditatibus detrahendũ: ſcribit Laertius Diogenes Xenocratẽ
ex magna pecuniæ ſumma: quã miſerat dono alexãder: tria tãtũ mi-
lia atticorũ accœpiſſe: reliquũ remiſiſſe: cũ diceret illi opus eſſe pluri-
bus q plures enutriret: ab antipatro quoq; ſibi miſſam pecuniã repudi
aſſe fertur.

Cupiditates minuendæ

Trigita minas: mina attica vt docet Priſcianus libra eſt: græci vnã vo-
cãt. Priſcianus. Accipe pterea paruo quã nomine graii
mnã vocitãt: noſtriq; minã dixere priores.

Mina

Mna

Vt cynic⁹: nam in cynicis philoſophis nulla verecũdia eſt: & vita

vidiſſet triginta minas accepit: ne
aſpernari regis liberalitatem vide-
retur: at vero Diogenes liberius: vt
cynicus Alexandro roganti vt di-
ceret ſi quid ſibi opus eſſet. Nunc
quidẽ paululũ inquit a ſole abſit.

liberior: adeo vt in ppatulo & prandeãt & coeant. & licẽter maledi-
cãt: ex quo Diogenes interrogatus qdnã faciẽs canis vocaret: qd eis
inqt blãdior qui dãt: in eos vero q nõ dãt oblatro: malos ãt mordeo:
tradũt ſcriptores fere oẽs alexãdrũ nõ valde ociosum cũ diogene o-
ciũ agẽte aliquãdo cõgreſſum eſt apud corinthũ illic. n. Diogenes di-
uerſabat: cui nulla domus erat: ſed ciuitas p domo: & in publico & in
tẽplis habitãs: q̃ ſunt diis cõſtituta: domũ putãs vniuerſam terrã: que
cõmunis hominũ parẽs eſt: tũc forte ſolus erat in carneo: id. n. nomen
gymnaſii eſt: nec vllos diſcipulos habẽs: cũ ad eũ acceſſit alexander: q
cũplures philoſophos & primarios in ciuitate corintho viros ſibi ob
uios & cõgratulãtes habuiſſet: idẽ facturũ diogenem cynici credidit:
ſed cũ ille alexandrũ nõ magni pẽderet: nec adularet acceſſit ad alexã
der: & cõſalutauit ad ſolẽ apricantẽ: ille tã illuſtris viri aduentu paulũ
cõmotus eũdẽ familiariter reſalutat: mox rogat alexãder: rei ne cuiuſ
q̃ indigea:: cui diogenes paulũ inqt ab ſole diſcedas: qua ex re: qd is
regiũ ſplendorẽ magnitudinẽq; nihili fecerit: adeo delectatũ admira-
tũq; ferũt alexãdrũ: vt ad amicos irridẽtes & p iocũ mordẽtes dixe-
rit: ego pfecto niſi alexãder eſſem diogenes eſſe vellem. Dion narrat
qd diogenes toruo aſpectu vt leo alexãdrũ accedẽtẽ aſpexerit: iuſſe-
ritq; vt paulũ faceſſeret: apricabatur. n ad ſolẽ: vnde alexãder viri qe
tẽ & audaciã demiratus eſt: qd eius præſentia minime eſſet pmotus.
Diogenes paulũ imoratus interrogat alexandrũ: nũquicq̃ a ſe accep-
turus veniat quo q̃rente nũ pecuniã habeat: vel aliud quippiã qd im-
ptiat: multa reſpõdit & pcioſa habeo: quorũ vereor an particeps eſſe
poſſis: in hoc colloquio appellauit alexandrũ ſuppoſititiũ qd cum ille
egre ferret: non ne inquit mater tua olympias dicit te nõ ex philip
po ortũ eſſe: ſed ex dracone: & deo neſcio quo: qd ſi ita eſt ſuppo-

Canis cynicus

Collogũ alexandri & diogenis.

Craneum gymnaſium.

Niſi alexan. eſſẽ diogenes eẽ vellẽ.

Suppoſititius dictus alexan. a diogene

apricari Aprici

ſitius ꝑfecto es:hic alexander ſubridens q̄tū nunq̄ antea gauiſus eſt.
Plutarchus in libro de fortuna dictū illud alexādri ad diogenē: niſi
alexander eſſem diogenes eſſe vellē:ita interp̄tatur:philoſopharet o-
ratione: niſi operibus philoſophatus eſſem: niſi animo propoſuiſſem
orbem terrarū ad humanitatē redigere:leges moralibus:pacēq; diſſe-
minare: diogenis pauperta
tē imitarer. Offecerat: no
cuerat:obfuerat: impedimē
to fuerat. Apricāti: in apri
co cōmoranti ſolēq; captā-
ti. Mar. Varro. licet videre
multos quotidie in hyeme
apricari.hic aprici hoīes di-
cti:q in aprico ſunt:& apri-
catione gaudent. Et apricū
locum vocāt ſoli oſtentum
expoſitūq;. De diogene ait
ſatyrographus:ſenſit: alexā
der teſta cū vidit in illa ma
gnum habitatorē: quanto
fœlicior hic qui nihil cupe-
ret: q̄ qui totū ſibi poſceret
Volupta orbē. Partim eſſe natura-
tes natu- les: voluptatū aliæ natura-
rales. les & neceſſariæ ſunt: aliæ
Neceſſa- naturales & nō neceſſariæ:
riæ. aliæ vero neq; naturales ne
q; neceſſariæ ſūt:ſed circa i
anē opinionē verſant̄:naturales & neceſſarias exiſtimat epicur⁹ eas:q̄
dolores ſedāt:vt ē ī ſiti potus naturales vero nō neceſſarias:q̄ volu-
ptates ſolū variāt: non autē dolorē:tollunt:vt precioſi cibi. Neq; na-
turales āt neq; neceſſarias putat:vt ſunt ſtatuarū collocationes: de cu-
piditatibus naturalibus eſt illud ſenecæ:dignū annotatu. Cibus famē
domet:potio:ſit in libido q̄ neceſſe eſt effluat:diuiſio epicuri de cupi-
ditatibus ita diſtinctis:q̄uis:non minus ſubtilis ſit vtilis eſt tamen:&
Parabile ad fugalitatē pertinens. Eſſe. pa.natura vt inqt Boe.paucis mini-
quod pe- miſq; rebus cōtenta eſt:& vt auctor eſt Seneca:ad manū eſt & parabi-
rit natura le qđ ſat eſt:q ad naturā viuit nūq̄ eſt paup. Sedē genus: naturales
Volupta- & nō neceſſarias cupiditates intelligit:vt ſūt lautiores cibi:& vina ge-
tes non neroſa. Tertias:q̄ neq; naturales ſunt neq; neceſſariæ: vt ſtatuarum
neceſſarie collocationes:vt aulea: vt famuliciū cultius:vt nitior omnis appa-

Offecerat videlicet apricāti. Et hic
quidē diſputare ſolebat:quanto re-
gem perſarū vita fortunaq; supera-
ret:ſibi nihil deeſſe:illi nihil ſatis vn-
quam fore: ſe eius voluptates nō
deſiderare: quibus nūquam ſatiari
ille poſſet: ſuas eū cōſeq nullo mō
poſſe: Vides credo vt epicur⁹ cupi-
ditatū genera diuiſit nō nimis for-
taſſe ſubtiliter:vtiliter tñ ꝑti ēe na-
turales & neceſſarias: ꝑti naturales
& nō neceſſarias ꝑti neutrū neceſſa-
rias ſatiari poſſe pœne nihilo. Di-
uitias .n. naturæ parabiles ēe:ſecū-
dum autē genus cupiditatum:nec
ad potiendū difficile eſſe cēſet:nec
vero ad carendum. Tertias quod
eſſent plane inanes: neq; neceſſitas

ratus:talia enim non in nobis ſunt: ſed circa nos:immo nec nos quidem attingunt:quibus tam bene carere poſſumus:q̄ ſi nūq̄ extitiſſēt Ideoq; cupiditates taliū rerū:neq; naturales : neq; neceſſariæ exiſtimantur. In medio:naturaliū .ſ. & neceſſariarū cupiditatum. Non genere precipit ſeneca in epiſtolis moralibus vt omnia naturalibus de

tem modo:ſed ne naturā quidē attingerēt funditus eiiciendas putauit. Hoc loco multa ab epicureis diſputantur:hæ que voluptates ſigillatim extenuantur: quarū genera nō contēnunt:querūt tamen copiam:nā & obſcœnas voluptates de qbus multa ab illis habetur oratio:faciles cōmunis & immediositas eſſe dicunt: eaſq; ſi natura reqrit:non genere aut loco:aut ordine ſed forma ætate figura metiendas putat : ab hiſq; abſtinere minime eſſe difficile:ſi aut valitudo aut officium aut fama poſtulet: omnino q; genus hoc voluptatū optabile eſſe ſi non obſit: prodeſſe nunquā Totūq; hoc de voluptate ſic ille ꝑcepit vt voluptatem ipſam per ſe: quia voluptas ſit ſemper optandā expetendāq; putet:eandemq; ratione dolorum : id ob ipſum : quia dolor ſit ſemp eſſe fugiendū. Ita-

ſideriis metiamur: nec querendum eſſe quaſi menſa q bus miniſtris afferatur cibꝰ cū nihil preter cibum natura deſideret:nam vt inqt ſcite & eleganter Oratius.non tibi cum fauces vrit ſitis aurea queris pocula? num eſuriens faſtidis omnia preter pauonem rhombūq;? timēt tibi cum [redacted]: namq; [redacted]:e[redacted] negat ptinere quo poculo ſitis reſtingatur quo cibo fames dometur:[redacted] : ſed deſiderio tantum naturali : hæc oia docet eſſe metiēda

Prodeſſe nūq̄: dicere ſolebat pythagoras tūc vene [redacted] eſſe exercēdā cū homo [redacted] eē velit:[redacted] vt inqt celſus corpꝰ [redacted]: & nihil [redacted] robovat [redacted] & [redacted] q̄ ve [redacted]. Vt voluptatē ipam p ſe:Epicurꝰ ivoluptate ponēs qđ ſūmū bonū eē vult ſūmūq; malū in dolore:ſic docet:oē aial ſimul atq; natū ſit voluptatē appetere:eaq; gaudere vt ſūmo bono: dolorē aſpnari:vt ſūmū malū & q̄tū poſſit a ſe repellerē:idq; adeo clarꝫ eē ait vt neget opꝰ eē diſputatiōe:q̄obrē voluptas expetēda:dolor fugiēdꝰ ſit:ſētiri hoc putat:vt calerē ignē:niuē eē albā dulce mel. Idē ait ſapiē-

Oratius.

[redacted]

Omne animal appetens voluptatis voluptates omittitur cauſa voluptatis.

Maiores voluptates ai q̄ corporis.

tiā propter voluptatē: inſipientiā propter moleſtias eſſe fugiēdā: nam
virtutes inqt niſi voluptates efficerēt quis eas aut laudabiles aut ex=
petēdas arbitrareť. Vt voluptatē fugiat voluptates: interdū omit=
tūtur maiorū voluptatū adipiſcendarū cauſa aut doloris fugiēdi: ſi=
cut dolores quoq ſuſcipiūtur maiorū dolorū efigiēdorū cauſa: aut
ex his maior qppiā voluptas
efficiatur: hinc ē quod opti
mus qſq pericula labores
dolorē ꝓ patria & pro ſuis
ſuſcipit: voluptatibus om=
nibus poſthabitis: vt laudē
& ex laude maiorem volu=
ptatē adipiſcať. Ad ani=
mū referri tamē: ſentit epi=
curus: multo maiores eſſe:
& voluptates & dolores ai
q̄ corporis: nā corpore ni=
hil niſi p̄ſens: & qđ adeſt ſen
tire poſſumus: animo aūt &
preterita & futura. De volu
ptate q̄ quaſi titillat ſenſus
& ad eos: cū ſuauitate illabi
tur dictū ē in tertia tuſcula
na copioſius: cōtra cyrenai
ci corporis dolores: q̄ ani=
mi deteriores arbitrantur:
corpore deniq peccantes
cruciari. Et proſpicere ve
nientē ſapiens ſemper eſt in
voluptate vt inqt epicurus:
neq enim tēpus eſt vllum

que hac vſurū cōpenſatione ſapiē
tem: vt voluptatē fugiat: ſi ea ma
iorē dolorē effectura ſit: & dolorē
ſuſcipiat maiorem efficientē volu
ptatem: omniaq iucunda: q̄q̄ ſen
ſu corporis iudicentur: ad animū
referri tamē. Quo circa corp⁹ gau
dere tandiu dum præſentē ſentiret
voluptatē animū & præſentē per
cipere pariter cū corpore & ꝓſpi
cere venientē nec præteritā præter
fluere ſinere. Ita perpetuas & con
textas voluptates in ſapiente fore
ſemp: cū expectationi ſperatarū vo
luptatū preceptarū memoria iūge
retur Atq iis ſimilia ad victū etiam
transferūtur: extenuatur q̄ magni
ficentia & ſumptus epularū: quod
paruo cultu. nā cōtenta ſit. Eteni
quis hoc non videt deſideriis illa

quo nō plus habeat voluptatū q̄ dolorū: nā & p̄terea grate meminit:
& p̄ſentib⁹ fruiť: neq pēdet ex futuris: ſed venientē voluptatē: cū vo
luptate ꝓſpicit: ita recordatione p̄teritarū voluptatū: & ſpe futurarū
ſapiētē ſemper fore in vita beata: cū voluptatibus p̄teritis cōiunctæ
ſint atq cōtexæ voluptates futuræ ſeriæ quadā cōtinenti ac perpe=
tua. Paruo natura cōtenta ſit: Diuitias naturales parabiles eſſe dixit
epicurus quod paruo eſſet natura cōtenta: nec minorē voluptatē pci
pi ex tenuiſſimo victu. i. cōtēptiſſimis eſcis & potionib⁹: q̄ ex p̄cioſiſ
ſimis reb⁹ exqſitiſſimiſq: iā dictū ē quēadmodū cibario pane & aqua
cōtētus erat. Deſideriis: tū cibus etiā vilis circūdiſſimus ē: cū deſi

Sapiētem ſemp foř in beatitate parabi= les diuitie naturales

derãter appetit̃:& cũ latrat ſtomach⁹:& ĩteſtina crepãt ieiunitate:ecõtrario cib⁹ q̃uis p̃cioſiſſimus faſtidiẽter p̃terit̃ a ſtomacho nauſeabũdo:expectãdũ itaq3:ẽ edẽdi bibẽdiq3 deſideriũ: ſi volumus vt cibus potioq3 delectẽt:nullũ.n. cõdimẽtũ ẽ ſuauis fame & appẽtẽtia. Darius in fuga:dari⁹ rex perſarũ bis iuſto p̃lio victus ab alexãdro magno

Fames optimum códimen tum.

códiri omnia: Darius in fuga cũ aquã turbidã & cadaueribus inquinatã bibiſſet: negauit vnq̃ ſe bibiſſe iucundius. Nunquam videlicet ſitiens biberat: Nec eſuriens Proloмæus ederat. Cui cũ peragrãti ęgyptũ comitibus non cõſecutis cibarius in caſa panis datus eſſet: nihil

fuga ſaluti cõſuluit:qua i fuga maceratus ſiti cũ bibiſſet aq̃ turbidã ac ſanguinolẽtã nũq̃ dixit ſe ſuauius bibiſſe ſitis.n.in potu optimũ ẽ cõdimẽtũ:& vt auctor ẽ Ariſtoteles in ꝓblematis: ſuauius ſitiẽtes bibim⁹ q̃ eſuriẽtes comedimus:minuſq3 ſitim q̃ famẽ poſſum⁹ tollerare:cũ ſit ſitis res magis anxia q̃ fames: nam q ſitit res duas deſiderat cibũ atq3 refrigerationẽ:quæ ambo exhibet potio: at q vſerit alterius tantũ appetẽs eſt:autumãt hiſtorici olim dario fere expiranti ac moribũdo:porrectã fuiſſe aquã a poliſtrato hauſtã galea qua epota q̃ſqs ex ingt mortaliũ:cũ ꝓ tãto in medio beneficio dignã tibi referre gratiã nequeã referet Alexãder:Alexãdro vero dii ꝓ eius ſumma in matrẽ vxorẽ ac liberos meos humanitate atq3 clemẽtia cui hoc dextræ pignus ꝓ me dabis hæc dicẽtẽ Accœpta polyſtrati manu:vita deſtituit.Plutarchus auctor ẽ Arctoxerxẽ poſt cõflictũ aduerſus cyrũ fratrẽ vulnere ſitiq3 cõfectũ ebibiſſe aquã inquinatã& putridã:ex vtre ſordido hauſtã quo cotilæ octo id mẽſuræ nomẽ cõtinebãt:hũc vtrẽ cũ caunius qdã inops ortoxerxi obtuliſſet totã ille ex nimia ſiti aquã ebibit:& cũ baiulus pcõctaret̃ nũqd talis potio illi moleſta fuiſſe: tũc teſtatus ẽ deos imortales:ſe nũq̃ vinũ vnq̃ bibiſſe iucundius:cãq3 aquã:ſibi plurima leuiſſimaq3 ſuauiorẽ eſſe viſam ipſe mox cauniũ illũ: qui vtrem aqua attulerat ex obſcuro atq3 egeno clarum opulentũq3 effecit. Nec eſuriens ptolomeus:de quo ptolmeo intelligat ambigi põt:cũ plures fuerint in egypto reges hoc hoie: ptolomeus lagi fili⁹ maxime celebratur:cuius verbũ ẽ illud memoratiſſimũ του πλουτειν το πλουτιξειν ειραι βασιλικωτεροp.i. regalius eſſe pitare q̃ ditare:hic cũ ad cenã amicos vocaret ſuppellectile illorũ vtebat̃:& vaſis:cũ ipſe p̃ter neceſſaria poſſideret nihil oẽs ptolomei poſt tertiũ ptolomeũ male dixerũt delitiis corrupti:omniũ vero peſſime quartus:ſeptim⁹ & vltimus nomine auletes cleopatræ pater:q p̃ter alia flagitia etiã tibicinũ exercuit: ob q̃ alexãdrinis eie-

Suauius ſcitiẽſes bibimus:

Darius hauſit aq̃ galea.

Exẽplũ artoxarxis.

Cotila menſuræ nomen.

Nũq̃ ſe bibiſſe iucundius

Verbum ptolomei dignũ ſcitu.

Regalius ditare q̃ diteſcere.

Ptolomei corrupti.

Caſa caſaria — ctus eſt. In caſa:in domo vili & ruſtica caſa a cauatione dicta eſt:c
ſariā vocāt fœminā q̄ cuſtodit caſam. Socratē ferūt:porphirio ora
tianus interp̄s in enarratione illius loci ex ſecūdo ſermonū:vt pulmē
Dictum ſocratis obſono cenæ — taria quare ludendo:ſic exponit:p laborē cibū exq̄re:hoc āt Socrates
prius ait:q cū in noctē vſq; ſpaciaret interrogatus a quodam cur hoc
faceret reſpōdit: obſono ce
næ: ſignificās iō ſe de adā-
bulare vt cibū libēti aio ap-
peret: in ſecūdo de finibus
ait. M. Tullius ſocratē dice-
re ſolitū cibi condimētū eē
famē: potionis ſitim. Ad
veſperū:ad horā veſpertinā
& in noctē vſq; in q̄buſdā
codicibus lego ad pyreum:
vt ſit ſenſus. Socratē ſolitū
de ambulare ex vrbe athena
Pyreum portus — rū vſq; in pyreū:q portus ē
inclytus:in attico ſolo:duo

viſum eſt illo pane iucundius. So
cratē ferūt cū vſquæ ad veſperum
cōtētius ambularet:q̄ſitūq; eſſet e
co quare id faceret: reſpondiſſe ſe
quo melius cœnaret obſonare am
bulādo famem:quid victū lacedæ
moniorū in phidiciis nonne vide
mus. Vbi cū tyrannus cœnauiſſet:
Dionyſi⁹ negauit ſe iure illo nigro
quod cœnæ caput erat delectatū.

rū milliū paſſuū muro recedētibus athenis iūctus:vt inq̄t Plinius de
pyreo apud ſcriptores oīs mētio eſt frequēs thucidides in ſecūdo a
Macra thice. — ctor eſt: macra thice hoc eſt lōgos muros ad pyreū vſq; quadraginta
ſtadia pceſſiſſe:atheniēſes quōdā themiſtoclis cōſilio extruxerūt mu
rū circa pyrea:q erat tātæ latitudinis:vt p eū duo plauſtra ſine offen
ſaculo p̄terirēt. De hoc copioſius in tertio ꝓpertii cōmētario: ſup eo
verſu:inde vbi pyrei capiēt me littore portus. Cōtētius:cōcitatius
Cōtētius — vehemētius & gradu pleniore:aduerbiū eſt:ſic.n.leg:re malim:q cō
tētus ſicut Nonius marcellus: q citāt hoc teſtimoniū ex tuſculanis le
git:cōtētus ambularet exponitq; cōtinuus pſeuerans. Obſonare: p
Cōtētius obſonare obſonator. — obſonio parare. Eſt enim obſonare obſoniū emere ad epulādū:vnde
obſonatores dicti:quorū miniſteriū eſt obſonii cōparandi. Seneca:a
duce obſonatores:q̄bus dominici palati noticia ſubtilis eſt:qui ſciunt
cuius illū rei ſapor excitet:cuius delectat aſpectus:de obſonatore affa
tim ſcripſimus in annotationibus:cū taxatione acurſiane interp̄tatio
Dictum alexandri — nis:q̄ oppido q̄ ridicula eſt & friuola:qui obſonatores accipit p canto
ribus: Alexander magnus dicere ſolebat ſe optimos habere οψοπο
Nyctoporia obſoniū prandii — ιουσ.ideſt coquos concinnatoreſq; obſoniorū: ad prandiū quidem
τηρρυκτοπορίαν ideſt nocturnā ambulationē. Ad cenam vero
ολιγωριστιαν ideſt prandi parcitatē: In phidiciis:conuiuia cre
tenſes andria a viris appellant: lacedemonii phidicia: ſiue q̄d philias
Oligariſtia — .i.amicitiæ cā inſtituta ſint ſeu poti⁹ a parſimonia. φειδωμαι eni

ſignificat parco & abſtineo. φειΔω parcitas & parſimonia. φειΔωλοσ parcus: vnde & phidicia dicta cōuiuia de parca & frugi. Ex plutarcho atheneo: cæteris cōueniebāt.n.ad phidicitia: cōferētes ſinguli farinæ medinū vini choas octo qđ nomē māſuræ eſt. Caſei quinq; minas: ficuū quinq; ſemis minas Præterea obſonii puſillū quiddā. Ad

Phidicia vnde
Choa mēſura

Tū is quiilla coxerat: minime mirū cōdimēta eni defuerūt: quæ tandē inquit ille: labor in venatu: ſudor curſus ab eurota: fames ſitis: his enim rebus lacedæmoniorū epulæ condiuntur. Atq; hoc non ex hominū more ſolum: ſed etiam ex beſtiis intelligi poteſt: quæ vt quicqd obiectum eſt: quod modo a natura non ſit alienū: eo contentæ non quærūt amplius. Ciuitates quædā vniuerſe mortæ docte parſimonia delectantur: vt de lacedæmoniis pauloante diximus. Perſarū a Xenophonte victus exponitur quos

hæc aūt phidicia. Ibant pueri veluti ad ſcholas caſtitatis. Ingrediētiū vnicuiq; natu maximus fores oſtendēs inquit Δια τουτωρ θυρωρ ουΔεισ εξερχεται λογοσ. i. p haſce fores nullū verbū egredit̃ alio nomine. συσσιτια. vocabātur quaſi dicas ſodalitia interp̄tes ariſtotelici comeſatiōes interp̄tātur ex obſoniis aūt μεΔασ ξωμοσ. i. ius nigrū maxime ꝑbat̃: in tantū: vt ſeniores nec carne qdem veſcant̃: ſed ēt adoleſcētib⁹ p̄beāt: ipſi iure nigro veſcētes ferūt Dionyſium ſiciliæ tyrānū: vt auctor eſt Plutarchus: q a cicerone paulū diſſētit emiſſe laconicū coquū huiuſce viris nigri gratia: illicq; ipaſſe vt ſibi ius illud cōcinaret ipēſæ nulli parcēs: quo deguſtato offenſū deſpuiſſe: tūc dionyſio dixiſſe coquū. O rex: hoc ius tibi tūc guſtādū ē: cū laconica exercitatōe te exercueris. Exercitatōes āt laconicę ſūt venat⁹: paleſtra: eurotas: ſol: puluis: qb⁹ haud dubie reb⁹: fames & ſitis parāt̃: qb⁹ cōdimētis cōdiēdæ ſūt epulæ: ſi eas ſuaues ſcitiq; ſaporis eē cōcupiſcimus. Ab eurota: in ſecūdo cōmētario dictū eſt eurotā fluuiū eſſe laconiæ: propter ſpartam fluentē. Ex beſtiis intelligi poteſt: qđ parco victu & ſimplici natura contenta ſit: vel beſtiæ exēplo ſunt: quæ quāuis toto appetitu voluptatē corporis ſectētur: tamē eo pabulo cōtētæ: qđ naturaliter appetūt alia nō quęrūt: pecudibus enim ſimplex & vniformis cibus ſufficit. Perſarū a Xenophonte: Xenophon in pedia cyri docet frugaliſſimos cōtinentiſſimoſq; fuiſſe perſas in victu: quibus pro cibo panis: pro obſonio naſturciū ſit. In potum vero aqua fluuialis hauriatur: venatu exercentur & donec venantur cibo abſtinent: quodcunq; venando cœperint: pro obſonio habent. ſi id

Syſitia
Sodalicia
ius nigrū

Dictū coq laconici

Laconica exercitatio.

Naſturcium pro obſonio.

Naſtur-ciũ vnde.
Medici-na naſtur cii.
Alopecię
Furun-culus

minus naſturcio veſcũtur. Eſt autē naſturcium verba hortenſis: quod nomen accœpit a narium tormento & inde vt auctor eſt Plinius vigoris ſignificatio prouerbio id vocabulũ vſurpauit: veluti corpore excitantis: in arabia miræ amplitudinis dicitur gigni. eſtate & hyeme facillime naſcitur: prodeſt cõtra ſuſpiria & tullim ſeſtius aducit ſerpentes fugare: ſcorpionibus reſiſtere. Capitis dolorē & alopecias emendare furunculos concoquit cũ fermento phagedenas vlcerum expurgat cũ melle: natura ei⁹ cauſtica ex optimũ babyloniũ: ſilueſtri naſturcio ad omnia effectus maior: ſunt autē alopeciæ vt trãſeunter hoc quoq; annotemus: morbus & aera capitis cutē glabram facies capillis decidētibus dicta: αϖοτησ αλοϖεκοσ ideſt a vulpe: q̃ huic morbo obnoxia eſt: de qua Cor. Celſus. Auicenna. Cæteri apud Pliniũ ſunt innumera remedia aſt alopetias replendas. fit nõ ſolũ in capillo ſed etiã in barba: furunculus verũ tabernaculũ acutum cũ in flatione & dolore: furunculi vt refert Plinius in vigeſimotexto paſſim & quacũq; corporis parte ac maximo incõmodo naſcũtur: mortiferũ malũ: confectis corporibus: phagedenas autē vlſcera vocant: alias nomen eſt ſine mõ eſurientium: græci vt ad naſturciũ redeamus cardamon appellãt.

negat ad panē adhibere quicquam præter naſturtiũ: q̃quã ſi q̃dã etiã ſuauiora natura deſideret: q̃ multa ex terra arboribuſq; gignuntur cũ copia facili: tũ ſuauitate præſtãtia.

Phage-denæ.
Carda-mon.
Cibus p-ſarum.

Strabo in. xv. de vitu perſarũ loquens ſic refert: quotidianus eorum cibus poſt exercitiũ eſt panis duriſſimus & cardamũ & ſalis granũ: & carnes aſſæ ſiue clixæ: potus eſt aqua. Hieronymus quoq; laudans frugalitatē meminit Xenophontis ſententiæ: his verbis: perſarũ regis cyri vitam Xenophon. viii. voluminibus explicat polenta & cardamo & ſale: ac pane cibario eos aſſerens victitare. Teſtimoniũ moderati perſarum victus hoc quoq; eſt: quod apud eos turpe eſt & ſpuere & emungi: ex quo apparet eos victu modico vti & humores p labores cõſumere. In. ii. de finibus in hãc ſententiã: ſic voluptas nõ minor in naſturtio illo: quo veſci perſas eſſe ſolitos ſcribit Xenophon. Cũ copia facili: in hanc ſententiã Pithagoras ab eſucarniũ reuocans mortales: ſic ait apud Ouidiũ: ſunt herbæ & fruges: & ducentia ramos pondere poma ſuo: talis fuit priſcorum victus ſimplicior haud dubie & innocentior ac parabilior. In decretis canonicis diſtin. vltima. de conſecratione: & apud Hieronymũ in libris contra Iouinianum ſcriptum legimus: qđ olerũ pomorũ: ac leguminũ facilior apparatus eſt: & arte impēdiiſq; coquorũ non indiget: & ſine cura ſuſtētat humanũ genus. Diarchus in libris antiq̃tatũ refert ſub ſaturno. i. i aureo ſeculo cũ oĩa

Apparat⁹ oleum facilis.
Vict⁹ priſcorũ fruges & poma.

humus funderet:nullũ comediſſe carnes:ſed vniuerſos vixiſſe frugi-
bus & pomis:quæ ſponte terra gignebat. Epicurus libros ſuos reple-
uit oleribus & pomis:Plinius cibo olerũ nõ onerari ſenſum autumat:
tantus honos oleribus fuit: vt cognomina procerũ inde nata ſunt:la-
ctucinoſq; in valeria familia non puduerit appellari: cepurica: græci — Lactucini a lactucis
appellant:quę noſtri hortẽ-
ſia:olera.ſ.quæ in horto ſe- — Cepurica
rũtur. Sibinus tyro librum
cepuricon ſcripſit hoc ẽ hor
tenſiorũ:quẽ mecenati dica
uit. Adde integritatẽ va-
litudinis:nihil vt inquit Io-
annes chryſoſtomus:ſic ſen
ſuũ acumẽ operatur:ſic egri
tudinẽ fugat: ſicut modera
ta refectio : parcitas quippe
cibi:vt ſoſpitatẽ ſimul pro-

Adde ſiccitatem que conſequitur
hanc continentiam in victu Adde
integritatem valitudinis . Confer
ſudantis: ructantis refertos epulis
tanquam opimos boues : tum in-
telliges qui voluptatẽ maxime ſe-
quantur:eos maxime conſequi:iu-
cũditatẽq; victus eſſe in deſiderio

creat vt voluptatẽ. Abũdantia vero morbũ facit & moleſtias ingerit — Hortẽſia
& egritudines generat. Orati⁹ quoq; ſancte & frugaliter ſcribit in ſer — oratiani
monibus:hoſce verſus dignos ſcitu nec indignos memoratu Accipe — verſus de
nũc tenuis victus q̃ quãtaq; ſecũ afferat:imprimis valeas bene: nã va — tenui vi-
riæ res vt noceant homini credas memor illius eſcæ q̃ ſimplex olim — ctu
tibi ſederit:ad ſimus aſſis miſcueris elixa: ſimul conchilia turdis. Dul
cia ſe in bilẽ vertent:ſtomachoq; tumultũ lenta feret:pituita:qn etiam
Plinius noſter:homini inqt cibus eſt vtiliſſimus ſimplex aceruatio ſa-
porũ peſtifera & condimẽta pniterioſiora. Hippocrates. Auicenna. Ga-
lenus:omnis medicorũ ſchola:clamãt nihil eſſe cõducibilius ad inte-
gritatẽ valitudinis tenui victu & ſimplici cibo. Diſputatio lucũlẽta eſt
apud Macrobiũ:vtrũ ſimplex:an multiplex cibus ſalubrior ſit: q̃ ele- — Simplex
ganter ediſſerit morborũ ſcaturigines naſci ex multiformi alimonia : — cibus ſa-
qui egrotat vt inqt veriſſime Hieronymus: nõ aliter recipit ſanitatẽ: — luberri-
niſi tenui cibo & caſtigato victu:quæ λεπτη διαιτη ideſt tenuis — mus
dieta:quibus ergo recipitur ſanitas:his & ſeruari poteſt. Confer ſu- — Dieta
dantes:vita cardiaci eſt inqt Seneca ſudare & bibere . In balneis loca — lepte.
fuerũt:quæ ſudatoria nũcupabãt:qbus ſudor maxime euocatur: & ſi — Sudato-
tis q̃ritur: q̃ cenſoria obiurgatione inceſſit Seneca. Cũ ſcribit hæc in — ria laco-
epiſtolis moralibus:qd mihi cũ iſtis calentibus ſtagnis: quid cũ ſuda- — nica; ra-
toriis? in q̃ ſicus vapor corpora exhauſturus includitur oĩs ſudor per — phanus
laborẽ exat:erãt:& priſcis in vſu balnearũ laconica. qbus crudelitatẽ — cibus il-
excoquebãt:de his Columela:celſus.victruuius. Ructantes: ex cra- — liberalis.
pula.ſ.& crudelitate: raphanus cibus illiberalis exiſtimatur propterea

Põponiũ nunq̃ ructaſſe

quod ei vis mira eſt colligẽdi ſpiritũ: laxandiqꝫ ructũ põponiũ conſularẽ poetã nũq̃ ructaſſe annotauerũt ſcriptores: ſicut ſternuta metum capitis expiratio eſt: flatus alui: ſic ructus ventriculi: vt docet Ariſtoteles libro vigeſimo problematũ. Eructãdo ſentimus cibũ accerſere in ſtomacho ob inæqualẽ digeſtionẽ: vt teſtis eſt Macrobius in vltimo ſaturnaliũ. Nõ in ſacietate: Lelius ſophos.i.ſapiẽs apud Luciliũ Galloniũ gurgitem Ganeoneqꝫ maximũ negat vnq̃ bene cenare: qui oĩa ponat in voluptate: ipſe autẽ Lelius ſemꝑ bene: q̃d ita quia veniebat ad cenã vt ſatiaret aĩo quieto deſideria naturæ: is.n. bene cenat: q recte frugaliter: honeſte: ille vero male: qui praue male: nequiter cenat Timotheũ: timotheus cononis filius athenieſis acceptã a patre gloriã multis auxit virtutibus: fuit.n.diſertus impiger: laborioſus: rei militari peritus: & qđ ſuꝑ oĩa eſt ευτυχησ.i. fortunatus impator hẽbat̃: cui ſtatua publicitus in foro athenis poſita eſt ob victoriã: qua victis lacedemoniis impiũ auxit athenieſiũ: poſt obitũ timothei: ñ fere qſq̃ fuit athenis dignus memoria: fuit alter Timotheus: in arte tibiarũ clarus quẽ ferũt duplices ab his quos alius inſtituiſſet ſolitũ exiſtere mercedes q̃ ſi rudes traderẽtur: geminatũ ſibi opus dicebat de docẽdi prius mox docẽdi. Poſtero die iucũde: hoc verbo ſignificare voluit Timotheus cõuiuiũ Platonis parcũ fuiſſe: ſobriũ & frugi. Cuius hec vis eſt atqꝫ cõditio: vt ſenſum nõ oneret: nec ingeniũ p̄mat: nec corpus degrauet: ſitqꝫ talis cena ẽt i poſterũ diẽ iucũda & ſalutaris: q.n.parce cenat & frugaliter: is ſeq̃nti quoqꝫ die & melius valet & facilius euigilat. Et ingenio vtit̃ vegetiori acutioriqꝫ ad oĩa obeũda. In hãc ſentẽtiã eẽ illud oratianũ. Altervbi dicto citius curata ſopori mẽbra dedit vegetus pſcripta ad mũia ſurgit. Multo ci.cõ. nihil ita obruit animũ vt plenus vẽter & exuſtans: & huc illucqꝫ ſeuertẽs & in ructus vel increpitus vẽtorũ efflatione reſpirãt: ſicut ſanctiſſime docet Hieronymus libro.ii. aduerſus Iouinianũ Plinius taxãs ebrietatẽ oſtẽdit Vinũ eſſe mortẽ memoriæ: ac fere rerũ omniũ obliuionẽ: nõ põt inq̃t Seneca ſalutare ſtudiũ fieri ſine frugalitate. Idẽ nõ

Lelius ſophos

Qui bene cenat

Qui male

Timotheus

Entyches.

Timotheus tibicẽ.

Cena frugi i poſterũ iucũda

Plen⁹ vẽter obruit animũ.

Vinum mors e memoriæ

non in ſacietate. Timoteũ clarum hominẽ athenis & principẽ ciuitatis ferunt cũ cœnauiſſet apud Platonem: eoqꝫ cõuiuio admodũ delectatus eſſet: vidiſſeqꝫ eũ poſtridie dixiſſe. Veſtræ equidẽ cœnæ non ſolũ in preſentia: ſed etiã poſtero die iucundæ ſunt. Quid quod ne mente quidem recte vti poſſumus multũ cibo & potiones completi. Eſt preclara epiſtola Platonis ad Dióis propinquos: in qua ſcriptũ

minus ſanctus q̄ eruditus ſcriptor tradit copia ciborū ſubtilitatē mē
tis imperiri: q porās in luxuriā ganeonū ſcripſit hæc ꝑpe diuinitus.
Inuētæ mille cōdituræ qbus auiditas excitaret̄: q̄ deſiderātibus alimē
ta erāt: onera ſunt plenis. Inde pallor & neruorū vino madētium tre-
mor: & miſerabilior ex cruditatibus q̄ ex fame macies. Inde incerti la
bētiū pedes: & semp qualis
in ipſa ebrietate titubatio: in
de in totā cutē humor ad-
miſſus diſtētuſq; venter: dū
male aſſueſcit plus carpere
q̄ oporteat. Inde ſuffuſio lu
ridæbilis & decolor vultus
tabeſq; in ſe putreſcentiū: &
retorti digiti articulis obri-
geſcētibus: neruorū ſine ſen
ſu iacētiū torpor: aut palpi-
tatio corporū ſine intermiſ
ſione vibrātiū: quid capitis
vertigines dicā quid oculo
rū auriūq; tormēta? & cære-
bri eſtuātis verminationes?
quid alios referrā innūera-
biles morbos ſupplicia luxuriæ: hæc ſanctiſſimi viri ſenecæ ꝑoratio:
quē nō cōfundat guloſorū: quē non a ganea: a popina: ab helluatione
reuocet ad frugalitatē: & pſimoniā? Idē carpēs ebrietatē: hois animū
inqt nimio vino turbari: & nihil aliud eē ebrietatē q̄ volūtariā inſaniā
que hominē efficit ignorātē: ſui & vertiginē capitis gignit & ingeniū
prorſus obrutū ſepelit. Epiſtola Platonis: inter platonis epiſtolas hæc
quoq; extat: cuius initiū eſt ſcripſiſtis mihi: qua ſcribēs ad diōis ſyra-
cuſani ꝓpinquos & amicos oſtēdit ſe reſiliiſſe ab adminiſtrāda rep. cū
videret leges: mores: hoies: cūcta corrupta. Italiā inqt ſiciliāq; adiui:
quo cū pueniſſem: vitā illā q̄ beatā vocāt: italicarū ſyracuſanarūq; mē
ſarū plenā nullū mō ꝓbaui: bis videlicet in die ſaturum fieri & nocte
nūq̄ iacere ſolū: & cætera: q̄ vitā huiuſmodi ſubſequūt̄: nemo.n. oium
q ſub cælo ſunt ſi in huiuſmōi morib⁹ ab adoleſcētia nutriat̄: q̄uis na
tura mirabili ſit: nūq̄ tamē prudēs euadet: tēperatus eē certe nūq̄ cura
bit: lōga ē luculētaq; platōis epiſtola: q̄ multa explicāt̄ digna mēoratu
fuit āt dion ſyracuſan⁹ platōis ſtudioſiſſim⁹ aſſectator: q patriā aſſeru
iti libertatē ex turbato dionyſio: de quo plutarch⁹ ꝓb⁹ Ēmyli⁹ & cæ
teri ſcriptores: ſatis multa: i. ii. de finib⁹ ait ſyracuſanas mēſas a platōe
grauiter vitupari. Macrobi⁹ quoq; mēinit mēſę ſiculę tāq̄ luxurioſæ

Senecæ verba in luxum

Ebrietas iſania voluntaria: Epiſtola platonis

Syracuſanæ mēſæ Bis ſatur in die

Dion ſyracuſan⁹.

eſt his fere verbis. Quo cū veniſſē
vita illa beata: quę ferebatur plena
italicarū ſyracuſanarū que mēſarū:
nullo mō mihi placuit bis in die ſa
turū fieri: nec vnquā pernoctare ſo
lum: cæteraq; quæ comitatur huic
vitæ: in qua ſapiens nemo efficitur
vnq̄: moderatus vero multo min⁹
quæ enim natura tam mirabiliter
temperari poteſt. Quomodo igi-
tur iucunda vita pōt eſſe a q̄ abſit
prudētia abſit moderatio. Ex quo

De ſarda napalo.

Sardanapali:ſardanopalus vltimus aſſyriorũ rex molitia:luxu:deſidia:notiſſimus eſt:fuit.n.muliere corruptior: nec erubuit inter ſcortorũ greges:nere: & muliebri habitu fœminas omnis laſciuia anteire quãobrẽ indignati aſſyrii tali fœminæ parere duce arbace deſciſcentes beliũ ſardanapalo intulerũt.qui victus intra regiã ſe recepit:& extructa pyra ſe atq; diuitias in incẽdiũ miſit:hoc ſolo vt iuſtinus inquit imitat⁹ virũ Sardanapali monumẽtũ eſt in anchiala ciuitate cyliciæ & lapidea ſtatua: q̃ dextræ manus digitos quaſi cõplodit. Ibi epitaphiũ aſſyriis litteris inſcriptũ huiuſcemodi

Epitaphiũ ſardanapali.

Sardanapal⁹ anacydaraxis filius anchyalem & tharſum vno die condidit. Ede. bibe lude. Et cũ te mortalẽ noris p̃ſentibus exple delitiis animũ:poſt mortẽ nulla voluptas. Nãq; ego ſum puluis:qui nup tãta tenebã:hec habeo q̃ edi:quæq; exaturata libido hauſit.at illa manent multa & p̃clara relicta: hoc ſapiẽs vitæ mortalibus eſt documentũ. Diodorus in tertio bibliothecæ:ſardanapalus inquit a Nino trigeſimus rex exceſſit oẽs ſuperiores deſidia ac voluptate:vocem fœminã loquẽdo imitatus:ſtola muliebri cultus:in omnẽ libidinẽ ꝓuolutus: ſucceſſoribus poſt obitũ ſuũ in ſepulchro inſcribit mãdauit epigrãma qđ diximus : hinc ait Ariſtoteles in primo ethicorũ vitã voluptuoſam amat vulgus:& inſtar ſardanapali vitam agũt: inde luxus ſardanapalianus dictus ab auctoribus idoneis. Qđ pertinet ad hãc ſentẽtiã ſic ſcribit in.ii. de finibus. Corporis ãt voluptas ẽt ſi p̃terita delectat: nõ intelligo cur Ariſtoteles ſardanapali epigrãma tãtopere derideat: in quo ille res ſyriæ glorietur ſe oẽs lecũ libidinũ voluptates abſtuliſſe. Quod.n.ne viuus quidẽ inquit diutius ſentire poterat: dũ vita fruebatur: qũo id potuit mortuo permanere.

Sardanapali opulentiſſimi ſyriæ regis error agnoſcitur : qua incidi iuſſit in buſto : hec habeo quæ edi: queq; ex ſaturata libido hauſit: at illa iacent multa & præclara relicta. Quid aliud inquit Ariſtoteles in bonis non in regis ſepulchro inſcriberes. Hæc habere ſe mortuũ dicit:que ne viuus quidem diutius habebat quam fruebatur. Cur igitur diuitiæ deſiderentur: aut vbi paupertas beatos eſſe non ſinit? ſignis credo: tabulis ludis:quis eſt

In bonis:epitaphiũ ſardanapali:magis cõuenit opimo boui : cuius appetitus fertur ad explendã ſaginã & libidinẽ: qua regi:quem docet ſobrietas & cura populorũ:vnde Homerus regẽ appellat ποιμενα λαων i. paſtorẽ populorũ. Signis credo: dicet quiſpiã iõ diuitias deſiderari exploſa paupertate: vt ſtatuæ vt tabulæ pictæ cõparentur:

vt ludis oblectemur: ait. M. tullius homines pauperes melius his frui q̄ diuites: quibus larga ſuppetit copia. Romæ .n. in publico viſebantur multæ ſtatuæ: multæq; tabulę pictæ artificū nobiliſſimorū: nãq; vt auctor eſt plinius: ſtatuæ ornamentū fori nō ſolū romæ: ſed etiã in municipiis eſſe ceperunt in. M. ſcauri edilitate tria milia ſignorum in ſcena tantū fuere: tēporalio theatro. Mumius deuicta achaia repleuit vrbē ſignis & ſtatuis. M. agrippa quondam habuit rationē magnificã de talib⁹ oibus ſigniſq; publicãdis. Sed multi in villas ſuas recōdere maluerūt q̄ publicare. Diuus Auguſt⁹ in foro ſuo poſuit duas tabulas cōtinētes pictã belli faciē & triūphū. Cæſar dictator publice dicauit tabulas pictas. in qb⁹ aiax & medea cōtinebãtur: talib⁹ ſpectaculis paſcebatur. Po. Ro. Et vt inqt Oratius: ſuſpendit picta vultū mētēq; tabella. Ideoq; indignatū Po. Ro. ferūt aduerſus tyberiū pricipē: q ſtatuã ab agrippa publicatã trãſtulit in publicū. Alio ibi ſigno ſubſtituto: tūc magis theatri clamoribus. Conflagitauit populus reponi apoxyomeō: ſic. n. dicebatur ſignū illud: qđ ſignificat ſe diſtringentē expolientēq;. Cū in ſua rura: Scaurus ſyllæ priuignus poſt exibitos in ædilitate ludos magnificentiſſimos: reportauit in tuſculanã villã tabulas pictas & ſigna: hoc ē ſtatuas vna cū reliquo apparatu: q̄ omnia incēſa villa ab iratis ſeruis cōcremata ſunt. Pūgit aliqd: Cōſciētia fodicat: & inſtat carnificis intrinſecus graſſatur: qua iudice nemo nocēs abſoluitur: q̄ efficit: vt nobis in cōſpectu ante oculos ſemp ob errēt peccata noſtra & noxe. Itaq; merito illi pūgūtur in animo cōſcientiæ ſtimulo: q villas ſuas cōtēplantes: ſignis ac tabulis pictis excultas recordãtur: hæc oia ſeſe ex rapinis & ruinis cōparaſſe: hic ē rapinarū exitus: ob hoc ꝓuinciales ſpoliant̄: aliena bona corripiūtur: vt villæ noſtræ ornamentis tabulis cōdecorentur. Extat inter verrinas ciceronis oratio: que inſcribitur de ſignis: qua docet verrē omnia ſigna ſimulacraq; tam deorū q̄ hominū faberrime facta. Ex tota ſicilia ſuſtuliſſe & intra domum cōportaſſe. Paupertatis cauſam: apuleius paupertas cauſam luculenter copioſeq; tutatur in apologia qui inter pleraq; alia hæc quoq; aſcripſit: enim vero paupertas olim philoſo-

qui his delectetur: nōne melius tenues homines fruuntur: quã illis q his abundant. Eſt enim earū omnium rerū noſtra in vrbe ſumma in publico copia: q̄ qui priuati habēt nec tam multa & raro vident: cū i ſua rura venerit: quos tñ pūgit aliquid cū illa vnde habeãt recordãtur. Dies deficiet ſi velim paupertatis cauſam defēdere. Aperta enim res eſt & quotidie nos ipſa natura

Statuæ ornamentū fori.

Apoxyomenon.

In villa ſigna.

Vis cōſcientiæ.

Verres ſigna ſuſtulit.

phiæ vernacula eſt:frugi:ſobria:paruo potēs:Emula laudis aduerſus diuitias poſſeſſa:habitu ſecura cultus ſimplex:conſilio bene ſuada:neminem vnquā ſuperbia inflabit: neminē impotētia deprauauit:neminē tyrannide efferauit:delitias ventris & inguinū neq; vult neq; poteſt: paupertas inquam priſca apud ſecula omniū ciuitatum conditrix: omniū artiū repertrix

Laus pauptatis ex apuleio

omniū peccatorum inops: omnis gloriæ munifica: cūctis laudibus apud omnes nationes perfuncta. Non igitur ignobilitas: Ariſtoteles in primo ethicorum:beatitudinē maculari ait ignobilitate: multi quoq; inter mala numerant ignobilitatem ſordidoſque natales.

Humiles:

Humilitas: vilitas generis:humiles enim latini vocant obſcuro loco & tenui natos. Eccleſiaſti & vulgus humilitatē accipiūt ꝑ manſuetudine & ſummiſſione q̃dam animorum. Popularis offenſio: repulſam ſignificat:qua ſæpe candidati ſugillantur a populo in honorum petitione.

admonet quam paucis:quam paruis rebus egeat quam vilibus. Nō igitur ignobilitas: aut humilitas: aut etiam popularis offenſio ſapientem beatum eſſe prohibebit. Vide ne plus cōmendatio in vulgus: & hec que expetitur gloria: moleſtiæ habeat q̃ voluptatis Leuiculus ſane noſter Demoſthenes qui illo ſuſurro delectari ſe dicebat aquam ferentis mulierculæ: vt mos in græcia eſt: inſuſurrantiſque alteri: hic eſt ille Demoſthenes. Quid hoc leuius: At quantus orator:ſed apud alios loqui videlicet didicerat: non multum ipſe ſecum intel-

Commendatio in vulgus:is cōmendatur in vulgus qui fauorabilis eſt & gratioſus apud populum:qui honore adipiſcitur quem vulgus extollit:ſed popularis gloria non ſolida eſt: ſed adumbrata:ideoque non tam expetenda quam fugienda:cum in vulgo nō ſit ratio:non conſilium:non diligentia: nūquam inquit Seneca volui populo placere:nam quæ probat populus ego neſcio:quę autem ſcio a populo non probantur. M. Tullius in oratione pro plancio illæ inquit vndæ comitiorum vt mare profundum & immenſum ſic efferueſcūt quodā quaſi eſtu vt alios accedant ab aliis recedant. Leuiculus: taxat demoſthenē:tanq̃ leuis mobiliſq; gloriationis impulſu:qui aniculæ laudatione letatus eſt cū fructus virtutis & finis non ſit in laudatione:maximeq; mulierculæ ponenda: cum talis gloriatio minime expetenda ſit. Diuus Hieronymus philoſophū eſſe dixit gloriæ aīal:& rumorū venale mancipiū: de hoc Demoſthenis exēplo meminit Plinius in epiſtolis:referens ipſe verba græca quibus vſa eſt anus inſuſurrans

Popularis gloria nō tam expetenda

verba Plinii ſunt hæc:an ſi Demoſthenes iure letatus eſt:qđ illũ anus attica ita noſci cadit ουτοσ εστι Δημοσθερησ ego celebritate nominis mei gaudere non debeo. Vt mos in græcia : apud nos hic quoque modeſte:vt fœminæ aquatum: eant aquãq; baiulent qua vti mur in culinæ miniſterio. Hic eſt ille:græce dicitur ουτοσ εστι Δημοσθερησ q̃drat hu-

Hic eſt demoſthenes.

ligendum eſt igitur ne gloriam po pularem ipſam per ſe expetendam nec ignobilitatem extimeſcendam Veni inquit Athenas Democritus neque me quiſquam ibi agnouit cõſtãtẽ hominẽ & grauẽ:q glorie tur a gloria ſe abfuiſſe. Antibicies: iique qui fidibus vtuntur ſuo non multitudinis arbitrio cãtus nume-

ic ſententiæ illud perſianũ. Eſt pulchrũ digito mõſtra-ri & dicier hic eſt:epigram-matiſta de ſe dixit. & dicit̃ hic eſt De thelamone quoq; cum admiratiõe dicebatur hiccine eſt telamõ ille cuius ob os grau ora obuertebãt ſua. At quantus orator:ne mo non nouit maximũ ora torũ:&ſine cõtrouerſia cla-riſſimũ eſſe Demoſthenem qui in arce eloquentiæ apud grecos ſtetit: quo athenas ipſas magis at ticas nõ fuiſſe autumat M. Tullius in oratore. Eũq; vnũ ait eminere iter oẽs in omni genere dicitur apud alios loqui. Demoſthenes in cõ-tionibus athenienſiũ loqui ſolebat. Ibiq; vt regulus dominabatur cui vt inquit ſidonius Apollinaris in endecaſyllabis graphice decenterq; compoſitis pandioniam mouebat arte orator caueam tumultuoſus: ſeu luicum raperetur in philippum cauſam ſeu cteſiphontis actitater vir ſemper popularitate creſcens & iuſte reſidens in arte fandi. Ipſe ſecum:Demoſthenes apud populum athenienẽſem loqui didicerat:ide o q; auræ popularis:pluſquam par ẽ: erat auidior: ſecum autem loqui non didicerat: ſicuti grauiſſimi philoſophi factitare dicuntur ſicuti fa ciebat Africanus:qui in ſolitudine ſecum loqui ſolitus erat:ita vt col-loquio alterius nõ egeret: qui autem ſecum loquitur & ſeipſum intus excutit non magnipendit:rumores populares:non glorioſam captat: non pendet ex vulgi iudicio:ſed ſibiipſi iudex eſt: ſeq; ipſum ſua ipſi us virtute metitur:pſalmographus propheta docet nos tãquã in am pla domo deambulare in corde noſtro & cõuerſari cũ eo tãquã cũ bo no cõtubernali:vt ſibiipſi diceret & loqueretur ſecũ:vt eſt illud: dixi cuſtodiã vias meas. Nec ignobilitatẽ:gloriæ ignobilitatẽ per anti-theton opponit antiqui enim nobilẽ pro noto ponebant: & ignobilẽ pro ignoto: Plautus:peregrina facies videt̃ hois ignobilis:dr̃ & igno bilis.p.g.litterã gnobilis enũciabat̃ apud veteres:vt acti⁹:ergo me ar gos referrã:nã hic ſũ gnobilis. Veni athenas:alii gloriãt̃:qđ cogno-

Hic ẽ Maxim⁹ oratorũ. Demoſthenes.

Endecaſyllabi ſidonii de demoſth.

Secum loqui

Pſalmographus

Ignobilis ꝑ ignoto Gnobilis ignorabilis.

biles ſint: & ſui nominis celebritate letãtur. Ecõtrario democritus glo
riatur ſe fuiſſe ignobilẽ: ignotũq; apud atheniẽſes. & ita ex contemp-
tu gloriæ: quã alii appetenter inhiant capit voluptatẽ conſtat inquit
Diogenes Laertius. Democritũ athenas veniſſe atq; ob deſpectũ glo
riæ cõgnoſci noluiſſe: & cũ agnouiſſet ſocratẽ: ipſum a ſocrate fuiſſe
ignoratũ: veni athenas inqt

Nemo me nouit

& nemo me cognouit. Suo
non multitudinis arbitrio.
Conuenit huic loco exẽplũ
illud antigenidæ tibicinis: q
diſcipulo ſuo parũ populo
ſe fœliciter approbanti. Di

Mihi cane & muſis:

xit mihi cane & muſis. Eu-
ripides quoq; dixit: ſe vt po
pulũ doceret: non vt a popu

Dictũ euripidis:

lo diſceret fabulas compo-
nere ſolere. Diuus Hierony
mus: eruditis inquit cõtẽt⁹
auribus: non magnopere cu
res quid impuritorũ de in-

roſque moderãtur Vir ſapiẽs mul
to arte maiore preditus nũquid ve
riſſimũ ſit: ſed quid velit vulgus
exquirere. An quicquam ſtultius q̃
quo ſingulos ſicut operarios bar-
baroſq; cõtemnas: eos aliquid pu-
tare eẽ vniuerſos. Ille vero noſtras
ambitiones leuitateſq; cõtemnet:
honoreſq; populi etiá vltro dela-
tos repudiabit. Nos autẽ eos neſ-
cimus antequam pœnitere cœpit

genio tuo rumuſculi iactitent: fœlices inquit Fabius eſſent artes ſi de
illis ſoli artifices iudicarent: peſſimus iudex eſt turba: vtpote conſulta
imprudens temeraria ſine iudicio: ſine ratione: ſine circũſpicientia. Igi
tur ſi tibicines fidicineſq; nolũt moderari: cantus ſuos: & modulatio
nes numeroſas ex arbitrio multitudinis: ſed ſuo: tãto magis debet vir
ſapiens non ſpectare quid velit populus: quid turbæ probetur: ſed ſe
ipſum ſuarũ actionũ iudicem trutinatorẽq; præbere: nam populo alie
na virtus odioſa eſt vtpote indocto & inſipiẽti. Eſſe vniuerſos: po-

popul⁹ ex pluribus

pulus conſtat ex pluribus: qui ſinguli velut tabernarii operarii indoc-
ti deſpiciũtur. Ex quo fit: vt cuius partes floccipendimus: in totũ vni
uerſumq; nõ magni faciamus totũ enim conſtat ex partibus: & ſi par
tes improbæ totũ quoque minime probum erit: ſtultitia eſt ergo vni
uerſos ſuſpicere: quos ſingulos contẽnas. Ille: vir ſapiens. Eos:
honores: Ambitioſi cupidiq; honorũ: id ſubinde faciũt quod tyranni

Expert⁹ metuit Subiect⁹ q̃ tyrann⁹ eſſe maluit.

quibus inexpertis dulciſſima eſt optatiſſimaque ſupra res omnes ty-
rãnica poteſtas. Experti deinde quã periculoſa: quã lubrica: quã ſolli-
cita ſit: eã accuſant adepti. Ita qui magiſtratus populares ſemel guſta
uerũt: plus oneris q̃ honoris: plus curarũ q̃ voluptatũ in his eſſe co-
gnoſcunt. Vnde penitentia: & expenitudine contẽptus conſequũtur:
phalaris in epiſtolis ad filiũ teſtatur ſe penitere tyrannis: aitq; eũ q ty-
rannidẽ expertus ſit tyranno ſubiectum: quam tyrannũ eſſe mal[le]

enim vnũ dũtaxat formidat aliis incõmodis liber: tyrannus autẽ & qui extrinſecus inſidias moliũtur: & qui ſe cuſtodiũt timet: Heraclitũ phiſicum: hic eſt ille: qui quotiens domo ægrediebatur flebat: ſicut Democritus ridebat: alteri omnia quæ agimus miſeriæ: alteri inep tiæ videbãtur. Cognominatus eſt ſcotinos: quaſi tenebricoſus: de induſtria enim obſcurabat ſtilum. Ideoq̃ eius volumina: philoſophi: ſudantes vix intelligũt: fuit epheſius.

Lacryme heracliti

Scotinos

contẽnere. Eſt apud Eraclitũ phyſicum de principe Epheſiorũ Hermodoro: Vniuerſos ait Epheſios eſſe morte mulctãdos: quod cum ciuitate expellerent Hermodorum ita locuti ſunt: nemo de nobis vnꝰ excellat: ſed ſi quis extiterit: alio in loco & apud alios ſit. An hoc nõ ita fit omni in populo. Nõne omnem exuperãtiam virtutis oderũt: Quid Ariſtides malo enim græcorum quam noſtra proferre nonne ob eã cauſam expulſus eſt patria: q̧ præter modũ iuſtus eſſet. Quã-

Hermodoro: põponius iuriſcõſultus: hermodorũ epheſiũ in italia exulãtẽ: auctorẽ fuiſſe decẽuiris tradit. xii. tabularũ ferẽdaq̃. Plinius dicit hũc fuiſſe interp̃tẽ legũ decẽuiraliũ: eiq̃ ob id ſtatuam publice dicatam. Verba Plinii ſubſcripſimꝰ: ex libro .xxxiii. quæ ſũt hæc: fuit & hermodari ephœſii in comitio legũ quas decẽuiri ſcribebant interpretis publicæ dicata ſtrabo qd̃ ſententiæ huic quadrat ſic ſcribit in xiiii. in epheſo fuere viri memoratu digni & ex antiquis heraclytus: cui cognomento fuit ſcotinus. Item hermodorus de quo hic idẽ inqt Dignos eſſe oẽs epheſios ſtrangulari: qui hermodorũ virum inter eos frugi eiecerũt dicentes: nemo noſtrũ frugi eſto: alioqn cũ aliis eiiciat̃: hic vir leges quaſdam videtur romanis cõſcripſiſſe: hactenus ſtrabo.

Hermodorus interp̃tes legum.

Dictum heracliti Nemo frugi eſto

Exuperantiã virtutis oderunt. Ariſt. in. iii. politicorũ apud græcos relegari ſolitũ ad tẽpus aliqd̃ eũ virũ refert: q ſupexcellere videret̃: & in quo eſſet exuperãtia aliqua vel virtutis vel diuitiarũ: vel ciuilis potentiæ. Vnde inductus oſtraciſmus. qd̃ ẽ exiliũ decẽnale: ſup quo copioſiſſime annotauimus in libro annotationũ: hoc aſtrociſmo themiſtocles. Cymon. Ariſides: fereq̃ omnes precellentes in rep. athenienſium mulctati ſunt: fuit autem ariſtides Lyſimachi filius athenienſis tanta virtute præditus: vt vnus poſt hominũ memoriam: Δικαιοσ ideſt iuſtus ſit cognominatus: qui ob hanc iuſticiæ gloriã: & virtutis claritudinem inuidiæ populari obnoxius: teſtula. i. oſtraciſmo illoq̃ exilio decem annorũ e ciuitate eiectus eſt: qua in re contigit hoc memorabile erat inter cæterã multitudinem concitatam ad Ariſtidem

Oſtraciſmus

Ariſtides iuſtus

Teſtula

Exilium ariſtidis

Memorabile

dānādū qdā illiteratꝰ ac plane ruſticanus:&vt græci dicūt. αγραμματος καια γροικος: qui cū oſtraco.i. calculo ſiue teſtula acceſſit ad ariſtidem:rogās vt ariſtidis:nomen inſcriberet: vt ille patria pelleretur:tunc ille noſcis ne ariſtidē?quod cū ille negaſſet queſiſſe ex eo dicitur:qua re id faceret:aut quid ariſtides cōmiſiſſet: cur tāta pena dignus iudicetur. Cui ille reſpondet:ſe ignorare ariſtidē:ſed ſibi nō placere:qđ cupide laboraſſet: vt preter ceteros iuſtus appellaretur: tunc ariſtides tacens:nomē ſuū inſcripſit oſtraco & homini reddidit: poſt hāc dānationem ſexto fere anno: ꝗ erat expulſus plebiſcito in patriā reſtitutus eſt: auctores plutarchus:ꝓbus emylius cæteri. Infinitā rerum philoſophiā intelligit ꝗ rerū naturas ſcrutatur:neq; ſolum his cōtenta eſt: que intra mundū cōtinentur: ſed extima quoq; mundi:& cęlo ipſo ſublimiora ꝗpiā altitudinis ſtudio: veſtigat & inquirit.

Sibi non placere iuſti cognomentum.

Extima mundi.

tis igitur moleſtiis vocāt qui nihilo omnino cū populo contrahūt Quid eſt enim dulcius ocio litterato. His dico litteris: quibus infinitatem rerū atq; naturæ: & in hoc ipſo mundo: cælū terras maria cognoſcimus. Contēpto igitur honore contēpta etiam pecunia: qđ relinquitur: quod extimeſcendum ſit. Exiliū credo quod in maximis malis ducitur. Id ſi propter alienā & offenſam populi voluntatē malum eſt: quā ſit ea contēnēda paulo ante dictū eſt: ſin abeſſe a patria

Exiliū qd

Exiliū credo: Exiliū non ſupplicium eſt:ſed ꝓfugiū portuſq; ſupplicii:nā qui volunt pœnā aliquam ſubterfugere: aut Calamitatē:eo ſolum vertunt hoc eſt ſedē ac locum mutant. Et vt docet Cicero in oratione ꝓ cecina:maleficium nullum exilio ex lege mulctabatur. Sed cū omnes vincula neces ignominiaſq; vitant: ꝗ ſunt legibus cōſtitutæ:cōfugiunt quaſi ad arma in exiliū:q ſi in ciuitate legis vim ſubire vellent:nō prius ciuitatē ꝗ vitā amitterent: qa nolunt non adimitur his ciuitas:ſed ab his relinquitur:atq; deponitur. Idē in oratione ad pōtifices de domo ſua:ait exulis nomē eſſe calamitatis nō turpitudinis:ꝗdo igit̄ eſt turpe?revera ꝗdo eſt pœna peccati:opinione autē hominū ꝗdo eſt pœna damnati. Seneca in lib. de cōſolatione ad albinā matrē exiliū definiēs ait. Exiliū nempe loci cōmutatio eſt:hanc cōmutationē loci aliquādo ſequuntur incōmoda:paupertas:ignominia:cōtemptus:quibꝰ detractis:nihil ē quod magnopere exiliū ſit pertimeſcendū:nec cōmutatio loci oneroſa. Aſſiduus.n.eſt humani generis diſcurſus: & naturalis quædā irritatio animis mortaliū ineſſe creditur cōmutandi ſedes & trāſferēdi domi-

Exul nomen calamitatis.

Irritatio naturalis cōmutandi ſedes.

ciliā. Plinius quoq; noſter tradit naturā etiam arborū nedū hominū Au dam eſſe peregrinationis: legimus gentes totas & populos mutaſſe ſedē. ex quo fit vt carere patria nō ſit miſerū. Quod & Mar. Marcellus iudicauit: q in exilio mytileneo: beatiſſime vixit: neq; vnq̄ bonarū artiū cupidior fuit: q̄ illo tēpore q ſciebat omnē locū ſapienti viro patriam eſſe: itaq; bene exiliū tulit: nec qcq̄ in animo eius mutauit loci cōmutario: q̄uis. n. paupertas ſequeretur In qua nihil mali eſſe aſſerunt philoſophi: & paulo ſupra Marcus Tullius demonſtrauit: cum parabiles ſit diuitiæ naturales: ſecundum quas: qui viuit pauper dici non poteſt. Exiliū autē dicitur quaſi extra ſolū: & exul dictus quaſi ex ſolo patrio expulſus. At mulctātur bonis: hipophora. Quid tū: antipophora: genera pœnarū eē octo ſcribit. M. Tullius in legibus: & refert Auguſtinꝰ in. xxi. de ciui. dei. Videlicet dānū: vincula: verbera: talionem: ignominiā: exiliū mortem Seruitutem: itaq; mulctatio bonorum nomine damni cōtinebitur.

Marcellꝰ in exilio beatus.

Exul vn̄.

Genera pœnarū octo.

miſerum eſt: plenæ miſerorū prouintiæ ſunt Ex quibus admodum pauci in patriam reuertuntur. At mulctantur bonis exules. Quid tū Parum ne multa de tolerāda paupertate dicuntur. Iā vero exiliū ſi rerum naturā non ignominiā nominis q̄rimꝰ quātū demū a ꝑpetua ꝑegrinatione differt: in qua ætates ſuas philoſophi nobiliſſi cōſūpſerūt. xenocrates, crātor. Archeſilas.

Xenocrates: xenocrates Calcedonius Platoni in Siciliā proficiſcenti comes itineris adheſit: hunc athenienſes aliquādo vendiderunt: vt ita in exilio degens frāgeretur. Crantor: hic ſolenſis fuit: & cum apud ſuos haberetur in gloria conceſſit athenas. Ibiq; xenocratis fuit auditor. ſotiuſque polemonis: obiit aquæ intercutis morbo.

Xenocrates.

Crātor.

Archeſilas: ex p ythana eolica ciuitate fuit archeſilas: qui relicto genitali ſolo: ſardis perexit: mox athenas profectus in academiā ſe ad crantorē contulit: quem platonicam philoſophiam: omnino cōmutaſſe nouamq; quandā conſtituiſſe ferunt: de quo dicebatur: quod ex poſterioribus pyrrho. Ex mediis Diodorus: nūq̄ idē bis dicebat: nec putabat ingenioſi eſſe viri in eiſdē ꝑmanere. Cauillator vocabatˀ: & cum ipſe nihil ſe ſcire affirmaret: nec ſcire alios qcq̄ patiebatˀ oēs turbans ſophiſmatibꝰ: ſiqd primo turpe dixerat repēte cōmutatus pluribꝰ conabatˀ rōnibus: q̄ prius exſtruxerat cōfutare: erat vt inqt Euſebius in ꝑparatione euāgelica tāq̄ hydra capita ſua ꝓprio enſe āputās homerū maxīe adamabat. Cuiꝰ adeo ſtudioſus erat vt ſēp ante ſōnū: aliqd homericū legeret: mane quoq; cū ſurgeret dicēs ſe ꝑgere ad amaſiū.

Archeſilas.

Ex anterioribus plato Archeſilas vt hydra.

Homericū quotidie aliqd.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſn diſputādo vtebatur hoc verbo arbitror æquidē: obiit vt hermyp
pus ait cū merū immodice hauſiſſet. De hoc perſius. Nō ego curo eē
quod archeſilas erūnoſiqꝫ ſolones. Lacydes: cyreneus fuit lacydes:
qui athenas profectus nouæ academiæ princeps extitit. Archeſilæ
qꝫ ſucceſſor: appellatus eſt ceconimicus: quia rei familiaris curam ma
gnā habebat: hic cū anulo
obſignaret pœnariū: & quo
tidie tamen vafricia ſeruili
penora recondita obſigna=
taqꝫ diminuerentur: hoc in
quit illud eſt: quod apud ar
Scitum Incōprenſibilitas.
cheſilam. De incomprenſi
bilitate rerū didici: qđ nihil
videre: nihil audire: nihil
deniqꝫ intelligere ſincere ac
vere poſſumus: ſerui vero a
cademiam incōprenſibilita
tem verā eſſe cōtendebant
Ita coactus lacydes aliter i
quit in ſcholis diſputamus.
Aliter in domo viuimus: di
ſputatiōibuſqꝫ ac ſchola ne
glectis domū ſedens obſer
Anſer' comes indiuulſus.
uabat: Dicitur Anſer adhe=
ſiſſe comes perpetuus labi=
di philoſopho: nuſq̄ ab eo
nō in publico: non i balneis
non noctu: nō interdiu digreſſus. Ariſtoteles theophraſtus: de his
omnibus copioſiſſime ſcriptū leges apud idoneos ſcriptores: maxi=
meqꝫ apud Laertiū: qui exilia verius q̄ peregrinationes ſuſcepere cau
ſa doctrinarum. Sine ignominia: quoniā in ſapientē exilium quidē
cadere poteſt: ignominia & dedecus non poteſt: nec iure exulare po
terit: nihil enim peccat ſapiens: nihil cōmittit dignū exilio: cuius vi
Impeccabilis ſapiens.
ta tota ipeccabilis eſt. Et vt græcæ dicit̄ αναϖαρτητοσ. Quo
cunqꝫ hæc loco: ſi apud penitiſſimos ſcythas agemus: ſi in media bar
baria viuemus beate viuere poterimus: modo voluptates ſuggerātur
ſuppeditenturqꝫ: quibus vitā beatam metiuntur. Teucri vox: teu=
Teucri vox.
cer telamonis filius a patre eiectus patria extorris forti animo ſubni=
xoqꝫ vertit ſolū: qui in exilium pergens: cū patrem patriāqꝫ ſalaminā
Patria eſt vbicūqꝫ ē bene.
fugiēdo relinquere dixit. Patria eſt eſt vbicunqꝫ eſt bene: q indulgēs
Genio dixit ad amicos nil deſperandū duce teucro. Et aſpice teucro

Lacides. ariſtoteles. Theophraſtus
Zeno. Cleantes. Chryſippus. An
tipater. Carneades. Panetius. Cli
tomachus. Philo. Anthioch⁹. Poſ
ſidonius. innumerabiles alii qui ſe
mel egreſſi nunquā domum reuer
tere. At enim non ſine ignominia
afficere poterit ſapientē. De ſapiē
te eſt hæc omnis oratio: cui iure id
accidere nō poſſit Nam iure exu
lantē conſulari non oportet: Po
ſtremo ad oēs caſus facillima ratio
eſt eorū qui ad voluptatē ea refe
runt quæ ſequūtur in vita vt quo
cunqꝫ hęc loco ſuppeditent: ibi be
ate queant viuere. Itaqꝫ ad omnē
rationē Teucri vox accommodari

O fortes peioraq; paſſi mecũ ſæpe viri: nũc vino pellite curas cras in gens iterabimus æquor: de hoc factæ ſunt tragediæ. Condidit in cy- pro alterã ſalaminã. Ouidius. Et teucrũ veneri grata recepit humus. Trogus. Et eius circũſcriptor Iuſtinus. In nouiſſima Epithome ſcrip- ſit. Poſt finẽ troiani belli Teucrum morte aiacis fratris inuiſum patri

poteſt Patria eſt vbicũq; eſt bene. Socrates quidẽ cũ rogaretur Cuia- tem ſe eſſe dicere. Mũdanũ inquit totius enim mũdi ſe incolam: & ci uem arbitrabatur. Quid Albutius nonne animo æquiſſimo athenis exul philoſophabaẗ cui tamen il- lud ipſum non accidiſſet: ſi in repu blica quieſcens Epicuri legibus pa

Telamoni: cũ non recipere retur in regnũ Cyprũ con- ceſſiſſe atq; ibi vrbẽ nomine antiquæ patriæ ſalaminam condidiſſe. Inde accœpta opiniõe: paternę mortis pa triã reperiiſſe: mox poſitis i hiſpania ſedibus: genti cal- laicæ nomen dediſſe. Pa tria eſt vbicũq;: Ex hac teu- cri catholica ſentẽtia duxit illud Seneca nulla terra exi- liũ eſt: ſed altera patria ẽ: nõ eris in patria: patria eſt vbicũq; bene eſt: illud aũt per qđ bene eſt: in homine nõ in loco eſt: ſi. n. ſapiens eſt peregrinatur: ſi ſtultus exulat: huic ſentẽtiæ ſubſcribit illud Oratianũ. Petimus beneviuere: qđ petis hic eſt. Eſt vlubris: animus ſi te nõ deficit æquus: notiſſimũ eſt illud Naſonis: oẽ ſolũ forti patria eſt: vt piſcibus æquor: & a Papinio decẽ- ter dictũ eſt in thebaide. Omne homini natale ſolũ. Cuiatem: Cuias dicitur & cuiatis. Cõmuni genere pronomẽ eſt: qđ gentẽ ſignificat. vt docent Priſcianus & Diomedes. Apud Plautũ frequẽter legiẗ cuitias eſt. i. cuius patriæ & gentis. Mundanũ: ſapiẽs inquit: patria mihi to tus eſt mũdus. omniũ locorũ. omniũ ciuitatum ciuem eſſe ſeſe aſſerit.

Callaici a teucro

Ibi patria vbi bene.

Oẽ homi ni natale ſolum.

Cuias Cuiatis

Mũdan⁹ ſapiens,

Theophraſtus dicere ſolebat doctũ hominẽ ex omnibus ſolum neq; in alienis locis peregrinũ eſſe: neq; inopem amicorum. Quid titus albutius: de hoc in primo de finibus loquitur dicens eum a Sceuola ſalutatum eſſe athenis græca ſalutatione. de quo Lucilius cum multa venuſtate & ſale ſic ſcribit. græcum te albuci q̃ romanũ atq; ſabinum maluiſti dici chere inquam tite lictores turma omnis chorusq; chere tite. hinc hoſtis muti albutius hinc inimicus. Fuit & Albucius decla- mator qui dicere ſolebat: cum res animũ occupauit verba ambiunt. Idem dicebat res omniũ ſordidiſſimas acetum: pulegium ſpongias. Timebat ne ſcholaſticus videretur longe aũt deterius ſenex dixit: q̃ iuuenis dixerat. Epicuri legibus Epicurus ait ſapientem non acceſ ſurũ ad rẽpublicã neq; dominatũ quæſiturũ: ſed in ocio quietiſſimo victurũ: ſed albucius dũ honores ambit dũ rempublicã adminiſtrare

Albucius

Q uí. pulchrū eſſe ducit in exiliū eiectus ē. Q ui:quomodo:cur.qua in te. interrogatiue legendum. Metrodorus Athenis: Epicurus fuit athe nienſis:pago gargetius:hortorū magiſter:vnde a Papinio dictus ſe nior Gargetius cū ait in ſyluis:mallet deſerto ſenior Gargeti⁹ horto. Metrodorus quoq; athenienſis fuit epicuri diſcipulus:cuius filios in teſtamento cōmendauit he redibus:ſenſus eſt: patriam nihilo feciſſe beatiores phi loſophos: q athenis viuerent:& q athenis philoſopharentur:nō.n.locus: ſed animus facit hoiem beatū. Epicurus condidit infinita pœne volumina.In quibus cylindri circiter trecenti fuiſſe memorantur. Vide an cylindrus epicuri pertineat ad cylindrū archimedis:de quo ante dictū ē.Strabo celebrat Metrodorū ſcepſim: cui odioſe cognomentū fuiſſe teſtis eſt Plinius: quē non credo fuiſſe illū diſcipulum Epicuri: quē Laertius dicit eſſe athenienſem:& ſi alibi tradidimus quædā de ſcepſio metrodoro tanq̄ epicureo. Vt Plato Xenocratē q.d.ſi plato longe maior fuit Xenocrate diſcipulo:non ex eo erat illo maior beatiorq;: q ipſe eēt athenieſis cū ille chalcedoni⁹ foret:ſicut etiā polemo athenieſis nō vicit Archeſilā:nec illo beatior fuit ob patriā cū ipſe eſſet athenienſis. Archeſilas vero pythane⁹ Et ita oſtendit non ex loco ſed ex ipſo homine parari beatitatē. Nā vt inquit elegāter Oratius. Cælū nō animū mutāt.q transmare currunt. Iſta ciuitas:qdam romā intelligunt:ego Athenas:in qua vrbe Socrates dānatur. Ariſtoteles ne dānaretur fugit. Themiſtocles. Ariſtides. Alcibiades.aliiq; cōplures clariſſimi expulſi ſunt: in qua ciuitate oppreſſit virtutes inuidia. Damaratus targni pater: demarathus corinthius negociator:& ex mercatuтis opulētiſſimus factus:ob ſeditiones domo profugus tyrānidemq; cypſeli fugiens.In etruriā commigrauit cōportatis opib⁹ luculentis:q a tarquinienſibus etruriæ populis excœptus tarquiniū priſcum regem populi romani ex illuſtri etruſca vxore genuit:hūc ex corintho profugum comitati ſunt fictores duo eucirapus: & eugrāmus:a qb⁹.Italiæ traditam plaſticē hoc ē figulinam artem ferunt:ſuſcœptis duobus filiis etruſcas eis nomina impoſuit. Arūtem alterum: alterum lucomonem vocans: quos eru-

Senior gargetius

Metrodorus.

Aius facit beatū.

Metrodorus odioſus.

Clari electi athēis

Hiſtoria pmarati

Plaſtice.

ruiſſet:qui enim beatior Epicurus quod in patria viuebat: quā Metrodor⁹ quod athenis: Aut Plato Xenocratē vincebat: aut Polemo Archeſilā:quo eſſet beatior: Quāti vero iſta ciuitas æſtimāda eſt: ex qua boni ſapienteſq; pellūtur: Damaratus quidē Tarquiíí regis noſtri pater tyrannū Cypſelū: quod fere non poterat fugit Tarquinos corintho:& ibi ſuas fortunas con

dilit græca & etruſca diſciplina lucumo ſuperfuit patri bonorū om=
nium heres:q deinde Lucius tarquinius priſcus eſt appellatus:ex Dio Cypſelus
nyſio.Strabone.Liuio.Plinio.tyrannus aūt ille cypſelus: qui corin= vnde.
thi tyrennidē occupauit:hoc nomē accœpit a ciſtula:quā græci cypſe
lō vocāt:in qua delituit occultatus a matre:cū ad pernitiē veſtigaret:

ſtituit:ac liberos procreauit. Num
ſtulte antepoſuit exilii libertatem
domeſticæ ſeruituti: Iā vero motꝰ
animi : ſollicitudineſq; obliuione
leniūtur: traductis animis ad volu
ptatem. Nō ſine cauſa igitur Epi=
curus auſus ē dicere ſemper in plu
ribus bonis eſſe ſapientem quia ſē
per ſit in voluptatibus: ex quo effi
ci putat ille quod quærimus vt ſa=
piens ſemper beatus ſit. A. etiam
ne ſe ſentibus carebit oculorum : ſi
aurium: M. etiam nam iſta ipſa cō
temnit primū enim horribilis iſta
cæcitas quibus tandē caret volu=
ptatibus. Cū quidam etiam diſpu
tēt cæteras voluptates in ipſis ha=

hiſtoriā ſcribit Herodotus
in. v. volumine:ſunt & aues Cypſelā
nomine cypſeli:ex eo dictę aues
ꝙ nidū ſpē cypſeli.i. ciſtel=
læ ex luto fingunt:quas a=
lio noīe apodas vocant qđ Apodes.
vſu pedū careant: auctores
Plinius & Ariſtoteles. Do=
meſticæ ſer. Demaratus ſi
domi & in patria viuere vo
luiſſet: ſeruitutem ſeruiſſet
ſub cypſelo tyrāno:ſed pro
fugus domo liberrime vixit
in exilio:cū in etruria for=
tunis opibuſque ſuffarcina=
tus apud tarquinios conce
diſſet.lōge autē p̄ſtantior ē
libertas in exilio:q̄ domi &
in patria ſeruitus. Tradu=
ctis animis ad voluptatem
Epicurꝰ vitā ſapientis bea
tā putat aduocatione aī a
cogitanda moleſtia & reuocatione ad contēplandas voluptates: ne=
gatq; vllū eſſe tempus quo ſapiens beatus non ſit. Cuius vita referta
ſit & preteritarum voluptatū memoria & ſpe conſequentiū. Etiam Etiam.
ne ſi ſenſibus carebit:obiectio diſcipuli eſt inquirentis an ſapiēs ſit fu
turus beatus in ſurditate & cecitate. Etiā reſpondet magiſter ſapiē
tē haud dubie beatū futurū ēt ſi obcecetur: atq; obſurdeſcat. Anno
tādū eſt: hanc particulā etiam ſcite & elegāter a doctis vſurpari:ꝓ eo
qđ dr̄ ita & ſic.Pli. i epiſtolis:ego huic ſtudes iq̄ reſpōdit ēt:qđ pin=
de valet ac ſi dixeris ſtudeo. Horribilis iſta ce.eleuat vitiū cecitatis:
& ꝓ virili parte cōtēdit aſſerere cecitatē nō eē habēdā i malis: merito
q; cōtēni debere a ſapiēte:cuiꝰ aīus oculatꝰ ē:q oculo mētis cōtēplat
ea ad q̄ oculꝰ corpis quodāmō cecutiēs ē.Quītilianꝰ i declamatōibꝰ
oſtēdit ocl'os cām eē vitiorꝫ : oculi igt nos i oīa quotidie vitia p̄cipi Oculi cā
tāt:mirāt:adamāt cōcupiſcūt: cecꝰ n̄ iraſcit n̄ odit n̄ cōcupiſcit & cū vitiorum

corpora noſtra vigorē de luminib⁹ accipiãt:pereũt cũ ſuis vicia cau-
ſis. Solomõ quoq₃ oculi inquit homĩnũ inſatiabiles ſunt:& iterũ. Ne
quius oculo:qd creatũ eſt? & apoſtolus taxat oculos: vtpote plenos
mœchationib⁹: & inceſſabilibus delictis capientes animas infirmas:
p qnq₃ ſenſus:& potiſſimũ per oculos:quaſi p quaſdã feneſtras vitio-
rũ ad animã introitus ē:nõ
pōt ante metropolis & arx
mētis capi niſi per portas e
ius irruerit hoſtilis exerc ıt⁹
ſæpe p oculorũ feneſtras a-
nimæ capta libertas ē: & i-
pletur illđ ꝓpheticũ mors
intrauit p feneſtras veſtras:
dũ formis mulierũ ſplēdo-
re gēmarũ fulgore auri.cõ-
tēplatu diuitiarũ delitiarũ-
q₃ attoniti obſtupeſcimus:
verum liceat philoſophis
plauſibiliter rhetoricari: & per mrīas paradoxas.i. inopinabiles fauo
rabiliter decurrere ad calamitoſos cõſolãdos:cũ cõſtet cecitatē infor
tuniũ eſſe maximũ acerbiſſimũq₃:nã vt ait Plinius noſter: oculi ſunt
pars corporis p̄cioſiſſima:& q lucis vſu vitã diſtinguãt a morte:meri
toq₃ a Statio cecitas dicta ſors letho dirior:omni.ſi ſol in horoſcopo
fuerit & ſaturnus in medio cæli periculũ cecitatis infligũt: multæq₃
aliæ radiationes ſunt qbus cecitatis vitium infertur:ſicut q habuerit
horoſcopũ in.viii.parte cãcri:vbi nebula ē erit cecus. Vt ea q̃ guſte
mus: quinq₃ ſunt ſenſus notiſſimi:e x qbus viſus cõtraria natura di-
ſtat a cæteris:nã cũ in audiendo & guſtando: & odorãdo atq₃ tangē-
do: nihil e nobis emittimus:ſed extrinſecus accipimus: quod ſenſum
ſuũ moueat qppe & vox ad aures vltro venit:& odor in nares:influit
& palato ingerit quod gignat ſaporem & corpori noſtro applicant
tactu ſētienda: ſoli ſunt oculi:ex qb⁹ lumē foras ꝓficiſcit:& radi⁹ emi
cat:ad affectũ vidēdi tria nobis neceſſaria ſunt:lumē qđ đ nobis emit
tim⁹:& vt aer:q interlucet lucid⁹ ſit:& corp⁹: quo offenſo deſinat itē
tio. Epicur⁹ vero:& democrit⁹ & lucreti⁹:ſecuti exēplũ reliquorũ ſen
ſuũ q extrinſec⁹ accipiũt qđ moueat putauerũt: nihil ex oculis foras
ꝓfiſci:ſed imagies rerũ i ocl'os vltro mearę.& ab oib⁹ corpib⁹ iugi flu
ore:q̃piã ſimulacra manar̃:& ita effici vi vidēdi:nũc docet.M.Tul.eas
q̃ pcipiãt̃ aſpectu nõ eē tã iucũda: q̃ illa:q̃ ex reliqs q̃tuor ſenſib⁹ pci
piũt:quoniã i his extrīſec⁹ veniãt:q̃ ſenſus ipos olectēt:ex oculo vero
foras lumen progrediat̃:p̄terea mēs eſt q̃ videt: anim⁹ q cernit: quo

bitare ſenſibus:Quæ autē aſpectu
percipiãtur ea nõ verſari in ocolo
rũ vlla iucũditate vt ea q̃ guſtem⁹
olfaciamus:tractemus: audiamus:
in ea ipſa vbi ſentim⁹ pte verſenti
oculis tale nihil fit:aĩus accipit q̃ui
dem⁹:aio ãt multis modis varijſq₃
delectari licet: ēt ſi nõ adhibeatur
aſpect⁹ Loquor ãt đ docto hoie &

Oculi pleni mechationibus.

Propheticum.

Mors intrauit per feneſtras.

Cecitatis ſors ditiſſima.

Radius ex oculis

Tria neceſſaria ad videndũ

Iugi fluore ſimulacra.

ſapiēs citra vſum oculorū pōt cōtēplari:celeſtia & rerū arcana rimari:
Ex quinq; ſenſibus ante cætera homini tactus eſt & guſtus reliqs ſu-
peratur a multis.Aquilæ clarius cernūt: vultures ſagatius odorātur:
talpæ ligdius audiūt.Philoſophi ſcribūt nihil eſſe fallacius acie ocu-
lorū noſtrorū vt vera a falſis ſubinde nō internoſcat. Cui vi.eſt co-

erudito: cui viuere eſt cogitare: ſa-
piētis.n. cogitatio nō ferme ad in-
ueſtigandū adhibet oculos aduo-
catos:etenim ſi nox non adimit vi
tā beatā: cur dies nocti ſimilis adi-
mat:nā illud Antipatri cyrenaici ē
quidē paulo obſcœnius : ſed non
abſurda ſentētia eſt.Cuius cecitatē
cū mulierculæ lamētarētur: qd agi
tis inqt:an vobis nulla videť volu
ptas eē nocturna? Appiū quidem

Ariſt.in.x. æthicorū contē
platione ait eſſe cōſumma-
tā fœlicitatē: cū ſit hæc dei
peculiaris & ꝓpria:igiť ꝓxi
me accedit ad diuinā beati
tatē ſapiēs:cognatiſſimuſq;
fit dei:ꝑ cōtēplationē:eſt.n.
inter deos & ſapiētes cog-
natio q̄dā conciliāte natura
Si nox non adi.acutū ma
gis:q̄ ꝓbū argumētū: quo i
p̄ſentia vtiť:vt.ſ.ſicut nox:
cuius tenebræ nos videre
nō ſinūt: nō adimit vitā be
atā:ita dies ceci hoīs ſimilis

Cōtēpla-
tio fœlici
tas.

Nox

nocti non debet adimere:ſed aliud eſt nox tēporaria:aliud nox ꝑpe
tua:nox ad dormiēdū data ē:dies ad vigilādū:nox ad qeſcēdū:dies
ad agēdū:licet nobis nocturnas tenebras luminibus accēſis inalbare:
& eas facere luminoſas.Ceco nō licet. Anaxagoras dicebat ſenatū eē
ſolis & cęli vidēdi cā:cecus lumē mūdi iucūdiſſimū: & ſolis fulgorē
amabilē videre nō pōt:q̄uis mēte poſſit neſcio qd voluti ꝑ ſpeculū in
enygmate diſpicere.Antiq ſolē philesiū cognominauerūt:ꝙ lumē eiꝰ
exoriēs amabile.Amiciſſima veneratiōe oculorū cōſalutamus.Dulce
lumē eſt inqt eccleſiaſtes:& delectabile oculis videre ſolē.q vt ait non
minus vere q̄ ſcite Pliniꝰ triſtitiā cęli diſcutit: atq; ēt nubila hūani aī
ſerenat. Dixit heraclitus: ειμη ηκιοσ ηρ ευφρορηαρηρ.i.ſi ſol
nō eſſet.nox eſſet. Voluptas nocturna:nullus ignorat:q̄ ſunt noctur-
næ voluptates:quas ſine honoris p̄fatiōe noīare honeſte nō poſſumꝰ
quarū vel cecus particeps eē pōt:dū talia ſine lumine magiſtra natura
exerceanť.Attamē:q dixit:ſi neſcis oculi ſunt in amore duces:& q lu-
cernā optauit cōſciā nocturnæ voluptatis: his mihi videť ſenſiſſe ali-
qd deeſſe ad plenā voluptatē:ſubductis luminibus. Appiū qdē ve-
terē:appii claudii cēſura clara eſt:qua viā appiā muniuit: & aquā ap-
piā in vrbē duxit:eodē appio auctore: poritia gēs :cuius ad arā maxi-
mā herculis familiare ſacerdotiū fuerat:ſeruos publicos miniſterii de
legandi cā ſolēnia eius ſacri decuerat:ex quo factū eſt; vt potitii intra

Dies.

Cā ſolis
& cęli vi-
dēdi natꝰ
Sol phile
ſeos ama
bilis
Sol nubi-
la animi
ſerenat
Noctur-
næ volup
tates

annũ cũ ſtirpe extícti ſint nomẽq; potitiorũ interiret: ipſe vero appiꝰ
cenſor luminibus captus: auctores. Liuius. Valerius: quinetiã põponiꝰ
iuriſconſultus refert hunc appiũ iuris ciuilis fuiſſe ſcientiſſimũ actio
Pro valeſus valerii — neſq; ſcripſiſſe ab eodẽ. R. litterã inuentã: vt ꝓ valeſiis. Valerii: pro fu
ſiis furii dicerent: de eodẽ. M. Tullius in li. de ſenectute ſic refert ad
appii claudii ſenectutẽ accidit etiã vt cecus eſſet: tamẽ cũ ſentẽtia ſenatus inclinaret ad pacẽ: & fœdus faciẽdum cũ pyrrho nõ dubitauit dicere illa: q̃ verſibus ꝑſecutus eſt ennius: quo vobis mentes q̃ ſtare: ſolebãt ante hac dementi ſeſe flexere ruina: deinde paulo ĩfra: quatuor inqt robuſtos filias quoq;: tantã domũ tantas clyentelas appius regebat: & ſenex & cecus: intentum .n. animũ tãq̃ arcũ habebat

veterẽ illũ: q cæcꝰ ãnos multos fuit & ex magrãtibꝰ & ex rebꝰ geſtis ĩtelligimꝰ i illo ſuo cãu: nec priuato nec publico mũeri defuiſſe. Caii druſi domũ cõpleri cõſultoribus ſolitã accepimus: cũ quorũ res eẽt ſua ipſi nõ videbant cecũ adhibebãt ducẽ. pueris nobis. Gn. Aufidius ꝑtorius: & in ſenatu ſententiam dicebat: nec amicis deliberãtibꝰ deerat. & grecã ſcribebat hiſtoriã. &

Intẽtus animus tã q̃ arcus. — nec langueſcens ſuccũbebat ſenectuti. Vulpianus li. iii. digeſtorum ait
cecũ vtriſq; luminibus orbatũ: repelli ꝑtoris edicto a poſtulando: qd
Cecũ poſtulare nõ poſſe. — inſignia magiſtratus videre & revereri non poſſit: tamen ſenatorium
ordinẽ retinere: & iudicãdi officio fungi poſſe ait: nũqd magiſtratus
genere poſſit dicit ſe deliberaturũ: & extat igt exẽplũ eiꝰ q geſſit: ap
Vulpianꝰ — piꝰ deniq; claudiꝰ cecus cõſiliis publicis ĩtereat: & in ſenatu ſeueriſſi
Domꝰ iuriſcõſulti oraculũ ciuitatis. — mã dixit ſentẽtiam: de pyrrhi captiuis nõ recipiẽdis. Caii druſi do
mũ: multos druſos celebrat antiqtas: hic iuriſcõſultus intelligit: qui q
uis cecus eſſet: tamen oculatus erat ad cauſas cõſultorũ introſpicien
das: & ob id domus eius frequẽtabaẽ a conſultoribꝰ: nã vt in pmo de
oratore memorat Craſſus Domus iuriſcõſulti: ẽ totius ciuitatis ora
culũ: q cõſultores: ex incertis certos cõpoteſq; cõcilii dimittit: quin
Cõſultores. — ti mutii ianua & veſtibulũ: maxima quotidie frequẽtia ciuiũ ac ſum
morũ virorũ ſplẽdore celebratur. Cõſultores ꝓprie ſunt pcõtatores
Cõſulti. — interrogatoreſq;: q conſiliũ petũt: cõſultus vero: q cõſulitur & docet
Conſiliũ malũ cõſultori peſſimũ. — vt illud ex oratione ꝓ munera. Vigilas tu de nocte vt cõſultoribus
tuis reſpondeas. Interdũ cõſultor ꝓ cõſulto vſurpaẽ: vt in illo ꝓuer
biali. Cõſiliũ malũ cõſultori peſſimũ eſt. Aufidius: cecũ hunc fuiſſe
ſignificat: apud oratiũ mẽtio fit aufidii lurconis: q forti miſcebat mel
Diodorꝰ ſtoicus. — la falerno. Diodorus ſtoicus: de hoc in bruto ſic inqt: erã cũ ſtoico
diodoro: q cũ habitaſſet apud me cum quinto vixiſſet: nuper ẽ domi

meæ mortuus a quo cū i aliis rebus:tū ſtudioſiſſime ī dialectica exer
cebar. Itē in hortēſio. Diodoro qd faciā ſtoico quē a puero audiui: q
mecū viuit tot annos:q habitat apud me: quē & admiror & diligo:
qui iſta anthiochea cōtenit. Cū fi. cū eſſet fidicen & muſicus. Py-
thagoreorū mo. pythagoricis vt ſupra diximus mos fuit: cū euigilaſ-

videbat in litteris. Diodorus ſtoi-
cus cæc⁹ multos annos noſtræ do
mi vixit. Is vero quod credibile vi
xiſſet: cū in philoſophia multo ēt
magis aſſidue quā antea verſaret
& cū fidibus pythagoreorū more
vteretur: cūq; ei libri noctes & dies
legerētur: qbus in ſtudiis oculis nō
legebat: tñ qd ſine oculi fieri poſſe
vix videtur: geometriæ munus tue
batur verbis pcipiēs diſcētibus vn
de: quo quāq; lineā ſcriberent. Aſ-
clepiadē ferūt ñ ignobilē nec i exer
citū philoſophorū: cū qdā qreret

ſent aios ad lyrā excitare:&
cū ſomnū peterēt ad eādē
prius mentes componere.
Geometriā.v. tue. conſi
mile ē illud: qd memorat di
uus Hieronymus de Dydi
mo alexādrino: inter eccle-
ſiaſticos ſcriptores: illuſtri:
qui captus a parua etate o-
culis: & ob id quoq; elemē
torū ignarus: tantū miracu
lū ſui oibus pbuit: vt geo-
metriā q vel maxie viſu in-
diget vſq; ad pfectū didice
rit. Geometriā autē ſine vi
ſu vix cognoſci poſſe nulli⁹
ignorat: cū figuræ geome-
tricæ oculis ſubiiciātur. Cu
ius pars vna: οπτικη opti
ce. i. perſpectiua appellatur: q ad oculos ptinet: altera vero pars q ad
aures pertinet canonice. i. regularis vocatur: pſpectiua cauſas reddit
cur viſiones ſubinde fallāt: vt qua in aqua cōſpiciūtur maiora ad ocu
los fiāt: q pcul ab oculis ſunt minora Voluptas aūt vtilitaſq; taliū di
ſciplinarū in poſt principiis exiſtit: vt inquit. M. Verro. Quāq; line
am ſcriberēt: figurarū geometricarū genera ſunt duo: planū & ſoli-
dū: planū eſt. qd lineas habet qua latū ē: & qua lōgū: qualia ſunt triq-
tra: & quadrata q in aera fiūt ſine altitudine. linea dicitur a noſtris:
quā græcę: γραμμην vocāt: eā ita definit euclides γραμμη: ē in
gt: μηκοσ αωλατησ. i. linea ē lōgitudo illatabilis. Aſclepiadē
fe. de aſclepiade pruſiēſi medico illuſtri: nō intelligi hoc i loco planiſ
ſimū ē: quoniā ille nullo morbo affect⁹: nulla corpis debilitate mācus
ac debilis vixit: q vt auctor ē plini⁹: ſpōſionē fecit cū fortuna: ne me
dicus crederetur ſi vnq inualidus vllo morbo fuiſſet ipſe: & victor ſu
pma in ſenecta lapſu ſcalarum exanimatus eſt: huius medicina plau
ſibilis fuit & fauorabilis: qui quinque res maxime communiū auxi-
liorum profitebatur: Abſtinentiam cibi; abſtinentiam vini; frica-

Pythago
rici ad ly
rā cōpo-
nebātur.

Didym⁹
cec⁹ i geo
metria
clarus.

Optice p
ſpectiua.
Canoni-
ca planū
Linea qd

Euclydes
Aſclepia-
des ſine
egritudie
Medicia
aſclepia-
dis iucun
da.

tionē corporis:ambulationē: geſtationeſq;: ita fauētib⁹ cūctis vt eſ-
ſent vera q̄ facillima erāt vniuerſum ꝑpe humanū genus circūegit i
ſe:nō alio modo: q̄ ſi e cælo demiſſus aduēiſſet: hic volumē cōdidit
de vino:quo reperit prim⁹ ægris opitulari:ſed dādo.ſ.in tēpore: cui⁹
vtilitatē ęquari vix deorū potētia poſſe ꝓnūciauit:de hoc aſclepiade
medico. Plinius. Apuleius.
Celſus. Galienus. Auicēna:
nō parū multa: hic vero al
ter aſclepiades philoſoph⁹
ſignificatur: luminibus or-
batus. Cuius dictū mire cō
gruit oībus cecitate laborā
tibus:vt.ſ. aut puero aut ba
culo vno:comitatiores)ſint
cōſtat familiæ Corneliç co
gnomentū ſcipionū inditū
eſſe:ex eo ꝙ Cornelius: qui
patrē luminibus carentē ꝓ
luminibus regebat ſcipio cognominatus : nomē ex cognomine po-
ſteris dedit ſcipionē.n.dici baculū quis ignorat. Nec in exercitū:exer-
citatiſſimū:exercitus.n.ꝓ exercitatus vſurpat̄ vt Virg. Nate iliacis ex-
ercite fatis. & Cor. tacitus. Armis æq̄ſq; in patriū noſtrūq; morē ex-
ercitus. Si li. mēdicationē vel vt vtar laberii vocabulo mēdicimo-
niū ſignificat:græcis autē mēdicare licebat:qđ romanæ grauitati in
decorū & perinde ſordidū videbat̄. inde palliata mēdicabula:a doctis
dicūtur:philoſophi græci victū mēdicando q̄ritantes: ſicut græc⁹ il-
le palliatus & crinitus barbaq; vſq; ad pubē pœne porrecta: adiit he-
rodē atticū ac petiit nūmos ſibi dari:ad panes emēdos:tū herodes i
terrogat qs nā eſſet:atq; ille vultu ſonituq; vocis obiurgatorio phi-
loſophū ſe eſſe dicit:mirari quoq; addit cur q̄rendū putaret qđ vide-
ret:tūc herodes oppido q̄ ſciēter & elegāter : video inqt barbā & pal-
lium:philoſophū nondū video iuſſitq; ei dari ꝑciū panis triginta die-
rū:dicens demus huic aliqd æris cuiuſmodi ē: tanq̄ hoies nō tāq̄ ho-
mini:muſonii quoq; exēplū obiter memorandū eſt: q circūſtanti cui-
piam id genus & philoſophū ſeſe oſtētanti dari iuſſit mille nūmū: &
cū plerīq; dicerēt nebulonē eſſe:hoiem: malū:& malitioſum:& re bo-
na nulla dignū:tū muſoniū ſubridentē dixiſſe aiunt: αξιοσ ουνεσ-
τιρ αρrυριου.i.dignus igitur ē argēto. Subſidia va.oia intelligit
fulcimina:& ſuſtētacula.q̄ neceſſaria ſunt cecis hoibus: ad valitudinē
fulciendā. Democritus:democritū abderitē philoſophū ꝑter alios
venerādū:memoriæ ꝓditū eſt luminib⁹ oculoꝝ ſua ſpōte ſe priuaſſe

quid ei cæcitas attuliſſet:reſpon-
diſſe vt puero vno eēt comitatior
Vt.n. vel ſumma vel paupertas to-
lerabilis ſit:ſi liceat qđ quibuſdam
grecis quotidie:ſic cecitas ferri fa-
cile poſſit:ſi nō deſinit ſubſidia va-
litudinum. Democritus luminib⁹
amiſſis alba.ſ.& atra diſcernere nō
poterat. At vero bona:mala:æqua

Aſclepia-
des cecus

Scipio-
nes vnde.

Scipio ba
culus.

Mēdici-
monium.

Palliata
mēdica-
bula.

Scitum
herodis.

Video
palliū nō
philoſo-
phum.

Tanq̄ ho
minis nō
tā q̄ hoī.

Dignus ē
argento.

Democri
us ſe vl-
tro exce-
cauit.

qa exiſtimaret cõmentationes ai in contẽplãdis naturę rõnibus vege
tiores & exactiores fore:ſi eas vidẽdi illecebris & oculoꝝ ĩpedimẽtis
liberaſſet. Tertulianus in Apologetico tradit democritũ:iõ ſemetipm
excecaſſe:ꝗ mulieres ſine cõcupiſcẽtia aſpicere nõ poſſet: & doleret
ſi nõ eſſet potitus: qua ãt ſolertia cecitatẽ ſibi cõſciuerit docet laberi

íniqua:honeſta:turpia:ĩutilia:ma-
gna:parua poterat. & ſine varieta
te colorũ licebat viuere beate: ſine
notione rerũ nõ licebat Atqꝫ hic
vir ĩpediri animi etiã aciẽ aſpectu
oculorũ arbitratur: & cũ alii ſepe
qd eẽt ante pedes nõ viderẽt:ille ĩ
finitatẽ oẽm pegrinabatur: vt nul
la in extremitate cõſiſteret. Tradi-
tũ ẽ etiã Homerũ cæcum fuiſſe:at

us poeta mimographus ſcri
bẽs eũ cõſtituiſſe clypeũ cõ
tra ſolẽ & ita ſplẽdore ꝯreo
& ſol' radiis aciẽ ocl'orũ ſibi
met effodiſſe ſeqꝫ elucificaſ Elucifi
ſe. Sine va.co.nõ poſſum⁹ caſſe.
diſcernere multiplicẽ colo
rũ varietatẽ:ſine oculorum
corporaliũ miſterio: mentis
vero oculo:& ai acie poſſu-
mus cõtẽplari arcana natu-
ræ:& diſpicere: philoſophi
cas notiones: & cõſeqnter
viuere btẽ: ſicut faciebat de
mocritus:q euthymiã.i.trãqllitatẽ ai dixit eẽ finẽ bonorũ: q innume Eutymia
rabiles eẽ mũdos ꝑdidit:dũ apirian.i.ĩfinitatẽ ꝓbat: q nõ cõtẽt⁹ in đmocriti.
terna mũdi noſce:extera quoqꝫ ſcrutat⁹:necvlla i extremitate cõſiſtẽs Apiria
voluminũ exordio ſic auſpicatus ẽ:hæc loquor de vniuerſis: nihil ex Infinitas.
cipit de quo nõ ꝓfiteaṫ:qd.n.eẽ põt extra vniuerſa: Democritũ.Mar. Loquor đ
Tullius in hortẽſio anteponit veterib⁹ philoſophis:quos cũ illo collo vniuerſin
catos qntæ claſſis ſibi videri dicit cognominatus ẽ gelaſinus vt ait Gelaſin⁹
ſuidas a riſu:illi.n.cũcta ridẽda videbãt& vt ait mordax poeta ꝑpe- democri-
tuo riſu pulmonẽ agitare ſolebat Pli.ait democritũ vitæ vtiliſſimum tus.
nimio iuuãdi mortales ſtudio interdũ ꝓlapſũ:ex fontibus democriti De reui
hortulos ſuos irrigauit epicurus. Democriti vanitas illa taxatur a Pli uiſcendis
nio:q̃ de reuiuiſcẽdis corporib⁹ ꝓmiſit:q nõ reuixit ipſe. Ante.p.i corpibus
.ii.de diuinatione:qđ ẽ ante pedes nemo ſpectat cæli ſcrutaṫ plagas
Donat⁹ explicãs illud ex adelphis. Q đ.a.p.vi. hoc inqt ſũpſit poe-
ta de illo in ſirũ ꝓmulgato ancillæ dicto. Q đ ãte.p.ẽ nõ videt:cęli
ſcrutaṫ plagas Teſtis ẽ Laerti⁹ thalentũ vnũ ex.vii.greciæ ſapiẽtibus
cũ domo exiret ſpectãdoꝝ ſyderũ cauſa cediſſe in foueã:dictãqꝫ eſſe
ab anicula:o thales. Quæ in cælis ſunt cõprẽſurũ te arbitraris. q ea Dictũ ani
q̃ ſunt ante oculos nõ vides. Homerũ.c.Plutarchus:herodotus:ce cule.
teri tradũt homerũ inclytiſſimũ poetarũ amiſiſſe oculos:& ob id ho- Home.
meri nomen ſortitũ:cum prius Mebeſigenes diceretur. Cumei namqꝫ cecus
& iões captos oculis homeros appellant:ꝗ homeris.i.itineris duci-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cecutiēs ſus egeant:hinc cecutiens meonius nūcupatur:a martiano. Si in Sa-
gittario in finib⁹ Veneris Mars & Mercurius & Venus ſimul fuerint
collocati & horoſcop⁹ eiuſdē partis poſſederit finē. Iuppiter vero in
Geminis cōſtitutus ex occaſu diametra hos radiatiōe reſpexerit:hec
genitura diuinū poetā heroici carminis facit:talis Genitura vt inquit
Genitura firmicus matern⁹ in. vi.ma
homeri. theſeos homerū diuinū cu-
mei carminis fecit interp̄tē
ex homerico fonte ois po-
ſteritas latices in pocula du
xit vt ait manlius: ex home
ro oēs eloquētiæ partes ſic
originē ducūt vt ex oceano
flumina initiū capiūt home
rus archetypon eſt poetarū
quē Plato diuiniſſimū nūcu
pat:q oēs ſine dubio vt ſen

eius picturā nō poeſim videmus q
regio. que ora. qui locus græciæ q
ſpēs formæ: que pugna: que acies
quod remigiū: qui mot⁹ hominū
qui ferarū non ita expictus eſt:vt q
ipſe nō viderit: vt videremus effe
cerit? Quid ergo? aut Homero
ad delectationē animi ac volupta

Poeta pi- tit Quinti. in oi genere eloquētię pcul a ſe reliqt. Picturā nō.p.poe
ctor lo- ta pictor eſt loquēs:pictor eſt poeta tacēs: in exornationibus rheto
quens cis cōmuratiōis exēplū hoc legit:poema loquens pictura eſt. pictura
Pictor po tacitū poema debet eē:dixit oratius:vt pictura poeſis erit: pingit hic
eta ſilens. pigit ille:ſed alterius pictura vetuſtate fit obſoletior: alterius nitidi
Poetę du or:picture colores euāidi obliterāt: ſtili poetici characteres durabiles
rabiles. pennāt:fœlices illi:quos bonus poeta depinxit: nūc nulla extāt Ap-
pellis prhaſiiq; monumēta. Carie vetuſtatis interlita:& extincta:cum
homeri & maronis poemata iuueneſcāt recēſent: ſplēdeſcāt:in dies
magis:qbus nulla caries:nulla ſitus. nulla ānoſitas officit obeſtq; me
rito dixit Alexāder magnus fœlicē eē:achillē: q homerū pconē ha
Fœlix a- buiſſet. Qđ ſilius numeris poeticis ſic exp̄ſſit. Fœlix eacida cui tali
chilles ob cōtigit ore gētibus oſtēdi:creuit tua carmine virtus. Qui lo.græ.in
pconem. .ii.iliados catologus eſt eorū: q agamēnonē ſecuti cū nauibus ad ex
peditionē Troianū nauigauere:vbi locorū:ciuitatū populorū:ora lit
zeuſis toralis eſt mira deſcriptio. Quæ ſpe.for:zeuſis pictor eminētiſſim⁹
pixit effigies mēbratura corporaturaq; ampliore: Auguſtin⁹ id ratus
Validiſſi- In quo homerū ſecutus credit:cui validiſſima q̄q; forma etiā in fœmi
ma forma nis placet. Qui ferarū cōparationibus ferarū decētiſſime v'us eſt:
in fœmia qbus veluti emblematis exornat poema cultiſſimū: quale eſt illud q
Cōpara- in p̄ſentia ſuppetit:vtq; leo in ſylua ſtabat:ſua pignora circū:cui⁹ ma-
tio leonis nus occurſet catulos nemus inter agēti venatrix accincta virū. Itē a-
ex home lio in loco. Crebra gemēs nimiū:tāq̄ leo viribus ingēs faucibus:abſe
ro. ri venator ſi catulū audax abripuit dēſo in ſaltu dolet acre:ſegniq; dū

inde nemus verſat: ſerutās veſtigia: ſi quo verſa viri inueniat: coquit illū bilis amara. Nos vt vi. laus optimi poetę. Ita graphicę cūcta de ſcribētia: vel poti⁹ depingētis: vt ea oculis legētiū ſpectāda ſubiicere videat̄. Ita laudat orati⁹ pollionē: videre magnos iā videor duces: nō indecoro puluere ſordidos. Anaxagoras: Clazomenius fuit nō mō generis gloria & diuitiis: verū ai quoqȝ magnitudie clariſſim⁹: qppe q totū p̄rimoniū ſuis ſpōte reliqt: & cū ab eis negligētie iſimularet̄: qd ergo inqt: nōne vos iſta curatis? mox abſcedēs ad ſpeculādū rerū naturā ſe cōtulit ſtudio doctriarū flagrās Rei & priuate & publicę oīo negligēs ac incurioſus. Adeo vt cuidā ſe ita cōpeliāti: nulla ne tibi patriæ cura eſt? dixerit: mihi vero patriæ cura: & quidē ſumma eſt digitū in cælū intendēs: hic cū poſt diutinā peregrinationē in patriam reuertiſſet: poſſeſſioneſqȝ deſertas vidiſſet: non eſſem inqt ego ſalu⁹ niſi iſtæ periiſſent: qui pluris faciens culturā ingenii: q̄ p̄diorū: famigeratus extitit inter philoſophos: de quo habita eſt mentio quoqȝ in ſuperioribus. Dicebat epicurus ſapientē acquirēdi opes curā nō habiturū.

tem: aut cuiquā docto defuiſſe vnquā arbitramur? Aut ni ita ſe res haberet. Anaxagoras aut hic ipſe Democritus agros & patrimonia ſua reliquiſſent. Huic diſcendi querendiqȝ diuinæ delectationi toto ſe animo dediſſent. Itaque

Democritus: Democritū: de quo pauloante non parū multa: ſatis conſtat diuitiis opulentum fuiſſe intātum: vt pater eius Xerxis exercitui epulū hoſpitaliter dederit: ipſe tamen quo magis vacuo animo ſtudiis litterarū operā impēderet: patrimoniū ſuū patriæ: que abdera dicebatur dono dedit: ob hoc dixit oratius in epiſtolis. Miramur ſi Democriti pecus edit agellos cultaqȝ dū peregre eſt animus ſine corpore velox: hic in philoſophia adeo p̱fecit: vt pentathlos ſiue quinq̄rtio. i. quinqȝ certaminū dici poſſet: nāqȝ naturalia: mortalia: mathematica: liberaliū diſciplinarū rōnes: artiūqȝ omniū doctrinā callebat olim p̱uiſa olei charitate coemit vtilitate magna i toto eo tractu oē oleū: mox vt apparuit ingēs diuitiarū curſus reſtituit mercedē auide dominorū penitētiæ cōtētus ita p̱baſſe: opes ſibi cū vellet in facili fore: poſſeqȝ philoſophos ſi vellēt diuites fieri. Ariſt. hoc aſſignat thaleti mileſio: hoc idē ſeſtius: e romanis ſapientiæ Sectatoribus fecit: tāta lrarū occaſio eſt: ſed vere philoſophātib⁹ qes doctrinarū magis cordi eſt: q̄ ſollicitudo diuitiarū q̄s p̄ vna virtute cōculcādas ducūt: qd & crates ille theban⁹ factitauit: q cū ad philoſophādū athenas p̱geret magnū auri pōd⁹ abiecit dicēs. Ite poſſū male cupiditas: nā vos poti⁹ mergā q̄ a vobis mergar: neqȝ putauit ſe poſſe & virtutes & diuitias ſimul poſſidere

Anaxagoras patrimonium reliquit

Dictū anaxagore

Nō eſſem ſaluus ſalua re.

Dictum epicuri.

Democritus patrimonii ſp̄tor.

Pentathlos in philoſophia notabile

Philoſophos ſi vellent diteſcere poſſe

Ite peſſū diuitiæ

Tireſias cecus ſolus ſapit: Monumētū tireſiæ

Augurē tyreſiā: De tyreſia thebano coniectore & fatiloquo Diodorus. Plautus. Papinius. Ouidius: ſcriptores oēs: qui ira iunonis excecatus traditur: cui iuppiter ſcire futura dedit crimēq́ʒ leuauit honore: Homerus in odyſſea tyreſiā dixit apud inferos ſolū ſapere. Cæteros vmbrarū vagari mō: apud oratiū Dat vaticiniū vlyxi cōſultori:: tyreſiæ monumentū fuit in tilpholo monte boetiæ: iuxta fontē tilphoſam. Vbi ꝓfug⁹ diem ſuū obiit: vt auctor eſt ſtrabo. Ibi thebani ciues illi ſepulto Diuios honores tribuere iuuenalis cū cecū dicere vellet Dixit tyreſiā: illo verſu: nec ſurdū nec tireſiā quēq̄ eſſe deoꝝ: hic itaqʒ cū eſſet ſapiēs & diuinationis cōſultiſſimus cecitatem ſuā æquanimiter ferebat: tā q̄ id obnubilare nō poſſit ſapientis fœlicitatē: quod inſipiēs perinde ac maximū erūnoſiſſimūq́ʒ malorum intoleranter feret & dolenter.

augurē Tyreſiā: quē ſapiētē fingūt poetæ: nūquā inducūt deplorātē cæcitatē ſuā. At vero Polyphemū Homerus cum immanem: ferūq́ʒ finxiſſet: cum ariete etiam colloquētem facit: eiuſq́ʒ laudare fortunas: ꝙ quo vollet ingredi poſſet & qui vellet attingeret. Recte hic quidē nihilo enim erat ipſe Cyclops:

Ad vero polyphemū: Homerus in nono odyſſæ: longo carmine & luculento canit quēadmodū vlyxes ſtipite obuſto & inito terebrauit oculum polyphemo cyclopi ingentem & enormū: qui torua ſub fronte latebat Argolici clypei & phebeæ lampadis inſtar. Mox aſtu & vafricia vlyxis cum incolumes ſocii euaſiſſent ex antro cyclopeo id proſe ipſo commentus eſt: ſubiecit ſeſe ventri arietis magni & lanoſi: lanitium firmiter manibus apprehēdēs. Cū aūt aeris is nouiſſimus egrederetur in paſtū: eū pertentare cœpit execatus polyphemus tactu explorans: ne græci furtim dilaberētur: eū itaqʒ tangēs ſic cœpit affari.

Fabula polyphemi ex oculati

κριε πεπορ τι μοι ωδε διασπεοσ εσσυο μηλωη υσ γατοσ. i. o aries ſtolide cur vltimus ouiū ex antro egrederis. vt lōge primus flores depaſcis: tu primus ad fluenta amnica peruenis veſptina aūt hora primus ad ſtabulū reuerteris: & alia quedā que faſtidio aurū parcēs omitto.

Verba polyphemi ad arietē.

Colloquiū aūt cū ariete polyphemi exoculati ſatis oſtēdit illū quoqʒ arietino corde fuiſſe preditū ac veruecceæ ſtatue cōſimilē: qs. n. cū pecude fabularetur: niſi plane pecus & brut⁹ & pecuinis ſenſibus ſtupens.

Pelorios cyclopes vnoculi

Cyclops: polyphemus ille ab homero dict⁹ pelorios. i. excelſus: & vaſtus: q erat anthropophagus truculētus immanis. Et vt ait homer⁹ mātuam⁹: mōſtrū horrēdū īforē ingēs cui lumē adēptū: cyclopas. i. vnoculos canūt i ſicilia fuiſſe filios neptūi Etneos ſres cęlo capita alta ferētes: quos Strabo & thucidides & fabuloſos rentur

Quã aries:Plinius ait. q̃ ſtultiſſima animaliũ eſſe lanata arietis pro priũ eſt ouiũ ſenectã conſectari:agnas faſtidire: aquilonis flatu mares concipiũtur:auſtro flante fœmine. In ſurditate: Si cecitas malũ nõ eſt:neqꝫ obnubilare quis ſapientis ſerenitatẽ: tãto minus ſurditas no cebit:minuiqꝫ infuſcabit:& haud dubie leuior cecitate faciliorqꝫ tole ratu ſurditas ẽ: cui hominũ primo negatus eſt auditus huic & ſermonis vſus abla= tus: nec ſunt naturaliter ſur di:vt nõ idẽ ſint & muti:id plerũqꝫ natura aliquãdo ca ſu fit:vt morbo aliquo obſe ptus meatus vocẽ nõ tranſ mittat ad linguã:qđ cũ acci derit vt ſcribit Lactãtius in libro de opificio : auditum quoqꝫ obſtrui neceſſe eſt:vt quia vocẽ emittere nõ poteſt:ne admitte re quidã poſſit:ob vitiũ ſurditatis negat Vlpianus redhibitionem: in tertia parte arietis habẽtes horoſcopũ erũt ſurdi vnoculi ſtolido fatu itatis ſtupore confecti. Sudaſter.M.craſſus:grãmatici autumãt no= mina in aſter deſinẽtia: eſſe diminutiue ſignificationis:cui ſententiæ duo potiſſimũ noĩa aſtipulãtur: ſurdaſter & recaluaſter: nã ſurdaſter dicitur modice & parũ ſurdus.& talẽ fuiſſe.M. Craſſum intelligi vult hoc in loco.M.Tullius:recaluaſter vero:qui fronte ſola caluus eſt:nec toto capite:vt illud apud canonicos ſcriptores ex leuitico:& ſi a frõ= te ceciderint pili recaluaſter & mũdus eſt:recaluaſtrũ fuiſſe ſocratem accœpimus.Cætera aũt feræ oĩa cõſimiliter terminata:magis imita= tionẽ quãdã ſignificãt:q̃ diminutionẽ:vt antoniaſter paraſitaſter o= leaſter & alia ſexcenta:vt iure grãmaticos inceſſant neoterici.i.recen tiores ſcriptores. Male.a.vituperabatur infamulabatur:& potiſſimũ nota auaritiæ:qua ſitiuit aurũ pthicũ:vſqꝫ ad exitiũ: in cuius oris re= ctũ aurũ liquidũ infuſum eſt : vt cuius animus arſerat auri cupiditate eius aũt mortuũ & exangue corpus auro vteretur:male audire eſt cul pari ſicut bene audire eſt laudari.Tullius in epiſtolis ad atticũ: hãc nõ nulli amici appii ridicule interpretatur:qui me iccirco putẽt: bene au= dire velle:vt ille male audiat. Noſtri:latini. Hi in il.ſer.ſur.diuerſi= tas linguarũ varietaſqꝫ loquẽdi facit: vt homo externus alieno pene non ſit hois vice:auctor plini⁹:quinetiã Aug.in.xix.de ci.dei lingua= rũ inquit diuerſitas hominẽ alienat ab hoĩe: nã ſi duo ſibimet inuicẽ fiãt obuiã:neqꝫ p̃terire:ſed ſimul eſſe aliq̃ neceſſitate cogantur:quorũ neuter nouit linguã alterius:facilius ſibi aĩalia muta etiã diuerſi gene=

quam aries ille prudentior In ſur= ditate vero quidnam eſt mali: Erat ſudaſter. M.Craſſus:ſed aliud mo leſtius quod male audiebat: etiam ſi vt mihi videbatur iniuria. epicu rei noſtri græce fari neſciunt : nec græci latine. Ergo ii in illorũ & illi

Aquilone flante ma res con= cipi.

Surdi mu ti cã ſur= didatis genitura ſurdi no= mina in aſter.

Surdaſter recalua= ſter Recal uaſter ſo= crates in os crãis aurũ in= fuſum.

Male au= dire.

Bene au= dire.

Linguarũ autietas hominẽ alienat ab homine

ris q̄ cū illi ſūt homines ſociātur: ex hac itaq; diſſimilitudine lingua
Itali ſurdi in ſermone.
rū fit: vt itali ſint in tranſmontanorū ſermone ſurdi & tranſmontani
in ſermone italorū: dū neutri neutros intelligūt. idq; accidit i linguis
omnibus nobis ignotis: quarū idiomata ſunt numeroſiſſima: ſiquidē
Thimoſthenes & ſtrabo ꝓdiderūt trecentas nationes quæ diſſimilib'
linguis vterētur: deſcēdiſſe
in dioſcuriadē vrbē colcho
rū clariſſimā. At vocē cy=
tharedi: hipophora: tāq̄ di=
cere poſſit aduerſarius ſur=
dos priuari maxima auriū
voluptate ꝓptereaq; citha=
redos muſicoſq; cōcētus ac
ſymphoniacos audire non
poſſint: que mira ſane volu=
ptas eſt: & capitur oē qđ vi=
uit: & vt auctor eſt Ariſtote
les in problematis: q̄ ad res

in horū ſermone ſurdi. Omneſq;
id nos in his linguis quas non in
telligimus: quæ ſunt innumerabi
les: ſurdi profecto ſumus. At voci
citharædi non audiunt: ne ſtrido
rem quidē ſerræ tū cū acuitur: aut
grunitū cū iugulatur ſus: nec cum
quieſcere volunt fremitum mur
murantis maris. Et ſi cantus cos

mathematicas pertinēt: numeris modulis canticis deniq; omnib' cō
cinēdi generibus oblectari oēs cōſueuerūt: in quā ſententiā eſt illud
ſatyrographi. Aſpice partis nūc damnū alterius: nā que cantāte vo
luptas? ſit licet: eximius citharedus: ſitq; ſeleucus. Ne ſtridorē ſer
ræ: per antipophorā diluit obiectū: ſi inqt nō audiet rurſus vocem ci
tharedici: quod voluptatis: eſt nec qdē audiet ſtridorē ſerræ: aut gru
nitū porci: q vterq; ſonus ſtridulus: inamabilis & ingratus mirū quā
tū aures offendit: & auditū quaſi cōuulnerat: alia quoq; nō pauca ſūt
Grumnitus
que nos ſtridore acutiſſimo peruellūt: quibus ſurdi liberātur: grūnitus
autē vox eſt corcorū: vt hinnitus equorū balatus ouiū: mugitus boū.
Grūnire.
Grunire: qđ eſt grunitū facere: recentiores dicūt: veteres grūdire di
Grūdire
cebant. Claudius in annalibus: grundibat grauiter pecus ſuillū: hinc
Grūdiles lares
quoq; grūdiles lares dicti: quos Romulus cōſtituiſſe dicitur in hono
rē ſcrofæ: que. xxx. pepererat porcos. Laberius dixit: grūdiētē aſpexi
Fabella eſopia.
ſcrophā. Cū iugulatur: lepida mehercule fabella eſt huic loco cōgru
ens: qua eſopus ille citiſſimus fabulator vſus eſt dū docet: cur ouis cū
Ouis ſilēſ ducitur.
ducitur iugulatū ſilet: ſus vociferatur ouis inqt ſolita eſt tōderi: mul
geriq; frequēter: ex quo fit vt cū ducitur ad necē: credat tūc quoq; ſe
duci: vt aut tōdeātur: aut mulgeatur: iōq; ſilēter it ad lanienā: porcus
vero: cui neq; lanitiū eſt neq; lac: grūnitū tollit ingētē: quaſi gnarus ſe
ob hoc ſolū trahi vt iuguletur: q nūq̄ ob mulſurā aut tonſurā capi ſo
let. Nec fremitū maris: ſcilicet audiūt hi qui ſurdi ſunt: quātus autē
ſit fremitus & fragor maris murmurantis & vndabūdi: ſciūt nautici

qui tumeſcētibus equoribus fremētibuſq; ad vota cōfugiūt:ſuppetias diuinas implorant digitis quattuor aut ſeptem remoti a morte ſupra caput impēdēte: demoſthenē ferūt ad fluctus ſonoros murmurantis maris declamare ſolitū: vt fremitū aſſueſceret vincere concionis tumultuoſæ. Anteq̄ hi ſint inuenti: muſicā amphon primus inuenit: q

Demoſthenes declamabat ad fluctus.

forte delectant. primū cogitare debent antequā hi ſint inuenti: multos beate vixiſſe ſapientes. Deinde multo maiorem percipi poſſe legēdis his quam audiendis voluptatem. Tum vt pauloante cœcos ad aurium traducebamus voluptatem ſic licet ſurdos ad oculorum. Etenim qui ſecū loqui poterit: ſermonē alterius nō requiret. Congeranturin vnū omnia: vt idem ocu

& citharæ repertor fertur ſeptē chordis additis: terpander: octauam ſimonides addidit: nouā timotheus: cithara ſine voce cecinit tamiras primus: cū cātu amphion. vt alii tradūt linus.

Muſicæ inuentores.

Surdos ad oculorū conſolatio ceci: eſt vt quoniā viſu priuatus eſt: voluptatē capiat ex hauditu: cōtra ſurd⁹ quia voluptate aurium frui non poteſt: ad voluptatem oculorū traducēdus erit admonēduſq;: vt ex viſu capiat voluptates: quibus ſurditatis incōmodū cōpēſet. Qui ſecū loq: ſapiēs vt ante dixim⁹ is eſt: q ſecū loqr̄: q nūq̄ min⁹ ſolus eſt q̄ cū ſol⁹ cū oli crates vidiſſet adoleſcētulū ſecreto ābulātē interrogauit qd illic ſolus faceret? mecū inqt loquor: cui crates caue rogo: & diligēter attēde. ne cū hoie malo loq̄ris. Dixit Plinius mecū & cū libellis meis loquor. Igr̄ nihil nocebit ſurditas: qn ſurdus ſecū loqr̄: ſecū āt loqui philoſophari ē & ſeip̄m excutere: poterit ſurdus facere qđ ſeſtius: qui cōſūmato die: cū ſe ad nocturnā qetē recepiſſet: ſic interrogabat aīum ſuū: qđ hodie malū tuū ſanaſti? cui vitio obſtitiſti: q̄ parte melior es? poterit facere qđ Seneca: q quotidie inqt apud me cām dico: cū ſublatū e cōſpectu lumē eſt totū diē mecū ſcrutor facta ac dicta mea remetior: ita ſurdus ſecū loquer̄ animū trunabit. ſeſe intus excutiet examiabit: inqret qd recte fecerit qd pperā: qđ lōge ſalubrius eſt: q̄ cū altero fabulari: & alterū audire ſermocinātē: huc adde qđ ſurditas optabilis eſt his: q interdū audiūt: q̄ audiuiſſe nollēt. Aīus. n hominū in aurib⁹ hitat: vt dixit oli xerxes: nā q bene audit: is hilaritate pfundir̄: q vero male is exercebar̄: ſurditas pdeſt lepori: lepores n. ſurdi celerius pingueſcūt: ſurditas bona eſt gallinis & ouib⁹: ſiqdē gallinarū oua accipitris audita voce viciār̄. oues abortū faciūt audito tonitru. Cōgerār̄ in vnū: fingamus inqt quēpiā agere malorū obrutū: cecū ſurdū: dolotibus accerrimis affectū oibus deniq; erūnis & calamitatibus præſ-

Sapiēs ſe cū loquir̄

Dictum cras

Dignus imitatiōe ſeſtius.

Totū diē mecum ſcrutor

Animus habitat i auribus

Lepus ſurdus pingueſcit.

Ouium abort⁹ ex tonitru

ſum tamen ſi ſapiens erit beatitudo obduci obnubilariq; non poterit & eo magis q portus mortis paratus eſt: quæ finis eſt erūnarū omnium & laborū: & ita oſtendit confugiendū eſſe ad profugiū mortis: quādo vrgemur doloribus maliſq; impatibilibus: vt enim inquit veriſſime artabanus apud Herodotum: mors eſt optatiſſimū perfugium erūnoſæ vitæ: ille enim portus vnus & erūnoſorum: & effugium miſeriarū. Conficiūt: exanimant: trucidāt: negant: verbū hoc gladiatoribus conuenit: qui cōfecti dicuntur grauiſſimis vulneribus occūbentes: vt docet Donatus: ſic Cicero in Catilinā: gladiatori illi confecto & ſautio. Theodorus lyſimacho: hoc optimū in primo cōmentario affati explicatū eſt: ibiq; ſcriptum teleges: de vi venenoq; cantaridis: vermiculi venerati. Ridiculū eſt gloriari: perinde ac magnū quiddā ſit ſe poſſe efficere id: qđ poſſunt ſcorpiones: poſſunt cātaridēs videlicet mortē inferre.

Portus malorū mors

Mors pfugiū erūnoſæ vitę

conficere confect⁹ gradiator

Paulus perſæ. perſeus ille rex macedonū famigerat⁹: cui plus auri fuit q̄ animi: victus ſuperatuſq; bello a romanis ſe. Gn. Octauio dedidit: orans vt ad paulū æmiliū imperatorem duceretur: qui illi obuiā cū amicis venit. Aſſurrexit: vt hiſtorici tradunt illachrymauit varietatē ſcilicet fortunæ ſecū reputans: quæ regē ex ſummo dignitatis faſtigio in p̄ceps detraxerat tunc perſeus φιλοχωοσ [illegible] vitæ cupidus turpiter in terrā procūbens: & genua emilii amplectens voces emiſit indecoras: quas non tulit emilius: nec p̄ces illius audire ſuſtinuit: immo eū caſtigans: q effeminate nimis ac molliter ſuccumberet ictibus fortunæ: & cū perſes ne in triūphum duceretur impenſe rogaret: inqt: εϖισοι τοῦτο εστιρ: ideſt in te hoc eſt, quo dicto ſignificauit illū poteſtatem habere ſemetipſum interimendi & ita contumeliæ per mortē ſubducendi ſed maluit turpiter triumphari q̄ laudabiliter mori: ductus itaq; in triumphum eſt vna cū filiis: perit[illegible]

perſes rex captus

Lacrymę pauli

Ne triumpharetur In te eſt.

Perſes in carcere obiit.

lis & auribus captus ſit: prematur etiam doloribus accerrimis corporis: qui primum per ſe ipſi pleruq; conficiunt hominem: ſint forte longinquitate producti. vehementius tamen: quā vt cauſa ſit cur ferantur. Quid ē tandē dii boni quod laboremus: Portus .n. preſto eſt. quoniā mors ibidē eſt æternum nihil ſentienti receptaculum. Theodorus Liſimacho mortem minitanti: magnum vero inquit effeciſti: ſi cantaridis vim conſecutus es. Paulus Perſæ prçcanti: ne in triūpho duceretur: in tua id inquit poteſtate eſt. Multa prima die cum de ipſa morte quereremus: nō pauca etiā poſtero cū ageretur de dolore ſūt

carcere animi mœrore cōfectus: vel vt alii tradūt: vigiliis inſomniaqꝫ
maceratus. Prima die. prima tuſculana q̄ſtione. Poſtero: ſecunda tu
ſculana. Aut optāda: ſi anima eſt imortalis. Aut nō timendam ſi
anima eſt mortalis: & nullus ſenſus a morte ſuperſtes relinq̄t. Aut
bibat aut habeat: ſic in vita degenda: aut ferendam ſunt aduerſa. aut
per mortem effugienda: vt
in conuiuiis græcorum ex
lege conuiuali: aut eſt biben
dum: aut abeundum cancio
græca eſt cōuiualis πεp-
τε πιpε τpισ πιpε α
μα τεττapα hoc eſt: bi
be quinque: bibe tres: bibe
quattuor cyathos preterea
bibere greco more: eſt cum
cyathis mero plenis ſaltare
& primo deos: deinde ami-
cos ſuos nominantes: toti-
ens merum bibere: quotiēs
deū & caros ſuos nomina-
tim vocant ad quem morē
allusit horatius cum ait: de lunæ propere nouæ: da puer auguris mu-
renæ: quidam autumant: legem bibendi græcam eſſe vt totiens bibā
quot littere ſint in nominibus: amicarum: quas nominati vocant ſi
ue amicorū: hinc illud. M. Tullii ex verrinis: fit ſermo iter eos: & inuı
tato: vt græco more biberetur ad hunc morem alluſiſſe videtur epi-
grammatiſta: Næuia ſex cyathis: ſeptem Iuſtina bibatur. Ante diſce
dat: viget in præſentia hic mors apud tranſmontanos fere omnes:
vt prouocent in certamen ludumqꝫ bibendi: bibentes vltra ventris ca
pacitatem: ad vina perdenda. geniti qui ſi forte recuſaueris combibe-
re excandeſcunt: indignantur: oderunt: vt abitum magiſquam aditū
malis: vt melius fuerit non veniſſe q̄ bibiſſe. Ego cum parrhiſiis in ce
leberrima galliarum ciuitate puer adhuc ſtudia humanitatis publico
auditorio ac frequētiſſimo profiterer quotidie vocabar: quotidie in
uitabar a gallis litterarum ſtudioſis nimiūqꝫ amantibus mei: vt com-
biberem vt comeſarer. Ego qui ſtomachi mei menſuram noueram:
& iam gallorum mores probe: callebam: vt ſpiritus illorum alioqui fe-
roces mitigarem: meipſum accuſabā: conſtitutionem corporis mei
criminabar; tanq̄ moroſam & imbecillam: dolere me ſimulabam q̄

dicta de morte: que qui recorde-
tur: haud ſane periculum eſt: ne nō
mortem aut optandam: aut certe
non timendam putet. Mihi quidē
in vita ſeruanda videtur illa lex: q̄
in græcorum conuiuiis optinetur.
Aut bibat inquit aut habeat: & re-
cte. Aut enim fruatur aliquis pari-
ter cum aliis voluptate potandi:
aut ne ſobrius in violentiam vino
lentorum incidat: ante diſcedat. ſic

Cancio græca cō uiualis.

Bibere græco more.

Prouocatio in aleam bibendi.

Puer profeſſus

Studia in gymnaſio parrhiſiorum.

Inuitabar ad cōpotationes.

non eſſem ea firmitudine & robore membrorum ſeptus: quo illi vt e go quoq; poſſem cum illis vna venialibus voluptatibus indulgenter inſeruire: & ita citra prouocationem eorum iracūdiæ rationem habe bam bonæ valitudinis: que maxime noticia ſui corporis ſuſtentatur mihi placet illud ſocraticū eſſe & bibere vt viuam: ſecus videtur mul

Edo & bibo vt viuam

Schola aſotoꝝ

Edamus & bibam⁹

tis immo: pleriſq; omnibus: viuere vt edant & bibant: quorum deus vēter eſt: qui concinūt illud ex ſchola aſotorum depromptū. Edamus & bibamus cras enim moriemur: ſed cum ad maiora ſublimioraq; nos deus genuerit: q̄ vt cibum digere re & vinū percolare nouerimus: foueamus hominem ex ea parte qua præcioſior eſt: atq; præſtātior. Qui corpori ſeruit: nunq̄ liber erit: cuius curam habendam & quidem diligentiſſimam cē ſeo: cum corporis fulturis animus ſuſtineatur: ſed ita

iniurias fortune quas ferre neq de fugiendo relinquas: Hæc ead que epicurus: totidem verbis dic & Hieronymus ꝙ ſi his philoſo phis quorum ea ſententia eſt: v virtus per ſe ipſa nihil valeat: om ne quod honeſtū nos & laudabi le eſſe dicimus: id illi craſſum quid dam & inanis vocis ſono decora tum eſſe dicant & tamē ſemper be atum eſſe cenſent ſapiētem. Quid tandem a Socrate & Platone per fectiſq; philoſophis faciendum pu

Animi cult⁹ præponēdus

In gulonea

tamē: vt animi cultura preponatur: vt animi imperio vtamur: vt mēs velut regina dominetur: libet interdum in hęc veluti diuerticula a p poſito deflectere: ad ganeones popinoneſq; taxandos: qui abdomi ni mancipati: & culinarum aſeclæ: ob nullam aliam cauſam ſe natos eſſe arbitrantur: niſi vt edant & bibant: qui ſe tum beatos credunt: cū ſaliaribus cenis diſtenti: & opimis epulis farti & largo vino obruti nec orientem ſolem viderint: nec occidentem. Hieronymus: de hoc ſupra dictum eſt: cui ſummū bonum ē interdum idem quod epicuro videlicet nihil dolere: is enim maxime probat indolentiam. Quod

Indolentia

ſi his philoſophis: argumentum a minori ad maius: cuius hic eſt ſen ſus: ſi philoſophi voluptarii vt epicurus: vt Hieronymus: vt ariſtip apud quos honeſtum: per ſe parum valet: cenſet ſemper beatum eſſe ſapientem: quanto magis: hoc ſentire oportet: ſocratem & platonem maximos philoſophorum: qui virtuti tantum tribuunt: vt nulli ma

Virtute reliq̄ obſcurari.

gis: vt ſola virtute reliqua bona obſcurari dicant: ſicut in creſi the ris animus obſcuratur. Id illi craſſum: quiddam: epicurus & epicu honeſtum illud: quod tantopere laudant ſtoici: qđ ſummū bonū eſ

cenſet qđ ſolū expetendū: ſolū laudabile verais magnificis:magnifi-
cēter prædicāt: id dicūt verbis quidē decoris obuolui: re āt ipſa eſſe
caſſum quiddā & inane:tāq̄ ſtoici voces tantū inanes fundant:& vir
tutes ebuliant vtpote magnidici inanilogi:vanidici magiſq̄ veridici: Magnidici ſtoici
caſſum inane:vacuū: fragile dixerūt veteres: vt caſſa nux a Plauto &

tes:quorum alii tantum præſtanti
am in bonis animi eſſe dicunt. vt
ab his corporis & externa oſcurē-
tur Alii autem hæc ne bona quidē
dicunt:in animo reponunt omnia
quorum controuerſiam ſolebat tā
quam honorarius arbiter iudicare
Carneades:nam quecunque bona
peripatetici : eadem ſtoicis com-
moda viderentur: neq̨ tamen pe-
ripatetici plus tribuerēt diuitiis bo
næ valitudini : cæteriſq̨ rebus ge-
neris eiuſdem: q̄ ſtoici: cū ea re nō
verbis ponderantur : cauſam eſſe

Oratio dicta. Virgilius caſ-
ſum lumine:&ethere caſſos
dixit ꝑ vita priuatos: & va
cuos:vnde retia: caſſis & ꝑ
diminutionē caſſiculi nūcu
pātur. Hieronymus:nequaq̄ Caſſum quid caſſiculi aranearum
aranearū mihi opponas caſ
ſiculos. Alii:vt peripateti-
ci & academici. Alii autē
vt ſtoici. Tanquā honora
ri⁹ arbiter:ſicut ius pretoriū
ab honore p̄toris honora-
riū ē noīatū:vt ſcribit Papi-
nian⁹: qđ quaſi viua vox eſt
iuris ciuilis : ita honorarius Ius honorarium.
arbiter ab honore dictus : Honorarius arbiter
quem honoris cauſa vtraq̨
pars ſummū facit ſuæ cōtro
uerſiæ iudicē & qđ ille deci
derit:ea ſtāt ſentētia. Imus ad arbitriū:hoc mō:vt neq̨ nihil:neq̨ tātū
quantū poſtulauimus cōſequamur. In arbitrio mitte moderatū: ęquū
eſt:cū ad iudicē cauſā labefactari aīaduertūt ad arbitriū confugiunt:
De arbitris arbitrorūq̨ generib⁹ alibi plura ex ſētētia iuriſcōſulto-
rū& oratoꝝ. Carneades itaq̨ ille nouiſſim⁹ philoſophorū ita diiudica
bat de cōtrouerſia ſtoicorū & ꝑipateticoꝝ:vt res optie decideret:ſtoi Deciſio carneadis
ci inq̄t dicūtur cōmoda bona corporis & fortunæ peripatetici bona
appellāt:ſed cōmoda ſtoicorū & bona peripateticorū:vocabulis diſſi
dēt re ipſa cōſentiūt: quādo peripatetici nō plus tribuūt: diuitiis &
bonæ valitudini:quæ ſunt bona corporis & externa:q̄ tribuāt ſtoici:
quāuis alteri bona dici hæc velint:alteri cōmoda: itaq̨ talia nō ma-
gis deſiderāda expetēdaq̨ ſecūdū ꝑipateticos videri dicebat: q̄ ſecū
dū ſtoicos:cū nō tā verba attēdēda ſit q̄ res. Si ergo cōmodorū appel
latione idē ſignificatur ſtoicis:qđ peripateticis appellatione bonorū
tranſacta lis:eſt & res iudicata iudice Carneade: vt de finibus bono-
rū diſputātes ſtoici & peripatetici inter ſe ſint cōſentiētes reb⁹ ipſis:

Re cōſentiētes verbis diſſidentes.

quāuis vocabulis diſſidentes eſſe videantur. Hunc locum. ſ. de finibus bonorum: de vita beata: quæ ſine virtute eſſe non poteſt quæ in ſolum cadit ſapientem: qui ſemper beatus eſt: ſerenus imperturbatus: vt cælum ſupra lunam ſemper liquidum eſt & defecatum. Ad brutum: cui. ſ. dedicantur nominati hi quinqꝫ libri Tuſculanarum quæſtionū.

Sapiens ſerenus vt celū.

Alteros: ſicut quoqꝫ alteri de finibus bonorū eidem Bruto nuncupatim mittuntur. Laceſſiti: prouocati: dum ille vtpote doctiſſimus in philoſophia ꝓuocauit Ciceronem ad talia cudenda cōmentandaque. Cum ipſe librum quoqꝫ de virtute accuratiſſime ſcriptum ad Mar. Tullium miſiſſet: quemadmodum autem Carneades tanq̃ honorarius arbiter diiudicare ſolebat controuerſiam ſtoicorum: ſic & nos diſputationem de vita beata copioſiſſime elegantiſſimeqꝫ tractatam: non tanq̃ arbitri ſed tanq̃ opinatores & interp̄tes fortaſſe veridici ita eludamus: vt in virtute cenſeamus poſitam eſſe vitam beatam adiunctis & corporis & fortunæ bonis: ſiue commodis: que ſunt ad virtutis vſum idonea: ſine quibꝰ ſapiens videtur nō poſſe ſatis fungi virtutis officio: nec ſatis conducenter philoſophari. Quo circa Deum optimum maximum exuperantiſſimum: vlta mundanum adorantes deprecemur vt virtute prediti bona valitudine fulti: facultatibus idoneis adminiculati nulla mortis formidine procul. Indolentia leti: euthymia tranquilli: bene ac beate viuere

Noſtra opinatio.

Depræcatio Philippi Beroaldi.

diſſidendi negabat: quare hunc locum cæterarum diſciplinarum philoſophi: queādmodum obtinere poſſint: ipſi viderint. Mihi tamen gratum eſt: quod de ſapientiū perpetua bene viuendi facultate dignum quiddam philoſophorum voce profitentur: ſed quoniā mane eſt eundem has quinqꝫ dierum diſputationes memoria comprehendamus: equidem me etiā conſcripturum arbitror. Vbi. n. meliꝰ vti poſſumus hoc cuiuſmodi eſt ocio. Ad brutumqꝫ noſtrum hos libros alteros quinqꝫ mittemus: a quo non modo impulſi ſumus ad philoſophicas deſcriptiones: verū etiam laceſſiti. In quo quantum cęteris profuturi ſumus non facile dixerimus. Noſtris quidem acerbiſſimis doloribus: variiſqꝫ & vndiqꝫ circunfuſis moleſtiis alia nulla potuit inueniri leuatio.

poſſimus & ſcribendo commentando: legendo: vitam longiturnam procudere: mox cum ex hac vita migrabimus vt in eternam vitam recipiamur: quæ ſummum eſt bonorum: vbi beatiſſimi euo ſempiterno perfruamur.

Habes mi Philippe commentarios tuſculanarum queſtionū totidem a me menſibus: quot libris conſtant pro virili parte exactos elucubratoſq; ſingulis.n. queſtionibus ſingulos mēſes impendimus: ſubſiciuis: tamen horis iſta tractantes: alioqui vt optime noſtri: lectionibus publicis priuatiſq; diſtenti. Scio plura congeri addiq; potuiſſe: nec inficior. ſed parcendū fuit aurium faſtidio: cum non minus interdum peccet: nec minus faſtidiēdus ſit: qui effuſius dicit: q̄ qui aſtrictius: ſpero hæc annotamenta ſtudioſis & bonæ frugi ſcolaſticis profutura placituraq; & tibi potiſſimum cui: noſtra omnia qualiacunq; ſunt probantur. Vale.

Cōcluſiūcula commentariorum.

Commentarios hoſce Queſtionum Tuſculanarum a Philippo Beroaldo Diligenter compoſitos. Impreſſum Parhiſii in Bellouiſu Pro Ioanne Petit Commorante in vico diui Iacobi Ad interſigniū Leonis Argentei. Anno domini. M.ccccc.ix. Menſis Ianuarii.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN